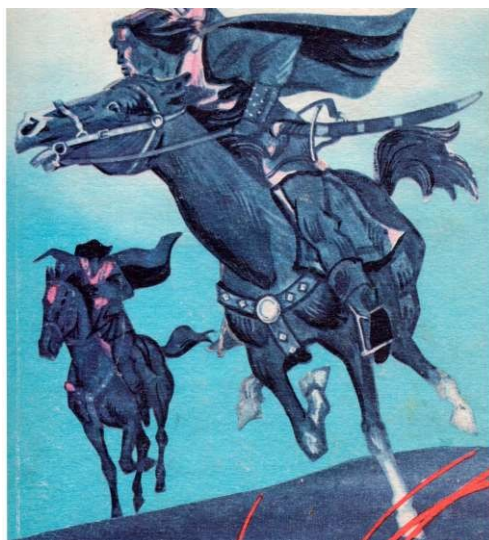

EMANOIL MANOLU
CAPITANII MARIEI SALE

EMANOIL MANOLIU CĂPITANII MĂRIEI SALE
copertă și ilustrații de: KALAB FRANCIS
C1973
EMANOIL MANOLIU

CĂPITANII MĂRIEI SALE

EDITURA ION CREANG
ĂRĂGAZ ÎN LINIȘTEA CITITORIEI STRĂMOȘEȘTI

În acea luminoasă dimineață de iulie, a anului 1595, ardeau văpăile soarelui pe azurul nemărginirii. Adierea vântului molesit nu izbutea să tulbure piroteala florilor dintre ierburi, pe care mai stăruiau picături strălucitoare de cleștar. Deasupra prăpastiei pe sub care se frământau neistovitele unde ale Oltului, Minăstirea Nucetului străjuia cu solemnitate sfânta mărturie a tăriei Basarabilor. Aburi plutind în văluri ușoare se destrămau pe culmile munților încremeniți în boarea străvezie. Un zvon surd, pornit din îndepărtatul freamăt al codrilor seculari, înfiora tăcerile singurătăților și în jurul turnurilor minăstirii se răsfrîngeau sulii într-o piclă de aur.

În această îndepărtată alcătuire de minune, o neobișnuită zarvă de curteni, slujitori, oșteni, cai și cîini de vînătoare se ridica pe sub pletele grele ale bătrînilor nuci din bătătura sfîntului lăcaș. În pragul ușilor date de perete se ivi din umbra pronaosului părintele Teofil, starețul minăstirii, urmat de cîțiva călugări. După ce prinse pe sub sprincenele-i stufoase întreaga priveliște, zîmbi

cu îngăduință și bunătate, strecurându-se cu ai săi spre chiliile din fundul curții.

Sus pe dîmb, la porțile de intrare, doi străjeri încrucișară sulile, oprind tropotul cailor unor oșteni, în fruntea cărora se afla o mare căpetenie, om chipeș, cam la patruzeci de ani, cu privire așezată și plăcut la înfățișare.

Colbul stîrnit de caii în spume se ridică pînă în creasta zidurilor înconjurătoare, umplînd golurile crenelurilor în sunetul pintenilor celor ce săreau de pe șele lucitoare.

— Slujba mării sale, glăsui el peste furnăitul cailor, care prinseră a-și mesteca zăbalele cu neastîmpăr.

— Lăsați cale liberă domniei sale banului Mihalcea, strigă rîzînd un copilandru cu plete scurte, care se ivise de peste drum, galopînd pe un căluț pag.

— Bun găsit, măria ta, răspunse acesta vlăstarului domnesc, Nicolaie Pătrașcu, în clipa cînd acesta strînsese frîul, proptindu-și cizmulile roșii în scări.

— Bine-ai venit, Ba... Bane, îl întîmpină un alt tînăr călăreț din urma voivodului, strunindu-și murgul în zîmbetul tănuit al slujitorilor la ușoara lui gîngăveală, în timp ce dădeau porțile în lături.

Banul Mihalcea ridică dreapta, zîmbindu-le cu vădită prietenie, în semn de răspuns.

— Domnia sa căpitanul Cristea Vornic m-a ridicat iarăși pe calul său și mi-a spus că am să fiu un bun călăreț, se fuduli voievodul, arătînd printr-o mișcare a capului murgul acestuia.

— Nici nu s-ar cuveni altfel, măria ta, răspunse banul Mihalcea cu glas cald, trecînd dîrlogii slujitorului său și ridicînd sprîncenele la zîmbetul lui Cristea Vornic, care-i făcu și cu ochiul.

De peste munte, ca o chemare, se auzi sunet prelung de bucium, unduind armonios pe deasupra povârnișurilor legate de nesfîrșii codri. Cîinii, stăpâniți cu greu de slujitorii domnești, dădeau semne de nerăbdare și doi cerbi blînzi, care pășteau iarba de sub zidul minăstirii, ridicară capetele împodobite cu ramuri bogate. Cu ochi rubinii în lumina soarelui, primeau mîngîierile voievodului care le săruta boturile de smoală strălucitoare. Alături de

căpitanul Cristea Vornic, domnia sa banul Mihalcea se îndreptă spre stăretie ca să-și scuture colbul drumului, înainte de a se înfățișa la chemarea mării sale.

Spre cămările domnești din stînga minăstirii, cu gratii la ferești și uși grele de gorun, liniștea era străjuită de bălînul slujitor Jurea, pripășit de tînăr la curtea Tîrgoviștei. Trecut de șaizeci de ani, călca moale, cu opincile lui, între tinda boltită în piatră și hruba care ducea la cuhnii. Fusese primit copil de casă și măriă sa Pătrașcu cel Bun îl dădu ohavnic fiului său Petru Cercel, care vînturase lumea pînă să-i vie sorocul la domnie. Înalt și încă voinic, se ținea bine în portul lui de țăran din munții Moldovei, de unde se băjănise din trîmba tătarilor care spîrcuiseră Țara de Sus. După mișeleasca izgonire din scaunul domnesc a stăpînului său, o liniște binefăcătoare se pogorî pe fața bătrînului slujitor de credință, fiind lăsat din nou în preajma coconului domnesc, Mihai, pe care-l purtase în cîrcă la vremea prunciei sale.

Luptele și legendele strălucitelor fapte de arme ale lui Ștefan cel Mare și Sfînt, de la uncheșul Jurea le aflase întîi acel cocon, care-l împunea cu ochi iscoditori, în neistovitele sale întrebări.

Acum, din pridvorul odăilor domnești, cu mîna streășină la ochi, urmări mersul falnic al zvăpăiatului Cristea Vornic, cel mai tî-năr căpitan din oastea mării sale, care se despărțise de banul Mihalcea la scările arhondaricului. În acea clipă geamul de la chilia maicii Teofana, măriă sa Tudora Doamna, văduva lui Pătrașcu Vodă cel Bun, fu dat în lături.

Ca o umbră a trecutului său plin de griji și de neazuri, propti geamul fără să privească în afară și se reîntoarce la masa din mijlocul încăperii, unde stătea în jilț singurul său fiu în viață, domnul Țării Românești.

— Decît să o zălogești, mai bine vinde-o, dragul mamei, că Dima vistiernicul dă preț bun și capeți banii toți deodată, așa precum ți-a spus... Că bani... are... slavă Domnului...

— Hmm!... Boier Dima... Nu se mai satură de moșii, vrea s-o aibă și pe-aceasta, glăsui Mihai Vodă gînditor. Și de unde, rogu-te, agonisi el atîția bani, cînd domnul țării a rămas așa de sărac?

Agia, Bănia Craiovei și drumul la Bizanț mă costară două moșii, mamă.

O liniște apăsătoare se prăvăli peste încrîncenarea bătrînei maici, care-și reluă locul la masă.

— Știi bine că anul trecut fui silit să vînd și Comarna logofătului Mirislău, ca să-mi alcătuiesc oastea cu care trecui Dunărea. Toată averea lăsată de banul Dobromir nepoatei sale, Stanca, mi-a dat-o să plătesc datoriile care nu se mai istovesc.

— Din taina chiliei mele, în nopți de neliniște, te urmăresc cu gîndul și zavistiile, ca și primejdiile ce te așteaptă, capătă chipuri înfricoșătoare. Pe lîngă Mirislău, Dan, Vulpe... mai sînt și alții neștiuți, dintre cei ai lui Alexandru cel Rău, iar tu ești prea încrezător, Mihai. Logofătul Mirislău încă mai ține legături tainice cu beii de peste Dunăre. Părintele Mitrofan își are iscoadele lui la Giurgiu, iar starețul nostru, Teofan, mă încrîncenă din cîte știe pe seama lor.

— Veni-va rîndul la toți cei ce ni se dovedesc cu nepriință, mamă!

— Dar cînd și cum? Căci tu, în vîrtejul în care te zbați, nu le poți cuprinde pe toate, dragul mamei...

— Auzii că și Dan ar fi primit în două rînduri bani de peste Dunăre, dar să-l păzească sfîntul, de-oi căpăta încredințarea, izbucni domnul ridicîndu-se și sunîndu-și pintenii de argint în lungul și latul camerei.

— Fiindcă ești drept și curat la suflet cauți mărturii, dar degeaba te frămînti. Va fi greu să-l dovedești pe vicleanul de Dan. care oricînd poate susține că banii primiți de peste Dunăre sînt prețul oilor și al grînelor pe care le-a vîndut de pe moșia sa, Putineiul, chiar de pe malul apei.

După ce-și rosti gîndul, privind în gol spre geam, puteai vedea că ochii ei mai păstrau ceva din flacăra săgetătoare pe care i-o trecuse și fiului său, ca și arcuirea sprîncenelor îmbinate deasupra puternicelor ei arcade.

— Nu-ți frămînta sufletul, mamă, că încă nu le sosi sorocul. Altele ne curmă tihna și-mi tulbură somnul, de nu pot

închide ochii de griji. Oastea musulmană se alcătuieste de anul trecut pentru a ne călca hotarul și eu mă voi găsi singur în vârtejul furtunii. Seninătatea sa prințul Sigismund Bathori, suzeran al nostru și pacoste a umilinței mele, de abia acum îmi trimise pe căpitanul Albert Kiraly cu o mână de oameni și câteva bombarde ruginite.

— Dar Moise Secuiul ți-a rămas cu priință, fiule, caută să-l îmbărbăteze bătrîna doamnă, întorcîndu-și privirea cu îngrijorare către el.

— Ce folos că secuii sînt așa de buni oșteni, cînd căpetenia lor s-a dovedit a avea două fețe! Și chiar de n-ar fi așa... ce-aș putea face numai cu cîteva sute de oameni? Nu-mi pot spori puterile fără ajutorul făgăduit de domnii și craii creștinătății, îi răspunse Mihai Vodă cu obidă, lăsîndu-se din nou în jîlț.

— Domnia sa logofătul Teodosie Rudeanu, de anul trecut își arăta bucuria că ești prevăzător, trimițînd solii și dovezi de îngrijorare pentru întreaga creștinătate. Socot că toată lumea vede primejdia care trebuie întîmpinată, dragul meu.

— Hei... prăpădul va fi de nestăvilît și pînă acum nimeni nu se mișcă. Solii noștri se întorc numai cu laude și daruri de amăgit copii. Dacă nu mi se vînturau atîtea vorbe goale nu porneam răfuiala așa de repede cu turcii și grecii din București. Aveam tot timpul să-i tai mai pe-ndelete.

— Nu te vedeam eu stînd cu mîinile-n sin, cînd țara gemea de samsari, Mihai.

— Singurul nostru sprijin la greu n-o să-l avem decît de la Moldova, măicuță dragă, își descoperi domnul gîndul cu voce scăzută, trecîndu-și mîna peste fruntea ușor brăzdată, ca și cum ar fi vrut să-și ogoiască îngrijorarea. Vornicul Matei Ropălă îmi trimise vorbă prin fiul său că Ștefan Răzvan se gătește să treacă hotarul cu opt mii de oșteni. Ieri dădui poruncă spătarului Preda să aibă grijă pentru adăposturi și hrană în tabăra de pe malul Neajlovului.

— Și solia trimisă măritului împărat Rudolf?... întrebă doamna, înseninată.

— Drumu-i lung și cine știe cînd vor fi primiți.
— Domnia sa marele logofăt Teodosie Rudeanu și clucerul Radu Buzescu sînt cu mare priință domnului lor și țării, dovedind de atîtea ori multă iscusință în trebile diplomaticești. În timpuri grele ei ți-au îndreptat pașii tristei pribegii spre castelul lui Balta- zar Bathor, conte de Făgăraș, unde ai găsit ocrotire și bună ospitalitate. Prințul Jigmond Bathor nici pe departe nu-i seamănă.

La ultimele cuvinte ale bătrînei, voievodul dădu semne de mare frămîntare și ridieîndu-se din nou, făcu cîțiva pași spre iconasta- sul din colțul chiliei.

— Mamă, mamă, nu-mi deschide rana pierderii celui mai bun și înțelept prieten, pe care încă n-am avut răgazul să-l răzbun. Nu sînt vrednic nici să mă gîndesc la tot ce a făcut el pentru casa noastră, dar veni-va ceasul cînd bicisnicul său văr, Sigismund, va plăti scump omorîrea lui, încheie domnul întorcîndu-se spre ușa împinsă de Jurea, pe care năvăli voievodul Nicolaie Pătrașcu.

La brîu avea un jungher cu mîner de argint încrustat cu rubine strălucitoare și cînd dădu cu ochii de părintele său își feri pistolul turcesc la spate, pornind a vorbi cu repeziciune.

— Tată, tată, starostele Vlăduț vrea să mă ia și pe mine la vi- nătoare și a spus că dacă măria sa dă încuviințare pot să-mi pregătesc tot ce-i necesar pentru vînat de munte. Mama îmi dă voie... s`use el fără să răsufle, dar văzînd că domnul îl privea lung și cu nedumerire, făcu cîțiva pași șovăitori spre masă.

— Pornim la o treabă cu primejdii mari de codru, copile, și tu ești prea crud încă, îl întîmpină Mihai Vodă, reășezîndu-se în jilț. N-aș vrea să am și grija ta acolo.

— Bunicuță dragă, pune cuvînt de înduplecare, se rugă el cu glas moale și duios. Am să stau în preajma domniei sale banului Mihalcea și tare aș vrea să duc eu cerbii.

— N-auzi, copile. că-i cu primejdie? îi tăie vorba maica, în rîsul sănătos al domnului.

— Dacă starostele Vlădut te-a năucit astfel, spune-i că-i un prost, fiindcă pînă acum n-a învățat că n-au ce căuta cerbii la vînătoare de porci, rosti Mihai Vodă apăsător, ceea ce-l făcu pe copilul lui să plece capul cu descurajare.

— Și la această vreme scroafele au pui și tare-s rele cînd le zădărești în birlogul lor. Lasă că ai să ieși la vînat de cîmp, dragul bunicăi.

— Nu mai vreau la iepuri... că dada Irina și Florica rid de mine, răspunse el îmbufnat și cu urechile roșii ca focul, în timp ce o firavă călugăriță se furișă pe ușa abia întredeschisă, închinîndu-și dreapta pînă la pămînt.

— Cu mine ai treabă, soră Melanie? întrebă Teodora doamna, ridicîndu-se.

— Înălțimea sa banul Mihaltea cere intrare grabnică la mărița sa Vodă Mihai.

O tresărire clătina întreaga ființă a tînărului voievod, la schimonosirea numelui celui mai de vază boier din Divanul țării, dar mîhnirea în care se afla nu-l liberă să izbucnească în rîs ca de obicei.

— Să vie, măicuță, răspunse domnul, ridicînd sprinceana dreaptă.

Cînd aceasta redeschise ușa ca să ducă răspunsul banului, care aștepta în tinda boltită, Nicolaie Pătrașcu se strecură pe lîngă măicuță, proptindu-se cu capul în pieptul marelui dregător, care-l primi în brațe, rîzînd. Pe ușa întredeschisă pătrundea o zarvă neobișnuită, care fu înăbușită de îndată ce jurea împinse grăbit canaturile de stejar.

Deși banul Mihalcea era în strai de vînătoare, cînd se înclină spre fețele domnești se vădea că nimic nu-i poate scade din cunoscutele lui măreție.

— Bun sosit. Mihalceo, rosti domnul ridicîndu-se înseninat și-i întinse mîna cu prietenie, pe care acesta i-o sărută.

— Fie-mi iertată graba prin care tulbur acest binecuvîntat sfat, mărița ta, răspunse acesta sărutînd și mîna bătrînei doamne.

— Todeauna ești bine venit, Bane, îi răspunse, zîmbindu-i cu bunătațe, doamna Teodora.

— Mă aflu îngrijorat de nesocotința unui tînăr brav, care mereu s-a dovedit a fi de mare credință domnului și țării.

— Dar ce mai este... ce se petrece iar? Nici în acest sfînt lăcaș nu-mi pot afla o tihnă? se tîngui Mihai Vodă.

— Căpitanul Cristea Vornic, cu o nestăvilită minie, a străpuns cu sabia pe domnia sa vistiernicul Dima, răspunse banul, nereușind să-și tănuiască din privire licărirea unei ușoare mulțumiri.

— Cuuuuum? izbucni domnul, făcîndu-i față încrunțat. Asemenea cutezanță se îndreaptă împotriva întregului Divan.

— Ocrotește-l, maică preacurată, pe umilul tău fiu nesocotit, murmură maica, făcîndu-și cruce cu fața spre iconastas.

— Și-n ce stare se găsește vistiernicul Dima? De la ce s-au luat? întrebă nerăbdător domnul, sunîndu-și pintenii din nou prin încăperea prea mică pentru pașii pe care-i făcea.

— Bănuieli de necredință s-au adunat de mai de mult împotriva unor boieri din Divan, măriu ta.

— Lasă-mă acum cu bănuiele, omule, izbucni Mihai Vodă, oprindu-se în fața lui.

— Doctorul grec spune că rana nu ar fi chiar așa de primejdioasă, însă e greu de stăvilit sîngele. Sabia a pătruns prin umărul stîng.

— Dar Aga Leca stătea cu brațele cruciș cînd i-a văzut că se încaieră? Ce fel de păzitor al liniștei mele este?

— Cristea Vornic e mult prea iute la minie, măriu ta și de sabia lui nu scapă nimeni, adăugă cu mîndrie Banul Mihalcea.

— Acest tînăr nu ține seamă de nimeni și de nimic... șoșoti ca pentru ea maica, tăinuindu-și gîndul, în timp ce Mihai Vodă își reluă locul.

— Așa se cuvine, preacucernică măicuță și oricare din noi am fi făcut la fel, prinse banul taina gîndului ei.

— Cum așa, Mihalceo? îl înfruntă domnul, ridicînd sprîncenele deasupra fulgerului din privirea sa.

— Când se uneltește cu viclenie împotriva strălucitului nostru» domn, nici o sabie de credință nu ne mai poate rămâne la șold, mânia ta.

— Domnia sa Aga Leca e mult prea tânăr pentru slujba ce i-am încredințat, strigă Mihai Vodă, trântind cu pumnul în masă, de se- răsturnă sfeșnicul.

— Mi s-a spus că astă noapte s-a băut cam mult, își reluă vorba mîndrul ban, și Aga Leca, după plecarea mării tale de la masă, a prins în așera sa ureche niște șoapte strecurate de vistiernic logofătului Mirislău.

— Ei, vezi, Mihai? sări ca arșă Teodora doamna, purtîndu-și- cu îngrijorare privirea iscoditoare de la unul la celălalt.

— Și care ar fi putut fi acele șoapte, ca să se ajungă la o asemenea nesocotință, bane? tună din nou glasul domnului, fără să- pară că a auzit vorbele mamei sale.

— Astfel a aflat credinciosul vostru agă, doamne, că cei doi mari dregători ai țării ar fi primit cinci pungi cu aur de la Mus- tafa-Bei, pentru ca să neguțască mîrșăvia de a cumpăra pe căpitanul Albert Kiraly.

— Doamne, Dumnezeuule... șopti din nou doamna, ținîndu-se- de tîmple.

— Oooo, Mihalceo, Kir-Albert e un oștean de neclintit și om de mare nădejde. Todeauna ne-a fost cu prîntă și un asemenea, căpitan de oști nu poate fi tras în mocirla trădării. Dacă ei s-ar fi incumetat să-i ducă banii, mi-ar fi adus legați burduf *la picioare... Ah, de ce nu mi s-a lăsat această dovadă ca să mă pot arăta fără îndurare în fața Divanului?

— Tot de la ei s-a aflat că Mihnea Voievod, din porunca pa- dișahului, s-a alăturat urdiilor lui Sinan Pașa, ca să fie pus în scaunul domniei din Valahia, iar mânia ta să fii dus în cușcă de- fier la Istambul.

— Vai mie, sfîntă născătoare, strigă maica, repezindu-se la ico- nastas și prinzînd a bate mătăni.

Ha... ha... ha... izbucni râsul
zgomotos a lui Mihai Vodă.
Tocmai pe nevolnicul de
Mircea Turcitul îl găsiră? Să
poftească tîrîtura care s-a
lăsat cu atîta ușurință de
credința strămoșească, că de
mult așteaptă Baba-Novac să-
l strîngă în brațe

— Mirislău, vulpea Divanului, o fi știind mai multe prin legăturile pe care le ține cu înalta Poartă. Pe de altă parte, fără încuviințarea citorva boieri de vază din Divan, Mihnea nu s-ar fi încumetat să ceară domnia, mai strecură iscusitul sfetnic și această bănuială.

Zarva de afară se înteti și Mihai Vodă se ridică încruntat, arun- cîndu-și privirea pe geam.

— Pe toți îi vom trage de limbă la vreme, îl asigură el, aple- cîndu-se ca să-și ajute mama să se ridice.

Deodată ușa se trînte de perete și tăbări vijelios peste prag Cristea Vornic, ridicîndu-și părul răvășit de pe frunte.

— Stră... strălucite doamne...

— Cum de ai cutezat, căpitane Cristea Vornic, să tragi sabia împotriva unui boier de vază din Divanul țării? îi tăie vorba, cu glas aspru, Mihai Vodă.

Înspăimîntată și cunoscînd firea aprigă a fiului său, doamna se lăsă încet în jîlt și numai din privire cerea banului Mihalcea să ocrotească viața tinărului cutezător. Dar acesta, aprins la față și totuși liniștit, aștepta județul domnului.

— Măria ta, nu cer în... îndurare; osîndește-mă; am vrut să înlătur o primejdie a domnului țării și stăpînului meu, răspunse căpitanul și punînd genunchiul drept pe podea, își scoase sabia și o așeză încet la picioarele domnului.

— Judecarea faptelor nelegiuite ale boierilor o fac numai eu și tăierea unui asemenea dregător se face cu cercetări, dovezi și osîndirea lui de către Divan, nesocotitul! Fapta pe care ai săvîr- șit-o se pedepsește cu spinzurătoarea. Singur ți-ai făcut-o, căci Divanul nu iartă... Dar ridică-te odată din fața mea! Nu știi că nu pot să văd un căpitan de-al meu cu capul plecat? tună glasul domnului.

— Preaputernice stăpîne, capul și i... inima mea sînt ale mării tale. Din furia care mă cuprinsese nu mai rămîn decît cu părerea de rău că nu l-am ră... răpus de tot, răspunse el ridi- cîndu-se.

— Ți-ai pierdut mințile?

— Cu toată osînda ce mă așteaptă, dacă mai am vreo clipă de răgaz să văd lumina soarelui... de mine nu mai scapă nici el și nici Mir... Mirislău...

— Cutezi a înfrunța și porunca noastră?

— A înebunit de tot, mânia ta, și nu-și mai dă seama ce spune cînd prinde a-i fierbe sîngele; e în stare să se prăbușească cu ochii deschiși în prăpastie cînd își vede idolul în primejdie, interveni nobile dregător, stăpînindu-și caldul simțămînt care-l cuprinsese.

— Vei fi pus în lanțuri ca să-ți treacă fierbințeala pînă la judecare! tună din nou glasul domnului, care fu auzit și de cei ce se strînseseră sub geam și la ușă. Apoi bătu de trei ori din palme și Jurea se arătă grăbit în cadrul ușii.

— Să vie căpitanul străjilor!

— I-aici, mânia ta, răspunse bătrînul cutremurîndu-se și se- dădu în lături, să facă loc celui chemat.

— Poruncă, mânia ta!

— Căpitane Sava, ce-ai păzit cu toți oamenii pe care-i ai? Nu știi că acest zvăpăiat turbă cînd se minie?

— Cearta a pornit sub zidurile monahilor și nu părea să- ajungă la tăiere. Eram acolo cînd se încolțiseră și cînd domnia sa vistiernicul Dan a tras sabia l-a și pus la pămînt.

— Și nu și-a dat nimeni seama ce se întîmplă acolo?

— În aceeași clipă s-a năpustit și asupra domniei sale logofătului Mirislău, care abia scăpă cu fuga între oștenii mei.

— Ia-l din ochii mei și închide-l în turnul clopotniței, să muște din ziduri pînă la o nouă poruncă. Răspunzi de el cu capul, căpitane, mai adăugă Mihai Vodă răstit, făcîndu-i semn să plece.

— Dar nu-l poți osîndi, Mihai. dragul meu, pînă nu cercetezi și cugetul celor bănuți de uneltire, spuse doamna, frămîntîndu-și mîinile.

— Știi prea bine, mamă, că nu sufăr amestecul femeilor în socotințele mele, îi tăie vorba, prăbușindu-se în jilț. De ce nu stai, Bane? mai adăugă cu glas scăzut, arătînd scaunul de alături.

— Slăvite doamne, încep acestă cu glasul lui armonios, așe- zîndu-se liniștit la masă, din cele ce am văzut și auzit, cumpănind faptele, socot că cei doi boieri nu sînt străini de mișelia de care sînt bănuți.

— Dovezi... dovezi și mărturii, Mihalceo. Boierii sînt nărași și nu pot lupta în Divan cu paloșul în mină. De ce Aga Leza nu m-a vestit la vreme, ca să-i pun în cazne pentru mărturisiri?

— • Poate urmărea să afle și alte nume, dar Cristea Vornic, repezit precum îl știm, i-a stricat socotelile. Apoi ținînd seamă că primul care a tras sabia a fost vistiernicul Dan, vina căpitanului Cristea Vornic se împuținează, mărirea ta. Fie-mi îngăduit să socot că fapta sa nu mai poate alcătui un temei așa de greu încît să se lipsească domnia de una din cele mai agere săbii. Nu se poate uita cu ușurință că mulți dintre noi, cînd ne aflăm în primejdie mare, ca un diavol ieșea din pămînt Cristea Vornic, pîlînd și cu stînga și cu dreapta.

— Iată pe cine îi are în balanța județului său domnul țării, glăsui cu fereală doamna, dar mai liniștită.

— Știu prea bine, mamă, dar nu-s vremile să mă pun din nou rău cu Divanul, care se va arăta cu neîndurare.

— Hei, oftă adînc doamna, așa-i cînd boierii cer să se plinească legea împotriva celor ce nu sînt în tagma lor. Dar ceea ce-i mai rău pentru țară și casa noastră e primejdia că grijile și frămîn- țările mele în nopți de nesomn se adevăresc.

Amîndouă ușile fură împinse în lături de Jurea, făcînd loc să treacă doamna țării, urmată de fiica sa, domnița Florica. Banul Mihalcea se ridică, înclinîndu-se, la care doamna Stanca răspunse printr-o ușoară înclinare a capului învăluit într-o bogată broboadă de borangic.

— Puternicul meu soț și stăpîn nu se încrîncenă oare de grozăviile care se vîntură? N-ar trebui să se lase sub îndemnul miniei de-o clipă. Se îndoiește cumva de credința căpitanului Cristea Vornic? rosti frumoasa doamnă, cu vocea ei joasă și caldă.

în ochii ei negri și migdalați licărea numai îngrijorare, în timp ce domnul își tăinuî zîmbetul, ridicînd sabia lui Cristea de jos și o puse încet pe masă.

— Buna și milostiva noastră doamnă n-ar trebui să se amestice în trebile domniei; cei care se vor dovedi a fi vinovați își vor primi osînda, fii fără grijă!

— N-aș dori să-mi socotești drept cutezanță încredințarea că te-ai simți mult mai singur, dragul meu, dacă nu s-ar fi găsit nimeni care să ridice mîna împotriva trădării. Neînduplecarea nu poate fi niciodată cel mai bun sfetnic, Mihai, mai ales că în cumpăna balanței se află un tînăr de mare credință și un nemernic...

— Dar voi nu vă dați seama că oricine ar putea spune că-i unealta mea?

Domnița fremăta de nerăbdare să-și sprijine mama în tulburarea care o cuprinsese și pe ea, de cînd zărise pe căpitanul Cristea Vornic între străjeri. Minunații ei ochi verzi aveau scînteieri de smarald sub tremurul pleoapelor, în crisparea cu care urmărirea chipul dragului său părinte. Destul de înaltă pentru cei patrusprezece ani, părul, arămiu închis, împletit în cozi mari, îi încercuia fruntea frumos arcuită ca o coroană de împărătiță bizantină. Nu era sfoasă din fire, dar semeța înfățișare a banului Mihalcea o pironea într-o neînțeleasă reținere.

— Și cu aceasta, bravul meu fiu să dea semne de slăbiciune pentru prima oară? spuse cu amărăciune bătrîna doamnă, cu ochii în golul geamului, unde se retrăsese banul Mihalcea.

— Numai cîteodată, mamă, cînd nevoia o cere, ca să-mi deschid calea celor ce va să vie. Dar nici Dan și nici Mirislău cu toți ai lor, nu-mi vor putea stăvili ceea ce vreau și trebuie să îndeplinesc. Cît privește pe căpitanul Cristea Vornic, dacă s-o liniști, voi lupta și cu Divanul... c-așa mi-i soarta.

— Pentru cugetul lui curat și gîndul bun se cuvine îndurare, mîria ta, răsună glasul rotund al banului Mihalcea, peste temerea care prinse a se destrăma.

— Vei fi iarăși alături de mine, prietene, ca să înăbușim mugetul boierilor din Sfatul țării, de la care nu pot căpăta sprijinul pe care-l cer pentru apărarea hotarelor, își rosti domnul gândul cu lehamite, ridicându-se.

— Domnia sa banul Mihalcea și Buzeștii nu te vor părăsi nici odată, Mihai, caută doamna să-i risipească șovăiala, așezându-se la masă.

— Și tu, copilă a noastră, te văzui prea tulburată, ar trebui să fii departe încă de grijile și necazurile noastre, îi spuse domnul cu glas moale și mângietor.

— Spaima mi s-a împrăștiat de îndată ce privirea bunului meu părinte s-a schimbat. Acum știu că nu i se poate întâmpla nimic rău domniei sale căpitanului Cristea Vornic, răspunse domnița, alintându-se într-un ușor zîmbet de șiretenie, care-i sporea frumusețea minunatului ei chip.

— Uite, uite, se miră domnul, înseninându-se. Ia apropie-te, sluto și spune-mi ce te frământă?

— Am venit cu mama și pentru un alt suflet, care se află în mare întristare și suferință, dragul meu tată, îi răspunse, repezindu-se la pieptul lui.

— Așaaa?... Și ce necazuri grele își mai făurește domnița noastră? o întrebă, mângîindu-i fruntea luminoasă.

— Cu ochii umezi și sprîncenele încruntate de mînie, Nicolaie Pătrașcu a lepădat jungherul de argint pe care i l-ai dat și nu mai vrea să vadă pe nimeni, îi răspunse, privindu-l în adîncul ochilor lui negri.

— Ha... ha... ha... mă recunosc în el, mîniosul!

— S-a ferecat în chiliuța lui fără să ne spuie ce-l doare, ca de obicei. Dar eu bănuiesc și știu pe cineva care ar putea să-l scoată dintr-o așa de mare mîhnire.

—• Tu, deși mai mică decît el, copiliță dragă, dai mereu dovezi de mare șiretenie, rosti domnul zîmbindu-i cu înțeles și sîru- tînd-o pe frunte.

— Și acum?

— Ce mai vrei?

— Să aud porunca măriei sale, domnul nostru, îl înfruntă
rîzînd și ghemuindu-se din nou la pieptul, său.

— Du-te repede, bate-i tare în ușa, dă-i înapoi jungherul și
spune-i să fie gata de plecare.

— Ah, tată, tată, ce bun știi să fii cu cei slabi și care te iubesc
cu adevărat...

— Lingușitoareo, îi strigă doamna Stanca, rîzînd înșeninată și
pomi alături de maica Teofana spre patul pe care se așezară
amîndouă.

— Mă bucur pentru vlăstarul domnesc, care s-a ridicat ca un
brad, glăsui banul Mihalcea cu mîndrie. Dă dovezi de voinicie și
curaj bărbătesc.

— E încă așa de copilăros! adăugă doamna Stanca, gînditoare.

— Prea l-ai ținut în preajma ta, Stanca dragă și acum încă mai
crezi că-i copil și că are nevoie de ocrotirea ta, cînd mai de folos i-
ar fi să treacă sub puternicul braț al tatălui său, o sfătui
înțeleapta doamnă Teodora.

— Dar știe să se descurce în toate, bunicuță, n-avea grija lui.
Ce n-aș da să pot și eu ținti ca el cu arcul și flinta! Acum dorește
un cal mai mare și mai iute, ca să se întreacă cu domnia sa căpi-
tanul Cristea Vornic. Alerg bucuroasă ca să-l scot din suferință...

Și dispăru într-o clipă, plutind ca un fulg, în timp ce toți se
înseninară ca de o boare primăvăratică. Mihai Vodă se lăsă în jilt
făcîndu-i semn banului să vină la masă și mută gînditor sabia din
loc.

— Rămîn îngrijorată dacă îl iei la mistreți, Mihai,
fiindcă-i tare neastîmpărat și cam neascultător, își arătă temerea
de mamă, doamna Stanca.

— Am să-l țin mereu între mine și domnia sa căpitanul
Calotă Buzoianu, nu trebuie să fii neliniștită, măriu ta, o asigură
marele dregător. Dar vom fi stingheriți că ne va lipsi poznașul
nostru vorbăreț Cristea Vornic.

— Să-l mai lăsăm să fiarbă între ziduri, că prinde
năravuri rele și n-o să-l mai poată nimeni stăvili, răspunse cu glas
scăzut domnul.

— Mulțumescu-ți ție, Doamne, că vistiernicul e în afara oricărei primejdii, își arată îngrijorarea doamna Stanca, făcându-și semnul crucii.

— Da, puteți să și începeți a vă ruga pentru sufletul lui, căci acum n-ar fi fost tocmai bun prilejul să-l scurtez. S-ar fi purtat vorbe neprielnice.

— Vai, Mihai! Mă îngrozești, se cutremură doamna.

— Mai sînt și alții, slăvită doamnă, a căror înlăturare te va încrîncena trecător, iar eu voi rămîne liniștit să-mi urmez menirea.

— Cei mai mulți au averi și mare trecere pe la curțile străine și chiar prin preajma padișahului, doamne.

— Tocmai din aceste pricini, Stanca; unchiul Iani Cantacuzin mi-a trimis un catastif întreg de la Stambul și pînă acum izbutii să înlătur din calea mea numai cițiva. Capuchehaia are de unde le cunoaște uneltirile și vicleniile primejdioase țării și casei noastre.

— Ei vor ridica glas și vor rămîne neînduplecați în privința faptei căpitanului Cristea Vornic. Va fi destul de greu de găsit c ieșire din primejdia în care s-a băgat, strălucite doamne, reveni iar cu iscusință banul Mihalcea, bătînd nerăbdător cu degetele în masă.

— Mai sînt și eu pe-aci, iubite al meu prieten, îi răspunse domnul, plecînd spre ușă. Acum urmează-mă să ne pregătim armele, că vremea fuge.

— Nici n-am avut răgaz să-ți văd noul covor, mamă, că nu mai știu unde mi-i capul în vîrtejul în care ne zbatem, se tîngui doamna, de îndată ce Jurea închise din nou ușa.

— Merge greu lucrul, că pe Florica nu mă mai pot bizui de cînd venit-a din nou acel tînăr de la Moldova. Eu nu mai văd așa de bine și cam încurc urzeala.

— Ha... ha... măicuță dragă, sosi vremea ca un tînăr ca Luca Ropală să ne încurce ițele, îi răspunse doamna, luîndu-i mîinile.

— Hei, să-ți spun drept, copila mea, nu-mi prea place s-o văd plecînd mereu în plimbare cu el, că de... băieții!

— Nici nu-mi vine să cred că am fată așa de mare, măicuță dragă. Se ține frumos pe cal și mi-i drag să-i văd alături, îi destăinui ea zîbind visătoare.

— Ascultă de mine, Stanca, pentru domnița țării nu-i bine să fie văzută prea des singură cu el, că lumea prinde a vorbi. O fi el chipeș, învățat prin străinătăți, dar mai știi ce se poate întîmpla?!

— N-am nici o grijă în această privință, că el e așa de sfios, încît nici nu îndrăznește să-și ridice ochii cînd ea îi vorbește. Mai multă cutezanță are ea, o liniști doamna mîngîindu-i mîna. Hai să mergem.

De îndată ce ieșiră, Jurea începu să așeze scaunele, șterse masa și potrivi perdeaua la geam, lăsîndu-l deschis. Zgomotul din curtea minăstirii nu mai contenea și bufniturile cailor se înteteau în lătratul nervos al cîinilor. Cînd dădu să iasă, ușile se izbiră de perete și voievodul Nicolaie Pătrașcu tăbări ca o furtună în încăpere.

— Unde umbli, uncheșule? Nu știi că plec la vînătoare?

— Ba știu, măria ta, și-s bucuros, că de-amu si cheamă că te zburătăcești și întri în slujba măriei sale.

— Bine, bine, dar nu uita să pui în samarele dumitale așternutul și o scoarță mare.

— Le-am și pus, măria ta.

— Îmi pare rău de domnia sa căpitanul Cristea Vornic.

—• Nu fii scîrbit din pricina domniei sale, că odată te trezești cu el, ca ieșit din bortă de guzgan.

— Șobolan, uncheșule, îl îndreptă rîzînd și ieși grăbit trîntind ușile.

Risul cristalin al domniței îl făcu pe bătrîn să scoată capul pe geam.

— Ho, vijelie, că m-ai speriat, era să mă dai jos...

—• Îmi vine să te sugrum, surioară, așa-mi ești de dragă!

— Na, viteazule, ia-ți pumnalul înapoi, pufni ea în râs, în timp ce fratele se îndepărtă, fluierînd.

Trăgînd geamul și așezînd din nou perdeaua, simți că în prag se ivise domnița. Era îmbujorată la față, pieptănată din nou și cu rochia cu care se ducea de obicei la călărie.

— Eram sigur, o întîmpină bătrînul, că numai domnița noastră are să-l poată trage afară din birlog, că tare se mai miniașe. Tot așa era și măriia sa cînd era de-o samă cu el. Iaca, acuma se fră- suește că-i mare vînător ș-o vinit cu porunci strașnice.

— Cu pregătirile acestea de vînătoare toate-s întoarse pe dos, uncheșule dragă. Nu știi cumva dacă și domnia sa Luca Ropală pleacă în alaiul domnesc? întrebă ea în treacăt, ceea ce avu darul să-l facă pe bătrîn să-și tăinuiască pe sub mustăți zîmbetul.

— • Și domnia sa m-o întrebat, cînd o plecat în pădure după flori, dacă domnița se gătește de vînătoare. Dar eu, dă... n-am cum le ști pi tăti, îi răspunse cu o ușoară șiretenie de hitru.

— Tare-mi pare rău că în curînd trebuie să plecăm cu toții la curtea de la Tîrgoviște, alunecă ea grăbită peste răspunsul primit.

— Ne-om duce, dacă așa-i porunca, să punem țara la cale, de-om puté aduna Divanul. S-auzi că-i tot mai aproape primejdia războiului cu necredincioșii și n-aș vre să închid ochii înainte de-a mai vidé odată țara Moldovei.

— Ai putea pleca odată cu domnia sa Luca Ropală.

— • Nu mă lasă inima să mă duc acuma, la greu, de lîngă măriia sa. Pe vifor, zloată sau furtună, eu îi păzăsc cortul și somnul.

— • La porunca mării tale, domniță, răsună plăcutul glas al tînarului care se înclină în prag, rāvășindu-și pletele castanii.

Lucaaaa, tresări copila,
neputîndu-și domoli
izbucnirea bucuriei, care-i

aprinse scînteii verzi în privire. Nici domnia ta nu pleci la vînătoare

— ?Mătuşa Irina mi-a adus vestea că domniţa noastră ar dori să iasă la plimbare, aşa că rămîn preasupusa slugă a măriei tale, îi răspunse sub îmboldirea unei înfiorări ca de vrajă şi care îl pironi în cadrul uşii.

— Uncheşule, spune-i doicăi Irina că nu mai merg în poiană după flori, îi porunci cu glas tremurat fata.

— Să vă scot şi caii? Astăzi vremea-i mai acătării şi n-o să mai viniţi înapoi, ca ieri, pi ploaie.

— Nu acum... după ce pleacă vînătorii. Hai, curaj... intră, Luca.

— Iar singuri prin pădure... şi fără strajă. Măria sa tot pi mine are să-şi reverse mînia de-o afla şi pîn-la urmă am să rămîn aninat într-o creangă de copac.

— Nu ne ducem prea departe, moş Jurea şi slujitorul meu are să ne ţie caii, îi tăie vorba grăbit tînărul moldovean şi înaintînd întinse zîmbind un bucheţel de flori de cîmp domniţei.

— Dacă-i aşa, se cheamă că rămîn liniştit, înălţimea ta, răspunse el cu aceeaşi uşoară şiretenie. Alerg să-i spun doicăi să nu se mai gâtească de plimbare, că domniţa ş-o găsit un braţ mai tare care s-o ocrotească.

— Îţi mulţumesc, Luca, sînt aşa de fragede... rosti încet domniţa, de îndată ce se închise uşa în urma bătrînului.

— Am înmănunchiat odată cu ele şi toate gîndurile mele, domniţă, îi răspunse, învăluind-o în luminoasa lui privire cenuşie.

— Sînt tot aşa de frumoase? Le simt, dar nu se văd, întrebă ea luptînd ca să-şi stăpînească tremurul pleoapelor.

— Sînt ca şi simţimîntul curat al prieteniei care ne leagă, domniţă; port în ele prima mea taină care mă farmecă şi aş

fi dorit ca și florile să fie tot așa de frumoase. La Florența poate că aș fi găsit mai apropiate privirii și zîmbetului care mă vrăjește.

— Dacă pe acolo se găsesc flori așa de frumoase, atunci trebuie să fie și domnițe care ar fi izbutit să-ți fure gîndurile pe care le îmbraci în vorbe încîntătoare.

— Numai la Veneția mi s-a dat să zăresc cîteva, dar acum văd bine că nici una nu-i ca aceea pe care am aflat-o în această parte minunată a lumii.

— Ai fost trimis la învățătură pentru harul de a fermeca fetele neștiutoare? Ei bine, află că plutesc ca într-o vrajă, Luca și că-mi pare nespus de rău că te întorci așa de repede la Suceava, îi răspunse aplecîndu-și ușor capul și privindu-l printre gene.

— Dar inima și gîndurile-mi rămîn aici, domniță, și am să-ți zăresc zîmbetul pretutîndeni, prin negura suferinței, că nu pot fi mai aproape.

Fremătarea de afară se întete și vorbe întretăiate de pași și sunete de pinteni îi făcură să tresară.

— Vai, tata! Numai dintr-o privire îmi goleşte gîndurile. Să plecăm repede, Luca, izbucni domnița îmbujorată, luîndu-l de mînă.

— Vine mîria sa domnul, șopti Jurea, împingînd uşile în lături și făcîndu-le loc să treacă.

De-abia se strecurară pe uşă
că și apăru domnul, grăbit,
urmat de spătarul Preda
Buzescu, stolnicul Stroie
Buzescu și Petre Armeanu,
secretarul cancelariei

domnești, toți în veșminte de vânătoare

.TOTUȘI, CĂPITANUL CRISTEA NU SE ASTÎMPĂRĂ

— Stai pe aproape, bătrîne, și priveghează să nu intre nimeni, porunci domnul, așezîndu-se în jilt în clipa cînd intră și banul Mihalcea.

— Domnia sa căpitanul Mîrza încă n-a sosit, măria ta, glăsui Petre Armeanu.

— Dar Radu Florescu, Bașotă, Calotă Buzoianu? întrebă Mihai Vodă cu sprinceana dreaptă ridicată.

— I-am lăsat în urmă, la Rîmnicul Vlçii, galopînd de zor spre tîrg, răspunse banul Mihalcea.

— Să nu se întîlnească cu zăbava la bîlci, măria ta, adăugă zîmbind spătarul Preda Buzescu.

— Or fi ei vrednici și la beție, dar toate la vremea lor.

— Ar fi fost mare primejdie dacă era cu ei și Aga Leca, intră în vorbă zîmbind și bătrînul Stroie, stolnicul, ceea ce stîrni un hohot de rîs, pornit din piepturi tari.

Oricine ar fi fost de față nu și-ar fi putut închipui că acești falnici bărbați, cu fețe luminoase și gata să pornească într-o petrecere vînătorească, erau strînși la sfat de taină pentru a în- tîmpina cea mai mare grozăvie a vremii. După ce se potoli acest mărunt început de veselie, Mihai Vodă băt看 de trei ori din palme și îndată se ivi în prag Jurea.

— Nu intră nimeni, bătrîne, repetă el mai aspru, afară deMom- nia sa Banul Manta, dacă se simte mai bine și nu pleca din ușă, oricine te-ar chema.

— Fierbințeală nu mai avea de-aseară și l-am lăsat îmbră- cîndu-se, măria ta. Nu scapă el prilejul unei asemenea vînători, adăugă încruntat cancelarul Petre Armeanu.

Și acum la treabă, feții mei,
glăsui Mihai Vodă, îndrep

tîndu-și privirea către spătarul Preda, care-și mîngîia mustețile între cei ce rămăseseră în fața scaunului domnesc.

— Iscoadele trimise de Baba Novac nu ne-au adus vești tocmai bune, măria ta. Se vede că padișahul l-a împuns pe Sinan Pașa cu noi porunci, să-și miște mai repede tamazlicurile. Nu-i un ceas de cînd mi-a trimis, prin căpitanul Stoia Strîmbeanu știrea, că fruntea ordiilor alcătuite în Rumelia va fi la Dunăre în mai puțin de-o lună.

— În mai puțin de-o lună? izbucni domnul, împingînd scaunul cu furie și ridicîndu-se își trecu dreapta între cingătoarea de piele și pieptarul vișiniu, strîns în nasturi ciopliți din coarne de cerb și porni minios prin încăpere. În mai puțin de-o lună, repetă cu glas mai stîns; Spune, Predo, că vremea nu ne așteaptă, îl îndemnă domnul nerăbdător și încrucișîndu-și brațele se rezemă de masă.

— Oștirea dușmană s-ar ridica la peste o sută de mii de suflete, cu robii cu tot, dar în drum mai prind și pe alții cu arcanele. La Dunăre au să se adauge și oștenii beilor din hotarul împărăției, care au și prins a face mari stricăciuni în oameni și vite. Har- țurile pornite de Baba Novac nu pridesc să-i astîmpere.

— Trimite poruncă pîrcălabului Vîlcu și starostelui Pleșa să întărească paza cetăților de margine. Pe toată latura Dunării, unde vor năzui să arunce podul, să se dea foc recoltei și la vremea potrivită să se otrăvească apele în calea ordiilor.

— La cetatea Giurgiului, pîrcălabul Hincu le-a nimicit mereu încălcările și a izbutit să slobozească oamenii și vitele din prinsoare, dar nu are destulă călărime, măria ta.

— Mai trimite cîte o sută de oșteni călări la cetățile din olatul apei Neajlovului... și cu mare zgîrcenie, spătare, că avem puțini, îi dădu în grijă Mihai Vodă, reluîndu-și locul.

— Mîine în zori încalec, măria ta, încheie spătarul, ostășește, cele ce avusese de înfățișat domnului și generalului său.

— Va trebui să mai îngădui, Predo, câteva zile pînă mai primesc și alte vești. Trimite poruncile printr-un om de credință.

— Să-mi fie îngăduit, strălucite doamne, rosti banul Mihalcea, a-mi tălmăci gîndul, că cel mai nimerit pentru o asemenea treabă ar fi căpitanul Cristea Vornic.

— Așa-i, măria ta, întări și spătarul Preda Buzescu, trăgîn- du-și nerăbdător musteața.

— încă nu... încă nu-l pot libera, le răspunse Mihai Vodă, trecîndu-și mina peste cuta care se adîncise deasupra sprîncenelor lui bogate. De îndată ce sosește Mîrza, va face cale întoarsă, adăugă domnul gînditor.

— încet, încet, se destramă negura în care-i prins vorbărețul nostru, șopti Banul în urechea spătarului.

— Ai spus ceva, Mihalceo? întrebă domnul cu sprinceana ridicată.

— Că alegerea e bună, măria ta.

— Și Mîrza-i om de nădejde, la greu, slăvite doamne, întări și stolnicul Stroie Buzescu.

— Ei, Armeanule, ce-ți spusei? Socotiși că strălucitul sultan al aliotmanului va aștepta ca iarna să-i întindă pod de trecere peste Dunăre? Își îndreptă domnul privirile către singurul dintre cei de față, înveșmîntat într-un frumos caftan boieresc.

— Astfel vor pătrunde mai greu pe pămîntul țării, strălucite stăpîne, căci podurile pot fi mai lesne scufundate, pricinuindu-le pagube folositoare nouă, căută el să răstoarne necugetata lui părere.

— S-ar putea să le lăsăm răgaz ca să treacă o parte din oștire, pe măsura puterilor noastre, îl sprijini și stolnicul Stroe.

— Hm, făcu spătarul Preda Buzescu, ridicînd din umerii lui largi; Aceasta ar cere oameni, cai și mai cu seamă tunuri mari, ca cele cu care a venit Kir-Albert.

— Socotințele ar fi bune, precum mi le înfățișați, dacă sărmanele noastre puteri ne-ar îngădui să ieșim la luptă fățișă. Dar astfel cum vede și destoinicul spătar al nostru, niciodată nu vom izbui a zăgăzui puhoiul semilunei. Nu-mi pot îngădui să

jertfesc oamenii de nădejde cu care voi izbăvi țara de cotropitori. Căci numai pe ei mă pot sprijini todeauna la greu, recunosc Mihai Vodă, strângindu-și între pleoape scintele credinței sale.

— O încercare de sfărîmare la vreme a podului ne-ar aduce un răgaz, măria ta, își rosti și banul Mihalcea gîndul.

— Cu ce, Mihalceo? Să-mi nămolesc în bălțile Dunării și puținele bombarde pe care le mai avem? Și pentru ce răgaz? Mai crezi în vorbele goale pe care mi le trimit împărații, craii și palatinii? Am să rămîn singur în fața primejdiei întregii creștinătăți, dar am să-mi duc blestemul cu strășnicie. Calea noastră spre izbîndă se va deschide numai atunci cînd vom reuși, prin harțuri repezite și neistovite în coastele balaurului, să-l tragem spre mlaștinile Neajlovului. Acolo-i singura noastră putere, căpitani, își dezvălui domnul țării credința, cu fulgere în priviri.

— Măria ta, răsună armonios glasul banului Mihalcea în liniștea apăsătoare care se lăsase în mica încăpere, să-mi fie îngăduit a nu mai pleca în solie la Moldova.

— Nu se poate, Mihalceo, trebuie, mai ales după veștile pe care ni le-a trimis Baba Novac. Nu mă îndoiesc o clipă că Ștefan Răz- van nu și-ar ține făgăduiala, dar trebuie vestit grabnic, că vremea a ajuns la margine.

— În această grea cumpănă în care se află țara nu-i este nimănui îngăduit să lipsească de sub brațul slăvitului nostru domn. Pe domnia sa Luca Ropală se poate pune toată nădejdea, fiind fiul marelui vornic al Moldovei și prieten de credință al măriei tale.

— Este un tînăr luminat, de neam și cu inimă curată, măria ta, întări și bătrînul stolnic vorbele banului Mihalcea.

— Acum, mai mult ca oricînd, trebuie să ne strîngem toți în jurul puternicului nostru domn, se ridică din nou glasul aspru al spătarului Preda Buzescu.

— Dacă toți cei din Divan s-ar dovedi cu aceeași credință pe care o aveți voi pentru domn și țară, strigă Mihai Vodă izbind cu pumnul în masă, Doamne, Dumnezeu mare, din

mila ta numai în cort și pe cîmpul de bătaie nu mă simt singur...
Ar- meanule, potrivește daruri alese pentru voievodul Moldovei,
vornicul Matei Ropală și pîrcălabul Agapie Buhuș! Pînă la cetatea
Crăciuna Moldovenească Luca Ropală să fie petrecut de postel-
nicul Miriște cu patruzeci de călărași domnești. Cartea noastră
către măriia sa Ștefan Răzvan nu vreau... nu trebuie să cadă în
mîini străine!

— Voi pleca de îndată ce sosește domnia sa căpitanul
Mirza, măriia ta, căruia trebuie să-i dau catastifele cu oamenii
sosiți de pe valea Jiului. La Tîrgoviște am să pregătesc darurile.

— Ge-ai făcut, spătare, cu ei? Întrebă domnul, lăsîndu-
se din nou în jîlt.

— I-am îndreptat spre Giurgiu și au plecat cîntînd,
hucuroși că au văzut fața mării tale.

— Erau așa de tineri... spuse domnul, gînditor.

—• Nici nu s-au aprins focurile pe coline și valuri, valuri de
voinici trec spre cetatea Tîrgoviștei și București de prin locurile în
care s-a aflat că măriia ta aduni din nou oaste.

— Trimite vorbă lui Cocea și Baba Novac să aibă mare
grijă ca cei de peste Dunăre să nu vadă mișcare de oști de-a
lungul malurilor. Bătrînii, femeile și copiii să fie strămutați din
calea ordiilor, cu vite cu tot.

— Dar cu cîteva sute de oșteni și oameni de gloată,
pîrcălabii de margine vor fi covîrșiți, slăvite doamne, și-atunci
înseamnă că-i lăsăm pe spurcați în voia lor, întrerupse Petre
Armeanu răspunsul pe care vroia să-l dea spătarul domnului.

— Hei, iubite al nostru Petre, tot nu vrei să mă-nțelegi
că nu-mi pot îngădui să-mi împart oștirea în pîlcuri și să presar
oamenii de-a lungul Dunării, cînd sîntem așa de puțini, îi răspunse
domnul cu obidă.

— Pîrcălabul Sava Hîncu, Baba Novac și căpitanul
Cocea, mai ales, știu să-și cruțe oamenii pe care-i au, adăugă
banul Mihalcea, întorcîndu-se către fereastră, atras de zarva care
creștea și tresărind cînd văzu mulțimea care venea spre cămările
domnești.

— Domnia sa Mitrea Boteanu, fiind cunoscut prin părțile Buzăului și-n raiaua Brăilei, a făgăduit să trimită glotași, feciori de pe pământurile mazililor și cai, reluă vorba, spătarul Preda, cu mîna pe mînerul iataganului pe care nu-l părăsea niciodată.

Zgomotul de afară creștea treptat și glasurile se ridicau din ce în ce mai tare, dar banul Mihalcea nu izbuti să vadă cine este adus între sulile străjerilor.

— • îndurare, iertare, înălțimea ta, reuși el să prindă din strigătele norodului, în timp ce privirea domnului stăruia să rămînă cu nedumerire asupra înfățișării spătarului călit în lupte. Picioarele lui curbate de bun călăreț și brațele-i puternice, gîndea domnul, ar fi pus pe oricine la respect, dacă s-ar fi iscat vreo gîlceavă. Dar cum zarva nu contenea, fruntea lui Mihai Vodă se încruntă și cu privirea întunecată bătui minios din palme.

— Jurreeaaa! tună glasul lui.

— Poruncă, măriu ta! rosti acesta, tăbărînd pe ușă.

— Cine cutează să ne tulbure liniștea? Ce se petrece acolo?

— Omenirea ieșită de la slujba unui botez s-o bulucit în preajma domniei sale căpitanului Sava, drept cînd o diseălicat.

— Ei și?

— Cere intrare la măriu ta; i-am spus...

— Cheamă-l, uncheșule, îi făcu el semn cu dreapta, tăindu-i vorba.

— Să nu fi săvîrșit vreo nouă trăsnaie vorbărețul nostru, șopti îngrijorat banul Mihalcea la urechea spătarului Preda, în clipa cînd intră grăbit căpitanul străjii.

— Să-mi fie iertată cutezanța, începu el înclinîndu-se, dar este fără voia mea...

— Lasă temenelile, căpitane, că n-avem vreme de pierdut ; spune-mi mai repede ce-i zarva aceasta care-mi tulbură liniștea?

— Domnia sa căpitanul Cristea Vornic a tăiat funiile clopote-lor și a izbutit să-și dea drumul în jos, pe zidul clopotniței. De acolo a sărit chiar pe calul meu!

— Ne... mai... po... me... nit! răcni cu minie domnul, ridicându-se furios și cu sprâncenele adunate peste fulgerile din privire.
— În galop nebunesc se îndrepta spre așezarea unde trage de obicei domnia sa logofătul Mirislău și în drum a smuls sulița din mâinile unui străjer.
Noua ispravă a nestăvilitului căpitan fu înfățișată pe nerăsuflăte, spre uimirea celor de față.
— • Strașnică poveste pentru muieri și copii, căpitane. Piei din ochii mei, nevolnicule! tună domnul, cu pumnii strânși.
— Măria ta, se auzi glasul stins al banului Mihalcea, care făcu un pas și rămase înmărmurit, în timp ce căpitanul Sava căzu în genunchi.
— Ia sabia de pe masă, îi șopti spătarul Preda din spate.
— ■ Ridică-te și spune isprava pînă la capăt, îi porunci mai domol, începînd să-și sune pîntenii cu pași mari prin fața lui.
— I-au ieșit în cale străjerii de pe dîmb și cu greu au izbutit să stăpînească dîrlogii calului, din cauză că pălea cu sulița, și cu stînga și cu dreapta, spuse căpitanul cu glas tremurat, recăpătîndu-și răsulflarea, în timp ce domnul se reîntorcea către masă.
— Acum, îndată să-mi fie înfățișat! porunci izbînd puternic cu pumnul în masă.

L-am adus, măria ta și se
zbate ca un lup în capcană,
răspunse acesta și împingînd
ușa, făcu un semn, în vreme
ce banul Mihalcea, îngrijorat,
dădu cu cotul spătarului

— .Rău ceas și-a mai ales sărmanul nostru Cristea, îi șopti din nou, strângînd dureros pleoapele.

— Cum de ați cutezat să legați brațele unui căpitan din oastea mea? tună din nou glasul domnului, fulgerînd cu privirea pe străjerii care împinseseră peste prag pe Cristea Vornic.

—• Să fi avut calul meu, stră... strălucite doamne, nimeni nu m-ar fi ajuns din urmă. declară prizonierul, zbuciumîndu-se, în timp ce căpitanul Sava se grăbea să-i dezlege funia.

—• Nici în butuc n-ai să te potolești, turbatul? izbucni din nou, furios, Mihai Vodă, făcînd semn la toți cei de față să părăsească încăperea.

Grupul celor patru ieși tăcut și pe fața senină de obicei a banului Mihalcea se lăsă o perdea de tristețe și de vădită îngrijorare.

Căpitanul Cristea Vornic, rămas singur în mijlocul chiliei, își aplecă fruntea încruntată, uitîndu-se cu ochi de fiară rănită la domnul și stăpînul său. Rezemat de masă și cu privirea tulbure, Mihai Vodă fierbea de nerăbdare să se închidă ușile în urma celor ce șovăiau să iasă.

— Ți-am poruncit să stai liniștit în turn, doară știi că nimic nu mă supără mai mult decît călcarea poruncilor mele; orice abatere mă scoate din fire, mai ales a acelora care s-au ridicat prin faptele lor de arme alături de mine, începu domnul mai domolit. Aceasta-i nesupunere, căpitane Cristea, adăugă, ridicînd glasul.

—■ Po... porunca mării tale e lege... dar viața domnului țării e sfîntă pentru mine, strălucite doamne, răspunse el cu îndîr-jire, înfruntînd privirea apăsătoare cu care îl pironea Mihai Vodă.

Adîncit în vedenii de demult și gînduri triste, privirea căpitanului din fața sa îi aminti din nou pe aceea a voievodului Petru Cercel. Fără a mai spune nimic se întoarse spre masă, apucă sabia, se uită gînditor la ea și apoi se așeză în jilț.

— Să n-o mai lepezi niciodată, rosti, cu glas stins, dîndu-i-o. Ai să mă urmezi la vinătOare și o bucată de vreme vei fi numai în preajma mea.

— Pî... pînă la moarte, măria ta! izbucni el și prăbușindu-se în genunchi sărută mîna din care primise sabia.

ÎN MARI SINGURĂȚĂȚI

Pe drum cotit de munte alaiul domnesc urca în pasul
cailor poteca tăiată pe sub crestele înmărmurite în tainica lor
împietrire. Cetini seculare cădelnițau nevăzut miresme
îmbătătoare, trase din tăriile firii, îmbălsămînd calea falnicilor
călăreți care străbăteau veșnicile singurătăți.

În fruntea acelor voinici cu brațe tari se afla săltat pe un
roib călăuza locurilor, preacuviosul stareț al sfintei Mînăstiri
Cozia, vlădica Teofil. Alături de sfinția sa mergea tăcut, pe jos,
bătrînui pădurar Matei Hrib, vechi și iscusit vînător de
sălbăticiuni. În cu-rînd avea să coboare prin alte hățisuri, către
oamenii pe care-i pornise din zori, la priporul de unde trebuia să
înceapă bătaia. În urma lor se afla încălărat Mihai Vodă, avînd la
dreapta sa pe coconul domnesc, urcat pe căluțul lui pag. Din
cînd în cînd șăgalnicul copilandru își întorcea privirea
iscoditoare către domnia sa logofătul Mirislău, care se oploșea
cu vădită fereală în apropierea lor, cătînd mereu înapoi. Călărea
adus de spate și cu lehamite, gata să dea glas la primul semn al
primejdiei. Dacă ar fi știut că „turbatul” scăpase din turn, ar fi
trimis rugăminte de iertăciune domnului, că nu se află tocmai
bine. Păzea marginile posac și abătut, depănînd gînduri de
îngrijorare, că toate i se trag fiindcă-i slab de fire pentru
plăcerile vieții. Pe lîngă multe altele, domnia sa avea și patima
vînatului pe care, la urma urmelor ar fi izbutit să și-o ostoiască
dacă ar fi fost mai stăpînit din fire. Însă peste toate aceste
chibzuințe cu care luptase aprig chiar în curtea mî- năstirii, la
plecare, se mai adăugase și păcătoasa-i semeție de boier, la care
ținea cu mare îndirjire. Astfel fiind, și aflîndu-se gătît de
vînătoare în mijlocul alaiului domnesc, nu mai era chip să
„îndărăpteze” în vîzul tuturor.

„Și acum... ce-o da Sfîntul”, își repeta mereu în gîndu-i
răvășit

de grozăviile multor întîmplări petrecute la vînătorile domnești.

De cum dădea cu ochii de nebun, prin cele mai ascunse
tainițe ale minții îi hua vîrtejul spaimelor.

Cu friele libere, neastîmpărații cai pe alte căi acum
pășeau domol, alegînd locul în care puneau copitele, printre
grohotișuri și rănile potecii brăzdate de șuvoaiele primăverii.
Din mijlocul lungului șir de călăreți se ridicau hohote de rîs

voinicesc și din cînd în cînd se deslușea ușoara gîngăveală a neistovitelor atacuri mînu- ite de căpitanul Cristea Vornic. Ochii verzi și fața plăcută, de șăgalnic, oglindeau o sănătate nedesmințită. Călărea alături de nedespărțitul său prieten și proteguitor Aga Leca, zis și Flămânzilă, al cărui mijloc era strîns într-o curea de trei ori mai mare decît a tinerelului nostru căpitan. Sub povara lui calul sufla din greu și era mai asudat decît toți cei din preajmă, dînd semne de vlăgu- ială. La un ceas de la plecare, schimbase calul care se betegise la un picior și acum se gîndea să-l ia pe cel al slujitorului său. Ștergarul minăstirii cu care își înfășurase gitul și ceafa era ud, iar broboanele care-i străluceau pe frunte le lepăda în lături cu mîna.

— • Gloaba asta nu prea ține la drum, mormăi el, strîngîndu-l în pîteni.

— Ar fi trebuit să încaleci un taur, Flă... Flămânzilă, după cît ai mîncat aseară, îi răspunse Cristea Vornic, stîrnind rîsul celor care-i auzi.

— Nu vrei să schimbăm caii, vorbărețule, ca să vezi că nici vinul pe care l-ai băgat în domnia ta nu-l duce, îi răspunse, desco- perindu-și dinții ca de lup Aga, între mustețile- i castanii.

— Flinta, muierea și calul nu se zălogesc, dar dacă ai să te porți frumos cu înălțimea mea, la întoarcere, s-ar putea să- ți dau iapa logofătului, spuse el cu glas mai scăzut, stîrnind din nou rîsetele.

— ■ Astîmpără-te, Cristeo, că eu nu sufăr gluma și nesocotința, îl muștră bătrînul Banu Manta, de pe murgul din fața lui, în lipsa vărului Teodosie, care te-a crescut, îmi făcuși o făgăduință...

— Rămîn legat pe astăzi, înălțimea ta, răspunse făcînd cu ochiul și zîmbind prietenului său.

— Ba chiar pînă se reîntoarce din solie domnia sa marele logofăt Teodosie Rudeanu, adăugă Aga Leca, desfăcîndu- și ștergarul; sub înalta sa oblăduire ți se domolește turbarea.

— Fiindcă mă asuprești, mă supun și- ți dau calul, îi răspunse el, descălecînd pe un dîmb din marginea potecii.

Îl aștepta rîzînd să coboare de pe cal, dar tînărul Aga, deși bine încălat și mai înalt poate c-o palmă, sări cu agerime

nebănuită din scări și-și frecă fața și ceafa cu capătul aspru al ștergarului.

Adevărat, după cum mergea porecla era cam mîncăcios, dar om șăgalnic și cu mult duh. Prețuia și vinul bun, între soții săi de fapte mari, ca Preda Buzescu, Baba Novac, Petre Armeanu și toți acei care știau să se întreacă din pahar, cu cuviință, ori de cîte ori se veselea și măria sa, după trudnicile sale biruinți. Ca cel mai tînăr dintre dregătorii domniei, Aga Leca, la despresurarea cetății Giurgiului, îl luă în mare prietenie pe veselul Cristea Vornic. Nu atît fiindcă-i salvase viața, într-o încăierare, cît mai ales pentru voinicia și iscusința sa în lupte, care-l ridicaseră la treapta de căpitan. Amîndoi erau socotiți neîntrecuți în mînuirea arcului și aruncarea arcanului, dovedindu-l chiar și pe vestitul Baba Novac.

Pe sub bolțile codrului, ochiurile de lumină străpunse de razele soarelui din acel sfîrșit de iulie făceau să scînteieze argintul armelor scumpe, cătărămile curelelor și pintenii. În urma mării sale se aflau, pe cei mari și neastîmpărați, banul Mihalcea și spătarul Preda Buzescu, stînjieneți și ei de căldura în sporire, de la popasul făcut la hotarul fașilor cu brazii. În alaiul care șerpuia spre înălțimile singurătăților, se mai aflau și alte nume răsunătoare ale vremii, ca Banu Manta, Radu Calomfirescu, stolnicul Stroie Buzescu, Stroian Bașotă, Calotă Buzoianu, Stoia Strîmbeanu, vrednicul căpitan Mîrza, Radu Florescu și alții, amestecați printre oșteni, oamenii starostelui Vlăduț și străjeri.

De pe samarul unui cal sur și pintenat, Jurea ținea funia de care era legat un catîr încărcat cu desaga, scoarțe și poclăzi, care se legănau printre urechile mari și îndepărtate ale blajinului animal de povară. Știind că va cutreera munții, își luase căciula, dar la un ceas de drum o băgă în sumanul pus de-a curmezișul samarului. Cu pletele, barba și mustețile-i albe ca neaua, părea un sfînt de pe icoane, rătăcit în alaiul domnesc.

În răstimpul celor aproape cinci ceasuri de cale grea, cu suișuri și coborîșuri anevoioase, deasupra cărora nu se vedea decît minunatul azur al cerului, de pe o culme oablă se iviră privirilor pereții prăpăstioși ai muntelui Suru.

— Ai să-mi rupi șalele calului, dacă te-apuci să mînînci, Flă... Flămînzilă, îi strigă din urmă căpitanul Cristea

Vornic, silindu-și trapașul cu pintenii, în risetele celor din preajmă.

— Aveam ceva bun și pentru tine, semețule, dar să te văd tîrîndu-te ca rima și nu-ți mai dau nimic, îi răspunse, scoțînd din nou o prescură din cele căpătate de la prea cucernicul Teofil, pe care și le împănase cu mușchiuleț de purcel. Apoi cu degetele lui ca niște cîrnăciori dădu traista la o parte și trase de la sold o ploscă butucănoasă de lemn. După fiecare înghițitură trăgea și un gît bun de vin porfiriu.

Cei din jur își dădeau coate, zîmbind, în timp ce Cristea Vornic se uita cu ochi mari la el.

— Și-acum ce te holbezi așa la mine?

— Mi-i teamă să nu-ți înghiți limba, cumpătatule, îi răspunse cu îngrijorare, stîrnind iar hohote de rîs.

— Cînd sînt proteguit de asemenea stîrpitură, mă prinde înduioșarea și nu sufăr să se uite nimeni sașiu la mine. Ține, pomana din pomeni ți-o dau de pomană, păcătosule, și-i întinse o prescură.

— Bogchaprosti, milostivule, și să fie de suf... sufletul celui care va ajunge primul în iad, îi mulțumi el, repezindu-se la prescură.

— Și ca să fii bine primit acolo, ia și plosca, mai adăugă, pufnind de rîs odată cu ceilalți.

Intrarea într-un făget al coborișului, care ferea trecătorii de neîndurătoarea arșiță a soarelui, făcu pe măria sa să nu mai dea o nouă poruncă de popas. Dintr-o poiană începură să se zărească, spre rîpele muntelui din depărtare, sate și ogoare răsfirate cît vedeai cu ochii peste văile prinse ca într-o piclă. Trecut de mult de crucea amiezii, soarele își trimitea văpăile dogoritoare, dar pe sub poala codrului caii nu-și conteneau mersul liniștit. Înaintau pe lîngă coasta unui pripor, cînd ecoul armonios al unui clopot porni ca din senin. Din desîșuri îndepărtate dădu și un buciom zvon lung, ca de pe alte tărîmuri. Poteca prinse a se lărgi odată cu pătrunderea ei printre stejari seculari, sub care piepturile voinicilor încălărați primeau îmbălsămatul dar al tărîilor.

Preacuviosul Teofil, rămas singur după plecarea bătrînului pădurar, Matei Hrib, își alătură calul de acel al

mîndrului domn și cu cucernicie îl vesti că au intrat în pădurea schitului înălțarea.

— Starostele Vlăduț îmi spuse că ar fi loc de dormit și la schit, dar de găsim strîmtoare, se pot întinde corturile, părinte.

— Nu se află, măria ta, totu-i pregătit după cuviință, ca pentru înalți oaspeți, răspunse, umilindu-se, cucernicul călugăr.

— Și se poate mîncă la schit? întrebă grăbit voievodul Nicolae Pătrașcu, ridicîndu-și pletele de pe frunte, cu ochii la un șipot care-și arunca apa într-un jgheab mare.

— Cuviosul Pamfilie îmi trimise vorbă că va avea grijă de toate pentru cuvenita ospitalitate a unor fețe împărătești, răspunse starețul, prinzînd dîrlogii calului de pe care coborî Mihai Vodă.

întregul convoi se opri și cei mai mulți descălecară cu ploști în mîini. După ce băură apă, Mihai Vodă făcu cîțiva pași pentru dezmorțire și apoi se așeză pe colțul unei stînci, în clipa cînd voievodul dispăru. De-abia aștepta să fie din nou în preajma Agăi Leca și a căpitanului Cristea Vornic. Căpeteniile mai de vază se strînsă în jurul mării sale. Caii fiind prea încălziți, fură struniți de a bea prea multă apă, în vreme ce vînătorii, adunați în grupuri, vorbeau și rîdeau la umbra stejarilor. Pe limpezimea adîncă a cerului o pajură plana peste liniștea codrilor scăldați în soare. În forăitul cailor și privirile oștenilor, căpitanul Cristea Vornic așeză o piatră pe scorbura unui copac, apoi măsură cu pasul distanța pînă la locul unde-l așteptau voievodul și Aga Leca, pregătiți cu săgețile în arcuri. Primul trase voievodul Nicolaie Pătrașcu, a cărui săgeată se înfipse chiar lîngă țintă, fiind răsplătit cu laude și mai ales cu zîmbetul de mulțumire al mării sale. Al doilea trase Cristea Vornic și săgeata mișcă piatra mai spre stînga, în chiote și risete de bucurie. Aga Leca, înfîpt ca un titan pe puternicile lui picioare, își scoase mîinile din șolduri și primi arcul pe care i-l trecu voievodul.

— Tot neisprăvit ai să rămîi, Cristeo, strigă el cu mîndrie, potrivindu-și săgeata în arc și în risetele celor din jur încercă de cîteva ori coarda.

— Dar s-a mișcat piatra! izbucni voievodul, apărîndu-și cu strășnicie meșterul său în mînuirea armelor.

— Să te văd, bol... bolfosule, dacă-o poți atinge, îi răspunse Vornic în alt hohot de rîs, sărînd pe o cioată.

— De n-o dau jos, îmi mînînc arcul, vorbărețule, se fuduli, aruncînd o privire piezișă celor ce rideau lîngă el. În liniștea care se așternuse și caii încetară cu pufăitul, cînd voinicul țîtaș, în nedumerirea privitorilor, se dădu cu trei pași înapoia locului de pe care trăseseră ceilalți doi. Apoi, făcu o ple-căciune către domn, care îl privea cu sprinceana ridicată și în-tinse coarda din care porni săgeata piuînd. Ca, trăsînită, piatra se rostogoli în scorboră, în timp ce voievodul sărea rîzînd în jurul lui. Privirea domnului oglindea o vădită mulțumire și spătarul Preda Buzescu puse rîzînd mîna pe umărul învingătorului.

În mai puțin de un ceas de cale, pe un coborîș lin, în forăitul și strănutul cailor supărați de năvala muștelor, stejarii începură a se rări și poteca a se împărți printre tufărișuri.

Clopotul contenise de mult și Mihai Vodă se opri, strunindu-și calul pe o colină, de unde privea întreaga desfășurare a văilor. Cu stînga sprijinită în șold și fruntea ridicată în liniștea solemnă a mării de veacuri, părea că falnicul voievod va purcede la un nou descălecat pe acest minunat tărîm al tăcerilor încremenite în vreme. Un corn de vînătoare undui pe vale zvon de vestire și mărirea sa coborî colina, luîndu-și locul în fruntea alaiului. Curînd, după un pîlc de stejari mai apropiați, apăru în privire turnul unei bisericuțe de lemn, împrejmuită cu zid de bolovani. Clopotul își reîncepu cîntul în aramă și nimeni nu bănuia că mulțimea de prin satele de pe văi se adunase din zori, în așteptarea alaiului domnesc.

Porțile erau date în lături și deoparte și alta a stîlpilor ciopliți în lemnul locurilor se aflau țărani, femei, bătrîni și copii strînși în lumina orbitoare a soarelui, în dorința de-a cunoaște fața mării sale și de-a se închina înaintea domnului țării. La pragul porții așteptau patru călugări în rantii sărace de șiac și cel mai gros dintre ei avea patrafirul, care-i cobora de sub barba-i stufoasă. Peste minunata desfășurare a micuțelor gospodării de pe vale, plutea un vîl ușor de abur, învăluindu-le ca într-un nimb de cucernicie.

— întru mulți ani să trăiești, măria ta, se ridicară în slavă glasurile norodului, care la semnul minii drepte a domnului înmărmuriră. Alaiul se opri, clopotul încetă și mulțimea căzu în genunchi.

— Vă aducem cuvânt de mulțumire pentru primirea ce ne faceți și gînd curat de bun găsit, în frumoasa voastră așezare. Deși am fost porniți în petrecere de vinătoare, aflați că ne-am îndreptat pașii către acest binecuvîntat ținut și pentru a vă veni în ajutor. S-a aflat pînă la cetatea noastră de scaun că dihăniile codrilor vă strică fără istov semănăturile, pricinuindu-vă mari pagube.

— Așa-i, măria ta, strigară toți într-un glas.

— De o curată izbăvire nu poate fi vorba, dar ne vom strădui ca măcar în parte să vă aducem o ogoire în acest necaz. Cinstiți gospodari, văzîndu-vă veniți cu mic și mare, ne place semnul prețuirii voastre și noi, domnul țării, vă privim cu ochii sufletului părintesc, simțîndu-vă alături de inima noastră. Și acum, cunoscînd dumneavoastră că venim de la drum lung și anevoios și că mîine în zori pornim la acea trudnică treabă, este firesc să nu mai poftim decît tihna odihnei. Mergeți cu bine la sălașurile voastre și spuneți-le celor ce nu ne-au putut ieși întru întîmpinare că Mihai Vodă veghează fără istov pentru liniștea norodului și paza hotarelor țării.

în uralele mulțimii alaiul intră în curtea schitului, iar cei rămași cuminți și cutremurați începură a coborî în pilcuri pe văi, ducînd cu ei bucuria că li s-a dat să audă și glasul marelui și puternicului lor domn. La semnul călugărului cu patrafir, dangătul clopotului porni din nou și nimeni din lungul alai nu scăpă neaghezmit, în osîrdia cu care-și mînuia pămătuful. Înalt, spătos și bine umflat în părțile mijlocii, călugărul își ținea barba înfîptă în piept și privirea acoperită de streășina sprîncenelor stufoase. Pînă și catîrul lui Jurea, care nu prea suferea apa decît cînd îi era sete, mișcă minios din puternicele lui urechi.

De îndată ce măria sa intră în bisericuță împreună cu preasfinția sa părintele Teofil, cuviosul egumen aruncă pămătuful în căldărușa pe care o ținea unul din umiliți frați și ridicîndu-și poalele, o luă la fugă în explozia de rîs a căpitanului Cristea Vornic.

Doi moșneni mai vîrsnici,
desprinși din mulțimea care
plecase, țineau sfat cu
domnia sa căpitanul Vlăduț,

la umbra unui cireș,

din curtea schitului. Se punea la cale găzduirea pe noapte a celor care nu rămăneau în preajma domnului. În poartă fură rînduiți patru oșteni care-și luară locul înarmați și chinuiți de mirosul de carne friptă care venea de la odăile din dosul bisericii. Jurea cobora de pe câțir tarhatul, în timp ce voievodul Nicolaie Pătrașcu, între Aga Leca și căpitanul Cristea Vornic, ridea de se prăpădea de snoavele acestora.

În jurul banului Manta se făcuse cerc mare, în care spătarul Preda Buzescu repeta vestile îngrijorătoare venite de la hotarul din jos, urmărite eu mare interes și de căpitanul Mirza. Fusese trimis de măriș să la tabăra de pe apa Neajlovului, ca să poftască pe domnia sa căpitanul Albert Kiraly la vînătoarea domnească, dar îl găsi cu fierbințeală mare, scuturat de friguri din cauza țăntarilor.

Între aceste fețe luminoase numai domnia sa logofătul Mirislău se legăna pe lîngă zid, cu giubeaua mototolită și mustețile zbîr-lite, ca un cotoi prigonit de toți. Vorbea singur, după cum se zărea din mișcarea buzelor lui subțiri, ridicînd adesea din umărul stîng. Stolnicul Stroie Buzescu se desfăcu de grupul banului Manta, la rugămîntea banului Mihalcea și se îndreptă spre Aga Leca și Cristea Vornic pentru a-i împiedica din vreme ca să nu săvîrșească vreo nesocotință față de egumenul schitului. Se știa că prea-cucernicul Pamfilie, pe vremuri, trucidase în haiducie și fusese mîna dreaptă a lui Baba Novac. În acele timpuri ale zbuciumatei sale tinereți îl știa toți pe numele de Haralambie Ilarie Chiorul. Amîndoi erau spaima grecilor și a turcilor care veneau cu bani pentru a neguța cai, vite cornute, lînă și oi. Ca ulii le săreau în spate prin preajma bilciurilor și după ce-i deșertau de bani intrau ca în pămînt. Coconului domnesc îi plăcea nespuse de mult să asculte din isprăvile nemaipomenite ale cutezătorului Baba Novac, din vremea cînd era căpitan de haiduci.

Căpitanul Baba Novac se mîndrea adeseori cînd se întîmpla să trudească la vreo beție de trei zile și tot atîtea nopți, istorisind cu tîlc blestemățiile făptuite împotriva jecmănitorilor care se oploșiseră în țară. Însă cuvioasa față bisericască nu se cuvenea să fie luată în deridere chiar în lăcașul pocăințelor sale, în care se pustiise de bună voie, după ce primise metania la sfînta Minăstire a Coziei.

Aplecându-se la pragul micului pronaos, măria sa Mihai Vodă se ivi în lumina scinteietoare a soarelui, urmat de preasfântul Teo- fil și de cuviosul Pamfilie. Cum se opriseră în apropiere, coconul domnesc, îndemnat de cele aflate în taină de la bătrînul stolnic, se alătură bunului său părinte, ca să-l cunoască mai bine pe umilitul pocăit. Dar cînd acesta își ridică tufele sprîncenelor sure, ca să răspundă domnului, fu cuprins de milă, văzîndu-i ochiul drept scurs și prăbușit sub pleoapa lipită. Tot atunci află cu nedumerire, din cele ce se vorbea, că preamăritul său tată îl cunoștea mai de mult. Însă ivirea starostelui Vlăduț îi întrerupse și măria sa arăta mulțumit după ce acesta spusese că toți oștenii și slujitorii vor sălășlui pe la casele gospodarilor din vale.

Nicolaie Pătrașcu Vodă ar fi dorit să se reîntoarcă la cei pe care-i părăsise, dar măria sa își petrecuse dreapta pe după umerii lui, pornind spre căsuțele din coasta bisericii. Glasul egumenului, deși suna ca dintr-un butoi, avea totuși modulări plăcute auzului și pașii pe care-i făcea erau mai viguroși decît ai părintelui Teofil.

De cum ajunseră în cerdacul celei mai arătoase căsuțe, egumenul se retrase împreună cu starostele vînătorilor domnești și măria sa Mihai Vodă, descătărămîndu-și cureaua, intră pe ușă urmat de preasfinția sa părintele stareț.

Miresmele bucatelor care se pregăteau de doi călugări, într-un șopron fără pereți din fundul curții, îi răscoli voievodului Nicolaie Pătrașcu o foame, pe care n-o mai simțise niciodată. Așteptînd să vie Jurea cu apă și ștergar, privea din cerdac plecarea celor sorociți a fi ospătați în sat. Numai marele căpetenii, de care măria sa nu se despărțea niciodată, făcuseră cerc în jurul starostelui și al egumenului. Pe o bancă de piatră lipită de zidul înconjurător și înalt ca la un stat de om, domnia sa logofătul Mirislău își odihnea truda și grijile de care era năpădit, în așteptarea egumenului care să-l ducă la chilia sa, împreună cu alți doi dregători. Vorbele și risetele celor mulți din apropiere nu-l mai nelinișteau așa de tare și simțîndu-și prin măruntaie seormonelile foamei se gîndea să-și găsească la masă un loc între cei mai vrîsnici și cît mai ferit de prostiile turbatului.

Slujitorii ștergeau caii cu șomoioage de iarbă și-i țeselau, la două iesle cu ovăz. de-a lungul zidului. Cîțiva, cărora nu le venise rîndul, rămăseseră cu șeile pe ei, pufnind, strănutând și apărîndu-se cu cozile și picioarele de neastîmpărul muștelor. Căpitanul Cristea Vornic și Aga Leca, neavînd ce face în trebile egumenului și ale starostelui Vlăduț, se îndreptau vorbind și răsînd spre cai, în timp ce Jurea turna apă în pumni voievodului, care se spăla peste cerdac. Când să ia ștergarul de pe brațul bătrînului, poznașul căpitan se și ridicase în sa, cu toate semnele de împotrivire ale prietenului său. Făcu înconjurul biseriței, sîrînd cu calul peste un butoi cu apă de ploaie, iar cînd ajunse în curtea mare, își luă avînt și trecu peste capul logofătului, dincolo de zidul schitului, în hohotele de rîs a celor de față.

Rămas cu ochii încrucișați și galben ca ceara, bietul logofăt fu ajutat să-și revie de spătarul Preda și Banu Manta, care reușiseră să-și strîngă zămbetele pe sub musteți. În zgomotosul rîs al tînărului voievod, care se bătea cu palmele peste genunchi, hohotînd, se ivi și mîria sa în prag.

— Ce este, uncheșule? Ce-i rîsul ăsta? Unde pleacă neastîmpăratul de Cristea Vornic?

— O sărit gardul calare, mîria ta și înălțimea sa logofătul s-o spăriet digeaba, răspunse hitrul slujitor cu palma la gură.

— Se holba așa de speriat, că toată lumea a pufnit de rîs, adăugă voievodul, potolindu-se.

— Parcă-ar avea pe necuratul în el; nu se mai astîmpără, spuse domnul zîmbînd și—și suflecă mînele cămășii albe. Toarnă-mi și mie, Jureo!

Masa dură mult, ca de obicei în asemenea plăcute prilejuri pentru harnicii comeseni din jurul mării sale, care trudea vîrtos ca și ei. Așezată de-a lungul umbrei unor lileci, pe picioare tari de stejar, bătute în pămînt, masa era împodobită cu fețe albe și înflorate. Printre străchini smălțuite și cănițe de lut ars, cei trei frați tineri aduși de preasfințitul Teofil, potriviseră crenguțe de brad și frumoase floricele de cîmp. Vinul porfiriu din pocarul de cleștar al mării sale, puneă o pată sîngerie pe fața de masă, fiind străpuns printre frunzele liliacilor de o sulită de aur.

Se lucra cu mare osîrdie la ciorba gătită din măruntaie de pasăre, dreasă cu smîntînă și potrivită în iuteală de însuși pre-

cuviosul egumen. Dar domnia sa Aga Leca, fără a-și arăta vreo nemulțumire, avea mare grijă să nu uite ca la fiecare sorbitură din lingura de lemn, să muște dintr-un ardei ca jăratecul încins. Și mânia sa înecase o jumătate în ciorba sa, iar spătarul Preda îl și terminase pe al său. Tînărul voievod, ca mare vînător ce se afla, năzui să dea dovezi și de bărbăție. Dar nici nu mușcă bine din ardeiul său, că o flacără îi străpuse limba, făcîndu-l să-l scuipe sub masă, bucuroș că nu-l văzuse nimeni. Dar mânia sa își abătu repede privirea de la el, urmîndu-și, cu o sprinceană ridicată, convorbirea cu sfătosul Banu Manta. Nici după mai bine de un ceas, cînd i se dădu friptura de vițel pe fund rotund de lemn, nu-și găsi deplina izbăvire,

Se minca virtos și fără răgaz. Frații părintelui Teofil năuciseră învîrtindu-se în jurul mesei și glumele scăpărau de la un capăt la altul al băncilor; de pe care se întreceau șăgalnicii vînători. Mânia sa se înseninase de-a binelea și risul său sănătos dădea mereu îndemn de desfătare și voie bună.

Numai domnia sa logofătul Mirislău, așezat cam la mijlocul mesei, cu spatele rezemat de un trunchi de brad, de-abia frunzărea bucatele și prindea cu jumătate de ureche glumele, de care nu făcea nici un haz. Locul și-l alesese bine, cu spatele ferit și între oameni mai așezați la minte. Se afla și departe¹ de „zălud”, către oare se uita numai pieziș. Ca om purtat tot printre fețe alese, boier bogat și ținut într-o mare dregătorie, doar cu numele, fără să aibă bătăi de cap, își dădea seama că nu i se mai poate întîmpla nimic la masă. „Dar mai știi ce-o fi în mintea unui hăbăuc?” se gîndea, țuguindu-și buzele subțiri pe marginea cîniței cu vin. Avea ochii mai spălăciți ca niciodată și mustețile-i galbene și zfoir- lite i se ridicau fără voie ori de cîte ori se uita spre capătul mesei. Mîncarea era bună și gustoasă, dar de cînd hăbăucul îi sărise peste cap cu calul îi pierise pofta de mîncare. Ar fi dorit să se mai ia cu vinul, dar nu mai avea cum că pînă la urma urmelor ce folos?

Aga Leca îi păstrase lui Cristea Vornic locul de lîngă dînsul, dar acesta fiind, ca mai totdeauna, în întîrziere, tot cu calul peste zid fu nevoit să vină și să se așeze la celălalt capăt al mesei, de unde preacuviosul Pamfilie își răcnea poruncile către frați. La început le șoptea la ureche, sau își strîmba sprîncenele, poruncitor, dar de la o vreme, în clocotul care cuprinsese

întreaga masă, făcea și sfinția sa ce putea. Era vădit că și ai lui se înfruptaseră din cânila cu vin pe care le cărau, dar treaba mergea bine, cu toate că sfinției sale îi venea mai greu să-i stăpînească.

După cum erau așezați cei doi prieteni, nici nu se zăreau, fiind pe aceeași linie, dar aceasta nu-i împiedica să-și arunce săgețile care ridicau hohote de ris. Preacucernicul egumen era să se înece de câteva ori cu vin, din pricina căpitanului Cristea Vornic, iar Aga Leca îi înveselea pe toți numai prin răsul său puternic și sănătos, care-i plăcea și mării sale.

Soarele scăpătase după creasta muntelui și o boare plăcută se coborî din înălțimea lui peste fierbințeala frunților. Măria sa Vodă Mihai își goli pocalul, urînd liniște și tihnă pe noapte pentru toți cei de față. Apoi trecîndu-și ștergarul peste musteți, îl lepădă pe scaunul de pe oare se sculă, în zgomotul ce se produse cînd se ridicară toți de pe bănci.

— Să trăiești, măria ta, izbucniră ei într-un glas asurzitor, cu ecou prelung în depărtări.

— Și voi, feții mei, răspunse zîmbindu-le, și la a treia cîntare a cocoșilor tot alaiul să fie, gătit de plecare.

— Toți care se vor dovedi vre... vrednici, se auzi din capătul celălalt, în tunetul hohotului de ris.

În amurgul care se lăsa, Mihai Vodă pășea către odăi, între banul Mihalcea și preasfîntul Teofil, după care se luă și căpitanul Cristea Vornic, făcînd semn puternicului său prieten să-l urmeze. Cei rămași nu dădură nici o atenție plecării lor și stolnicul Stroie Bu- zescu, ascultînd pe gînduri cele ce povestea căpitanul Mirza, din dreapta sa, clădea merele aduse de frați, ridicînd o grămadă cu vîrf în mijlocul mesei. Cei doi se reîntoarseră curînd cu arcurile în mîini și spre mirarea tuturor, își potriveau săgețile, reluîndu-și locurile.

Cu privirea tulbure, ascunsă pe sub sprîncenele-i zbîrlite, logofătul Mirislău se lăsă moale și galben, proptindu-se cu spatele de copac, în clipa cînd voievodul vroia să-l întrebe pe Aga Leca de ce și-a luat arcul, dar spătarul Preda i-o luă înainte.

— Vrei să țintești vîrful grămezii de mere, vorbărețule?

— Nu, înălțimea ta, ci să încerc ere... credința unui
cuget, răspunse căpitanul slobozind săgeata care se înfipse în
stînga logofătului.

— Nici n-avu acesta timp ca să icnească de spaimă,
cînd o a doua săgeată se înfipse cruciș în acelaș trunchi, de
partea dreaptă, a gîtului, proțâpindu-l în fiorii morții.

— Doi țintași de toată lauda, glăsui îngrijorat Banu
Manta, ri- dicîndu-se odată cu voievodul; dar asemenea șagă,
sub puterea vinului, este primejdioasă, adăugă, trăgînd săgețile
din trunchiul bradului, ajutat de vlăstarul domnesc.

— La ospete și vânătorii domnești se petrec tot felul
de nenorociri, Bane, îngăimă logofătul, ridicîndu-se.

— Parcă ne-ai spus că mânia sa ți-a poruncit să te
potolești, căpitane Vornic? rosti apăsător spătarul Preda,
trăgîndu-și mus- teața cu minie.

— Și domnia ta astfel păzești liniștea și tihna
domniei? îl mustră pe Aga Leca bătrînul ban, plecînd cu
logofătul Mirislău, care se împleticea.

— Cît voi fi în slujba mării sale îl voi ocroti de
trădare și viclenie, înălțimea ta, răspunse Aga, în murmurul de
încuviințare al celor rămași.

— Trădare, făcu voievodul, așezîndu-se lămurit și
înseninat lîngă Aga Leca.

— Totuși judecarea lui revine Divanului și hotărârii
domnului, spuse mai domolit spătarul Preda Buzescu,
deșertîndu-și cănița de vin.

— Și eu știu de făgăduința pe care ai făcut-o mării
sale, căpitane Vornic, întări stolnicul spusele spătarului,
privindu-l cu bunătațe.

— Sînt ținut deocamdată în preajma sa; de cum am
vrut să-l ră... răpun pe boier Dima, dar pînă la urmă tot eu am
să-i pot... potcovesc pe amîndoi, răspunse el, stîrnind iar hohote
de rîs.

— Logofăt potcovit! izbucni voievodul înveselit și
luînd un măr mușcă jumătate din el, ridicînd din sprîncene la
rîsul egumenului.

— Mai sînt și alte pri... prilejuri ca să-i strîng în brațe,
îi vesti pe toți cutezătorul căpitan.

— Domnul cu tine, fiule, îl blagoslovi fiorosul călugăr rîzînd și întinse cănița fratelui care-i stătea în spate cu un ulcior bur-duhos. Așa-mi plac mie oamenii de credință, dar să răpui un boier...

— Se cunoaște că sfinția ta nu știe ce-i viclenia care se urcă sus ca șarpele, strecură Aga Leca picătura de otravă, ca să-l facă să vorbească.

— ■ Viața mo... monahală nu cunoaște decît iertarea, adăugă și căpitanul Cristea Vornic, prinzînd pe dată iscodirea încercată de prietenul său.

— Hei, oftă călugărul, trecîndu-și palma peste musteți și strîn-gîndu-și barba în mănunchi.

— Așa să fie oare, preacucernice părinte? se băgă în vorbă și spătarul Preda, care mai știa cîte ceva din trecutul pocăitului de-acum.

— ■ Apoi aflați, domniile voastre, că în tinerețele mele n-am purtat în mîini sfintele daruri și nici sapa. Strîns de nevoi, am fost silit să mînuiesc siabia și junghierul, astfel că cei mai frumoși ani ai zilelor mele i-am petrecut în haiducie, voinicînd pentru sfința dreptate. Tot ce-mi prisosea, din ce agoniseam în trudnicul meu blestem, îl dădeam la cei flămînzi, goi și nevolnici. Aflîn-du-mă și știutor de carte, moarte de creștin n-am săvîrșit, însă neguțători osmanlii am tăiat... ce să spun?! Căpitanul nostru era om vrednic și fără îndurare pentru spurcații care jefuiau țara. Cînd nu vroia turcul să lepede banii sau prada jos și să se întoarcă la baștină lui, mila spinteca fiara și toți ne simțeam ușurați. Nume n-am să rostesc, fiindcă așa mi-i jurămîntul de cînd ne-am legat frați pe viață și pe moarte... Acum, parte din noi, risipiți pe lume, ne ispășim păcatele iar căpitanul nostru, nefiind beteag, mi-a trimis vorbă că s-a pus în slujba țării pînă la ultima lui suflare... își termină el spovedenia, coborîndu-și mai jos glasul răsunător și gros.

— Povestea vieții sfinției tale e departe de a fi rușinoasă pentru oricine simte ca noi, preacucernice părinte, glăsui mișcat bătrînul stolnic Stroie Buzescu.

— ■ Socot că n-ar fi nici un păcat să aflăm și nume, stăruie Aga Leca, mușcînd și el dintr-un măr.

— • Asta nici cu ștreangul de gît n-o fac, voinicule, îi răspunse călugărul, deșertîndu-și cănița și fulgerîndu-l cu ochiul în care-și adunase toată tăria lui de haiduc.

— Dar pe greci cum îi do... domoleați, părințele? îl iscodi căpitanul Cristea Vornic, sfredelindu-l cu privirea.

— Ei, pe greci căpitanul îi strângea cu totul altfel, că fiind și ei creștini, ea și nai, îi lua mai cu ușurelul. Care se dovedea a nu fi șiret, după cum li-i neamul, era fricos, din fire, așa că tot una era pentru noi. îndată cuprindea primejdia numai din privire și-și deșerta punga cu galbeni în cușmele noastre, încheie el, în risetele veseliei de la masă.

— Părinte, glăsui spătarul Preda Buzescu, să bem o câniță pentru căpitanul care încă-și mai pune viața în slujba țării.

— Și a domnului, înălțimea ta, adăugă egumenul, ridicându-și cânița în uralele întregii mese.

Nici o adiere de vânt nu tulbura vălurile calmei înserări, care se așternea peste codrii din jurul schitului. O jumătate de lună roșietică se ridica încet pe bolta înstelată în liniștea veșnicilor, tighelind creasta muntelui în aramă.

Unul din frați fu trimis să aducă luminări din biserică și cel din spatele călugărului umplu din nou cânițele golite. Voievodul își acoperi un căscat cu palma dar nu se îndura să plece de la o asemenea nemaipomenită petrecere. Pentru prima oară îi fu dat să rămână între căpitani marelui său părinte și de-abea aștepta să mai reînceapă împunsăturile neobositului căpitan Cristea Vornic. Dar spătarul Preda Buzescu și fratele său, stolnicul, încercau să-l mai facă pe călugăr să vorbească.

— Spune-ne, părinte, începu spătarul, mânia sa îl știe pe căpitanul de care ne-ai vorbit așa de frumos?

— Cum să nu, înălțimea ta, mă cunoaște și pe mine, răspunse el cu mindrie, la care voievodul tresări, legându-le toate cu cele ce înțelesese la sosire.

Am putea ști din care
împrejurare, părinte? se
amestecă și stolnicul,

așteptînd cu cănița în mînă, pe care o lăsă încet pe masă

— „De pe vremurile de groază ale Alexandrului Vodă cel Rău, pe cînd mîria sa Mihai Vodă era la Bănia Craiovei. În credința lui de a sluji noua domnie a desfăcut alcătuirea noastră și a intrat între străjerii curții cetății Dimbovița. Îndată a fost cunoscut ca om vrednic și de nădejde, dar el s-a scîrbit curînd de neomenia și cruzimea Alexandrului Vodă. Cînd a fost să fie trimis la Craiova în fruntea a patruzeci de oșteni ca să-l ridice pe Banul Mihai, bănuia că nu-i lucru curat. Nu-l cunoștea, dar auzise prin oameni că-i bun și milostiv, nu știe ce-i asuprea, privea cu ochi de omenie prostimea și că din neamul lui ar fi os domnesc și sînge de a lui Pătrașcu Vodă cel Bun. Că la început fusese agă și apoi postelnic, dregătorii în care și-a atras prețuirea norodului și pizma domnului.

Căpitanul nostru și-a făcut slujba și a împlinit porunca, dar cînd i-a cunoscut și fața... și mai ales ochii, a plecat capul și a pus genunchiul în pămînt. Atunci domnia sa Banul Craiovei l-a apucat de umeri și l-a ridicat la sine, spunîndu-i să-și facă datoria. Dar el n-a șovăit o clipă și fiind singuri, i-a răspuns:

— „Înălțimea ta, sînt călit în rele și cunosc omul dintr-o privire. Ai cai buni și oameni de credință. Orice mi s-ar întîmpla, eu iau calea codrilor, dar domnia ta te afli în mare primejdie. Vremea-i scurtă, îți dau răgazul să încaleci și să iei calea munților sau a Dunării. Cei ai casei au să te găsească oriunde-ai fi.”

Cînd călugărul își ridică sprîncenele ca să ia cănița pentru a-și drege glasul, toți ochii erau ațintiți asupra lui și mai ales ai voievodului, care scînteiau la flacăra luminării.

— Mai spune, spune, părinte, te rog, se milogi el cu glas duos, destrămind liniștea care plutea în jurul lor.

— Știîndu-se domnia sa fără pată, reluă egumenul, și cu cugetul curat, nu-și închipui ca primejdia să fie chiar așa de mare, în dorința lui de a nu-i lepăda pe cei ce i-au dovedit priință și să părăsească țara, așa că nu primi și se găti pentru a se înfățișa la domnie, ea să se apere.

Dar cînd căpitanul nostru a fost muștrat aspru că nu l-a adus legat și văzînd că l-a aruncat în temniță și pus în lanțuri

mi-a trimis vorbă să strâng în grabă hultanii cu care hălăduirăm și să ne ținem gata la semnul lui. Rămăseserăm în viață numai nouă, dar toți voinici și meșteri în mînuirea armelor. N-a lipsit unul la chemarea căpitanului, fiindcă sufletele ne rămăseseră legate de a lui. La hanul unde venea adesea noaptea gidele Alexandrului Vodă, am stat de pază și cînd a ieșit matahala de țigan, l-am cetluit bine între noi și l-am înfățișat căpitanului nostru care aștepta la fîntina părăsită din apropiere. Acolo l-a „împănat” bine și țintuindu-l cu fulgerele privirii sale, în raza lunii, i-a glăsuit hotărît.

— „Dacă ridici cumva securea asupra capului Banului Mihai, de minia noastră nu scapi; din iad te scoatem și te tăiem bucăți! Uite-te bine la noi, ca să ne cunoști și să-ți ții gura!”

— Și? făcu voievodul neliniștit.

— Domnia sa banul Mihalcea, de acum, era sosit din străinătăți și în aceeași noapte a trimis pe slujitorul său de credință la căpitanul nostru cu două pungi de aur și cu vorbă că zece oameni de la curtea sa, călări și bine înarmați, stau gata la chemarea lui. Si așa a fost să se petreacă lucrurile, oftă el, sorbind din nou din cînită.

Din cei de față nimeni nu mai mișca și liniștea deveni mai apăsătoare. Un huhurez răscoli ecourile singurătăților, cînd egumenul își puse cănița la loc și-și reluă povestirea, trecînd cu palma peste musteți.

— în dimineața următoare, pe maidanul unde erau tăiați tâlharii și trădătorii, lumea pămîntului. nu altceva! Mărginele erau păzite de călărașii domniei sale, boierul Mihalcea, în vreme ce noi ne țineam la scara podului pe care urma să fie ridicat Banul Craiovei. Cînd se ivi din coltul uliței căruța morții, străjuită de seimenii domniei, mulțimea prinse glas, că era zi de sărbătoare și nu se cădea să se facă tăiere. Dar ei și-au făcut slujba după poruncă, pîlînd și stropșînd norodul, ceea ce iscă mare îndîrjire. Asta ne și trebuia, ca să ne facem și noi slujba.

Din tresărire voievodului, care urmărea istorisirea cu ochi mari, ceașca cu vin din față sa se rostogoli, spărgîndu-se sub bancă, dar nici o geană a ochilor celor din jur nu se mișcă și nici glasul egumenului nu conțeni.

— Gidele cînd ne zări și prinse în privire fulgerarea căpitanului nostru, își pierdu cumpătul și nemaistiind ce face fu

urcat cu de-a sila de oștenii și zbirii domniei. Odată sus, lângă trunchiul său, se îndreptă de șale și prinse securea de coadă. Zarva și răcnetele norodului se măriră când mulțimea văzu pe locul nimicerii tâlharilor măreția condamnatului fără judecată. Bărbați, femei și bătrâni se năpustiră ca puhoiul peste zbirii înspăimîntați, care se mistuiră, în acea clipă gîdele nu mai auzea urletele norodului și nu simți nici năvala noastră pe treptele podului, dar văzînd fața osînditului răcni, căzu în genunchi și aruncă securea la picioarele lui.

49

— Vai... părinte! murmură vlăstarul domnesc cu suflarea în-

4 — Căpitanii mării sale.

tretăiată, cînd unul din frați, venit în fugă de la odăi, se aplecă și șopti ceva în urechea egumenului.

— Să fiu iertat înaintea cinstitelor dumnevoastră fețe, dar m-am luat cu vorba și am uitat de îndatoririle mele. Sînt așteptat de mult de preacucernicul meu părinte sufletesc, de la care am primit locul de umilință și ispășire ale grelelor mele păcate din viață.

— Mai stai, părinte egumen, se rugă duios voievodul.

— Ne pare rău, preacucernice părinte, că nu mai poți îngădui cînd am început a te cunoaște mai bine și a-ți prețui darul vorbirii, răsună în glas căldura gîndului pe care și-l rosti stolnicul.

Dar egumenul își și ridicase rantia și o luă la fugă prin noapte.

— Acum vi s-a limpezit pentru ce mânia sa îl are în așa mare priință pe căpitanul nostru Baba Novac? întrerupse, spătarul Preda, zîmbetul cu care Cristea Vornic se uita după călugăr.

— Pthii... strașnic om, izbucni el cu însuflețire. Așa po... popă mai zic și eu.

— Cu asemenea păcate eu aș ajunge de-a dreptul în rai, spuse Aga Leca, molfăind o brînzoaică.

— Eu nu sînt un pra... pravoslavnic, Flămînzilă, dar harul cu care și le istorisește îmi întărește credința în oameni. Ce n-aș da să am și eu darul vorbirii lui!

— îl ai, vorbărețule, cînd nu te poticnești în limbă, îi răspunse Aga, turnînd peste brînzoaică vinul din cănița voievodului, care pufni de rîs.

La lumina palidă a luminărilor se strinseseră o sumedenie de musculițe și ceara sfîrîia în timp ce mesenii deșertară nenumărate cănițe de vin, printre istorisiri, hazuri, împunsături și risete sănătoase.

Într-un tîrziu, domnia sa stolnicul Stroie Buzeseu, văzînd că pleoapele voievodului deveniseră prea grele, fiind și cel mai vîrst- nic, ridică luminarea din fața sa, zîmbindu-i cu bunătate, și-i făcu semn, la care acesta îi răspunse, încălecînd banca și urînd noapte bună la toți.

Pilda lor fu urmată și de spătarul Preda, după care, curînd, se ridicară și ceilalți.

Pe văile acelor locuri de sub munte, pe unde avea să coboare măria sa Vodă Mihai în zorii zilei, din cauza anului neprielnic pentru jir, porcii pădurilor rîmau ogoarele și răsturnau semănăturile. De la Priporul Lupului, din deal, și pînă dincolo de Poiana Cornului, munca primăverii și hrana întregului ținut se afla primejduită de acele fioroase sălbăticiuni. Binecredincioșii egumenului Pamfilie i se plînseseră în mai multe rînduri și cucernicul că- Jugăr trimisese vorbă preasfinției sale Teofil, pentru sfat și sprijin. Astfel află și măria sa despre necazurile prin care treceau locuitorii acelor ținuturi îndepărtate și pe dată porunci căpitanului Vlăduț să alcătuiască o mare bătaie în partea locului. Dar domnia sa, ca staroste a vînătorilor domnești, cunoștea că acele dihănii nu ies la larg decît noaptea și se afla în mare încurcătură. Nu se cuvenea să poarte un întreg alai domnesc și să nu nimerească ciurda. Chiar și muruiala pe care o leapădă pe copaci cînd se scarpină e lucru înșelător, căci ei își schimbă locul.

Dar de îndată ce vorbi cu bătrînul pădurar Matei Hrib, care-l încredință că oamenii pe care are să-i scoată pentru stîrnirea sălbăticiunilor erau din partea locului, se mai liniști. Numai ei cunoșteau bălțile nămolose ale codrilor, în care se tăvăleau mis- treațele cu puii lor.

Astfel că în zorii zilei sorocite, într-un minunat răsărit de soare, larga poiană unde descălecară vînătorii, plină de zarvă și mișcare, părea că-i într-o adevărată sărbătoare. Mihai Vodă avea fața senină și soare în priviri. Părul des, care-i încadra frumoasa lui frunte, avea luciri de abanos și cuta dintre sprîncenele-i bogate dispăruse, de cum ieși în lumina poienii. De

pe muntele din spate cobora mireasmă îmbătătoare de rășină și dealurile înconjurătoare trimiteau țăriile bătrînilor codri de stejari. Jurea prinse dirlogii calului domnesc și se îndrepta să prindă tretinul voievodului, zîm- bind cu mulțumire de felul cum puternicul său stăpîn trăgea cu nesaț în piept aerul proaspăt și răcoros al pădurilor.

4*

Nici o pasăre nu străbătea azurul văzduhului și în solemnă liniște a codrilor tăcerile grave ale adîncurilor încremeniseră. Cui tremurat de măreția priveliștei, tînărul voievod pășea domol, prin iarba înrourată și se alătură tăcut de brațul părintelui său, care-l primi mîngîindu-i pletele. Priveau amîndoi cum starostele Vlăduț resfira vînătorii în latura poienii din fața pădurii și cum slujitorii, după ce le împărțiră armele, alergau în dosul liniei ca să stăpi- nească nerăbdarea cîinilor.

5

1Caii fuseseră toți coboriți de oșteni sub un dîmb cu tufe, de unde se auzeau loviturile ca de mai ale copitelor și fișitul ierbii smulse cu nesaț. Numai căpitanul Cristea Vornic rămăsese călare și ca nici unul din vînători avea în mînă o sulită lungă, din cauza căreia Aga Leca făcea haz.

— Dacă știam că porcul se dă la sulită, veneam și eu cu două mai lungi, îi spuse rîzînd și fu mulțumit cînd auzi și pe voievod pufnind de rîs.

— Cristeo, ce-i mai făcuși logofătului Mirislău, de-mi trimise vorbă că nu se simte bine? întrebă domnul, tăinuindu-și zîmbetul.

— I s-a aplecat, măria ta, căci vorbărețul se uita prea des la el cînd mînca, se grăbi Aga să răspundă.

— Ne avem ca frații, stră... strălucite doamne și sufăr că-mi lipsește.

Sunetul cornului de vînătoare al starostelui răscoli ecourile văilor și voievodul o zbughi rîzînd înspre banul Mihalcea, care-i făcea semn, arătîndu-i locul. Vînătorii trecură grăbiți pe linie și cîinii încetară lătratul, așezați pe labe, cu ochii ațintiți și urechile ciulite. O ciocîrlie săgetă văzduhul limpede dispărînd în azurul cerului și din afundurile codrului porni unduirea prelungă și jalnică a unui buciom. În lumina orbitoare a soarelui falnicii vînători păreau niște titani, deoparte și alta a zeului războiului.

Din depărtări, încet, încet, prinse a se auzi un zvon vag, pornit ca din senin, la care, încercații gonași, cu limbile scoase, nu-și puteau stăpîni zvicniturile și scheunatul abia auzit.

Cu ochii măriți și ațintiți spre streășina pădurii, nici voievodul Nicolaie Pătrașcu nu izbutea să-și domolească tremurul bărbiei și cu mișcări grăbite își potrivea săgeata în arc. Îmbujorat la față, fremăta într-un zbucium înăbușit, trecîndu-și limba peste buzele-i uscate.

Zvonurile depărtărilor creșteau treptat și tînărul vînător, în liniștea așteptării, nici nu clipea, cînd deodată, pocnitura unui vreasc îl făcu să tresară. O căprioară, în salturi sprintene, țîșni ca o nălucă din desișuri. Cu suflarea întretăiată și fără a-și da seama își încordă arcul din răputeri. Animalul își încetini pe dată goana, schiopătînd înfiorat, cu săgeata înfiptă în soldul stîng iar voievodul rămase înmărmurit la murmurul de nemulțumire din jurul lui. În aceeași clipă, căpitanul Cocea puse capăt animalului rănit și milei care se revărsa din privirea mării sale.

— Nu ți-a spus starostele că nu trebuie să tragi în căprioare? îi șopti banul Mihalcea, cu bunătațe în glas și privire.

— N-am știut, înălțimea ta.

— Să nu folosești nici arma de foc pină la ivirea porcilor, mai adăugă, făcându-i semn să treacă înapoi pe linie.

Doi iepuri, rătăciți pe tărîmul marilor sălbăticiuni, zvîcniră ca dintr-un arc din marginea pădurii, cu urechile pe spate, stîrnind zîmbetele vînătorilor și icniturele cîinilor. Unul căzu săgetat de Aga Leca și celălalt făcu o tumbă, străpuns de săgeata Banului Manta și căzu în fața lui Calotă Buzoianu.

Buimăcit, un lup zbîrlit se opri, izbit de o putere nevăzută și apoi dintr-un salt ajunse la picioarele calului căpitanului Cristea Vornic, care cabră de spaimă, fornăind, cînd săgeata spătarului Preda îl doborî și se rostogoli în iarbă. Armăsarul, strîns în zăbale și pîteni, continuă să fornăie, zbatîndu-se, căci putoarea fiarei nu-l lăsa liniștit în puterea iscusitului călăreț. Numai după ce fu tras lupul în dosul liniei, de către un oștean, calul se domoli.

Întunecatul codru părea că-și ține suflarea și pe măsură ce zarva hăitașilor creștea un freamăt surd prinse a se ridica mocnit, pe sub bolțile nesfîrșite ale stejărilor seculari. În încordarea așteptării se mai iviră doi țapi, care trecură de linia vînătorilor, cu săgețile înfipite în coapse. În copci mari alergau înspre tăpșanul unui colnic, în hămăitul îndirjit a trei cîini sloboziți și încolțiți de vajnicii urmăritori.

Pe nesimțite, o vulpe alunecă umilă, furișîndu-se pe lîngă o tufă de răsură, care păru că se aprinsese în soare. Rămasă nemișcată între frunze, săgeata postelnicului Bașotă o cutremură de spaimă și cînd sări în lături, fu răpusă de săgeata neîntrecutului Aga Leca.

În clocotul pădurii de strigăte și zarvă Jurea potrivi din nou cele trei arcebuze pe crăcănile din spatelul lui Mihai Vodă. Fetele vînătorilor se încordau și ochii se măriră la auzul cunoscutelor pocnituri de vreascuri rupte, urmate de grohăituri și guițări, la care toți de pe linie rămaseră nemișcați, în așteptare. Voievodul Nicolaie Pătrașcu avu o tresărire cînd banul Mihalcea îi șopti:

— Porcii... Pe dată se întoarse, aplecîndu-se și-și luă flinta, părăsind arcul, după pilda celorlalți.

Prin desîșul tufelor din marginea pădurii se iviră două scroafe cu purceii după ele și simțind vînătorii dădură glas, luînd-o caren- cotro. Una din ele împinse cu rătul godacii din cale și luînd-o pieziș, se năpusti în goană spre Banul Manta, cînd trăsnetul unei arcebuze o doborî în fața lui. Jurea sări de pe vine și schimbă arma domnului care fumega, în vreme ce Aga Leca o rotstbgoli pe cealaltă în mijlocul poienii. Cel mai tînăr dintre vînători nimeri un purcel, în timp ce ceilalți căzură pe rînd în trăsnete asurzitoare.

— Primul vînat mare, mîria ta, rosti banul Mihaicea, stăpînin- du-și zîmbetul, în timp ce voievodul trăgea în piept cu nesaț aerul amestecat cu fumul flintei sale, care-i plăcea nespus de mult,

Din clocotul pădurii apăru un stingher, răsturnînd totul în calea sa și ca năuc se repezi către locul unde spătarul Preda stătea întors, pentru a-și schimba arma. Primejdia se mări în clipa în care stolnicul nu reuși decît să rănească fiara îndiriind-o. cînd trăsnetul archebuzei mării sale îl dădu peste cap. în icniturele sălbăticiunii care se zbătea de moarte la picioarele lui, spătarul ridică dreapta spre Mihai vodă, care-i răspunse printr-un zîmbet luminos, primînd o altă armă.

Se mai ivi din desiș o scroafă cu purceii după ea, care scăpă rînită printre căpitanul Mirza și Radu Florescu, încolțită de patru ciini mari ciobănești, într-o hărmălaie nemaipomenită. Postelnicul Basotă, de necaz, își pisa flinta cu picioarele în risul tovarășilor de fată, peste care se rostogoleau hohotele Agăi Leca. Purceii fură ne dată abătuti din spaima lor și zăceau răsfirați în iarbă, spre părerea de rău a voievodului că n-avusesse norocul să-i mai pice vreunul bine.

Hăitiasii se anrobiară și zarva începu să descrească pe măsură ce înaintau spre poiană, cînd izbucniră în soare două gingașe căprioare cu iezișorii după ele. Însăpăimîntate și buimăcite ca de zgomotele iadului, făcură un slalt peste tufa de răsură și rămaseră înmărmurite. privind cu ochi umezi către linia vînaștorilor. Căpitanul Cristea Vornic făcu semn Agăi Leca și punînd pînteni, le dădu octal. Ca săgețile dispărură prin locul eliberat de către cei doi prieteni, cu ieziș dut>3 ele. Și slujitorii cuprinși de aceeași milă. luptau cu cîinii să-i stăpânească în zvicnirile lor de a scăpa din legători.

Printre vînaștorii încercați se strecurase un fior de neliniște care se destrămă de îndată ce văzură că nimeni nu avusesse cruzimea de a ridica arma. Fața încordată a mării sale Mihai Vodă se luminează din nou, iar privirea și auzul și le aținti spre acelaș zvon al pădurii.

Așteptarea începu să se lungească și oboseala prinse a birui aVîntul, cînd doi porci mari o zbughiră spre luminișul poienii. Cum dădură la larg se despărțiră și năuci, suflînd din greu, o luară din nou la goană către capetele liniei, ca niște tăvălugi de spaimă. Deși toate armele de foc fură descărcate în ei de abia au fost răpuși.

Zarva din pădure se domoli și vînaștorii nu mai așteptau decît sunetul cornului de încetare al pădurarului Matei Hrib, în vreme ce voievodul, nerăbdător să-și vadă vînatul, ieși din linie, împotriva sfatului primit. într-o latură a liniei vînaștorilor doi

hăitași mai tineri se și iviseră în lumină, vorbind în șoapte cu ochii neclintii de la fața mării sale. Vinătorilor începuseră să li se des-lege limbile și cîinii rămași se potoliră cu capetele pe labe.

Deodată se auzi un dupăit greu, cu pocnituri de vreascuri și crengi rupte, la care dădură zvon cîinii, prinzînd din nou să se zbată în legători și să icnească. Cei care lepădară armele nici n-avură vreme să și le reia, cînd la streășina pădurii năvăli un solitar înfiorător, cu colți mari, întorși înapoi și greabăn înalt și zbîrlit. Voievodul rămase împietrit lingă godacul lui cînd dihania se năpusti val-virtej spre el. În acea clipă nimeni nu mai putea să tragă și toți se gindeau că numai o minune îl mai poate salva. Atunci, dintr-o smuncitură a friului, calul căpitanului Cristea Vornic zvîcni în galop și la fluieratul scurt al călărețului, armăsarul sări peste fiară ca peste un bolovan. Fulgerător, sulița cutezătorului căpitan se înfipse în greabănul fiaroasei sălbăticiuni, stîrnind un val de ușurare. Baltagul lui Jurea desăvîrși înlăturarea acelei groaznice primejdii iar banul Mihalcea întoarse copilandrul în- spăimîntat pe locul sorocit lui.

Fața încrîncenată a mării sale se însenină într-un zîmbet de ușurare și mulțumire către căpitanul său, care trecea să-și reia locul. Totuși în privirea sa încă mai stăruia neliniștea din marea lui tulburare.

TTANUL CREȘTINĂTĂȚII

Tîrgul cetății Dîmbovița forfotea de lume îngrijorată în acel început de august. Cu toată căldura înăbușitoare din urma ploilor căzute, mulțimea mișuna prin bălțile caldarîmului încins. Frunțile norilor de pe zare stăruiau argintate la marginea limpede a văzduhului, gata să năvălească din nou peste dogoarea tîrgului.

Deși se știa de mult de pregătirile de război împotriva necre- dicioșilor, de cîteva zile pătrunseseră printre pașnicii locuitori vestea că o mare oștire a păgînilor ajunsese la Dunăre, gata să pornească din nou la cîmpire țării. Călărași vestitori soseau mereu de la cetățile de margine, mistuindu-se între zidurile curții domnești. Porțile se ferecau în urma lor, ca apoi să iasă alții, în mare grabă, către Drumul lui Țepeș Vodă. Neliniștea creștea cu apropierea primejdiei înfricoșătoare și norodul se zbătea în întunericul neștiinței.

Unii spuneau că Mihai Vodă plecase de cu noapte, strîns în zale de război, cu coif de argint pe cap și urmat de toată călări- mea domnească. Femeile mai istețe îi luau în deridere, știind că nu-și iasă niciodată mîndrul său calpac pentru o rugină papistă- șească. Mamele cu copii îi imboldeau pe bărbați și bătrîni să se gătească pentru a lua calea munților din fața

prăpădului, în vreme ce mulțimea de gură-cască nu-și mai deslipea ochii de la gratiile porților cetății.

Pe la hanuri nu se mai găseau locuri de odihnă și cei veniți de departe dormeau pe sub coviltirile căruților, trase la marginea ulițelor și prin maidane, în vînzoleala furnicarelor, dugnenele se goliseră și cu ferestrele oblonite marfa era dosită prin fundul pivnițelor.

În tropotul unor cai mari se iviră dinspre Mogoșoaia patru căpitani de oaste și cînd mulțimea văzu că Banul Udrea Băleanu și secretarul cancelariei domnești, Petre Armeanu, nu vin cu caftan la curte și că sînt îmbrăcați ca și postelnicul Bașotă și căpitanul Cris- tea Vornic, nelișiștea crescu. Porțile date în lături se închiseră r 3- pede după ei.

Soarele fu în curînd acoperit de norii care pîneau și un virit rece se abăt看 asupra tîrgului, învîrtejind gunoaiele și desbîrînd acoperișurile vechi, cînd Aga Leca ieși călare din cetate în fruntea străjerilor săi, care dădură la o parte pe cei care împiedeau calea. De-abia se închiseseră porțile în urma lor, cînd fură din nou date în lături. Se făcuse liniște și cei rămași pe lîngă garduri și în curți vorbeau numai prin semne. Pe un murg țintat și neastămpărat, Mihai Vodă trecu prin cadrul porților și în trap săltat răspundea uralelor mulțimii, prin ridicarea minii drepte. În urma sa călăreau cîțiva căpitani, printre care și cei care abia intraseră. La ieșirea din tîrg, spre satul Popești, din calea Giurgiului, cam la vreo două sute de oșteni călări, în fruntea cărora se afla banul Mihalcea, se alăturară alaiului domnesc. Deși nu putea fi mai mult decît la al cincilea ceas al după amiezii, lumina scăzuse de-a binelea pe sub plutele bătrîne și scorburoase înșirate de-a lungul drumului. Către pădurea Berceni fulgere orbitoare spărgeau fio- roșii nori și cerul clocotea de tunete înăbușite. În boabe mari, rare și reci, ploaia începu să cadă pieziș în calea vajnicilor alergători. Spre ținutul Vidrei prinse a se înteți, ropotul ei îngînînd tropotul cailor care goneau de sîrg prin pădurea întunecată. Trăsnete asurzitoare stîrneau ecourile surde ale tunetului care nu mai înceta și în curînd o perdea de grindină se lăsă greoaie din văzduhul răscolit.

La un han din drumul Comanei se făcu un singur popas, ca să mai răsufle caii, dar nefiînd adăpost pentru toți oamenii, domnul porunci încălecarea. Ploaia se domolise cînd părăsiră calea Giurgiului și intrară prin vîlcele și ponoare mult mai anevoioase de străbătut.

La căderea nopții caii suflau din greu, împrăștiînd aburi, pe cînd treceau printre sălciile plectoase și mlada unor tufe de apă ieșite din mocirlă. Norii se ridicaseră peste un hățis

întunecat din care se înălțau pale de fum, abătute de vintul rece care sufla dușmănos de-a lungul mlaștinilor înconjurătoare. În fundul unei poiene a hățişului se înălța un cort mare, străjuit de doi oșteni și un ciine ciobănesc lătos prinse a lătra, zbatându-se în lanț, de bucurie. La descălecarea căpeteniilor, caii, cu burțile stropite de noroi și cozile înnodate, fură luați de oștenii ieșiți ca din pământ, iar dulăul, la apropierea domnului de cort, scheună încet și jalnic, așteptând să fie mîngîiat; dar stăpînul trecu grăbit pe sub perdeaua ținută de Jurea, în care timp ceilalți urcau dîmbul spre corturile lor. Uzi și cu genunchii reci, pășeau ca pentru desmor- țire prin iarba care mustea sub cizmele lor îngreuiate de noroi.

Printre colibe, bordeie, căruțe cu coviltiruri și țarcuri de vite, șerpuia fumul vetrelor, în forfota oamenilor care mișunau prin lunca întunecoasă.

În ultimele licăriri ale acelei zile de 3 august, peste cortul în care intrase domnul se ridică steagul Țării Românești.

De-abia pătrunsesse Mihai Vodă în larga încăpere a adăpostului său, unde nu avu nici măcar răgazul să-și lepede de pe umeri mantia udă, că și năvăli, fără a fi vestit, căpitanul Mîrza.

— Măria ta, în temeiul poruncii primite, domnia sa spătarul Preda Buzescu și-a pornit harțurile, dar din pricina vremii neprielnice mai cere trei sute de oșteni călări, rosti el răgușit, aplecîndu-și fruntea, cu mîna pe sabie.

— Și tabăra?

— Mutată din vreme, mărite doamne.

— Avem pagube, s-a ridicat tot? mai întrebă, gînditor, domnul făcînd pași mari și prea grăbiți în jurul mesei, pe cînd Jurea, pe furis, îi trase mantia udă de pe umeri.

— S-a lucrat mai mult noaptea, ca să nu se vadă mișcare de oameni și nici încotro o luăm.

— Uncheașule, fă lumină și apoi să vină de îndată toate căpeteniile aflate la acest ceas în tabără, glăsui Mihai Vodă, făcînd semn căpitanului Mîrza să se așeze în fața sa, după ce se lăsă și el pe unul din scaune.

Pină la sosirea lor, domnul se mai ridică de la locul său, dînd ocol mesei și ascultînd cu încordare veștile aduse de harnicul și credinciosul Mîrza. Astfel află în amănunțime că peste podurile durate de meșteri osmanli întreaga oștire otomană trecuse Dunărea pe o ploaie care durase trei zile și trei nopți neîncetat; că robii, sub lovitură de bice, împingeau la puștile grele, pe care boii vlăguiți nu le mai puteau urni din nămolul bălților Dunării.

Fruntea înnegurată a domnului se descrețea numai cînd căpitanul Mîrza mai istorisea din cutezătoarele atacuri ale neînfrcatului căpitan Baba Novac. Ochii îi scînteiau cînd află că

în ultimile zile mai sosiseră moșneni și oameni mai cu stare de prin părțile Argeșului și Ialomiței; de prin munții și văile Olteniei tineri și vârstnici, veneau mereu, cîntînd și hăulînd ca la nuntă.

— Să nădăjduim că Baba Novac și-a mai ogoit turbarea cu care zguduia tortile cerului, îl întrerupse domnul, reșezîndu-se mai înseninat la față.

— Dar nu-l poate potoli nici spătarul Preda, fiindcă în fiecare noapte iese la larg cu oamenii săi și dă lovituri grele, unde nimeni nu se așteaptă. A izbutit să facă mari stricăciuni la carele cu pulbere și a spart împrejuririle vitelor aduse pentru hrana urdiilor, împrăștiindu-le prin lunca Dunării. La ivirea zorilor oștenii trimiși răzleți pentru prinderea vitelor pierdute, ca din senin cădeau străpuși de săgețile celor care-i fulgerau de prin copaci.

— Acest vrednic braț al nostru neîncetat își pune viața în primejdie, rosti domnul și cu îngrijorare, dar și cu mîndrie.

— Alaltăieri au mai sosit de prin părțile Coziei vreo trei sute de tineri, trimiși tot de preasfîntul Teofil, în iruntea cărora sălta cu semeție, pe un cal sur, un vrîsnic îndesat la trup și lat în șale. Purta cioareci și mintean cu găitane, iar la șold avea o sabie tăță- rască. Nimeni nu l-ar fi cunoscut, dacă nu-și ridica sprîncenele chiuînd cînd îl zări pe Baba Novac.

— Părintele Pamfilie, Mîrzo, izbucni Mihai Vodă, rîzînd.

— Da, măria ta, Haralambie Ilarie Chiorul, adăugă căpitanul Mîrza, mîngîindu-și musteața neagră.

— Ha... ha... ha! hohoti domnul, se alcătuiesc și haiducii, ca să-l primească după cuviință pe temutul Sinan Pașa. N-are să afle odihnă bătrînul general pe pămîntul Țării Românești, iubite al nostru Mîrza.

— Chiar în acea noapte, după ce au deșertat o ploscă mare de vin, au pornit călări, cu copitele cailor înfășurate în paie. într-un tîrziu se auzi mare zarvă în tabăra dușmană, unde se vedeau arzînd cîteva corturi mari din preajma aceleia cu steagul spurcă- ților înfipt în vîrf.

— • Ahaaa! izbucni din nou Mihai Vodă, hultanii lui Baba Novac au și pornit nunta, Sintem puținii, Mîrzo, dar cu asemenea oameni nimeni nu se poate da îndărăt. în lumina galbenă a lumina- nărilor, ochii întunecați de gînduri și de îngrijorarea cu care străbătuse lungul drum de la București își reluară strălucirea unor noi nădejdi.

— De o săptămînă, de cînd ard focurile pe culmile dealurilor, toți cei volnici pornesc la drum, întrebînd de tabăra mării tale»,

— Hei... iscoadele se înșelără despre mersul ordiilor și dușmanul ne călcă hotarul cu mult înaintea așteptărilor noastre.

Podul l-au aruncat prea repede peste Dunăre... prea repede, Mirzo, îi răspunse, căzind din nou pe gânduri și bătând cu degetele în masă. Domnia sa Banu Manta nu-i gata cu alcătuirea taberei dinspre Argeș. Calea Bucureștilor e deschisă, de nu izbutim ca să minăm puhoiul păgînătății în aceste prielnice nămoluri.

— De o săptămînă, fără pic de răgaz, plouă într-una și ei trudes în apă și noroi. Galioanele și galerele nu pot fi desertate în nămol, măria ta. Acum potopul le aține calea și pe acest tărîm, în care glodurile cresc și gîrla se umflă.

— Așa-i, Mirzo, ca printr-o orînduire nepătrunsă și binecuvîntată, cerul pare a-și descărca minia peste nelegiuirile cotropitorilor, îi împărtăși domnul nădejdea, în sunetul pintenilor banului MihaL cea și a celorlalți, care-și scuturau cizmele la intrarea în cort.

Sfatul de război dură pînă după miezul nopții, în sfîrșitul luminărilor mucărite de Jurea. Tîrziu, după plecarea căpitanilor, Mihai Vodă frunzări, din picioare, mîncarea adusă de șetrarul său, spre necazul lui Jurea. Stratornicul priveghie cu grijă pregătirea patului de odihnă, însă domnul, cu îmbucătura în gură, își puse din nou calpacul, luă mantia și ieși în noapte.

Cu toată ploaia care se întetise, căpeteniile care primiseră porunci încălecară înainte de revărsatul zorilor.

Drumurile, în molcomul mers a.1 nesfîrșitei oștiri a islamului, erau desfundate și pămînturile pustiite. Pe țarinele întoarse și lanurile pirjolite cît vedeai cu ochii nu se putea alege drum prin noroaiele cleioase. Deși vremea se limpezise, întreaga urdie, cu puști grele, care de povară, cirezi de vite și toate tamazlicurile, se mișcau cu opinteli de spaimă, în zarva neîncetatei hărțuiri. Zi și noapte, fără zăbavă, neînfricații călărași ai căpitanului Baba Novac și pedestrași spătarului Preda Buzescu ieșeau ca din pă-mînt, împrăștiind fulgerător groază și moarte. Vrednicul prieten și tovarăș de rele din vremuri trecute al căpitanului Baba Novac, acum preacuviosul Pamfilie, în două rînduri lepădase la picioarele calului mării sale liftă păgînă, prinsă cu arcanul și aburcată pe fugarul cu care treiera ponoarele.

Căpitanul Cristea Vornic fremăta de mînie și-și mușca degetele de ciudă, fiind țintuit, prin aspră poruncă, să păzească un capăt al podului de pe apa Neajlovului. Nu era chip de vreun răgaz nici noaptea, că măria sa galopa de la o tabără la alta, cutreierînd împrejurimile și locurile de strîmtoare, făcîndu-și socotințele pentru desfășurarea oștirii. Se afla în mare ardoare ca să-și pună și domnia sa la încercare minuirea arcanului, pe după vreun grumaz mai spălat.

La alegerea adăposturilor pentru aşezarea bombardelor şi mai cu seamă a tunurilor grele, cu care venise căpitanul Albert Ki~ raly, mânia sa ţinu seamă şi de sfatul acestui oştean al seninătăţii sale principele Sigismund Bathory. De asemenea, statorniciră şi locul unde vor fi aşezate şi celelalte trei, făgăduite de înaltul său suzeran, pe care urma să le trimită de la cetatea Bălgradului Transilvan.

Aşezările fură schimbate de două ori, din cauza şovăielii în care se găsea bătrînul Sinan Paşa, care, aşteptînd încetarea ploilor şi strîngerea glodurilor, îşi desfăcuse taberele în două. Cea de sub oblăduirea lui Husein Paşa trebuia s-o ia spre apa Argeşului, iar cu cealaltă urma să plece el în sus, către pădurea Uzun. Astfel se vădea din căile pe care apucau cercetaşii, care nu cădeau în braţele vajnicilor urmăritori şi mai ales din cele ce puteau fi trase de la cei prinşi.

Dar din cauza puternicelor harţuri fără istov şi mai ales din teama de a nu fi luaţi fără veste din urmă şi cu legăturile tăiate, bătrînul războinic îşi reuni din nou toată puterea sub braţul său.

Această nouă mişcare a bulucurilor îi dădu o mică uşurare chibzuitului domn al Ţării Româneşti, cînd se mai ivi şi o altă nădejde. Vinjosul Aga Leca, la urmărirea unei iscoade duşmane, reuşi să prindă căpetenia pe care o înfăţişă mării sale. Strîns bine de grumaz, cum numai domnia sa stăpînea acest meşteşug, Mihai Vodă înţelese, că preamăritul vizir al aliotmanului pofteste să lovească în plin oştirea ghiaurului Mikaly.

— Slobozeşte-l, Leca, lasă-i viaţa, că ne-a adus o veste mare, porunci domnul, încruntat.

Vremea marii bătălii, care urma să se desfăşoare pe văile satului Călugăreni, puterea celei mai mari oştiri a veacului, se arătă odată cu ivirea soarelui, după un întreg pătrar de ploi. Luna bogatelor împliniri îşi opri mersul pe acest tărîm din şleaurile Călu- gărenilor la primele bubuituri de tunuri, cu ecouri prelunghi, peste mlaştinile tănuite de stufărişuri. Darabani, surlaşi şi trîmbiţaşi, din patru părţi a văii, stîrniseră chiotele voinicilor care se năpustiră asupra primului steag de călăreţi asiatici. Încălecat pe Sultan, aprigul şi neastămpăratul său armăsar, domnul Ţării Româneşti stăpînea în privirea-i încordată împlinirea primelor sale porunci, date căpitanilor Răcea, Mirza, Cocea şi Sfetea.

Başbuluchaşa din fruntea lor fu doborît de pe cal de Cocea şi iuzbaşii împlătoşaţi rostogoliţi de sulite şi baltage ucigătoare.

Fluierile ascuţite ale cimpoierilor de pe laturile bulucului de ieniceri răscoleau încordarea arcaşilor pitiţi în hăţişul ponorului. Sub bătaia piezişă a soarelui de dimineată se arătau a

fi oameni mărunți, cu pielea feței întunecată sau galbenă, gloată de strîn- sură din îndepărtate ținuturi răsăritene. Trudiți de lungul drum străbătut, frământau noroaiele înclieate, înaintînd spre mlaștinile și nămolul Neajlovului. Din coaste erau împinși de spahii în veșminte viu colorate și cu frunțile prinse în turbane încolăcite.

Puhoiul se învălmășea, bulucindu-se către strîmtoarea podului, oprit de grindina de săgeți și trăsnetele sinețelor și ale flintelor pornite ca din senin.

La vestea trimisă de spătarul Preda, prin Radu Calomfirescu, mărirea sa Mihai Vodă, înseninat, răsuflă adînc și de pe dîmbul pe care aștepta, toate căpeteniile aflate sub brațul său îi văzură mîna dreaptă ridicată spre mîndru său calpac. De-abia atunci s-a temei- nicit știrea că întreaga oștire dușmană este minată pe drumul singurilor nădejdi ale sale. Deodată sunetele de goarne, surle și tobe acoperiră fluierile cimpoaielor, care se auzeau pînă la pașiștea unde se afla cortul domnesc. La chiotele și uralele care se ridicară în slavă, Jurea scăpă ciutura în fîntînă și-și înălță privirea către cer, ascultînd. Dar chinuit că nu izbuteste să înțeleagă tot ce se petrece acolo, prinse a învîrți roata fîntînii, oftînd adînc. Aplecîndu-se ca să ridice cana cu care venise, la trăsnetele asurzitoare ale tunurilor, căzu în genunchi, făcîndu-și cruce. Văzduhul se cutremura deasupra luncii și, înmărmurit, rămase cu ochii ațintiți la boabele de cleștar care cădeau de pe ciutură.

La cort era liniște și în tabără mișcare puțină. Se ridică și se așeză pe bușteanul culcat lîngă fîntînă, punînd cana alături, gînditor. De acolo, cu simțurile vîrstei lui încercate, căuta să urmărească pe nevăzute mersul cumplitei bătălii de pe vale. Palele de fum care se destrămau pe deasupra sălciilor argintii îi dădeau încredințarea că sînt de la tunurile și bombardele mării sale. Numai prin ecoul descărcărilor slabe ale flintelor și archebuzelor își putea da seama unde se statornicise bătălia. Cînd se îndepărtau în chioțe și urale, inima îi zvicnea de bucurie, simțînd că oștenii domnului și stăpînului său dau năvală. Apoi se întuneca la față, primind în auz revenirea asurzitoare zarve, ca de-ndată alte chioțe și urale să împingă înapoi vuietele iadului, pricinuindu-i o caldă mulțumire.

De la un timp huietele prăpădului se statorniciră acolo unde își închipuia că-i podul, încredințat fiind că ostașii mării sale nimiciseră fruntea urdiilor care reușise să treacă peste girîlă.

Soarele îi strălucea în pletele-i argintii și capul i se înfierbîntase de cînd își alcătuia în minte mai mult ceea ce dorea, și care, totuși, nu se depărta prea tare de adevăratul

mers al băătăiei. Nici nu-și dădu seama că soarele trecuse de mult de crucea amiezii și că pe la bordeiele și corturile taberei reîncepuse mișcare și zumzete de glasuri înăbușite. Oștenii trimiși de doctorul grec aduceau pe lese împletite din răchită pe cei căzuți și vracii le arătau unde să-i așeze. Dinspre cărarea care cobora la cortul ospătăriei căpitanilor cîinii prinseră a lătra cu îndirjire și Ursei se ridică din iarbă cu urechile ciulite, mîrîind. Îndată se iviră și străjerii din umbra cortului, cînd de sub niște tufe de răchită se ridică o arătare de om, plin de sînge și de noroi, care-și dădu duhul, horcăind în cărare. În timp ce străjerii luară leșul și plecau cu el, bătrînul, mîhnit, își umplu cana cu apă și se îndreptă spre cort.

Departe, spre capătul poienii, doi oșteni doborîseră cu sulilele alți trei turci, care fugeau către pădure, și un altul căzu lîngă fîntînă, săgetat de un oștean. De cîteva ceasuri bubuitul tunurilor se îndepărtase și chiuitele, uralele și trîmbițele se țineau lanț.

Îngrijorat că domnul încălecase de cum se crăpase de ziuă pe nemîncate, bătrînul coborî la cortul dominei sale stolnicul Ene Rîmniceanu, care porunci unei măicuțe să frigă o pulpă de purcel. Trecuse aproape un ceas de așteptare și nerăbdare, în care timp Jurea mai scosese odată apă proaspătă și umpluse un ulcior de lut ars, după care se așeză pe buștean. Nemaipomenita zarvă creștea mereu și oștenii care cărau răniții aduseră vestea că la capul podului se dădeau lupte crîncene; că cei care reușiseră de două ori să treacă podul fuseseră nimiciți și că tunurile grele au fost mutate mai la vale, din porunca dată de căpitanul ungur, care nu trăsese pînă atunci cu ele.

Intrat din nou în cort cu tava de friptură, tăiată felii, pe care i-o adusese maica, Jurea scoase din ladă o bucată de pînză albă și o înfășură grăbit. Apoi o băgă în traista sa împreună cu două lipii proaspete. Dar, în loc să plece, începu să umble neliniștit prin cort, scărpinîndu-se în cap și nemaștiînd ce are de făcut. De două ori își luase pălăria împletită din paie de secară de pe ladă și tot de-atîtea ori o pusese la loc. În atîtea alte împrejurări fusese „ocărit” și trimis înapoi, atrăgîndu-și minia stăpînului său, căruia nu-i plăcea să fie tulburat de nimeni pe cîmpul de luptă. La despresurarea cetății Giurgiului îl lovise cu palma peste mină, de spărsese ulciorul cu apă. Și acum îi simte privirea aceea străină și ca de ghiață, cu care-l țintuise, ca și cum nu l-ar mai fi cunoscut. Totuși, pînă la urmă, își luă traista și pălăria și ieși din cort. Trecu morocănos pe lîngă cîine și-l împinse cu opinca, bolborosînd.

Cu traista în spate și ulciorul în mână, cobora poteca spre gîrîla din vale, ca un vinovat care se duce singur să-și primească pedeapsa.

Vuietul de iad al bătăliei se învălmășea cu gîndurile lui, care-l purtau pe marginile înșelătoare ale mlaștinii sporite de ploi. Călca încet și cu fereală prin noroiul care i se lipea de opinci. Nu mai vedea nimic înaintea din cauza stufărișului printre care îi alunecau picioarele, dar cărarea șerpuitoare și gîrîla pe care o ținea mereu în dreapta îi călăuzeau pașii. Mergea aplecat de spate, învăluit de o tăcere mocnită și apăsătoare, care îi tiuia în urechi, încît nici bubuitul tunurilor nu-l mai auzea. Ca la o jumătate de ceas de mers anevoios, făgașul gîrlei se lărgi și de pe o buturugă de salcie începu să-și plimbe ochii de la un mal la altul, în depărtarea în care se vedeau numai flăcările bombardelor, urmate de bubuituri. Dintre plopii de pe malul drept izbucniră dintr-o dată cinci flăcăi i la șir, într-o singură bufnitură asurzitoare, de clocotiră văile.

— Ahaaa... făcu bătrînul, cutremurat de o mare mîndrie. Sînt tunurile ungurului... și punîndu-și ulciorul jos își scoase pălăria și-și făcu semnul crucii.

Era prima dată cînd le deslușea dintre celelalte și totuși i se păru că nu le mai auzise pînă atunci, dar gîndurile i se împrăștiară de îndată ce le răspunseră din depărtări altele, tot așa de puternice. își strînse sprîncenele, căutînd cu ochi tulburi înspre coline să-i apară cel care ținea sub brațul său întreaga zvîrcolire a balaurului.

Se făcuse ceasul patru al acelei după-amiezi, după cum băteau razele soarelui, în care iadul se prăvălea peste ostașii care luptau din greu pe podul ce se zărea printre sclipiri de sulii și topoare.

— Sînt ai noștri... dragii moșului, izbucni bătrînul, încremînit la cotitura gîrlei unde ajunsese și încercînd zădarnic să-și stăpînească tremurul buzelor cu palma.

De sub o tufă din apropiere, urechea îi fu atrasă de horcăielile unui oștean, întins cu fața-n sus. Printre mlădițele răchitei își putu da seama că era o căpetenie căzută într-o mare suferință. Șalvarii de mătase verde și lucioasă îi acopereau pînă la glezne cizmele scumpe, cu vîrfuri întoarse și pline de noroi. La cingătoare strînsă peste un fel de cămeșoi galben se vedeau plăselele unui hanger frumos încrustat, iar în iarbă strălucea un iatagan. Calul căzut la cițiva pași, mort, era năpădit de muște și furnici.

Lăsat într-un genunchi, bătrînul îi desfăcu încet turbanul și-i udă un capăt cu apă din ulcior. Apoi, cu mișcări domoale, îi șterse rana de la gît, care sîngera, în care timp genele rănitului începură să clipească peste ochii negri și încrețoși. Cînd primi

între buze picăturile de apă pe care Jurea le lăsa să curgă din ulcior, își descleștă fălcile și privirea i se mai îmblânzi. Văzînd că bătrînul ridică iataganul și încearcă să-l rupă în genunchi, îi făcu semn ca să-l arunce în gîrlă. Apoi își trase cu greu hangerul de la brîu, mormăind cuvinte neînțelese și i-l întinse. Cînd îl primi și vru să-l arunce și pe el în gîrlă, Jurea fu oprit cu aceleași mormăieli și, din semnele pe care le făcea, moșneagul înțelese ca să și—1 păstreze. Atunci, dîndu-i drumul în traistă, căută să-i spuie mai mult prin gesturi, că se întoarce îndată la el.

La cîțiva pași mai încolo, zări alți doi turci morți și mai departe dădu peste alții, și alții, presărați, peste tot, prin mlaștină. Dar privirea bătrînului servitor se tulbură dintr-o dată: dăduse cu ochii de domnul și stăpînul său, la marginea unui ponor, scrutînd nemișcat zările. Limpezindu-și ochii umezi cu mineca largă a cămeșoiului, călca de sus prin bălți și peste tufe, ca un bezmetec scăpat la larg. Numai cînd apa pîrîului îi ajunsese la genunchi, cîți spre mal. Pe măsură ce urca pieziș coasta dîmbului, priveliștea devenea tot mai înfricoșătoare, în zbuciumul furnicarului de oameni care se nimiceau, căzînd printre cai și suliți. Frînturile podului spînzurau peste care și tunuri răsturnate în apă. Răcnetele de groază acopereau uralele celor care dădeau mereu năvală peste spaimile iadului. Încrîncenat, bătrînul pășea ușor, ca o sălbăticiune de codru și rezemîndu-se de un plop, stătu nemișcat, cu ochii la cel pentru care venise. Mai făcu vreo cîțiva pași, mai șovăitori, și rămase pe loc, nemișcînd să se apropie.

„De m-o vidé... si cheamă că el m-o chemat”, gîndea, în sfiala care îl cuprinsese.

De acolo i se lămuri nedumerirea care-l bîntuia de cum zărise că domnul tot ridică mîna, uitîndu-se la dreapta. La fiecare semn al mîinii, tunurile își vărsau focul, stîrbind trîmbe de nămol peste urdia înspăimîntată și caii înglodați pînă la scările șeilor. Dar armăsarul, care dădea mereu din cap și din picioare din cauza muștelor, îl simți pe moșneag și forăînd își întoarce capul, ca atunci cînd îi aducea plîne în grajd.

— Ce cauți aci, uncheșule? glăsui Mihai Vodă cu barba în piept, fără să-și arate fața spre el.

— Am adus oleacă de apă și cite ceva de îmbucac, măria ta, îi răspunse ca un vinovat prins asupra faptei.

— Cu primejdia de-ați pierde viața, taică? întrebă domnul și de data aceasta îl învălui cu privirea prinsă în cearcane vinete de istovire.

**Mă aflu la marginea ei,
puternice stăpîne, mormăi**

credinciosul slujitor,
aplecându-și capul alb

Dar domnul îi făcu semn de răgaz și când ridică dreapta, trăsnetele bombardelor de pe coastă răscoliră nămolul gîrlei de dincolo de pod. De-abia atunci simți bătrînul mișcare în pădurea din spate și văzu călărimea în leafă, gata să sară pe cai la primul semn.

— Doar știi cît de tare mă mîinii cînd sînt tulburat în trudnicul meu blestem? Îl muștră domnul, stăpînindu-și calul, care începu să joace pe loc.

— Macar oleacă de apă, măria ta, mormăi iar, ridicînd ulciorul pe care Mihai Vodă îl primi de această dată și-l ținu mult la gură.

— Acum du-te repede îndărăt, taică, pînă nu pornim în primejdia cea mare, îi porunci, dîndu-i ulciorul înapoi și făcîndu-i semnul căruia nimeni nu i se putea împotrivi.

Cu ochi triști, de cîine alungat, Jurea coborî dîmbul tîrînd traista după el. Căuta drumul pe care venise și se opri la cotul apei, de unde îl mai putea zări.

— Primejdia cea mare... oftă moșneagul în barbă, deslipin- du-și cu greu privirea tristă cu care de-abia își mai vedea stăpînul.

Soarele se lăsa către sihla ce adăpostea tabăra și broaștele prinseseră glas de prin răstoace, cînd bătrînul porni din nou la drum, O rață își luă zborul, lăsîndu-și puii care se împrăștiară prin tufăriș. În depărtare, chiotele și uralele acopereau și bubuiturile înfundate ale bombardelor. Ajuns la locul unde îl lăsase pe rănit, se întristă văzînd că dispăruse. Zadarnic îi urmări pașii pe care îi făcuse pînă la gîrlă, că peste apă nămolul înghițise orice urmă.

După vreo jumătate de ceas de cale se așeză pe o scorbură. Cu mîneca își șterse sudoarea de pe frunte și marginea pălăriei, după care trase cîteva înghițituri de apă din ulcior. În acele clipe de răgaz își adună gîndurile răvășite, făcîndu-și felurite socoteli. Buzele i se mișcau nevăzute pe sub musteți și fruntea i se descreți.

— Hm... Dacă seimenii luptă de-a valma cu glotașii... atunci și-o oprit călărașii domnești... Sfinte Dumnezeule!... Are să se avînte în primejdia cea mare, rosti tremurat și ridicîndu-se porni grăbit să aprindă candela de la iconastas.

Pe verdele pașiștii, cortul domnesc părea de purpură scumpă, în acel apus al soarelui, cu lumina coaptă a împlinirilor. La vreun ceas de la întoarcerea lui Jurea, în tabără, oștenii care aduseseră răniți îi povestiră cu însuflețire marea izbîndă pe care o avusese domnul țării. În fruntea călărimei sale nimicise bulucul spahiilor, răsturnîndu-i în apele Neajlovului.

Zvonul izbăvirii se împrăstie ca freamătul prin frunza codrului. Trăsnetele tunurilor încetaseră de mult, dar din cînd în cînd valuri, valuri de urale răscoleau ecourile văilor.

Departe, peste sihla deasă a ponorului, de unde se întorsese bătrînul, clopotul unui schit ridica în slavă marea veste în sunet de aramă. La tabără se aduceau mereu răniți și vracii alergau de la corturi la bordeie, în vreme ce țarcurile se umpleau de cai mari și vite de povară. Cămilele, cu gheburile încă nedespovărate, își mestecau strîmb și cu tristeță truda zădarnică, sub soarele acestor noi tărîmuri. Ochii lor blînzi priveau nemișcați apusul străjuit de nori pufoși, tighelați în fulgi de aur. În acea nouă cumpănă, fața bătrînului Jurea se limpezise ca de o adîncă evlavie binefăcătoare. Două măicuțe scoteau apă, cu ochii la cămilele lăsate în marginea cringului și pe bușteanul de la fîntînă, străjerii cortului domnesc vorbeau în șoapte.

— Ai ieșit din birlog, părinte Isaia? Întîmpină Jurea pe un călugăr schiop, gras, fără comanac și cu nasul turtit în mijlocul unei bărbi încîlcite, care venea de la ospătărie, molfăind o bucată de pită.

— Parcă m-am putut hodini, în vînzoleala de la bordeie? îi răspunse el, cu glas neașteptat de subțire, ceea ce făcu pe străjeri să-și dea coate și să-și acopere risetele cu palmele.

— Socot că de-amu Ț-o fi vinit inima la loc, adăugă Jurea.

— Păi, di n-o mai da turcu piști noi, m-oi tot duci în lumea me, îi răspunse, așezîndu-se greoi pe un pietroi și începu să se scarpine la subsoară, pe sub rantia-i peticită și plină de noroi.

— De-acuma îi gătește gloatele în glod cu furci și topoare, saca- ie-ar sămînța de spurcați, blestemă Jurea, cu urechea ațintită la vale.

— Eu, păcătosu, nu mă pot dumiri cum de-o izbutit măriia sa, c-o mină de oameni să zdrobească puterea necuratului ca frunza și ca iarba, se minună călugărul, scărpinîndu-se din nou pe sub rantie și sări deodată în sus. Iacită-l-ii, oameni buni, hutuchiți-l, răcni cu ochii holbați la un turc plin de noroi. Ho! seîrnăvie!

— Nu-l omoriți, fraților, strigă un oștean din urmă, că-i o căpetenie a domniei sale Cristea Vornic.

— Doamne sfinte, apără și păzăști pe robul tău bătrîn, beteag și nevolnic, prinse a se căina călugărul, prăbușindu-se în genunchi, și prinse a face cruci mari și a bate mătânii, în risetele străjerilor.

Oșteanul plecă îmbrîncind turcul și se îndreptă cu el spre corturile de sub poala crîngului, în timp ce măicuțele coborau înspăimîntate poteca spre ospătărie.

— Fug racii din baltă, părințele, îl îmboldi un străjer, ca să-i mai audă graiul stîlcit.

— Parcă-s draci di pi comoară, fiule.

— Nu-l omori, nea Marine, că doar e și el un suflet de om, strigă un alt străjer, ridicîndu-se de pe buștean în clipa cînd un oștean încorda arcul spre un turc dintre sălcii.

— Părinte Isaia, fă bunatatea și vezi ce-i cu candila de la ico- nastas, că acuș vini măria sa, îl rugă Jurea, sculîndu-se de lîngă Ursei.

— Dă Doamne vlagă, din puterea ta, acestui mîndru și viteaz fiu al tău, se închină din nou călugărul și porni șchiopătînd spre cort.

— După grai călugărul nu pare a fi de prin locurile noastre, uncheșule, își rosti bănuiala un străjer răzemat de stîlpul fîntîni.

— Îi moldovean de-ai mei și l-o apucat prăpădul cînd se întorci de la Sfîntu Munte. L-o slobozit dintre robii prinși la pod domnia sa Cristea Vornic. Carau bușteni și stuf, peste care aveau să treacă ordiile.

— Vrednic și neînfricat mai e și acest tînăr căpitan al mării sale, se minună acelaș străjer.

— Hehei! unde-i mai mare primejdia și treaba mai gre, acolo îl afli. Și-i ghiduș și vesel... că nu ti se mai urăște cu el!

— Veniși de mult de la Moldova, taică? îl întrebă cel de al treilea străjer, cu frumoase înflorituri olteneste la gulerul cămășii.

— Și măria sa mi-o mai zîs astăzi taică, de mi s-o muet inima... ca pe vremuri, cînd era de-o șchioapă și se afla în vreun mare necaz, sau cînd îmi cere să-i spun povești.

La auzul unor tropote de cai și a lătratului ciinilCr, toți se ridicară. Străjerii își luară sulile și trecură la cort, din care năvăli și părintele Isaia, dînd peste Ursei. Pe un cal pag și vînjos apăru în mijlocul poienii banul Mihalcea, urmat de stolnicul Stroie Bu- zescu și de căpitanul Cristea Vornic, legat la cap cu un ștergar. Pieptarele, căștile și întregul lor tacîm de război le dădeau cu totul altă înfățișare. Doi robi descălecară în capătul potecii și se repeziră la diiogii cailor de pe care coborîseră vrîsnicii, luîndu-le și armele, în timp ce Cristea Vornic sări lîngă fîntînă. Oșteanul care adusese turcul îi luă și lui calul, în timp ce Ursei urmărea cu încordare toate mișcările lor, cu limba scoasă.

— Na... că ne-a ieșit po... popa-n cale, răsună în tăcerea care se făcuse glasul căpitanului Cristea Vornic, la care toți izbucniră în râs.

— Un umilit pravoslavnic neajutorat, înălțimea ta, pe care l-ai scos de la moarte noaptea trecută, îl întâmpină călugărul, aplecându-se.

— O-ho-ho, dumneata erai, părinte? A scăpat și dulăul care sărise la be... beregata turcului?

— Tot Turcu îl cheamă și acuma-i legat divale la ospătărie.

— Lasă popa-n pace, Cristeo, îi întrerupse banul Mihalcea, că trebuie să-ți speli rana și să te liniștești.

— Dă fuga, uncheșule, la cortul doctorului grec și adă-l repede, că domnia sa căpitanul Cristea Vornic a îndoit cu capul o sulită turcească, porunci stolnicul Stroie lui Jurea, ținându-și risul.

— În data mare îl chem, spuse bătrînul, plecînd grăbit.

— Tocmai ție, vorbărețule, să ți se întîmple asemenea danda- naie! Tu care ești așa de dibaci în lupta din săbii? se miră stolnicul, privindu-l dintr-o parte, zîmbind pe sub musteți.

— S-ar fi putut să fie și mai rău, înălțimea ta, că după cîte se știe, cîte-o dată su... sulita-i mai lungă decît sabia, îl înfundă în hohotele celorlalți și ale slujitorilor, care plecau cu caii spre tabără.

— Nu te dai deloc, împielitătule, pufni și banul Mihalcea. Cu capul spart și tot iute la minte...

— Acum mai am și un frumos cucul, Ba... Bane, pe care îl umplu cu minte, răspunse poznaș Cristea.

De pe cărare se iviră doi oșteni, aducînd pe o targă de nuiete un rănit, asupra căruia cînd se aplecară, toți trei rămaseră uluiți.

— Cocea... Dumnezeule, Doamne! strigă stolnicul, pocnindu-și palmele, cînd banul Mihalcea își acoperi fața cu miinile.

— Din porunca mării sale, rănitul trebuie pus în cortul domnesc și cercetat de doctorul curții, le spuse unul dintre oșteni.

Cu ochii la rănit, căpitanul Cristea Vornic rămase împietrit, în timp ce banul Mihalcea, schimbat la față, își trecea degetele tremurătoare pe fruntea rănitului.

— Mă recunoști, Cocea, bravule? îl întrebă el aplecîndu-se, și cum nu primi nici un răspuns, își întoarse fața cu ochii împăienjeniți.

— A pierdut mult sînge, înălțimea ta.

— Dueeți-l în cort încet și cu băgare de seamă; doctorul vine îndată, le porunci cu glas stins, urmărindu-i cu privirea pînă la cort.

— Hei, oftă stolnicul, s-ar putea să ne mai îndurereze și alții...

— Cocea, Mîrza, Bașotă, Aga Leca au împins puhoiul ienicerilor în mlaștinile girlei, cînd mîria sa le-a spart fruntea și le luă steagul cel mare, recunoscî banul Mihalcea, cu vădită mindrie.

— Dar tot Flă... Flămînzilă a dus greul pînă la urmă, se amestecă și tînărul căpitan, semețindu-se pentru prietenul său.

— Pînă la noi se simțea că fiara nu mai izbutea să dea înapoi, împinsă de groaznicele împunsături ale lui Baba Novac și ale spătarului Preda; aceasta a fost cea mai iscusită reușită a mîriei sale, chiar din noaptea Sfatului de război. Numai astfel își putea pregăti calea spre nemaipomenita izbîndă de azi, încheie banul Mihalcea cu glas ridicat.

— A vremii, Mihalceo, se înflăcăără bătrînul stolnic.

— La porunca unui asemenea gen... general de oști pătrund și-n iad, răcni Cristea Vornic, sărind pe buturugă.

— Dacă nu te avîntai la tunurile lor, scăpai teafăr, căpcăunule, îl domoli stolnicul, prietenos.

— Cam așa e, iubite al nostru Cristea, adăugă și banul Mihalcea. Mereu te zbuciumai în afara poruncilor mîriei sale. Ce-ai căutat și acum la urmă pe pod, cînd s-a năpustit mîria sa cu bar- da-n mină, în fruntea călărimii domnești?

— Ha, ha, de mult doream eu să văd un pa... pașă cu ochii holbați, dar cînd i-au sărit dinții în nămol, mi-am scăpat sabia din mînă de rîs.

— Marele vizir, temutul Sinan Pașa, trimisul preastrălucitului padișah, tirîndu-se-n noroi la picioarele domnului Țării Românești... Ce umilînță... se minună stolnicul Stroie.

— Peste măreția cu care venise a luat destul noroi ca să ducă și pa... padișahului, izbucni din nou în rîs tînărul căpitan.

— Se cuvine, oare, să strezem așa de repede semnele vitezei? se adresă mîeros lui Cristea Vornic doctorul Masteros.

— Pe inimă nu pot fi stăpîn, doctore, însă ca... capul nu-l dau pe mîna nimănui, îi răspunse, trăgînd sabia.

— Greții sînt fricoși, capitane, îi răspunse grăbit și trecu în spatele banului Mihalcea, în timp ce călugărul, cutremurat de rîs, se furișă spre potecă.

— Va trebui ca domnia ta, doctore, să te ocupe repede de căpitanul Cocea. E grav rănit, îl anunță banul.

— Cum? Coțea, prietenul meu? Alerg la el. Unde l-au dus?

Din vale izbucniră din nou cîinii și Ursei ciuli urechile. Clopotul schitului suna neîncetat peste greaua trudă a zilei, pe care nimeni din cei care i-au trăit primejdiile nu o vor uita. Căliți în virtejul grozăviilor vremii, nu-și dădeau seama că minunatele lor fapte de arme ne vor rămîne moștenire sfîntă peste veacuri. Spre bordeie forfota creștea în cîntecele oștenilor care se întorceau, cu toate că din depărtare se mai auzeau împușcături și zarvă de omenire bulucită. Dinspre potecă se ivi un oștean încălecat pe un armăsar roib și căpitanul Cristea Vornic îi apucă dîrlogii plin de admirație.

— Oooo!... ce frumoasă dihanie, se minună, bătîndu-i cu palma coarda gîtului. Îți dau cît vrei pe el,

— Este al domniei sale Aga Leca, înălțimea ta, îi răspunse acesta, strîngînd frîul calului care prinsese a juca pe picioarele lui subțiri.

— Murgul meu e lovit la un pi... picior, oftă el, urmărind cu tristețe calul care juca în buiestru.

Cîinii vesteau din nou pe cei ce o luau în sus, pe cărare, cînd în capătul potecii se ivi Petre Armeanu și doi oșteni, toți călări.

— Fraților și creștinilor, tună glasul gros al secretarului cancelariei domnești, de un ceas de vreme au sunat goarneaule încetarea luptei și noi nu ne putem aduna, ca să-l primim cum se cuvine pe mîntuitorul nostru.

— L-ai văzut venind spre tabără? întrebă stolnicul Stroie.

— A rămas la schitul din pădure, cu domnia sa Banu Manta;

Se roagă pentru sufletele celor căzuți și aduce închinare de slavă pentru izbînda de azi.

— Nu mai era nici un chip să ne apropiem de voi, cei de dincolo de gîrlă. Balaurul împins în răspăr de pedestrima și călărașii lui Preda și Baba Novac își căuta scăparea la pod, spre săbiile noastre și topoarele glotașilor lui Mitrea Boteanu, Aga Leca, Udrea Băleanu... spuse banul Mihalcea, cînd vorba îi fu tăiată de căpitanul Cristea Vornic.

— Bulucul se um... umflase, gîtit între maluri, că și morții rămîneau în picioare.

— Cînd a pornit dintre noi, în fruntea călărimii domnești, ga- lopînd ca o nălucă, se înfierbîntă Armeanu, îi scînteia în privire credința izbînzii. În mai puțin de un ceas, fala

călărașilor lui Sinan Pașa fu nimicită în smîrcurile Neajlovului și temutul vizir doborât de pe cal.

— Primejdia era prea mare, Armeanule, se amestecă și stolnicul, ar fi trebuit să vă țineți și voi mai pe-aproape.

— Crezi că-l mai poate ajunge cineva cînd e încălecat pe Sultan?

— Cînd îl știam că-i istovit de-atîta trudă să pornească la o asemenea primejdie nemaipomenită?!... De trei zile și tot atîtea nopți aproape că n-a avut răgaz nici să descalece, adăugă stolnicul Stroie, așezîndu-se pe buștean.

— He, he, făcu banul Mihalcea zîmbind; să vedeți voi că-i în stare s-o ia de la capăt.

— Mie nu-mi mai trebuie nici mîncare, nici băutură, în starea în care mă aflu, îi răspunse molcom stolnicul, acoperindu-și cu palma un căscat.

— Ba eu. să fiu iertat de înălțimea ta, am o foame de lup pri... prigonit și de-abia îl aștept pe Flămînzilă.

— L-am lăsat în mare necaz la marginea pădurii, unde și-a dus robul său de credință. Cînd l-a văzut căzînd, a sărit de pe cal și l-a aburcat pe umăr. Și-a tăiat drum învîrtînd sulîța pe deasupra capului și pe cine atîngea cădea năuc. Parcă era un taur furios, îi răspunse Petre Armeanu și porni cu pași mari prin fața lor, ca să se desmorțească.

— Vrednicul nostru Agă nu-i lasă în suferință pe cei cu priință lui, rosti ca pentru sine banul Mihalcea, rezemat de stîlpul fîntîinii.

— Să vedeți cu ce foame de speriat are să vie iar, spuse rîzînd cu plăcere Petre Armeanu întorcîndu-și privirea spre potecă de unde izbucniră iar ciîinii, în zarva unui ropot de cai.

— Eu am puțină ar... arșiță. Mi se usucă gîtul, îi vesti căpitanul Cristea Vornic, înghițînd în sec și cu urechea ațintită spre larma care creștea în chiote și urale.

Ca din zbor își propti copitele în iarba poienii minunatul armăsar, mestecîndu-și zăbalele, în clipa în care Mihai Vodă trăsese puternic friul și cu dreapta ridicată, strigă:

— Bună vreme de noi nădejdi, dragii mei!

— Să trăiești, măria ta! răspunseră toți, în uralele oștenilor care năvăliseră de prin toate colțurile taberei.

Lîngă fîntînă descălecau Banu Manta, spătarul Preda Buzescu, Banul Udrea Băleanu, postelnicul Bașotă, căpitani: Baba Novac, Răcea, Mîrza, Calomfireseu, Strîmbeanu, Florescu, toți în zale și înarmați.

— Ne bucurăm, dragi ai noștri căpitani bravi, să vă aflăm iar în jurul nostru sănătoși și gata a pune din nou umărul

la greu. După osîrdia cu care mi-ați adus mîndria celei mai mari biruințe a vremii noastre, se cuvine să vă închinăm, la acest ceas al izbăvirii, cuvînt de caldă mulțumire, rosti domnul țării. Primirea, în reculegere, pe care o faceți domnului și generalului vostru, ne mîngîie inima copleșită de dureroasele pierderi suferite. Să ne a- plecăm frunțile întristate pentru cei care căzut-au jertfă, oprind cu viața lor prăpădul hainilor cotropitori. Faptele voastre de vitejie și jertfa lor vor rămîne de-a pururi sfîntă mărturie a strădaniei cu care ați ocrotit norodul și ați apărat pămîntul strămoșesc.

Nesfîrșitele urale, pornite din mii de piepturi, făcură ca armăsarul să cabreze, dar iscusitul călăreț îl domoli pe dată și apoi reluă:

— Acum noi, cei rămași, vom pune toată rîvna în strădania de a tămădui adîncă rană a țării, alcătuiindu-i liniște la hotare și tihnă înlăuntrul ei. Așa să ne ajute Dumnezeu, își încheie Mihai Vodă scurta cuvîntare, făcîndu-și semnul crucii, în clocotul ura- lelor și a cîntecelor de vitejie.

De îndată ce domnul descălecă, Jurea prinse dîrlogii neastămpăratului armăsar, pierzîndu-se în mulțimea care se îndrepta încet și cîntînd către vetrele fumegînde. Luna plină se urca liniștită peste forfota luncii și clipocitul amurgului copleșit de cumplita trudă a acelei zile. Mihai Vodă, cu ochi tulburi, își îmbrățișă fiul care descălecă odată cu marele logofăt Teodosie Rudeanu și clucerul Radu Ruzescu, întorși din șleaul Hulubeștilor. Răspuzînd la zîmbetele celor printre care trecea, vîlstarul domnesc se îndreptă grăbit spre căpitanul Cristea Vornic.

— Și voi, înțelepții mei sfetnici și căpitani de oști, sprijinitori de credință al Scaunului țării și al brațului meu, nu aveți, nimic a ne spune? întrebă Mihai Vodă, sunîndu-și pîntenii în cerul care se făcu în jurul său.

— Ce oare s-ar mai putea pune în adaus la toate cîte le-a înfăptuit astăzi, ca un arhanghel binecuvîntat, strălucitul nostru domn? răspunse marele logofăt Teodosie Rudeanu, fost vel vis- ternic în anii trecuți.

— Încă mă simt prins ca într-o mreajă, de cîte ori cuvîntă mulțimii înțeleptul nostru domn, care-și tîlmăcește gîndurile în vorbe așa de alese, adăugă și banul Mihalcea.

— Astfel ne-ai prins pe toți, mărite doamne, înainte de primul iureș din zorii zilei, recunosc bătrînul Banu Manta, mîngîindu-și musteața sură la zîmbetul domnului.

— Ne-a fost mai greu la porunca schimbărilor din toiul luptei și mutarea puștilor grele. Cucurele cu săgeți nu mai puteau Ei puse la îndemînă și arcașii culegeau săgețile dintre

morți. Mă aflu în mare necaz, măria ta, că hotnogii se zbăteau în învâlmășeală, se plînzea spătarul Preda Buzescu, iar la mazili era greu de ajuns.

— N-a fost nici o sminteală, spătare, te-ai arătat harnic și totul se înfăptuia neașteptat de repede, îi răspunse domnul, bătîndu-l peste puternicul lui umăr.

— Nimic nu se mișca între steagurile noastre și toți simțeam că sîntem sub brațul mării tale, se semețu comisul Radu Florescu, la trecerea domnului prin fața sa.

— Rămăseserăm înmărmuriți, ca de trăsnet, la năprasnica năvală a mării tale, cu barda-n mină, în fruntea călărimii domnești. Cînd am zărit groaza de pe chipul bătrînului vizir, răcneam cît mă țineau foalele: „victorie, victorie, măria ta!”, dar în virtutea marelui mă gîjîsem de tot, se ridică din nou cu însuflețire glasul banului Mihalcea.

— Așa se smulge steagul Profetului și se îngenunchează neobrazarea pașahului, Mihalcea, tună în poiană răspunsul domnului, în uralele celor din jurul său.

— Socot că va trebui vestită palatinilor prin cărți minunate faptă de arme a mării tale, care îi va zgudu din nou în neistovita lor pizmă, glăsui, răspicat, înțeleptul logofăt Teodosie Ru-deanu. Să nu mai lăsăm să se vînture iară, prin hrubele castelelor, semeția suzeranilor noștri, care au stat cu mîinile cruciș.

—• Nu vreau să le cobor strălucitele nasuri împărătești, înălțimea ta, îi răspunse în hohotele de rîs care izbucniră. Blestemul meu e să rămîn totdeauna singur în viforul vremilor grele și să-mi apăr neamul și hotarele țării. Te întorșezi mîhnit din solia în care fuseși la Scaunul preaputernicului împărat Rudolf? N-a înțeles că era spre folosul lui și al întregii creștinătăți. Dacă puneau umărul acum, luam calea Stambulului și spărgem cu barda porțile seraiului, își ridică din nou glasul Mihai Vodă, peste uralele care izbucniră iar în jurul său.

— În huzurul lor nu știu să folosească vrednicia unui braț tare, la vreme potrivită, măria ta, spuse stolnicul Stroe Buzescu.

— Să-i lăsăm în plata Domnului, ca să-și rumege în tihnă semeția goală, răspunse Mihai Vodă, oprindu-se în dreptul căpitanului Baba Novac.

— Nu ți-am auzit de mult glasul, rătăcitorule. Faptele săvîrșite în primejdia în care te aflai m-au umplut de mîndrie, căpitane. Mereu mă faci să duc grija cutezanței neastîmpărului tău, cînd scapi la larg. Vorbește... cere-mi ce vrei... astăzi sînt darnic...

— Tot ce-mi doresc mai mult e să rămân sub brațul mării tale, dar de ieri am căzut într-o mare mîhnire, porni un glas aspru printre mustețile-i mari.

— Ce te frămîntă, voinice? Îi cercetă domnul cu privirea fața arsă și ciupită de vărsat.

— Și-a pierdut prietenul pe care-l avea ca pe un frate, măria ta, îl ajută spătarul Preda.

— În rîvna lui pentru ispășirea păcatelor, din vremea cînd trudeam în volnicie, se pustiise la un schit de sub munte.

— Părintele Pamfilie? izbucni domnul, întristîndu-se.

— Haralambie Ilarie Chiorul, măria ta, oftă el cu capul în piept, nemaiputînd adăuga nimic.

— Și-a dat duhul ca unul din cei mai vrednici oșteni ai țării, luă vorba spătarul Preda Buzescu. Cu muntenii lui a desfăcut bulucurile și a tăiat ordia în două, nimicind tuiurile puse pe fugă. Pe drumul croit de el, stăpîneam cu Baba Novac puterea cozii pe care se sprijinea fiara, în vreme ce domnia sa logofătul Teodosie Rudeanu, clucerul Radu și Mitrea Boteanu împingeau puhoiul către pădurile Călugărenilor.

— Pierderea lui ne aduce o mare mîhnire, spătare, rosti domnul cu glas schimbat. Să i se facă slujbele creștinești cuvenite, pentru jertfa sa adusă țării. Neamurile sale, aflate în suferință, să fie despăgubite din visteria domniei, porunci Mihai Vodă, re- luîndu-și mersul gînditor.

— I s-au făcut toate închinările celor pristăviți de către un preot din satul Copăceni și l-am îngropat cu mîinile mele în cimitirul din valea Sineștiului, mărite doamne, oftă din nou Baba Novac, strîngînd minerul iataganului.

— Urez sanatate și multe izbinzi, ca țeă de azi, maria ta, rosti mîeros doctorul Masteros, aplecîndu-se cu mîna la piept.

— Coceaaa... cum se află căpitanul Cocea, doctore? îl întrerupse Mihai Vodă, luîndu-l de umeri și scuturîndu-l cam tare, încît grecul se făcu mic și prinse a clipi cu repeziciune.

— Nu-i primezdie, puternițe, staluțițe, serenissime, îngăimă cu spaimă.

— Îți nimicesc tot neamul tău de cutre de-mi moare Cocea!

— I-am oprit sînzele, își reveni, îndreptîndu-se din șale.

— Cunoaște, vorbește?

— Tot, serenissime, după țe i-am dat vin rosu. Ma duc după țe va ușor la cuhnie, răspunse și se îndreptă cu pași săltați către ospătărie, în timp ce Mihai Vodă intra în cort cu spătarul Preda, marele logofăt Teodosie și Banu Manta.

— Eu, să vă spun drept, aş cere învoire măriei sale să mă duc la cort şi să mă întind niţeluş, că-s frînt de oboseală, se moşmoli solnicul Stroie, lăsîndu-se pe buştean.

— Ai îmbătrînit de tot Stroie, deşi n-ai mai mult de doi ani ca mine, îl dojeni banul Udrea Băleanu. cu prietenie.

— Se lasă noaptea şi mie mi se usucă gî... gîtiţa, se auzi de după fîntînă glasul plăcut a lui Cristea Vornic, întîmpinat cu zîm- bete.

— Răbdare, Cristeo, toate la vremea lor, îl domoli Banul Mi- halcea.

— Dacă-i așa, mă dau de partea lui Stroie, bane, că toţi sîntem trudiţi, se grăbi să-i răspundă Udrea Băleanu.

— Cum vă închipuiţi că măriia sa, după o asemenea nemaipomenită izbîndă, n-are să ne adune ca de obicei în jurul mesei sale? le aminti, rîzînd, banul Mihalcea.

— Ha... ha... ha, izbucni căpitanul cel tînăr, ne-am supune şi încă cu sprijin tare, dacă începe lupta cu bu... butea. Şi Flă- mînzilă, care nu mai vine...

— Nu se poate să lipsească tocmai cel mai vrednic la asemenea îndeletnicire, căută să-l liniştească semeţul Mîrza, cînd toţi îşi întoarseră privirile către spătarul Preda, care ieşea din cort.

— Căpitane Calomfirescu şi domnia ta Buzoiene, daţi porunci pentru întărirea străjii în jurul taberei. Prinşii de război să fie bine păziţi, ca să nu avem stricăciuni în timpul nopţii. Prive- ghiaţi ca oamenii să nu bea. Pîrcălabul Hîncu şi Răcea vor scoate oameni cu schimbul pentru despotmolirea puştilor grele şi toată prada de război din gîrlă. Rînduiţi caraule de-a lungul malurilor.

— Oamenii mei au rămas de strajă în jurul mlaştinii dar sînt istoviţi, spătare, spuse banul Udrea Băleanu.

— Îi voi schimba cu oamenii mei, declară comisul Radu Flo- rescu, şi se luă după cei care începuseră să plece la îndeplinirea poruncilor primite, cînd urcau din nou la apă cele două măicuţe.

— S-a dat şi vreo poruncă pentru noi? îl întrebă căpitanul Cristea Vornic, cu ochii la măicuţa cea mai tînără.

— La odihnă, vorbăreţule, îi zîmbi spătarul, mîngîindu-şi mus- teaşa.

— Ar putea, înălţimea ta, să ne spuie dacă se va minca la cortul domniei sale stolnicul Rîm... Rîmniceanu? îl mai iscodi în risetele celorlalţi.

— Ei, aceasta numai măriia sa o poate statornici.

— Dacă s-a dat poruncă să nu se bea, ne vom mulțumi să închinăm cu apă de la fântână, îl înfruntă cel mai vîrstnic dintre frații Buzești, ridicîndu-se de pe buștean, rîzînd.

— Chiar și ră... răniții? se îndirji el.

— Porunca-i poruncă, fiindcă mîine s-ar putea să avem alte îndeletniciri, căpitane, căută să-l potolească spătarul Preda.

— Eu am fierbințeală la căp... căpătîină și Aga Leca-i flămînd.

— Somnul înviorează pe viteji, iubite Cristea, îl mîngîie din nou stolnicul, stăpînindu-și un căscat.

— Ce-ați gătit bun, măi... măicuțelor?

— Pînă acum am fript berbecii care ni s-au adus, înălțimea ta, răspunse cea mai mare, care-și luă cofa, o aburcă pe cap și apoi se îndreptă rîzînd spre ospătărie.

— Dar de la kuh... cuhnia stolnicului nu s-a aflat nimic? o întrebă și pe cealaltă măicuță care-și turna apa în cofă, uitîndu-se pe sub gene la el.

— Asta n-avem cum s-o știm, îi răspunse, ea îmbujorată din cauza privirii cu care o sfredelea, de era să scape cofa în fîntînă.

— Ha... ha... ha, uite-l și pe Cristea Vornic! răsună în noapte glasul mării sale. Da' unde ai spart oala, vorbărețule?

— Mă și mir, măria ta, că sintem așa de pu... puțini!

— Și tocmai tu, năzdrăvanule, care ești așa de tare de cap? se minună, stîrnind risete.

— N-am avut răgaz, strălucite doamne, să-i spun tur... turcului că degeaba încearcă, îi întoarse vorba, în hohotele întregii poieni.

— Ai părăsit capul de pod fără încuviințarea mea, căpitane, îl muștră domnul cu prefăcută, minie, apropiindu-se mai mult de el.

— ■ După ce-i lep... lepădasem pe cei din jurul meu în gîrlă, măria ta, și văzui că urcau tunuri pe mal...

— Am aflat că a reușit să le ia trei tunuri, tată, intră în vorbă și voievodul, mai mult ca să-și apere prietenul.

— Pentru ele îți puseși viața în primejdie, mai adăugă domnul.

— Nu mi le-ar fi dat de bună voie, mărite stă... stăpîne, își repezi el răspunsul în risetele celor care strîngeau cercul în jurul lor, cînd doctorul trecu grăbit înspre cort.

— ■ Ți-a văzut grecul rana? schimbă Mihai Vodă vorba, tăinuindu-și zîmbetul de mulțumire.

— De mult trebuia s-o facă, strălucite doamne, dar nu se îndură să plece dintre noi, rosti banul Mihalcea, ocrotitor.

— N-am decît o mol... molfă în frunte...

— După ce te vede doctorul vei rămîne liniștit în cort, îi tăie domnul vorba, de data aceasta rîzînd de-a bineala.

— Niciodată n-am fost mai lim... limpede la cap ca acum, după ce mi l-a zgâlțit turcul, răspunse el poznaș.

— De astăzi armăsarul Vîrtej e al tău, Cristeo, hotărî Mihai Vodă înveselit.

— Vîr... Vîrtej, măria ta? zîcîni el într-un genunchi și sărută mîna pe care i-o întinse domnul.

— Am dori să se ridice cît mai mulți tineri în jurul nostru ca tine, Cristeo, spuse aproape șoptit domnul țării, punîndu-i cealaltă mînă ocrotitor pe cap.

— În temeiul poruncii măriei tale, căpeteniile prinse au fost duse în cortul meu, întrerupse banul Mihalcea tăcerea care rămăsese după intrarea căpitanului Cristea Vornic în cort, împreună cu voievodul.

— Celor răniți să li se dea îngrijirile necesare. Stolnicul Ene Rîmniceanu va priveghea să nu le lipsească nimic, iar domnia ta, bane, vei dormi în cortul meu, porunci domnul, înseninat.

— Slujitorul meu mă vesti că li s-a dat de toate, măria ta, răspunse banul Mihalcea, supunîndu-și fruntea.

— Și acum, căpitanii mei, începui Mihai Vodă, văzînd că marele logofăt și Banu Manta ieșeau din cort, să nu ne închipuim că am oprit vremea în loc. Mîine, de cum se va lumina de ziuă, spătarul Preda Buzescu, postelnicul Bașotă și comisul Radu Florescu vor priveghea la desfăcerea taberei și vor porni toate carele și puștile grele spre ruinele cetății Cernavodă de sub munte. Pînă la ceasul amiezii să fie ridicată toată prada de război. Domnia sa stolnicul Stroie Buzescu și fratele său, clucerul Radu, vor porunci oamenilor de sub steagul lor ca leșurile oștenilor noștri să fie duse la schitul din vale. La slujba îngropării lor doresc să iau parte. Căpitanii Calomfirescu și Buzoianu vor priveghia ca răniții să fie duși cu grijă mare la bolnița minăstirii de la Curtea de Argeș.

— Dar bine, strălucite doamne, nu mai înțeleg nimic, izbucni spătarul Preda Buzescu, după această fulgerătoare izbîndă să părăsim locurile prielnice și să lăsăm răgaz dușmanului să se ridice din nou?

— Tocmai fiindcă izbînda noastră a fost prea fulgerătoare n-am izbutit să-i nimicim pe toți în strînsoarea pădurii Călugărenilor. Mlaștinile Neajlovului nu puteau să cuprindă întreaga oștire a cotropitorilor. Fiara se va alcătui din nou și sînt nevoit să vă ocrotesc de această primejdie.

— Nu ne lăsăm, măria ta, pînă nu-i băgăm în Dunăre pe cei care au scăpat din mîinile noastre, izbucni glasul căpitanului Baba Novac, printre mustețile-i zbîrlite de furie.

— Strălucite doamne, nu cutez a răstălmăci poruncile domnului țării nici în Divan, darămite pe cîmpul de bătaie, se ridică și glasul marelui logofăt Teodosie Rudeanu, însă mă înspăimîntă grozăvia de a-i lăsa slobozi prin țară.

— Să rămînă nepedepsite stricăciunile făptuite și jafurile suferite de norod? se alătură și banul Mihalcea. Nu putem îngădui cutezanța înaltei Porți de a-și trimite oricând hoardele să ne pîn- gărească pămîntul sfînt al țării. Neam de neamul lor să se cutremure de vor mai fi minăți spre hotarele noastre, își desfășură el mînia în mijlocul fețelor îndărjite din jurul lui.

— Să mai chibzuim, slăvite doamne, noaptea e un bun sfetnic și mîine lumina soarelui nostru ne va ajuta să le cîntărim rămășițele puterilor; reluă marele logofăt Teodosie Rudeanu.

— Nu vă lăsați legănați de o însuflețire care se poate spulbera de la prima suflare a fiarei și a ne îndîrji singuri în furtună ar fi risipirea grelei noastre strădanii. Trebuie să ne temeinicim izbînda chiar fără sprijinul castelanilor și palatinilor care se lăfăiesc în tihnă și huzur. Făgăduințele și laudele pe care mi le-au trimis sint vînturare de vînt cînd dușmanul îți incalcă hotarul. Noi, creștinii, nu ne putem alcătui laolaltă împotriva necredincioșilor și am rămas singur cu fierul în mină în fața puhoiului osmanliilor, le răspunse Mihai Vodă, frămîntat de obida pe care nu și-o putea înăbuși.

— Dar balaurul e doborît în sînge și pînă ce-și va linge rănile de moarte vom avea răgazul să-i adunăm pe cei ce vin zi și noapte din toate colțurile țării sub brațul mării tale, spuse Banul Manta.

— încă nu ne-am îngropat morții, Bane, și nu știm cîți am mai rămas. S-ar putea ca mîine să fim loviți mai cu strășnicie de neistovita lor mulțime care mai primește ajutoare și de peste Dunăre. Căpitanul Albert Kiraly se gătește de plecare întru întâmpinarea prințului său, iar secuii nu știu ce gînduri au. Oastea noastră-i istovită și nici vouă, căpitanii mei, nu vă pot cere prea mult. Pentru toate acestea socot că trebuie să ne găsim grabnic un loc cu priință sub munte, cît nu-i prea tîrziu... în acest răstimp căpitanii Baba Novac, Miriște, Cristea Vornic și Aga Leca vor hărțui pe năvălitori, spîrcuindu-le laturile mai mult noaptea, ca să nu avem pagubă prea mare în oameni.

— Dar e cu totul de necrezut, cum domnul și generalul nostru ne poruncește să ne lăsăm țara în pradă! izbucni spătarul Preda Buzescu, mișcîndu-și mustețele groase.

— Osemintele marilor voievozi ai acestor pămînturi se vor întoarce în morminte, măria ta, adăugă cu mîhnire banul Mihalcea, plecîndu-și fruntea.

— Spătare Preda și tu Mihalceo, îmi sînteți ca frați și ca și voi în zadar mă zbat de a găsi calea izbăvirii de cotropitori. Se-ncrîncenă carnea pe mine la gîndul prăpădului pe care-l lasă în urma lor. Tot ce-mi cereți voi și tot ce vreau eu să făptuiesc este numai din dragostea care ne leagă de credința strămoșească și de aceste pămînturi, în care odihnesc ctitorii neamului nostru. Mi-am zălogit averea, am risipit zestrea doamnei țării și am topit odoare minăș- țirești, ca să pot plăti arme, cai, harnașamente și oșteni în leafă. Dar înțelegeți-mă, acest nemaipomenit război nu-i după săracele noastre puteri, își strigă durerea domnul Țării Românești, în mijlocul bravilor săi căpitani de oști.

— Cu adîncă cucernicie am ascultat spovedania puternicului nostru domn, prin care se dovedește iar grija mării sale pentru întregul său norod. Dar acum, cînd trufia dușmană a fost nimicită numai cu vrednicia sa, vor împunge fuga la vestea că oastea Moldovei ne vine în sprijin, căută să-l înbărbăteze marele logofăt, și că seninătatea sa prințul Bathor Jigmond se gătește să treacă munții...

— Și ce așteaptă nevolnicul nostru suzeran, să-i împresoare turcii castelul? Apărarea împotriva necredincioșilor, astfel cum a spus-o marele Ștefan al Moldovei, trebuie făcută la Dunăre, de către toți cei care se află în primejdie, nu acasă, căpitanii mei, răsună din nou puternicul glas al lui Mihai Vodă.

— Ne este îngăduit oare să cunoaștem socotințele domnului țării și generalului nostru, după ce ne vom retrage sub munte? Întrebă mai potolit spătarul Preda Buzescu.

— Să ne plecăm deocamdată grumazul sub povara vremilor vitrege și să ne întărim rîndurile rărîte cu oameni de țară, spătare, agonisindu-ne putere și credință, căci numai pe ei ne putem sprijini la greu.

— Trăiască măria sa Mihai Vodă, izbucniră în slavă glasurile unite, de pe pajiștea scăldată în lumina lunii.

— Acum, reluă domnul, la „spălat” oboseala trudnicei noastre izbînzii și apoi coboriți-vă toți la cortul preaiubitului nostru stolnic Ene.

— Eu nu ies din po... porunca mării tale, se fuduli căpitanul Cristea Vornic, rîzînd către Nicolaie Pătrașcu Vodă și atingînd, ca din greșeală, brațul stolnicului Stroie Buzescu.

— În această noapte îmi vei fi paharnic, vorbărețule, porunci Mihai Vodă, zîmbindu-i înșeninat.

— Și eu, măria ta, se semeți tînărul voievod.

— Așa, fătul meu, îi răspunse domnul cu o ușoară mîndrie, însă dacă Aga Leca se așterne pe mîncare, nu vād cum veți mai încăpea și voi în cortul lui.

— Fără sfo... sforăiala lui nu putem adormi, mărite doamne, spuse căpitanul, pufnind amândoi de rîs și se amestecară între cei ce urcau tăcuți spre corturile taberei.

— Pînă scot eu apă rece, măria ta, ar fi bine să lepezi zaua, îl îmbie cu glas moale Jurea, care ieșea din cort cu un ștergar pe braț și cu cana de apă, îndreptîndu-se către fîntînă.

— Cum se mai află căpitanul Cocea? întrebă domnul, trecîndu-și palmele peste fața-i obosită.

— O mîncat puțin și după plecarea domniei sale doctorul o adormit, răspunse bătrînul în timp ce domnul pășea rar spre cort.

— N-o zvîrli, fiule, șopti părintele Isaia, apucînd găleata pe care Jurea vroia s-o verse după ce Mihai vodă intră în cort, Ne trebuie la cuhnie, că măria sa o poruncit masă mare sub nukul spătăriei.

— Bănuiam eu c-așa-i povestea, ca totdeauna după izbîndă, oftă Jurea, așteptînd să-și umple călugărul cofa cu care venise.

— După atîta trudă și vînzoleală cu Sarsailă, se cuvine oleacă de desfătare, mormăi el îndepărtîndu-se șchiopătînd de bătrînul slujitor, care-și aștepta stăpînul.

Luna cucerea încet bolta înstelată și de la schit se mai auzea încă sunetul clopotului bătut într-o dungă, cînd ieși din cort Mihai Vodă. Gol pînă la mijloc, se îndreptă spre fîntînă. Umerii lui păreau tăiați în fildeș și brațele-i sclipeau ca arama în lumina acelei nopți de august.

— Gata, uncheșule? rosti cîntat, făcîndu-și pumnii căuș.

— Gata, măria ta.

— Toarnă virtos, bătrîne, să-mi alung năduful și să mă limpezesc.

— Ieri noapte cîntaseră cucoșii a treia oară în tabără și încă te frămîntai în așternut. S-ar cuveni ca după greaua trudă de astăzi să nu mai stați, cu toții, așa de mult, spuse Jurea cu glas stins.

— Bine, bine, taică, toarnă mai mult, că apa aceasta-i ca cel mai adînc somn, îi răspunse, frecîndu-se apăsător pe piept și grumaz.

— Întoarce-te, stăpîne, să-ți dau și pe spate, glăsui din nou Jurea, muind capătul ștergarului în găleată.

— Ca pe vremuri, de demult, cînd mă spălai în apa lalomiței, tresări domnul la atingerea ștergarului rece.

— Da, măria ta, se înduioșă Jurea, dar Mihai Vodă îi smulse ștergarul și începu să se șteargă singur, ascultînd ce se întîmplă în vale, de unde se auzeau cîinii lătrînd.

Ursei sări neliniștit, când prinse a se auzi tropote de cai. Un huhurez dădu zvon prelung în luncă și domnul, trecînd pe lîngă ciine, îi mîngîie capul mare, încet. Intrat în cort, lătratul ciinilor se îndrîji, tropotele încetară și odată cu ele se ridicară glasuri repezite peste larmă. După ce ascultase nedumerit, Jurea mai scoase o găleată de apă, când tresări la sunetul unor pași grăbiți.

— Unde-i măria sa, uncheșule? îi răsună în urechi glasul banului Mihalcea, care venea dinspre potecă, în clipa cînd și Mihai Vodă ieșea din cort, încâtărîmîndu-și cureaua lată.

— Ce-o mai fi fiind și această zarvă, bane? îl întrebă domnul zîmbindu-i cu prospețime în lumina pe care o revărsa luna peste fața sa.

•— O călugăriță de la Moldova cere intrare la măria ta, răspunse banul, învăluindu-și domnul și prietenul într-o privire plăcută.

— Într-un asemenea alai? o călugăriță la vreme de noapte? se miră gînditor Mihai Vodă, apropiindu-se de el.

— E însoțită de zece oșteni și de doi căpitani de oaste, măria ta. Pare a fi tare neliniștită, mai adăugă banul Mihalcea cu glas schimbat.

— Spune-i să vie, Jureo, iar domnia ta, Bane, rărnii, ro- gu-te.

— După calul care-l are, după portul ei de stareță și mai ales din vorba-i poruncitoare nu prea are umilința tagmei călugărești, strălucite doamne.

— Oho, oho, izbucni domnul cu sprinceana ridicată, dacă-o mai fi și frumoasă aș înțelege cum de-a reușit să tulbure așa de tare un om ca domnia ta, Mihalceo...

— Hei, e tinără și-i frumoasă, slăvite stăpîne, iar fața ei spune mai multe decît aleasa ei vorbire, răspunse acesta zîmbind cu urechea ațintită spre potecă.

— Cine ar putea fi, vreo solie de taină? Se petrece ceva la Moldova? întărierea lui Ștefan Răzvan fără nici o veste! își murmură gîndurile Mihai Vodă, sunîndu-și, pîntenii în fața îngrijorării care se lăsa peste fruntea banului Mihalcea.

Dintre tufele care străjuiau cărăruia se ivi o călugăriță înaltă, mlădioasă, cu pas neșovăitor și punîndu-și mîinile albe peste crucea de argint prinsă în jurul gîtului, se înclină adînc în fața domnului.

— Să-mi fie îngăduit a mă pleca smerită înaintea slăvitului domn al Țării Românești, cerîndu-i iertare pentru cutezanța de a-i tulbura liniștea la un asemenea ceas nepotrivit, rosti ea, abătîndu-și privirea plină de neîncredere către banul Mihalcea.

— Fii bine venită, cucernică măicuță și află că sîntem doritori foarte să cunoaștem pricina grabei care a adus pe sfinția ta în locuri de mare primejdie. Domnia sa banul Mihalcea ne este om de mare credință și prieten nouă, față de care nu avem taine, o liniști domnul, făcînd semn străjerilor să se îndepărteze.

— Mărite doamne, soțul și stăpînul meu, Ștefan Răzvan al Moldovei, se găsește în mari necazuri, de luna trecută.

— Cuuuum? Chiar slăvită doamnă a Moldovei? La acest ceas și cu vești îngrijorătoare despre fratele nostru? Vorbește, măria ta, îi răspunse cu sprîncenele ridicate și încrucișîndu-și brațele peste cămașa-i albă.

— Da, prea puternice domn, sînt nefericita Vidra doamna, plecată din Suceava după sfat și sprijin pe la curțile castelanilor și la cetatea slăvitului nostru suzeran Jigmond Bathor.

— Tălmăcește-mi grabnic îngrijorarea care te frămîntă, iubită soră și fii încredințată că te ascult și cu sufletul, rosti Mihai Vodă, încruntat și strîngîndu-și mai tare brațele deasupra curelei.

— Seninătatea sa craiul Leheii o alcătuit și-i gata să pornească o mare oștire, în fruntea căreia se află hatmanul și cancelarul său Zamoiski, ca să răstoarne din scaunul Moldovei pe Ștefan Răzvan și să-l ungă domn pe Ieremia Movilă. Prăpădind nădejdea în spusele castelanului Sandomirului și neprimind răspuns cu priință la cetatea Murășului, prinsă în serbări de nuntă, am luat calea Vala- hiei cu mare credință în sfatul și ocrotitoarea înțelegere a măriei tale.

Glasul plin de îngrijorare cu care-și înfățișase necazurile stîrni vulcanul neliniștii pe care domnul Țării Românești nu-l putea domoli nici cu pașii largi pe care-i făcea prin fața ei. Banul Mihal- cea rămăsese înmărmurit lîngă stîlpul fîntîinii, cu privirea în golul nopții.

— Veștile aduse de măria ta ne stîrniră o amară mîhnire, reluă domnul, oprindu-se în fața ei. Și noi ne găsim la o grea răscruce, cu țara încălcată de cotropitori. Auziși, Mihalceo? De-abia acum ni se lămurește nedumerirea și pricina pentru care nu ne mai venea sprijinul făgăduit de domnul Moldovei! Vezi că socotînțele mele de a ne ogoi neputința sub puterea muntelui sînt întemeiate? Își desvălui mîhnirea și îngrijorarea Mihai Vodă.

— Se spulberă și încredințarea domniei sale vornicului Matei Ropală că oastea Moldovei e gătită la hotarul Munteniei, în așteptarea semnului măriei tale, murmură cu vădită tristeță banul Mihalcea, nemișcat.

— Singura noastră nădejde! adăugă domnul, reluându-și mersul mai apăsător.

— Cu toate că țara-i cu el, în frunte cu răzășimea, boierii o uneltit într-ascuns cu Ieremia Movilă, mai spuse doamna Vidra stingherită și cu un ușor tremur în glas.

— Slăvită doamnă și iubită soră, chiar sub cumpăna vremilor neprielnice în care mă zbat, nu pot uita sprijinul pe care mi l-a dat hatmanul Răzvan la despresurarea cetății Giurgiului. Mîhnirea mă copleșește că tocmai acum, cînd sînt ținut cu fierul în mină, să cadă asemenea pacoste și peste capul fratelui meu de la Moldova, tună glasul lui Mihai Vodă, oprindu-se iar în fața ei.

— Îndoiala și reținerea cu care am trecut munții și am bătut lungă cale pînă la măriă ta se risipiseră de un ceas de vreme, de cînd am fost cuprinsă de bucuria mării izbînzi dobîndită de măriă ta, răsună ceva mai melodios glasul doamnei Vidra și frumoasa ei față înflori într-un zîmbet abia întrezărit.

— Hei, izbînda noastră-i ca suflarea vîntului peste întinsurile pustiului fără margini. Rămași singuri în năprasnicul viitor, cei pe care-i risipirăm azi, mîine ne pot preface în pulbere și scrum. Totuși... cer răgaz mării tale, o zi, două. Și măriă ta vii de la drum lung, iar noi sîntem istoviți de trudnicele zile și nopți de mari primejdii. Dar fii încredințată, slăvită doamnă, că nu-mi pot recăpăta liniștea pînă nu izbutesc să-mi ajut fratele la necazul care s-a abătut asupra lui.

— Eram sigură, strălucite doamne, că îndemnul meu nu m-o înșelat de cum am zărit fața domnului Țării Românești. După nemaipomenita înfrîngere suferită de oastea împăratului lumii, nu va mai putea ridica alte oști așa de repede împotriva Valahiei și măriă ta vei avea răgazul de a-ți ogoi neliniștea pe care am stîrnit-o fără să vreau, se alintă ea.

— Hei, iubită soră, trăim într-un veșnic zbucium și pentru o clipă de răgaz ne supunem capul primejdiei. Apărarea statornicirii hotarelor, orînduită din veac de către vrednicii noștri strămoși, o facem cu jertfa vieții. Aceasta-i singura putere care ne-a mai rămas în singurătatea în care ne aflăm, în apărarea dreptului nostru sfînt și la ocrotirea tihnei norodului, doamnă.

— Puterea și tăria mării tale o are mereu ca pildă domnul și soțul meu. La curtea Bălgradului Transilvan se șușotește cu pizmă despre nemaipomenitele izbînzi ale mării tale. Acolo am aflat că prințul Bathor Jigmond va porni în curînd peste munți, în fruntea unei numeroase oștiri, căută să-i abată ea neliniștea.

— Prea tîrziu, acum cînd sîntem cu dușmanul în țară, iubită soră; Rîndurile noastre s-au rărit și va mai trebui să sîngerăm mult pînă ce-și va porni prințul ostile.

— Dar pînă atunci se mai pot temeînici multe, după veștile pe care le-am primit de la Răzvan al meu, în olatul Făgărașului.

— Ei?! făcu Mihai Vodă, tăinuindu-și nerăbdarea.

— OIacarul trimis m-o ajuns acuma două zile la pasul Branu- lui și mi-a spus că Răzvan o împărțit în două oastea pe care o gătise în sprijinul mării tale.

— Și?

— O dat poruncă hatmanului Rusanu să apere intrările dinspre Lehia, pînă se va reîntoarce.

— Pînă se reîntoarce el? De unde să se reîntoarcă? Vorbește-mi mai limpede, că fierb, izbucni domnul cu înfrigurare, apucîndu-i mîinile și săgetînd-o cu privirea, în timp ce banul Mihalcea se apropia de ei.

— Mi-a trimis vorbă să-l aștept aici. Cred că la acest ceas o și trecut hotarul, dar nu vine decît cu vreo trei mii de oșteni și citeva puști grele, mări ta, se grăbi ea să-i răspundă, cu mîinile îndurerate de strînsoare și înspăimîntată.

— Aceasta nu se va putea uita niciodată, slăvită doamnă, tună în noapte glasul domnului, care se aplecă și-i sărută mîinile, în clipa cînd banul Mihalcea mai făcu cîțiva pași, tremurînd de tulburare.

— Doamne, Dumnezeuule, prin cîte ne-a fost dat să trecem azi! murmură acesta ea pentru el însuși, trecîndu-și mîinile peste față,

— Auziși, Mihalceooo? izbucni din nou Mihai Vodă, liberînd mîinile doamnei, care și le petrecu repede prin mîinecile largi ale rantie sale — prințul nostru suzeran, știindu-mă în primejdie de moarte, stăruie a se lăfăi în serbări și nu-mi trimite nici un om, pe cînd Ștefan Răzvan al Moldovei, cu dușmanul în spate, aleargă totuși în ajutorul meu!

— Mări ta, slăvită doamnă, mi-a trecut un fulger prin inimă și mi s-a încetșat privirea, rosti tremurat și cu glasul zugrumat; nici unul dintre cei care simt ca noi nu va rămîne nezgduit de această nedesmîntită chezășie a legăturilor noastre cu Moldova.

— În cîteva zile am să-i simt inima de frate bătînd lîngă a mea, se bucură Mihai Vodă, trecîndu-și mîineca albă a cămășii peste fruntea îmbrobonată.

**Și va mai fi un braț tare
alături de cel al mării tale,
mai adăugă banul cu mîndrie**

— .Această mare veste, slăvită doamnă și iubită soră, ne dă încredințarea că greua noastră strădanie de astăzi nu mai poate rămâne zădarnică, îi spuse Mihai Vodă, îndreptându-și umerii ca scăpați de sub o povară.

— Mă găsesc nevrednic, strălucită doamnă, să pot aduce cu- vînt de adevărată prețuire pentru vestea cu care ați reaprins scînteia nădejdi în privirea puternicului nostru domn și general, mărturisi fără șovăire banul Mihalcea, înclinîndu-și fruntea cu dreapta spre pieptar.

— Bănuiam că am să mă bucur de o primire mult mai aleasă și mai cu priință în tabăra măriei tale, decît aceea cari mi s-o făcut în bogăția palatului princiar al Bălgradului Transilvan. Simțeam de departe zîmbete tănuite și șoapte strecurate din vîrful buzelor. Curtenii mă priveau de sus și nemeșii își întorceau capul cu lehamite, că le-am tulburat desfătarea. Numai la popasuri aflam înțelegere și voie bună de la norodul care ne întîmpina, știind să-și alăture inima la necazul altuia. Maghiari, sași, români, secui se bucurau să vadă moldoveni și să ne primească în ospetie.

— CunosC zăvistiile bogățiilor nemeși ca și neîndurarea lor față de norodul Ardealului, din vremuri grele de pribegie, slăvită doamnă, oftă Mihai Vodă, strîngîndu-și pumnii.

— Drumul lung pe care l-am bătut nu m-o trudit atîta, ca vîr- tejul izbăvirii din acest ceas care mă cufundă într-o oboseală de neiertat, măria ta, îi zîmbi ea într-o înclinare ușoară.

— Mihalceo, măria sa doamna Vidra va fi găzduită la spătarie, unde patru oșteni vor face de strajă. Spătarul Preda Buzescu va dormi în cortul lui Petre Armeanu. Cele două măicuțe de la cuhnie vor sluji numai pe măria sa, doamna Moldovei. Deasupra cortului se va ridica steagul cu zimbrul lui Ștefan cel Mare, porunci domnul țării ridicînd dreapta ca semn că așa să fie și nu altfel.

— Voi avea toată grija pentru cinstirea cuvenită înalților oaspeți, măria ta, răspunse banul, înclinîndu-se.

— Noapte bună, strălucite domn și prieten bun, rosti melodios doamna, într-o plecăciune adîncă și cu mîinile încrucișate pe piept.

— Noapte bună, iubită a noastră soră, îi răspunse Mihai Vodă, urmărind-o cu privirea, pînă se pierdu printre tufele care stră- juiau poteca.

ASEDIUL CETĂȚII TÎRGOVIȘTE

Zidurile mîncate de vreme și afumate ale bătrînei cetăți de scaun a Țării Românești de cîteva zile erau brăzdate de apa clocotită și de plumbul topit, pe care cotropitorii islamului le îm-

proșcau peste furnicarul din jurul fortăreței. Trăsnetele asurzitoare ale tunurilor, arcehubuzelor și flintelor, dintre creneluri și de pe parapete, nu reușeau să dovedească avîntul neistovitelor iureșuri de la porțile și laturile zidurilor.

Harnicul voievod Mihai, de cum ajunsese Ștefan Răzvan al Moldovei cu oastea sa, își coborîse tabăra de pe valea Stoienești- lor asupra Tîrgoviștei. O săptămînă întreagă se dădură lupte sîngeroase, zi și noapte, printre case și grădini pirjolate. La trei zile după cucerirea întregului tîrg, mindra oaste a Ardealului se alcătuiuse cu oștenii care ajunseseră la zidurile cetății apărată cu strășnicie.

Mai sus de cetate, pe un dîmb anume ridicat de ostași, căpeteniile seninătății sale prințului Sigismund Bathori, cu coifuri de argint și ferecați pînă-n dinți în platoșe strălucitoare, sprijineau mai mult jîlțul din care conducea bătălia firavul lor senior.

Căpitanul Cristea Vornic, cocoțat în vârful celui mai apropiat plop din dreptul porților mari ale cetății, făcea semne și era gata să și strige pe Luca Ropală, care dădea năvală la ziduri cu voievodul Nicolaie Pătrașcu și Baba Novac.

— Liniștește-te, vorbărețule, îi spuse Aga Leca, aflat pe o crăcană mai jos, vrei să te vadă bolfoșii de pe ziduri?

— Se bagă zădarnic în pri... primejdie, cînd sînt așa de buni țintași, îi răspunse, slobozindu-și săgeata în alt turc și urmărindu-l cum se rostogolește de-a lungul zidului; asta era ceva mai gra... gras decît al tău...

Cînd robul lui Aga Leca le mai aduse citeva cucure cu săgeți, primi poruncă să-i trimită la ei și de-abia într-un tîrziu îi văzură urcînd în plopii din dreapta lor. Căpitanul Baba Novac, minios că Mihai Vodă nu-i încuviințase să încerce spargerea porților cu berbecule, pe care-l alcătuiuse și văzînd că nu-i la largul lui sub ziduri, își umplu o traistă cu săgeți și se urcă, nevăzut, în plopul din stînga lui Cristea Vornic. De-ndată i se dovedi că treaba aceasta era mai cu mult folos, doborînd mai ales pe cei care turnau plumbul topit și apa fiartă, fără a fi descoperiți.

— Văzuși, Cristeo? izbucni de bucurie voievodul, cînd turcul în care țintise se prăbuși între creneluri.

— Fraților, dacă se ivește vreun bei să mi-l lăsați mie, ca să-l înțep unde-o fi mai moa... moale, răcni Cristea Vornic.

— Am să-ți frec limba cu urzici, vorbărețule, îl muștră Aga Leca, zîmbind cînd își văzu turcul rostogolindu-se deasupra porților.

— În iadul în care ne aflăm nu s-aude nimica, strigă Luca Ropală, întinzîndu-și arcul. Aveți grijă să nu mișcați

crengile, și glasul lui fu acoperit de trăsnete de foc din coastele cetății și de pe ziduri.

— Ce păcat că nu-i cu noi și Haralambie Ilarie Chiorul, oftă Baba Novac, din barba căruia nu i se vedeau decât ochii bulbucați și nasul ciupit de vărsat. Strașnic țintaș mai era...

În zarva chiotelor și uratelor de sub copaci de-abia își mai auzeau, între ei, risetele cu care-și însoțeau săgețile ucigătoare. Cristea Vornic nu-și găsea locul în bucuria izbînzilor lui și cînd zări pe parapet un turc mai gras îi făcu semn lui Aga Leca:

— Uite-l, Flămînzilă, ohoo, ho, ce bute are în șal...
șalvari! Dă-i cep...

— Nu-l lăsați, că dă foc ierbii, strigă voievodul, și cînd se pregăti să tragă, săgeata lui Aga Leca se și înfipse în burta turcului.

— Te-a văzut, Flămînzilă, și bur... burduhosul ne dă de gol, răcni Cristea în clipa cînd săgeata lui Luca se opri în ceafa dușmanului.

Pe podul care se ridica scîrțîind lanțuri ferentarii spătarului Preda Buzescu nimicise pe cei care încercaseră o ieșire și de pe mal începură din nou bufniturile berbecilor în neclintirea porților mari. Balimezurile și bombardele rînduite prin grădini și livezi trăgeau din susul cetății sub privegherea meșterului Piccolomini, din porunca prințului său Sigismund Bathori. Italianul nu vroise să țină seamă de sfatul lui Mihai Vodă ca să așeze o parte din tunuri în valea cetății, unde oștenii aveau adăposturi mai bune și cu bătaie mult mai scurtă. Din această cauză și tunurile moldovenilor fură înșirate la rînd cu cele ale căpitanului Albert Ki- raly și toată truda harnicilor tunari se dovedea a fi zădarnică. Măria sa Ștefan Răzvan își frămînta necazul în masele, pe calul său ca pana corbului și de-abia aștepta clipa prielnică a învălmășelii fustașilor și pedestrașilor, ca să-și strecoare cele cinci balme- zuri în vale.

Scările de pe podurile plutitoare și de pe maluri se umplură din nou de neînfricații păianjeni, care se cățarau cu sulii și ghioage, arcane și cîngi, pînă sus la parapete și creneluri, de unde rostogoleau în abis arătării înspăimîntate, cu ochi holbați de sub chiu- lafe și turbane.

Trăsnete de tunuri, chioțele iureșului, răcnete de răniților și sunetul trîmbițelor de îndemn. În clocotul infernului fumegînd, acopereau comenzile cetașilor și hotnogilor și totuși poruncile repezite de Mihai Vodă, prin alergătorii săi, se înfăptuiau fără zăbavă. Dintre crengile copacilor săgetătorii noștri făceau proașca în cei ce le cădeau la îndemină, cînd Cristea Vornic le strigă: — încetareaaa! Mihai Vodă dăduse o poruncă lui Stoia Strim- beanu de lîngă el și acesta porni în

galop spre porțile cetății. Acolo trecu porunca în urechea spătarului Preda, la semnul căruia toți ferentarii și fustașii lui prinseră a se retrage de la porți.

— Îi lasă să iasă la larg, răcni Baba Novac la ei și-și aruncă arcul de-a lungul tulpinei plopului. Acolo-i de mine, fraților, și prinse a cobori.

— Și de noi, Ba... Babo, izbucni Cristea Vornic, la pilda cărora se lăsau în jos, din creangă-n creangă și ceilalți.

În scîrțitul lanțurilor pe scripeți și gemetele porților care se dădeau în lături, cei cinci săriră pe cai aduși în grabă de slujitorii lor. De sub bolta cetății curgeau valuri, valuri de spahii, ga-lopînd pe cai iuți și de pe pod se despărteau în trei rînduri, pă-trunzînd pe margini și prin mijlocul călărimii maghiare, de care se izbiră ca într-un zid. Dar căpeteniile lor, înspăimîntate, se mistuiră în spatele lor și neprimind porunci, oștenii se apărau cu strășnicie, pricinuind pierderi mari în rîndurile spahiilor. Însă, la ivirea ienicerilor, care începură a trage cu arme de foc în plin, la care se mai adăugă și grindina de săgeți de pe ziduri, bravii călărași prinseră a se da înapoi. Ca din pămînt apărură Ștefan Răz-van, fostul lor hatman, și numai din cîteva porunci repezite spahii împunseră fuga, urmați de ienicerii spîrcuiți de pedestrima voievodului Nicolaie Pătrașcu, sprijinit de Baba Novac și cei trei prieteni nedespărțiți. Numai Cristea Vornic izbuti să zmulgă un steag verde și descălecînd de pe Vîrtej, îl puse zîmbind la picioarele armăsarului pe care era încălecat Mihai Vodă.

— Doamne, Dumnezeu! cînd are să se mai isprăvească odată? Parcă-i iadul pogorît pe pămînt, se văită doamna Vidra, intrînd în cortul mării sale Mihai Vodă.

Una din măicuțele care o slujea se ridică de la iconastas, fă-cîndu-și cruce și se trase lîngă lada de alături.

— N-au să poată căpăta tihnă, măria ta, pînă nu sparg cetatea, îi răspunse ea, urmărind-o cu privirea pînă se așeză la masă și—și aruncă bicul pe scaunul de lîngă pat.

Doamna era îmbrăcată cu fustă largă pentru călărie, contăș scurt, strîns pe șolduri și pe cap avea o căiță legată pe sub bărbie cu o năframă ca floarea de cicoare. Pe sub ochii ei, de un verde închis, se zăreau cearcănele oboseli și ale neliniștii în care se găsea. Gropița din bărbie îi dădea un farmec ademenitor, mai ales cînd rîdea și i se ridicau colțurile buzelor frumos arcuite. Părea să fie în jurul a treizeci și cinci de ani.

— Nu-i chip să-i poată scoate cineva de-acolo. Din zorii zilei n-au mai descălecat amîndoi și iaca soarele coboară spre asfințit. Dau mereu năvală cu oștenii la ziduri și la porți și iar se trag înapoi, ca s-o ieie de la capăt, oftă ea, urmărind

mișcările lui Jurea, care intrase în cort și așeza cana într-un lighean de aramă:

— Greu au să mai dovedească porțile, că-s bine ferecate, spuse el, trecîndu-și mîinile peste cămeșoi. Dar domniile lor Cristea Vornic, Aga Leca și Luca Ropală o izbutit să farne scripetele lanțurilor cu cîteva focuri de archebuză, așă că nu mai pot trage podul de peste șanț.

— Mi-i lehamite de toate, moșule, și nu vîd o mîntuire pentru atîta omenire care se prăpădește.

— Ești și măria ta trudită, că toată ziua ai stat pe cal, în fum și colb, nemîncată și înșată...

— De-aseară n-ai mîncat nimic și măria sa Ștefan Răzvan a încălecat flămînd de dimineață de tot, adăugă și măicuța cu mîna la gură.

— Da' cine se mai gîndește la mîncare cînd trecem prin asemenea primejdii, peste care se mai ivesc și umilînțele, răspunse ea cu gîndul la minia cu care se întorsese soțul ei de la cortul prințului. Cu generalii prințului nu se poate înțelege nimeni.

— Apoi, dă, dacă-s hapsîni. Domnia sa spătarul Preda era să treacă cu pumnul prin masă, aicea, sub ochii mării sale astă-noapte. Își trăge mustățile de credeam că și le rupe, spuse el, cu urechea ațintită la huruitul unei căruțe care venea spre cort.

— Vezi, măicuță, cine-o mai fi? că eu de-abia mă mai țin pe picioare, o rugă doamna, rezemîndu-și capul între mîini.

— Tot vreo haraba de-a boierilor unguri, cu udătură și băutură trimeasă de pe la moșile lor, îi răspunse bătrînul, ieșind după măicuță.

Legănîndu-se cu capul între mîini, doamna Vidra se încrîncena că tunurile bubuiau mai tare și parcă mai de departe, iar trîmbițele și uralele însemnau o nouă năvală la porți și la ziduri, cu care se obișnuise de trei zile. Dar cînd Ursei încetă de a mai lătra și prinse a se gudura și a schelălăi de bucurie, se sculă nedumerită și se îndreptă spre ieșire, cînd tăbări Jurea, cu o pocladă pe braț și o traistă mare subsoară.

— O vinit maria sa doamna țării de la Cozia, o vesti el repezit și-i făcu loc să treacă.

— Doamne sfinte! cum o izbutit să străbată prin atîta omenire bulucită, se minună, oprindu-se din mers.

— O avut strajă bună, că-i însoțită de preasfinția sa părintele Teofil și domnia sa căpitanul Sava, cu douăzeci de oșteni bine înarmați.

— S-o punem aici? întrebă măicuța, care aducea o lădiță, ajutată de un țăran bătrîn, cînd doamna Vidra ieși grăbită din cort.

— Nu, colo jos, alături de jeț, aaașă, ghinișor, îi îndreptă el, plecându-se pe vine și uitându-se dintr-o parte.

— Ce bine-mi pare că o venit și măria sa doamna noastră, se bucură măicuța, trecându-și palmele peste sutana ei aspră, în timp ce bătrînul muntean se strecură afară.

— Amu fă bunatatea și încălzăște oleacă de lapte, pînă scot eu apă proaspătă din fîntînă, măicuță. îi ceru el, repezindu-se să ție perdeaua de la intrare, cînd se iviră doamnele.

— Aș fi dorit să te cunosc în vremuri mai bune, iubită soră, spuse doamna Stanca, aruncînd o privire prin încăperea cortului, cînd Jurea ieși urmat de maică.

— Necazurile prin care am trecut și vitregia soartei ne-au deschis calea pribegiei, măria ta; Ștefan Răzvan a fost răsturnat din scaunul Moldovei...

— ■ M-a întristat mult vestea pe care am aflat-o chiar acum, de la domnia sa clucerul Radu Buzescu, îi răspunse doamna Stanca, încrețindu-și pleoapele în timp ce o privea cu îngrijorare.

— Nici nu știm încotro s-o apucăm, oftă ea cînd se așezară la masă.

— Mihai trebuie să fie tare mîhnit de necazul domniilor voastre. Îi cunosc simțimintele pe care le are pentru domnul și soțul măriei tale, încercă să o mîngîie și să-i dea curaj.

— Oastea noastră, aflată la hotarul Țării de Sus, o fost împrăștiată de Ieși în trei zile și cancelarul Zamoiski l-o înscăunat la Suceava pe Ieremia Movilă.

— Dar cum cred ei că seninătatea sa, principele Sigismund Bathori, va suferi această încălcare a măreției lui? îi răspunse doamna Stanca.

— Un nevolnic fricos și cu privire de gheață, ca toți bîcîșnicii... Ba pe deasupra mai e și fudul, crezîndu-se a fi și mare general de oști; n-avem nădejde decît în sprijinul pe care ni l-o făgăduit măria sa Mihai Vodă, dar după cum se vede, are să fie cu zabavă fiindcă necazurile, cînd se pornesc, se țin lanț, măria ta. Turcii o intrat și în cetatea Dîmboviței de săptămîna trecută.

— Dacă-i scoate din Tîrgoviște au să iasă și din București ca șoarecii, iubită soră, o încredință doamna Stanca.

— Ce bine-i că s-o înconjurat numai cu oameni de așa mare credință, oftă ea, pe gînduri, dar ar trebui vestit de sosirea doamnei, moșule.

— Am și trimăs veste măriei sale, răspunse Jurea, gata să iasă din nou din cort.

— Stai, uncheșule, că nici n-am avut răgaz să aflu cum o duce voievodul nostru, îl opri doamna țării.

— Hei, ce n-aş da să fiu şi eu în anii lui. De cum o vinit în tabără, nici n-o vrut s-audă de noi. Domnia sa cămăraşul Comşa îi pusă şi pat acătării cole, lângă iconastas.

— Cum se poate, unde doarme copilul, uncheşule? tresări ea.

— îi nedislipit de domniile lor Cristea Vornic, Luca Ropală de la Moldova şi de Aga Leca. Dorm taţi într-un cort pi paie şi măriia ■sa, cînd i-o văzut, o ris şi o incuviinţat.

— Şi domnul nostru-i sănătos?

— Slavă celui de sus, tot tare, măriia ta, cu toate că nu doarme de griji şi trudă. De cum se crapă de ziuă încalecă pe nemîncate. Alaltăieri, în zori, clănţănea din dinţi şi bănuiasc c-ave şi fier- binţală.

— Nici mie nu-mi place cum arată măriia sa de vreo cîteva zile, îşi arată îngrijorarea şi doamna Vidra.

— Dar bine, doctorul ce spune? izbucni doamna Stanca.

— Asară, înainte de a pleca la cortul prinţului Bathor Jigmond, l-am adus pe doctorul grec, aşă, ca din întîmplare... să nu se mi- nie; da' parcă l-o lasat să se apropie de el? L-o împins cît colo, de nu nimerea bietul om pe unde să fugă şi pi mini m-o ocărit, măriia ta, oftă el, cu obidă.

— Cînd e minios şi plin de griji nimeni nu-i mai poate intra în voie, rosti cu glas scăzut doamna Stanca, aţintindu-şi auzul la zarva din depărtare, care se întetise.

— Iar se năpustesc şi dau năvală la porţi şi pe ziduri. De trei zile trudesce într-o întinsoare, pînă-n noapte, tîrziu. Mă încrîncen cînd văd cum singerează bieţii răniţi şi cît sufăr cei arşi şi opăriţi, se cutremură doamna Vidra.

— Parcă s-aud tunuri bătînd mai de departe, spuse Jurea.

— Totuşi surlele şi trîmbiţele vestesc izbîndă. Ascultaţi, urale şi chiote, se întîmplă ceva acolo! spuse doamna Stanca neliniştită şi vru să se ridice.

— Nu se vede nici în ceri nici pi pămînt, măriia ta. Se frămîntă în nouri de colb şi fum cît îi zîua de mare, o linişti Jurea, ieşînd din cort.

— Mai bine te-i întinde oleacă pe pat şi ţi-oi spune că măriia sa Mihai Vodă mai are şi alte pricini de minie, o înştiinţă doamna Vidra, ajutînd-o să-şi dezlege broboada de pe cap.

— Nu sînt chiar aşa de trudită. Te ascult ca pe o soră care-mi doreşte numai binele.

— De cînd prinţul Bathor Jigmond o luat frîiele liberării Tîrgoviştei toate merg de-a-ndoaselea şi măriia sa se zbate ca un lup în capcană. Toate poruncile lui sînt răstălmăcite de nobilii unguri şi prinţul le răstoarnă cu nechibzuinţa nepriceperii lui. Ieri îi spunea lui Răzvan că dacă ar avea sub braţul lui o asemenea oştire, l-ar scoate de barbă pe padişah şi l-ar tîrîi pe

ulițele Stam- bulului, lăsându-i prințului trufia izbînzii, cu care să-și ungă inima stearpă.

—• Hm, făcu doamna Stanca, în loc să-i dea mină liberă, mai mult îl încurcă? Dar Mihai nu-i omul care să sufere umilinți și să-și primejduiască oamenii din jurul lui și țara.

— Măria ta, răcni măicuța înspăimîntată; deasupra Tîrgoviștei s-a ivit o stea roșie și cu coadă mare și toată omenirea din vale-i cuprinsă de spaimă. Pînă și spurcații de necredincioși de pe ziduri au tăcut din tunuri.

—■ Ce-o mai fi fiind și aceasta, sări doamna, alergînd spre ieșire; în aceeași clipă părintele Isaia tăbări în cort și se prăbuși în fața iconostasului, văicărindu-se îngrozitor.

— Apără, Doamne, și ocrotește pe robul tău bătrîn, bolnav și nevolnic. Pogoară-ți îndurarea asupra pravoslavnicului tău fiu pribeag și mîntuiește-l de primejdii, bolmojea printre mătăniile repezite pe care le bătea cu fruntea de pămînt.

— Da liniștește-te, părințăli, îl mai sperie și glasul lui Jurea, că de sus nu poate vini nici o primejdie; o fi fiind un sămn de izbăvire asupra iadului, adus de cotropitori, ca în vremea lui Ștefan cel Mare și Sfînt, cînd s-o cutremurat tăt pămîntul Moldovei, ca să iasă măria sa cu palășul împotriva necredincioșilor.

—■ Ha, făcu el cu ochii holbați la Jurea, care se așezase liniștit pe ladă și-și mîngîia mustețile, urmînd:

— Atuncea s-o dărimat turnul cel vechi al cetății Suceava și în noaptea cînd o ajuns măria sa la tabara din gios de Vaslui i s-o aratat Sfîntul Gheorghe încalarat și în fața lui a omorît un balaur cu șapte capete. Am văzut icoana la Mînăstirea Putnei și m-am închinat ei.

— Ei, da ce-i spus cînd s-o întunecat soarele și ne-am trezit cu noaptea în plină zi, fiule. Ziua-n amiaza mare să-ți dai cu degetili în ochi, nu alta, de prinseseră a cînta cucușii prin poieți. Ei, cum vini asta?

— Or fi sămni mari pentru împarați și înțelepți știutori de carte, părinte.

— Păi dară cum altfeli, omule? îi răspunse călugărul, seme- tîndu-se. Crezi că digiaba m-am închinat eu? Pi vremea Vavilo- nului se cunoșteau tăti sămnele cerești pe care marii preoți le-o închis în ceasloavele care au ars cînd necredincioșii o dat foc cetății lui Alisandru Machidonul. Trebuie să fie numaidecît un sămn, că măria sa se găsește într-o mare cumpănă; pe deoparte necredincioșii care ne copleșesc și pi de alta papistașii care stau cu mîinile încrucișăți, că măria sa fulgeră de mînie.

— Nu-i rabdă el mult, părinte, că iaca o și mutat tunurile. Mi-o spus-o un rănit chiar acuma. Cică i-o lasat pe boierii unguri să clănțanească la stele cît or vrut, că el face tot cum îl taie capul. Acuma o lasat și pe domnia sa căpitanul Baba Novac să-și încerce din nou meșteșugul la porțile cetății, cu toată mila pe care o arată pentru caii jărtfiți.

— Cum o mai fi fiind și asta, fiule?

— Izbește cu berbecile în galopul cailor legați la ochi. Dacă nu izbutește din prima oară, a doua oară musai dezbîrnează porțile din țîțini. Dar hutuchește doisprezece cai.

— Vai, vai, ce învălmășală de oameni în foc și fum! strigă doamna Stanca albă de groază; cum de mai pot să-și tragă sufletul în focul ăsta?

— Și mine o iau de la capăt, de cum se luminează de ziuă; cel puțin, săptămîna trecută, erau stăpîni pe oștire și truda lor avea un temei, iubită soră.

— Atuncea s-o văzut vrednicia măriei sale Ștefan Răzvan, care lupta ca pentru o răscumpărare, mormăi pe nas călugărul, schiopătând către ieșire.

— Amu se cheamă că avem un prinț, care hodinește în jeț, pe dîmb, împresurat de curteni fudui și ferecați pînă sub nas, ca să nu-i bată vîntul, spuse Jurea, tăinuindu-și zîmbetul lui de hitru.

— Uncheșule, se vede că trimisul d urni tale nu izbuti să ajungă pînă la măria sa, își desvălui doamna Stanca nerăbdarea, cu gîin-urile departe de tot ce se petrecea în jurul ei.

—• Parcă-i chip să silești prin atîta omenire bulucită și năucită? căută el să o liniștească.

— N-aș crede că se poate deslipi de-acolo, dacă Răzvan și-o co- borît tunurile în vale, adăugă și doamna Vidra, reluîndu-și locul la masă.

— Nu-mi dau seama ce mă frămîntă, dar semnul ivit pe cer m-a tulburat; simt că are să se întîmple ceva.

— De ce să ne gîndim numai ia rău? îi răspunse doamna Vidra; ești trudită, iubită soră, și-ar trebui să te las ca să te liniștești.

— Izbutii să ajung pînă la măria sa, glăsui un oștean care năvălise în cort, dar nu poate veni, că spurcații ies din nou din cetate și se adună în fața porților: îmi porunci doar să vă ducem în tabăra ungurească.

— Bănuiam eu că această neliniște nu-mi vine din senin, murmură doamna Stanca, și-și duse mina la frunte, cu privirea ațintită la brațul oșteanului legat de gît.

— Ar trebui vestit și Răzvan cît mai repede, moșule, îi spuse doamna Vidra lui Jurea, sculîndu-se neliniștită.

— Îmi păru că dușmanu-i înspăimântat de bătaia tunurilor moldovenilor și caută scăpare la larg. Măria sa a dat poruncă să-i "lăsăm să iasă cît mai mulți. Acum nu mai poate nimeni răzbi în vale, măria ta, o încunoștiință tînărul oltean.

— Fie ce-o fi, eu nu plec dintre ai mei, se hotărî doamna Stanca, ridicîndu-se și ea de la masă.

— Atunci eu mă întorc la cetate, pînă nu se dă porunca iureșului.

— Dar cum poți intra din nou în primejdie, cînd ești rănit? se miră doamna Stanca, în dorința de a-l opri.

— Îmi străpunse brațul o săgeată, dar vraciul a scos-o repede și mă strînse tare. Nu se poate ivi nimic dintr-atît, măria ta, spuse el repezit și ieși din cort.

— Am adus lapte cald și pită proaspătă, cîntă ca la strană măicuța, gata să se ciocnească de oșteanul care ieșea.

— Oleacă de lapte îi liniștitor, iubită soră, o îmbie doamna Vidra.

— Pune tava pe masă, măicuță, că nu pot îmbruca nimic, atît timp cît feciorașul meu și soțul mi-s în primejdie. N-o să am liniște pînă nu-i simt alături de mine. Doamne sfînte și neîndurate, cine m-a pus să vin la asemenea nebănuite spaime? se tînguia, foșnin- du-și fustele lungi în jurul mesei.

— N-ar fi rău să dai cu nițică apă rece pe față; asta te-ar putea liniști cît de cît, o sfătui doamna Vidra, învăluind-o într-o privire de îngrijorare. Eu aș încerca totuși să trimit un străjer de la cortul nostru să-l vestească pe Răzvan.

— Nu mă lăsa singură, o opri doamna, punîndu-i mîinile pe umeri și privind-o în adîncul ochilor, îmi face bine să mi te simt alături, surioară; toarnă-mi să mă spăl, măicuță...

De îndată ce doamna se apropie de ligheanul ridicat de măicuță pe ladă, doamna Vidra își reluă locul gînditoare, în care timp Ju- rea se furișă tăcut spre ieșirea din cort. Zarva iureșelor se domolise și tunurile din vale nu-și mai revărsau focul asupra cetății. Deasupra zidurilor se cunoștea din mișcarea și frămîntarea în ne- orînduială zbuciumul unui furnicar în primejdie. Cu privirea ațintită și adunată sub pleoape numai asupra cetății, bătrînul călca în neștire; nici cînd se împiedică de lanțul lui Ursei nu-și luă ochii de la lupta care se desfășura pe zidurile cetății și la porțile dez- bîrnate.

Razele soarelui, în liniștita lui-coborîre peste lunca Ialomiței, străluceau pieziș, peste grozăvia celei mai crîncene lupte din acele zile. Leșurile erau împinse, de-a valma, cu repeziciune spre mar- ginele drumului cetății, pentru a fi lăsată calea liberă către porți.

Ca țintuit pe armăsarul său, Mihai Vodă se afla cu fața spre podul înțepenit al cetății, avînd în dreapta sa pe cancelarul

Ștefan Iojika, iar în stînga pe senatorul Pancratie Senni, singurii români de la curtea Ardealului cu care legase prietenie din vremea pribegiei sale. Printre oștenii răzlețiți, care încă nu se retrăsese ră la sunetul goarnelor, galopa pe după cetate un călăreț cu părul vîlvoi; în cîteva clipe Luca Ropală își opri fugarul în fața domnului, care-l aștepta cu sprîncenelq ridicate.

— Strălucite doamne, mîria sa Ștefan Răzvan o spart cetatea în trei părți și secuii luptă în botțile zidurilor. Cere scări și oameni în, vale.

Preda! Predooo

— !Poruncă, mîria ta, răcni acesta, întorcîndu-și calul de lîngă cel al căpitanului Baba Novac, unde se alcătuiau berbecii cu cai pentru spargerea porților.

— Moldovenii au spart cetatea; coboară repede, spătare, cu ■oameni și scări, îi strigă, ștergîndu-și sudoarea care-i năpădise fruntea și grumazul.

— Izbîndă mare, mîria ta, izbucni glasul răgușit al spătarului și-și înfipse pîntenii în burta calului, care porni ca un vîrtej. Din vale începură din nou urale și, la un semn al domnului, goarneau prinseră a da zvon de victorie. În chiote asurzitoare, oștenii începură iar a se cătăra pe scări, cînd deodată se iviră șase cai, galo- pînd spre porți; alergau legați la ochi și înhămați în laturile unui trunchi de gorun culcat pe patru roți. În lovituri de harapnice date de oștenii căpitanului Baba Novac, berbecu intră pe pod într-o zarvă nemaipomenită și la izbirea bulumacului greu în porțile cetății, ștreangurile se sfărîmau și caii se năruiau unul peste altul, într-un morman de carne] vie.

Cu pleoapele strînc peste urmele trudei, din jurul ochilor, Mi- hai Vodă își întoarse fața îngălbenită către senatorul Pancratie Senni, rămas înmărmurit. Nici n-apucaseră bine oștenii să tragă cu odgoane și cîngi stîrvurile în șanțul cetății, că și porniseră alți șase cai pe aceeași neîndurătoare cale a morții, în care porțile sfărîmate se prăbușiră sub bolta zidurilor.

— De cremene să fii și tot te doboară, suieră glasul înăsprit al lui Mihai Vodă, strîngînd friul armăsarului; acesta se ridică în două picioare și porni în galop spre pod, cu toată călărimea ardeleană după el.

În mai puțin de un ceas de vreme, întreaga tărie a cotropitorilor fu risipită și prinșii, care nu avuseseră răgazul să iasă prin hruba din spatele cetății, trecură între oștenii biruitori.

Din beciurile întunecoase ieșiră ca niște umbre, orbite de lumină, foștii slujitori ai cetății de scaun, legănîndu-se printre le- șurile celor căzuți și mormanele de arme aruncate pe lîngă ziduri.

Urcat sus, în vedere, Mihai
Vodă, zîmbea luminat către
spătarul Preda și banul
Mihalcea, care înfingeau
steagul țării pe turnul
dinspre răsărit al cetății, în
ural ele oștenilor și sunetul
goarnelor. De pe dîmb,
seninătatea sa principele
Sigismund Bathory năzuia să
se urce pe un minunat cal
arab, împresurat de nobilii
săi generali, ale căror armuri
scliffeau în razele apusului de
soare

înalt, subțire în boi, cu plete negre ca pana corbului și ochi migdalați, Ștefan Răzvan, adus în urale și chioțe de cei cu care luptase, puse flamura verde cu semilună la picioarele domnului țării, care-l aștepta cu brațele deschise. îl îmbrățișă,

apoi îl trase sus pe parapet și cînd ieșiră amîndoi în vedere, valuri, valuri de strigăte și urale se ridicară în slavă.

În acea asurzitoare zarvă de glasuri, trîmbiți, surle și trompete, răsună deodată în spatele lor glasul căpitanului Cristea Vornic, făcîndu-i să se întoarcă, nedumeriți.

— ■ Slăvite doamne, Hass... Hassan pașa, strigă el cu mîndrie, îmbrîncind un turc gras, cu zale aurii peste șalvarii verzi. În cădere i se rostogoli turbanul galben cu păr cu tot, descoperindu-i capul pleșuv, în rîsetele celor care se strânseseră în jurul lor.¹

— Ahaaaa... izbucni cu glas de minie Ștefan Răzvan, a cărui furie scînteia în ochii lui negri a cumplită răzbunare.

— ■ Ești încă tînăr, frate, și nu-mi pot îngădui să te văd făcînd vreo nesocotință, fiindcă-mi ești drag, îl domoli Mihai Vodă, și ținîndu-l de umeri îi cercetă de aproape fața smeadă.

— Ai dreptate, măria ta, s-ar pute să ne fie de folos printr-o dreaptă răscumpărare, dar pînă atunci în lanțuri cu el, să plătească moartea căpitanului Dragoș Spancioc, mîna mea dreaptă.

— Mai avem două înalte și spur... spurcate fețe, mărite doamne, glăsui din nou Cristea Vornic, arătînd înspre grupul voievodului Nicolaie Pătrașcu, în care se aflau Aga Leca și Luca Ro- pală, care luaseră iataganele a două căpetenii din spahii aflați între ei.

— Al meu e acesta, tată; i-am cruțat viața cînd a lepădat armele.

— Apropiati-i, răsună glasul schimbat al domnului, în clipa în care văzu fața aceuia pe care îl împinse voievodul. Ally bei, murmură ca pentru sine și încruntîndu-se, o liniște grea se făcu în jurul său.

Beitul puse un genunchi în pămînt și cu fruntea plecată își trecu dreapta la inimă, la gură și apoi la frunte. Cînd își ridică privirea tristă, Mihai Vodă rosti cîteva cuvinte în limba lui și cu vădită măhnire îi făcu semn să se ridice. Apoi punîndu-și brațul pe umărul fiului său, rosti:

— Să nu te lași niciodată orbit de setea de răzbunare. De cîte ori vei izbuti să mai smulgi sabia din mîna dușmanului să-l privești ca pe un viteaz învins, aflat în umilință. Apoi făcu semn lui Aga Leca să se apropie.

— Poruncă, măria ta.

— Vei lua deîndată zece oșteni înarmați, înapoiezi iataganul lui Ally bei, îl urci pe cal și luați calea Giurgiului. La hotarul țării îi rupi iataganul în genunchi și—1 arunci în Dunăre, iar beifului îi lași cale liberă.

În nedumerirea mulțimii înconjurătoare cei doi domni încăle- cară

.ZBUCIUM LĂUNTRIC PENTRU LINIȘTE LA HOTARE
în marea încăpere a palatului domnesc, din cetatea
Tîrgoviștei, cu geamuri băgate adine în bolțile zidurilor, numai
lemnle se auzeau trosnind în cele două sobe. Din cînd în cînd
prăbușirile jarului făceau să răbufnească scintei, ca o ploaie de
rubine în soare. Ușile mari, mai todeauna date în lături,
deschideau vederea către o scară în două părți, în capătul
căreia, în acea iarna, fereastra era încremenită între flori de
gheață. De trei zile ninsoarea era învîrtejită de crivăț fără
încetare și în acea dimineață, de dinaintea Crăciunului, zurgălăii
unei sănii stîrniră lătratul gros al lui Ursei. Voievodul Nicolaie
Pătrașcu ieși pe ușa mică, din stînga, trecu grăbit pe ușa cea
mare și se îndreptă spre scară. în urma lui o zbughi și domnița
Florica, într-o rochie ușoară de casă.

— Bunica, bunicuța, bună, spunea ea cîntat, în pași de
dans, gata să iasă după Nicolaie Pătrașcu, pe ușa lăsată în
lături.

— Nu iși, domniță, că-i ger amarnic, o opri plasul lui
Jurea, care se ivi din cealaltă parte a scării. Vrei să răcești din
nou? îi mai spuse, cînd intră un țaran într-un cojoc lung și mișos,
cu o pocladă pe braț și o traistă în mînă.

— Sărut dreapta, domniță, și bun găsit, nea Jurea, își
strecură glasul noul sosit printre țințurii de gheață din jurul
musteților.

— Tomaaa! strigă domnița, bătînd bucuroasă din
palme, în care timp Jurea, ajuns la prag, făcu loc să treacă
maica Teofana, învăluită într-o rantie de șiac îmblănită și cu
guler de jder.

— Dragii bunicuței, dragi! Vino să te sărut și pe tine,
spuse bătrîna în clipa cînd domnița se repezi la ea.

— Mamă dragă, măria ta, dar bine, pe un asemenea
vifor?! o întimpină și doamna Stanca, îngrijorată, sărutîndu-i
mîna.

— Nu vroiam să fac Crăciunul fără voi, copila mea, îi
răspunse și o sărută pe frunte; unde-i Mihai, cum se află, e
sănătos?

— Slavă Domnului, sănătos și tare ca totdeauna,
măicuță dragă; are să se bucure cînd te va vedea, fiindcă nu ne
așteptam să mai vii pe o asemenea vreme, îi spunea, în timp ce o

ajuta să-și descheie ranta. Domnița, care-i desfăcea broboada era cu ochii la J Nicolaie Pătrașcu, pe care sârea Ursei la ușă.

— • Vai, bunicuță, ești ca un sloi de gheață, se alintă Florica, lipindu-și obrazul de al bătrinei.

— Uite că m-a ajuns și această năzdrăvancă, Stanca mamă; cresc, se fac mari și frumoși, dragii bunicăi... și eu scad mereu...

— ■ Ce grijă alta au ei? zîmbi doamna, făcînd semn unui copil de casă să ia hainele și-i trase un scaun mai lîngă sobă; cred că ești obosită și nedormită.

— Astă noapte am tras la Curtea de Argeș, unde am schimbat și caii, oamenii s-au odihnit și eu am dormit destul de bine. Vlădica nu mă lăsa să plec pînă nu se taie gerul și vorbea, că m-am îngrozit de noile pregătiri ale lui Mihai pentru alt război.

— Bunică, la plecare te ducem noi la Cozia, o întrerupse domnița, care pusese la cale călătoria, șușotind cu Nicolaie Pătrașcu în colțul mesei unde se așezaseră. Tare-mi place cînd ninge la munte!

— Și învățătura cui o lăsați? Se supără Ibrahim, dacă între- rupeți iar, îi răspunse doamna.

— Il luăm și pe hadîmb ca să-l tragem cu sania, pufni de rîs voievodul, cu urechea așintită la ușa care ducea la odăile locuinței și pe care o deschisera doi copii de casă.

— Iartă-mă, mamă, că nu avui răgazul să vin eu la Cozia și să te iau, pași grăbit Mihai Vodă și lăsîndu-se într-un genunchi, îi sărută mîna.

— Ehe, făcu maica zîmbindu-i, tîmplele voinicului mamei încăruneșc... și ai slăbit, Mihai; tu n-ai grijă de el cum se cuvine, Stanco, o muștră ea și-l sărută pe frunte.

— Cînd e mînios nici nu vrea s-audă de mîncare și- aceasta se întîmplă destul de des, măicuță dragă, îi răspunse aceasta așezîndu-se la masă și ea, în timp ce Mihai Vodă se ridică și începu să se plimbe de-a lungul marii încăperi.

— • De trei zile n-a mîncat cu noi și aseară, cînd m-am dus la culcare, nici nu m-a sărutat, întări și domnița, strîngîndu-și buzele frumos arcuite, într-un zîmbet de ușoară mîhnire.

— Pe mine nu mai vrea să mă mai ia la tabără și la sfatul căpitanilor nu mă primește, bunică, se plînsese și voievodul.

— Ha... ha... ha, răbufni în rîs Mihai Vodă; vezi, mamă? eu sînt cel mai asuprit în această casă; nimeni n-are un cuvînt de mîngîiere cînd mă aflu mîhnit și toți fug de mine, în cap cu Jurea.

— Numai pisicuța asta de Florica știe să-i mai intre în voie, uneori, că Nicolaie Pătrașcu-i mereu cu Cristea Vornic și

eu ră-mîn cea obijduită, se alintă doamna, cu ochii spre soțul său, care se așază la masă.

— Ce n-aș da să izbutesc a rămîne măcar o săptămînă la Cozia cu cei dragi mie, răsună mult mai cald glasul domnului și cînd doamna își trecu mîna peste a lui, fruntea i se înșenină.

— Acum pot să te și mîngîi un pic, știind că n-ai să muști, își descoperi ea frumosu-i șirag de dinți.

— Ah, tată, tată, izbucni domnița, încolăcindu-și brațele în jurul gîtului său, îmi vine să te omor, așa-mi ești de drag!

— Vezi, Mihai, ce cămin minunat ți-ai agonisit? rosti bătrîna, trecîndu-și năframa peste ochii tulburi, cînd el își apropie de buze mîna soției sale. M-ar fi mîhnit foarte de nu puteam veni să-mi încălzesc inima alături de ale voastre. Dar la Curtea de Argeș, intrai în alte griji, de cînd am prins șoapte că mîria sa adună iar oameni, cai și arme.

— Nu se știe niciodată ce se petrece peste hotare, mamă, și la o grabă, nu vreau să-mi sară nimeni în spate, îi. răspunse domnul întunecîndu-se; apoi, tăcut, își reluă plimbarea cu pași mai apăsați.

Se făcu o liniște surdă și numai sunetul pintenilor se mai auzea în rostogolirile vîforului de afară. Domnița, pe gînduri, urmări mișcările voievodului care răscolea jarul într-o ploaie de scînteii, iar doamnele se frămîntau de îngrijorare și cu părere de rău că voia bună se împrăștiase așa de repede.

— Să fie din cauza drumului, sau e cam frig la voi în casă? glăsui Teodora doamna, într-un tîrziu, cu ochii plecați, ca să-și tăinuiască tulburarea care o cuprinsese odată cu adevărarea veștilor culese.

— Jureaaa, strigă domnul, bătînd din palme, fără să se oprească din mers; închide ușile și mai pune lemne pe foc!

— Vîno-ncoce, moldovean bătrîn, să te judec, îl chemă, cu prefăcută minie, maica Teofana, făcîndu-i semn să se supuie la scaunul ei; am să poruncesc să fii bătut la stîlp, fiindcă nu-ți mai slujești stăpînul cum trebuie.

— Doară așa să-mi ostioiesc frămîntarea de care nu mă pot hodi nici noaptea, mîria ta, că nu mai izbutesc să mă fac ascultat, se repezi el în genunchi, cu fruntea plecată.

— Cum se poate, Jureo? îl iscodi ea din nou, cu reținere.

— O crescut prea mare coconul pe care mi l-ai încredințat, mîria ta, și eu îmbătrînesc...

— Bunul și credinciosul nostru moldovean, răspunse ea cu glas mîngîietor, întinzîndu-i mîna pe care el o cuprinde și o sărută.

— Numai uncheșul Jurea izbutește să ghicească mai toate dorințele tatei, bunicuță, spuse domnița, cu străluciri de smaralde în privire.

— Eu am să-l duc să-și revadă satul în care s-a născut, făgădui domnul, în treacăt, cu privirea fixată pe o sabie mare, care strălucea pe măsuta de lângă ușă, în timp ce Jurea trecu la sobă.

— Tocmai la Moldova, tată? se minună voievodul și se reaseză pe scaunul de piele bătută în cuie de alamă.

— Când ai de plătit o datorie, nicăieri nu-i prea departe, copile, îi răspunse, reluându-și mersul mai gânditor.

— Uncheșule, după ce pui lemne pe foc, spune-i dadei Irina să încălzească lapte și să scoată magiun pentru mama și miere, porunci doamna, nedumerită de cele ce auzise de la soțul său.

— Azi e vineri, zi de post Stanca dragă; m-aș odihni un pic, pină se spulberă nălucirile oboselei.

— Du-te la spătarie, copile, și vestește-l pe Preda că mîine în zori plecăm la tabără. Să nu ia mai mult de zece oșteni călări și tu ai grijă să avem lopeți în săni.

— Merg și eu? sări el bucuros de pe scaun.

— De bună seamă, dar stai, îmbracă-te bine, că ai să treci și pe la medelnicerul Cristea Vornic, pe care n-ai să-l vestesc. Numai Aga Leca și Mîrza au fost vestiți. Săniile, cu armele pregătite vor porni din astă seară, de cum se înoptează, și va fi nevoie și de el la drum.

— încuviințează-mi să plec și eu cu ei, tată, ceru voievodul, cu fruntea sus.

— Atunci îl vei înlocui pe căpitanul Vasile Mîrza, care va pleca în zori cu mine. Să ocoliți târgurile și satele, astfel cum îi poruncii lui Aga Leca și păstrați taină, fiule, îi mai spuse, împingîndu-l cu mîndrie voinicească spre ușă.

— E încă prea crud, doamne, pentru asemenea treabă cu răspunderi, răbufni neliniștea în care intrase doamna Stanca.

— Ce vrei, să-l ții între boarfe și să alerge ca un mînz după vrednicul Cristea Vornic? Nu uita că înainte de a fi mamă ești doamna țării. Vreau să-l fac om întreg, pentru vremea ce va să vie și pentru el.

— Vai, tată, tată, strigă domnița cu scînteii în privire, ce domn mare ești pe lângă noi; la toate te gîndești.

— Tu, copilă a noastră, să dai blănuri pentru drum, rosti domnul.

— Dimineața-i ger cumplit la munte, să poruncești să se pună fîn în sanie, Stanca, rosti cu împăciuire bătrîna, ridicîndu-se.

De cum pleacă cu toții înspre odăi, Jurea deschise din nou ușile mari, așa cum știa că-i place stăpînului său, și o luă după ei. Din dreapta scării pășea șovăielnic, cu papucii ei de pislă, baba Irina, încovoiată de cei șaptezeci de ani de robie pe la marele curți boierești. Trudnica ei viață îi fusese îndulcită de cînd fu vîndută la curtea boierului Dobromir, anume ca să alăpteze copila care acum devenise doamna țării. Cu toate că nu mai auzea bine slujitorimea vorbea cu fereală în preajma ei. Numai Jurea cuteza să-i stea împotrivă, mai ales cînd morocănoasa bătrînă îi năpăstua stăpînul.

Ajunsă în pragul ușii mari, își potrivi broboada peste părul alb, scoase o cîrpă de la șold și începu să lustruiască sabia, aburind-o mereu, cînd năvăli din casă domnița Florica.

— Dadă, dadă, unde a pus uncheșul Jurea traista bunicuții?

— Ha? făcu ea, încrețindu-și toate zbîrciturile din jurul gurii.

— Unde-i traista, n-ai văzut-o? Traista bunicăi, îi spuse mai tare.

— Ahaaa, nici n-apucai s-o zăresc de spaimă.

Zăpăcitul ăla de moldovean, cînd auzi ciinele lătrînd, era cît pă ce să mă dea jos.

— Uite-o la picioarele dumitale, dadă dragă.

— Ce, maică?

— Traista, bătrînicooo, strigă domnița și o cuprinse în brațe, rîzînd.

— Potolește-te, năzdrăvana mămuică, că se învîrte tot palatul cu mine, răcni ea și o sărută cu zgomot pe obraji.

— Hai repede, că vrea să te vadă, și dispăru cu traista pe ușă.

Cînd să iasă din acea încăpere și bătrînica se izbi de Jurea, care era cît pe ce să scape tava cu pocale de argint.

— Ptiu, făcu ea, că nu te mai astîmperi, împielîțatule!

— Nu bănuiam să dau peste înălțimea ta, prințasco, șuieră el și punînd tava pe măsută, lîngă sabie, se repezi la ușa de intrare, de unde se auzea lătratul cîinelui. În prag, un țigan, mai mult lat decît lung și înfîolit într-un suman, îi dădu un clondir mare de vin.

— Nea Jureo, ai grijă să-l pui bine în sania domniei sale căpitanului Mirza, că stăpînul pleacă astă seară călare.

— Lasă-l colo sub scară, îi spuse, luptîndu-se cu Ursei, care nu se dădea dus din ușă și cu labelle pe el, bătea de zor cu coada în ușorul de stejar.

— De unde l-o mai fi agonisit, Mitreo, domnia sa Aga Leca?

— Îl are de la moșia înălțimii sale banului Mihalcea și-l ținea pentru sfintele sărbători, dar cu porunca asta de plecare...

De cum încetară zurgălăii unei sănii, ușa fu dată în lături de un străjer și după înalt presfinția sa Mitropolitul Eftimie intră și domnia sa marele logofăt Teodosie Rudeanu.

— Fă bunătațe și vestește pe măriia sa doamna țării, că am dori să-i vorbim, spuse marele logofăt potrivindu-și barba, în timp ce Jurea luă și blana preasfintului și o dădu unui copil de casă.

— Spune-i că nu zăbovim, dacă-i cumva prinsă cu alte treburi, adăugă și mitropolitul.

— Chiar acum a o plecat cu toții de-aiei, că o vinit măriia sa Tudora doamna, le răspunse și plecă grăbit.

— Vrednică femeie, pe o asemenea vijelie, se minună mitropolitul.

— Nu vrei să stăm? îi arătă logofătul înspre masă. S-a aflat că aseară ar fi sosit și domnia sa banul Mihalcea din solie. El a avut de străbătut și munții, acum cînd pasurile-s înfundate de nămeți.

— Măriia sa îl așteaptă cu nerăbdare și de cîteva zile nici n-a mai stat la ascultare. Se certaseră rău de tot și pînă la urmă tot pe a banului a rămas. Papistașa se ținea tare și nu se dădea dusă de loc, îi zîmbi mitropolitul.

— Afurisită muiere și acea domniță Velica; numai banul Mi- halcea a cutezat să stea împotriva mării sale, ca s-o îndepărteze de la sine; și tare-mi era în grijă să nu care cumva să prindă de veste slăvită noiastră doamnă și să cadă la grea măhnire, preasfinte părinte.

— Hei, și totuși mi se pare mie că înțeleapta noastră doamnă bănuiește cîte ceva, cu toate că nu mi s-a mărturisit la spovedanie.

— Sînt destule guri care să șoptească ce nu trebuie, dar doam- na-i mult prea mîndră ca să se coboare la asemenea scăderi trecătoare. Își cunoaște soțul și-i încredințată că el nu are nimic mai sfînt decît țara și casa lui, se înflăcăra logofătul.

— Vrednicia omului se află în cele ce rămîn pe urma lui, înălțimea ta, îi răspunse mitropolitul, potrivindu-și crucea de argint pe sub barba-i albă. Dacă mi s-ar spovedi, eu, în numele Domnului carele este atotștiutor, i-aș da fără zăbavă deslegare. Căci ce altă plată poate să afle vredniciei lui, pînă la marginea scurtei noastre vieți pămîntene?

— Vine îndată, îi întrerupse Jurea, în treacăt, și ieși, închizînd ușile mari ale încăperii.

— Multe mai știe acest slujitor de credință al casei mării sale, murmură logofătul, dar de la el nu se poate afla nimic. Greu am reușit să trag cîte ceva de la el din taina morții

nefericitei mele nepoate Cristina. De mai bine de un an nu se știa unde se afla.

— Da, da, îmi aduc aminte. De îndată ce neîndurătorul domniei tale cumnat, vornicul Argeșanu aflate de nestăvilta ei dragoste pentru frumosul domn al țării, de atunci, o ținea numai la moșie.

■ Într-o noapte, călărașii domnești au urcat-o într-o căleașcă a curții — că ușuratecul Petru Cercel Vodă rămăsese vrăjit de frumusețea ei — adăugă logofătul gânditor și de atunci n-am mai văzut-o.

— Pozna se săvârșise cu mult înainte ca voievodul Petru să se fi urcat în Scaunul țării, reluă mitropolitul. Fiind eu, pe atunci, duhovnic al curții, mânia sa Pătrașcu cel Bun, minios de nesocotințele vlăstarului domnesc, m-a trimis la Snagov la minăstire, împreună cu spătarul Bogza, ca să cercetăm ce se petrece acolo. Sosirăm în seara zilei în care nefericita domniei tale nepoată născuse pruncul. Sănătatea ei șubredă și prigoana părintească o siliră să-ți trimită copilul pentru creștere și ocrotire. Numele său era Cristian, după dorința frumoasei sale mame și taina botezului am săvârșit-o a doua zi, de față fiind și tinărul voievod. La plecare și el mi se arătă mîhnit tare că nu-și poate păstra copilul.

— • Cînd l-a luat Jurea din brațele doicăi și mi l-a înfățișat, îmi spuse că-l cheamă Cristea și așa i-a rămas numele. De mic se dovedi a fi cam neastîmpărat, însă bun și tare isteț la învățătură. Pentru draga mea soție îi era ca o rază de soare care-i pătrunsese în casă — Dumnezeu s-o ierte... Cu vremea deveni de neîntrecut la călărie și în minuirea armelor. Socot că banul Mihalcea bănuiește al cui fiu este. A pus cuvînt tare în Divan pentru dregătoria lui de medelnicer.

— S-a vădit de mult că și mânia sa îl ocrotește, spuse prelatul.

— Bine ați venit, bunii mei prieteni, îi întâmpină doamna cu un zîmbet de mulțumire și sărută mîna mitropolitului, care se ridicase.

— Cerem iertare că am venit la un ceas așa de neprielnic, mânia ta, se înclină marele logofăt, din cealaltă parte a mesei.

— În frămîntarea în care ne aflăm nu am avut răgazul să ne vestim sosirea după cuviință, slăvită doamnă, dar nu vom zăbovi, adăugă prelatul.

■ Vă rog să ședeți încredințați că oricînd sînteți bine veniți în casa noastră, le răspunse arătîndu-le scaunele de pe care oaspeții se ridicaseră și se așeză în capul mesei; nu vă pot ascunde că mă îngrijorează graba cu care ați venit.

— Se tulbură iar liniștea, strălucită doamnă, fiindcă puternicul nostru cîrmuitor nu mai vrea să țină seama de sfatul Divanului. Toate orânduirile dinlăuntru, ca și cele din afara țării, le pune la cale numai cu căpitanii săi. Marele vornic se plînge mereu din cauza neistovitelor pregătiri de război. Visteria-i secătuită și mîria sa l-a bătut eu buzduganul în masă, de-a sărit tot de pe ea, ca să scoată bani, bani și iar bani, își arată îngrijorarea bătrînul sfetnic Teodosie Rudeanu.

— Domnia sa spătarul Preda Buzescu și căpitanul Baba Novac nu au gîndul decît la încălcarea Ardealului, ceeace nu mai este o taină pentru nimeni, din Divan, întări și mitropolitul temerile logofătului.

— Pe lingă tabăra care va lua drumul Făgărașului, agonisește arme și cai pentru cei strînși în ținutul Ploieștilor. De două luni domnia sa Banul Manta, căpetenia taberei din munții Olteniei, cu care va pătrunde în inima Ardealului, cere mereu bani, mîria ta.

— Dar bine, dragi prieteni, ce-aș putea eu face mai mult decît să-mi plec fruntea în fața noilor primejdii? Acum cînd domniile voastre, ca și mine, știți bine că nimeni nu-l poate întoarce din drumul pe care și-l deschise cu paloșul în mină, vă întreb eu ce am mai putea face?

— În greaua cumpănă sub care ne zbatem, am dori să fim vestiți de cei care ne sînt cu priință, dacă se ivesc și alte pricini, pe care le aflăm mai tîrziu, reluă marele logofăt vorba. Înalta Poartă scîrție în balamale, primind mereu veștile iscoadelor neadormite. De îndată ce mîria sa își va porni oștile către Ardeal, se pot ivi vrăjmașii și primejdii de neînlăturat. Nici Ieremia Vodă, unealta leșilor din scaunul Moldovei, nu ne privește cu ochi buni.

— Tot ce-mi spui, înălțimea ta, mă înspăimîntă și mă lasă îngrozită de urmările ce le întrezăresc, însă nu citez a depăși supunerea pe care o datorez soțului meu și domnului țării. Singurul banul Mi- halcea l-ar mai putea frîna, doar pentru un răgaz, le răspunse doamna Stanca, îndepărtîndu-și șalul de Damasc de peste gulera- șul alb al rochiei de casă.

— Nu putem nădăjdui în sprijinul banului trimis anume la cetatea Bălgradului Transilvan pentru a intra în legături cu căpeteniile române din Ardeal și ca să afle în ce ape se mai scaldă Moise Secuiul, rosti mitropolitul.

— De cîteva zile, reluă doamna, cam de cînd s-a întors din solie domnia sa Clucerul Radu Buzescu, de la Curtea Vienei, soțul meu s-a mai limpezit la față și eu mă aflu în mare descumpănire.

— împăratul Rudolf al II-lea al germanilor l-a ademenit din nou pe generalul Giorgio Basta în oastea sa din munții Boemiei, dar ce gânduri ar avea, nu putem ști, și de la boier Radu nu se poate afla nimic, măria ta, o mai descurajă și logofătul. Dacă banul Mihalcea ar vedea primejdiile care amenință iar țara de cotorpire, poate ar pune cuvânt greu pentru stăvilirea furtunii care s-ar deslăntui. Dar el îi dă mereu cu scoaterea norodului din Ardeal, cât mai grabnic, de sub serbia boierilor maghiari.

— ■ Aceasta-i pricina pentru care mi-am întors fața de la el, cu toate că-i un stîlp al casei noastre, ca și domniile voastre. Eu nu pot uita vremile de restriște, cînd eram prizoniți de tiranul Alexandru cel Rău și am fost nevoiți să luăm calea pribegiei, peste munți. Acolo am fost primiți cu prietenie de contele Balthazar Bathori și ocrotiți la castelul său din cetatea Făgărașului.

— De cînd bathoreștii au lepădat din nou în șerbie pe secui, s-ar putea ca împăratul Rudolf să fi plecat urechea la iscusitele socotințe diplomaticești ale mării sale Mihai Vodă, înfățișate de clucerul Radu, dar mai știi... logofătul se opri la auzul pintenilor care băteau podeaua dinspre odăi, cînd ușile fură date înlături.

— Ahaaaa!... Sfat de taină, urzeli lăaturalnice... înțeleptul mare logofăt al țării și sprijinitor al Scaunului domnesc iar uneltește împotriva noastră?! rosti Mihai Vodă cu glas de șagă, cuprin- zînd în privire pe cei doi oaspeți, care se ridicară de la masă.

— Ne găsim în mare deseumpăt, măria ta, cu zvoanele care se vîntură printre boierii dregători, dar inima și cugetul ne rămîn neclintite în credința neștirbită pe care o păstrăm domnului țării, răspunse logofătul, supunîndu-și fruntea înaltă.

— Binecuvîntat fie strălucitul nostru domn, îl întîmpină mitropolitul, pe cînd Mihai Vodă îi ridică crucea de la piept și o sărută.

— Ia să ascultăm cam ce năzuiri a pune la cale cu doamna noastră și ce se mai șoptește prin Divan, le spuse, lăsîndu-se pe scaun, după care oaspeții își reluară locurile.

— Noile gătiri de război ne înspăimîntă, dacă măritul nostru domn își va porni taberile spre Ardeal. S-a uitat oare sprijinul pe care i l-a dat prințul Sigismund Bathori, atunci cînd a luat scaunul țării? cuteză doamna să deschidă vorba.

— Dar prințul Bathor Jigmond nu se mai află la cîrma Ardealului și rămîn nedumerit că doamna noastră, pentru prima oară, se amestecă în treburile din afara casei sale, o întrerupse el fără nici o umbră de minie dar cu sprinceana ridicată.

— Inima mea îmi spune că n-ar trebui să bați război cu cei care ne-au sprijinit la nevoie, adăugă ea mai șovăielnic.

— Să nu ne tragem osînda nemulțumitorului, măria ta, îi veni în sprijin mitropolitul; Cardinalul Andreăș Bathor a fost lăsat la cîrma Ardealului de către principe și cu încuviințarea împăratului.

— Și preasfinția sa mitropolitul țării și duhovnic al nostru își pogoară harul de la cele sfinte, ca să ne stea împotriva?

— Mi-i în grijă de suferința norodului, măria ta; nu mă gîin- desc la papistași, ci la binecredincioșii creștini ai Ardealului, ca să nu sufere stricăciuni și asupreală...

— Poate că și această asupreală a celor șerbiți, care se zbat în neostoită lor trudă, fără izbăvire, se lasă greu în balanța cugetului meu, preasfinte părinte. Dar cînd sosi-va vremea să trag sabia, aceasta o voi face numai și numai pentru frații noștri de peste munți. Sînt alții care ne privesc hulpav hotarul, dintre crenelurile cetăților de margine și de pe ferestrele castelelor. Sprijinul de care pomenește milostiva noastră doamnă l-am avut în vremile restrîștii mai mult de la cei umili.

— Grijile care ne frămîntă n-aș vrea să fie luate drept cutezanță de a înfrunta avîntul puternicului nostru domn, porni cu glas molcom marele logofăt, dar ne zbatem și noi în dezlegarea unei mai bune chibzuințe, pentru ca marele lui înfăptuiri, cînd vor trece prin sita vremilor, să fie cîntărite în dreapta lor cumpănire.

— Îndemnul lăuntrului meu tainic și chemarea lor nu-mi mai dau răgazul să-i știu pe cei de-un neam și-o lege cu noi trudind și sîngerînd sub genunchii nemeșilor.

— Socotim totuși că încă nu-i tocmai prielnică această grabă, pînă nu se limpezesc altele, veni și mitropolitul în ajutorul logofătului.

■ Ha... ha... să aștept eu vremi prielnice, preasfinte? Ca să-mi sară dușmanul în spate, înainte de a pune o liniște la hotare? Pot eu căpăta tihnă, înainte de a răzbuna năpraznica moarte a fratelui Ștefan Răzvan? Calea mea spre Moldova e prin Ardeal, tună glasul domnului, izbind cu minie în masă.

— Bunul Dumnezeu ne ajută la înfăptuirile pornite din cuget curat pentru dreptate, însă puterea cardinalului e sprijinită de însuși împăratul Rudolf, suzeran și al nostru, măria ta!

— O, preasfinte părinte, să-l lăsăm pe Dumnezeu între sfinții lui, cînd trufia crailor și a prinților se răsfață pe suferința și lacrimile noroadelor. Acest mare descumpăt mă sugrumă, ca și legămîntul meu cu boierii, care se răsturnă în trădare, și nu era decît un început de descătușare a șerbilor strămutați din calea ordiilor...

— Cei care nu puteau înțelege mila mării tale uneltesc acum pe dinafara dregătoriilor avute, căută logofătul, ca domnul să nu-și iasă din fire ca atunci când se cutremuraseră geamurile Divanului.

— Și pe la curți străine, care au neobrazarea să se amestece în necazurile norodului nostru. De la urcarea în Scaunul țării aștept ceasul răscumpărării umilințelor și acum, când mi-am deschis drumul cu atîta trudă, să șovăiesc în calea menirii mele? Vreau să adun sub brațul meu toate ținuturile sufletelor de-o limbă și-o credință cu noi și să fiu uns domn din mila lui Dumnezeu și voința noroadelor noastre! încheie Mihai Vodă, ridicîndu-se de la masă, cu fulgere în priviri.

—• Dar bine, mărite doamne, aceasta va fi o trudnică strădanie de ani și ani de zile. De-abia ai coborît de pe cal și iar dai poruncă să puie șaua pe el? Vrei să-ți irosești întreaga viață pe cîmpul de luptă și în cort? cuteză doamna să-l înfrunte, urmărîndu-i pașii pe care-i făcea, cu ochii în lacrimi.

— Măria ta, avîntul marilor porniri e cea mai prețioasă armă a vitejilor cu care se pot înfăptui multe, dar țara-i încă sîngerată și sleită de atîtea războaie. Dobînda agonisită prin marele izbînzii ale tale, doamne, s-a părăduit ca pleava, visteria-i secătuită și rănile au rămas nevindecate. Ne găsim la un răgaz de refacere, rosti, abătut, logofătul Teodosie.

— Nici rănile sufletului meu nu se pot vindeca, îl întrerupse domnul, oprindu-se în fața lui, pînă nu pun cît mai grabnic liniște la hotare și tihnă în țară. Zădarnic vă trudiți să-mi zăgăzuiți pornirea și să mă trageți îndărăt de la cele ce trebuie să înfăptuiesc. Urmele voastre vor dăinui în hrisoavele și pergamentele cancelariilor, ale mele se vor șterge curînd în pulberea cîmpului de bătălie.

— Marele fapte de arme își duc faima peste veacuri în cînte- cele de viteză care nu se uită, bucoavnele se șterg, se rup și se ard, iar din cele care rămîn nu poți ști care-i adevărul, slăvite doamne, îi răspunse logofătul Teodosie Rudeanu.

— Toate veștile izbînzilor avute, acum în vremea pe care o trăim, cu viclenie au fost răstălmăcite, întări și doamna Stanca spusele înțeleptului logofăt.

—• Dreptu-i, strălucite doamne, că sprijinul dat de Jigmond crai era mai mult spre folosul lui. Ardealul se afla deopotrivă în primejdie în calea urgiei otomane, dar tot așa de adevărat este că întreaga strădanie și biruințele mării tale au fost trase spre gloria și semeția lui, sporindu-și încrederea împăratului, mai adăugă și mitropolitul.

— Deșertăciune goală, de om slab și trufaș, preasfinte părinte, îi răspunse domnul când se deschise ușa.

— Domnia sa banul Mihalcea roagă să fie primit de măria ta, rosti Jurea, stingherit.

— Să vie, uncheșule, și să nu ne mai tulbure nimeni, porunci el în clipa în care oaspeții se ridicară.

— Cerem încuviințarea de a ne retrage, măria ta, se înclină logofătul.

— Vă aflați printre puținii cu mare priință nouă și dorim să cunoașteți și alte taine. Rămîneți, rogu-vă, că numai astfel veți izbuti să pătrundeți în adâncurile neliștitorilor mele, și le făcu semn să-și reia locurile.

— Doresc viață lungă și senină domnului și stăpînului meu în scaunul țării și mă închin cu smerenie în fața domniilor voastre, rosti vesel banul Mihalcea, și sărută mîna pe care i-o întinse domnul.

— O adevărată intrare de sol, Mihalceo. Bine ai venit, călătorule, de la drum lung, îi întoarse Mihai Vodă urarea înseninată și-i făcu semn să stea. Te așteptam cu nerăbdare.

— Și noi, bunule prieten, care te-am vorbit de rău că ne-ai uitat și-ai rămas în frumosul Bălgrad Transilvan, îi zîmbi doamna Stanca.

— Fățiș și cu meșteșugiri, ca la marele curți împărătești, mi s-au dat toate onorurile cuvenite unei solii de mare vază. Bancheturile și ospețele nesfîrșite m-au lehametuit de mîncări alese și vorbe de șagă, rostite din vîrfurile buzelor. Nobilii și dregătorii aflați în cetatea Murășului țineau foarte să iau parte la vinătoarea curții din părțile Făgărașului.

— Și n-ai primit, cînd te știm așa de doritor pentru acea plăcută îndeletnicire și desfătare? se minună Mihai Vodă.

— Mda, m-aș fi lăsat îmbiat dar cunoscînd iuțeala domnului și stăpînului meu, mă temui să nu rămîn zălog în beciurile castelului.

— Ha... ha... todeauna le potrivești cu mare chibzuință, Mi-halceo, îl întrerupse domnul, înveselit, și-l bătu prietenește pe umăr.

— Seninătatea sa, serenissime, cardinalul Andreăș Bathori și-a pus cele mai iscusite unelte bisericesti să-mi iscodească însoțitorii și mai ales slujitorii.

— Reușiți să aflați cumva pe unde își are ostile?

— Cancelarul Iojika mi-a șoptit la un ospăț că o parte din călărime, la porunca împăratului, a fost trimisă generalului Giorgio Basta, în olatul Budei. În valea satului Șelembăr se află puterea pedestrimii și călărimea secuiască, în fruntea căreia l-a atras din nou pe Moise Secuiul.

— Șarpele! fluieră glasul domnului mînios, izbînd cu pumnul în masă.

— La hotarul din sus, către Lehia și Moldova, își mai alcătuieste o tabără.

— Dar la cetatea Făgărașului?

— N-am reușit să afl, dar cînd am trecut pe acolo nu prea era mișcare mare de oști, mîria ta; a doua zi de la sosire am și fost primit în sala mare a palatului, de față fiind întreaga nobilime și dregătorii curții. Seninătatea sa, prin cuvinte alese, a mulțumit pentru darurile pe care i le-am înfățișat și mi-a îngăduit să-i sărut inelul. Apoi a rostit în limba latinească urare de domnie lungă slăvitului nostru domn, în scaunul Valahiei, pentru care are mare dragoste și prețuire, în uralele celor care-i împresurau tronul, însă cum aud destul de bine, urechea mea a prins scrișniri de dinți...

— Prețuirea strădaniilor mele și dragostea lor o simții cînd mă lăsară singur în primejdie de moarte și cîmpire.

Prietenul de peste hotar, după cum îmi zîmbește, așa îl strîng în brațe, ca să nu-i strivesc inima, căci sub hlamida de purpură a cardinalului nu se află decît gheață.

— Cuvîntul meu de răspuns la urări l-am rostit tot în limba latinească, ceea ce a stîrnit mirare pe înaltele fețe ale nemeșilor și cînd am cerut răgaz, pentru reînnoirea tratatului...

— Ei, ei, făcu Mihai Vodă, cu amîndouă sprîncenele ridicate.

— Seninătatea sa a dat semne de reținută minie, dar murmurile de nemulțumire nu se potoliră nici cînd le anunțai dorința mării tale de a te înfățișa la scaunul seninătății sale, de cum se va desprimăvăra, pentru a relua temeinicia păcii și prieteniei. Asupra închinării...

— • În copitele cailor, Mihalceo! strigă Mihai Vodă cu ochii ieșiți din orbite și porni din nou mînios prin încăpere, în timp ce doamna îl urmărea cu privire de spaimă. Urmează, urmează, Bane, că încă mai am răbdare.

— La plecare s-a arătat întristat de graba mea, chemat din nou, cu cîntecul convenit, în marea sală înșesată de nobilimea Ardealului. Cînd mi s-au înfățișat darurile, mi le-a încredințat cu grijă și a repetat de două ori că sînt alese anume pentru vrednicul său vasal, din ținutul Valahilor, în uralele asurzitoare.

— Viermele, socoate că mult am să-l mai duc în spate! Nu-i o lună de cînd îmi trimise iar poruncă să fiu gata la orice semn al său. Am să-i nimicesc pofhala cu tunurile, ca domn al Țării Românești, liberată de tirania lui și de goala protejere a împăratului nemțesc. Cu tot sprijinul pe care l-am dat pentru tihna lor, rămîn străini de sufletele noastre și de necazurile în care ne zbatem sub primejdia semilunei. Vedeți acum, iubiți ai noștri sfetnici, care este recunoștința castelanilor și palatinilor, căroră cred că li se cuvine tot și în veci de veci să ne punem capetele

noastre și sîngele norodului jertfă semeției lor, rosti el respicat și cu glas aspru.

— Dă, măria ta, murmură încruntat marele logofăt, trecîndu-și degetele tremurătoare peste pletele-i ca neaua, de-acum înainte se vor încredința toți că țara își are domnul care i se cuvine. Dreapta neînduplecare a mării tale are temeiuri mult mai adînci și cu toate că sînt om vechi nu pot să nu le sprijin din toată inima. Facă-se voia domnului nostru pămîntean, preasfînte părinte.

— Amin, întări și mitropolitul, cu semnul binecuvîntării.

— Bănuiam eu că înțelepții țării vor fi alături de noi, dar urmează, Mihalceo, îl îmbie Mihai Vodă mai limpezit.

— Cu senatorul Pancratie Senni am reușit să vorbesc mai pe-n- delete. El îmi dete vestea îmbucurătoare despre nemulțumirile se^ cuilor de cînd cu întărirea serbiei de pe moșiile magnaților unguri. Că aproape întreaga suflare a Ardealului s-ar alătura la prima chemare a strălucitului crai Mihai. Pe de altă parte, scaunul Ardealului se clatină de cînd prințul Sigismund Bathori, sprijinit de Ieși, uneltește la curtea Sucevei să-l răstoarne pe cardinal, măria ta.

— Dacă împăratu-i moale și-i lasă să se joace de-a urcarea în scaunul Ardealului, nu le-o mai îngădui eu. Nesocotința batho- reștilor și neîndurarea lor față de frații români de-acolo o voi curma cu sabia în mînă, îi încredință domnul pe sfetnicii lui.

— Ce spor ar fi să răzezi capul unuia din neamul lor, cînd deîndată se ivește un altul la loc? oftă doamna Stanca.

— Nu-i nevoie să plătească nimeni cu capul, dar chibzuințele Ieremieii Movilă îmi zăgăduiesc rîvna de a statornici liniștea la hotarele țării.

—• Toată taina alcătuirii de sub munte a fost vînturată de Ibrahim, tîlmaciul; el a dat de știre generalului Giorgio Basta despre strămutarea taberelor de la Dunăre și l-a vestit pe Ieremia Movilă că aduni oșteni în leafă pe cîmpia satului Ploiești. Cancelarul Iojika știe ce spune și cere grabnica lui îndepărtare, măria ta, spuse Banul Mihalcea.

— De cum l-ai adus de la despresurarea Tîrgoviștei și mi l-ai dat la cantăleria curții, nu mi-a plăcut privirea lui. Domnia sa Petre Armeanu în cîteva rînduri m-a vestit că-și bagă nasul în toate cîte n-ar trebui să se știe, adăugă și logofătul Teodosie.

—• Jureaaa, răcni Mihai Vodă către bătrînul care intră înspăi- mîntat; pe dată să vie căpitanul străjii cu patru oșteni înarmați, la care acesta se împiedică de prag cînd ieși.

— Pedepsirea lui va trebui să fie pilduitoare, fiind și om de casă al mării tale, rosti mitropolitul, făcînd și mai apăsătoare liniștea care se așternu peste furia mocnită a domnului.

— Nu-i bine să te tulburi așa de tare pentru un nemernic căruia i-ai cruțat viața, caută să-și stăpînească doamna îngrijorarea. Fiind om luminat, învățătura copiilor noștri merge mult mai bine de cînd ne-a intrat în casă. Scoate-l din cancelarie.

— Cum îți mai închipui, milostivă doamnă a noastră, că aș mai putea rămîne cu năpîrca în sîn? Bănuiam eu că n-are să-și lase năravul, de cînd dădai peste dovezi că are legături cu beii de peste Dunăre. Avu noroc, hadîmbul, cînd căzuse în genunchi și copila noastră îmi cuprinsese brațele.

— ■ La porunca mării tale, glăsui repezit căpitanul Sava.

— Căutați-mi repede pe Ibrahim hadîmbul; ridicăți-l ori cum va fi și să mi-l aduceți nestricat, strigă domnul cu minie.

— Chiar acum a intrat la spătărie cu Milanovici, alvanitul.

— Aci, legat, să-l văd zbătîndu-se la picioarele mele, mișelul.

— ■ Tulburarea aceasta mă îngrozește, doamne, te-ai făcut ca varul, Mihai dragă, spuse doamna cu glas sugrumat. Cer îngăduința să aduc un leac de liniștire, adăugă ea ridicîndu-se.

— Leacuri muieresti? Doamna a dorit să ia parte la zbuciumurile și frămîntările mele, de care mereu o ținui departe; acum văzuși cum adun și strîng veninul, care-mi otrăvește tihna de care n-am parte nici acasă! mai strigă el cînd doamna și trecuse pragul.

— De mult trebuia aleasă neghina din preajma mării tale, caută să-l potolească mitropolitul.

— Numai cei cu adevărată credință pot să păstreze cu sfințenie tainele cîrmuirii, preasfinte părinte, îi răspunse logofătul.

— ■ Și în așa fel ca nici moartea să nu le poată smulge, întări Banul Mihalcea. Cel ce se face vinovat de trădare și vicleșug nu mai poate dobîndi nici o îndurare.

— Indurare? pentru nemernici, Mihalceo? porni din nou domnul prin încăperea prea mică pentru pașii pe care-i făcea.

— Măria ta, am izbutit să aflui de la Gașpar Corniș cine poartă vina morții vrednicului domn Ștefan Răzvan, schimbă el vorba, la care Mihai Vodă tresări.

De cînd aştept să cunosc adevărul, îl împunse el cu pri- virea-i neagră

— .Însuşi prinţul Sigismund Bathori, din zavistie, măria ta; aflate că erai gata să intri cu oastea în Moldova, alături de Ştefan Răzvan şi l-a sfătuit să nu mai aştepte. În grabă a mai adăugat vreo două mii de oşteni de strînsură oastei care-i mai rămăsese, făgăduindu-i să-i trimită sprijin tare de călărime, de îndată ce trece munţii.

— Aceasta-i pricina nerăbdării lui, de a călcat înţelegerea noastră...

— Şi la satul Areni, de pe apa Moldovei, cînd au fost loviţi de pedestrima Ieremie Vodă, oştenii prinţului împunseră fuga şi alt ajutor nu l-a mai venit nefericitului Ştefan Răzvan.

— Era firesc să se aţină toţi în calea năzuinţelor noastre de a ne alcătui laolaltă, se minie din nou Mihai Vodă, reluîndu-şi mersul.

— Cînd au asemenea iscoade nu-i de mirare să se afle toate cîte se petrec la curtea Tîrgoviştei, şi cum nimeni nu poate îngădui vreo înţelegere între doi voievozi români, vru să-şi rotească gîndul logofătul...

— Numai venin îmi toarnă în inimă neostoita grijă că nu pot să statornicesc linişte la hotarele ţării, iar acum, cînd ostile mele stau gata să treacă munţii, să mă întorcă din cale un hadîmb, o tîrîtură, se repezi el, izbind cu pumnul în masă.

Deodată uşile fură date înlături de către Jurea, pe care se văzură năvălind copii de casă, slujitori, aprozi, printre care pătrunseră oşteni înarmaţi. Dintre sulile lor, căpitanul Sava imbrînci un turc voinic, cu şalvari groşi, cu minile legate la spate şi cu şalul turbanului desfăcut. În căderea lui în genunchi, cu ochii holbaţi, icni cutremurat ca de un trăsnet, cînd văzu că cei de la masă se ridicară.

— Feriţi-vă din calea mea, tună glasul domnului, apucînd sabia de pe măsută, care fulgeră şi capul vinovatului se rostogoli pe dalele de piatră.

— Doamne, Dumnezeu! strigă doamna, scăpînd cupa din mîini.

— Închide uşile, bătrîne, mormăi Mihai Vodă, aruncînd sabia plină de sînge şi se îndreptă spre doamna sa cu ochii împăienjeniţi.

ÎN INIMA ARDEALULUI

După cum era de așteptat,
sprijinul în bani făgăduit de
împăratul Rudolf sosi prea
târziu și înjumătățit.
Iscoadele trimise aduseră
vestea că generalul Giorgio
Basta nici gând n-avea să-și
urnească tabăra din munții
Făgetului, astfel că orice
răgaz dat dușmanului
devenea primejdios. Pe o
ploaie mărunță, în zorii zilei
de 2 octombrie, a anului
1599, căpitanul Cristea
Vornic galopa spre tabăra din
munții Olteniei, ducând
porunca fraților Buzești să
treacă grabnic în Ardeal și să
se așeze fără sminteală pe
valea Talmaciului, pînă la noi
porunci. De îndată ce vremea
se statornici, Mihai Vodă
trecu munții spre ținutul

Braşovului cu oastea sa şi, cu
toate că de la Şercaia ocoli
cetatea Făgăraşului, avu
cîteva ciocniri fără pierderi
însemnate. Pe drumul
Sibiului, unde se năimise
întreaga putere a princepelui
cardinal, i se alătură peste
cinci sute de oşteni secui şi
la trecerea prin vadul Oltului
fură primiţi în urale şi
cîntece de vitejie, opt sute de
ostaşi ardeleni, în fruntea
căroră se afla căpitanul Toma
Boiu, fiu al preotului din
tîrgul Sebeşului. Acesta îl
înştiinţă pe Mihai Vodă că
generalul Giorgio Basta
fusesse văzut de două ori
intrînd în cortul cardinalului
Andrei Bathori, ceea ce nu-l
tulbură cîtuşi de puţin pe

Încercatul domn și conducător de oști

Frații Buzești trimiseră pe căpitanii Baba Novac și Cristea Vornic în întâmpinarea lui Mihai Vodă și în amurgul zilei de 12 octombrie cele două oștiri se aflau sub brațul domnului țării românești, în tabăra din olatul Cisnădiei. Acolo, în scurtul răgaz pe care-l avură, căpitanii Baba Novac, Aga Leca și Cristea Vornic luaseră în mare prietenie pe vrednicul și sfătosul Toma Boiu, căpetenia ardelenilor, care se prinsese la ospățul lor de frăție, să le arate drumurile harțurilor, pentru care ardeau de nerăbdare. Dar această dorință miși spre înfripare chiar în acea noapte, când spătarul Preda primi poruncă să-și aleagă oamenii cu care să atragă oastea dușmană către colinele satului Șelimbăr. Toată strădania trebuia pusă în iscusința de a prinde oastea dușmană pe valea acelor coline, aleasă cu mare grijă de Mihai Vodă. Cum era de așteptat, la întrebarea spătarului, în Sfatul căpitanilor, pentru alcătuirea steagurilor de harțași, primii care răspunseră fură cei patru care petrecuseră toată noaptea împreună. Lui Aga Leca și Cristea Vornic li se dădu câte un steag de o sută de călărași, Baba Novac avea steagul lui de hultani, iar lui Toma Boiu i se dădu două sute de secui, pedestrași cu care să bată laturile și să sprijine păliturile repezite de călărime.

Cum se dovedise ca aproape de adevărit, toate bănuielele lui Mihai Vodă, întărite de spusele căpitanului Toma Boiu, toate mișcărilor oștirii sale fură grăbite. Sfatul de taină al cardinalului cu generalul Giorgio Basta nu-i dădu prea mult de gândit căci mirosea a trădare. Ca să nu dea răgazul pe care iscusitul general Gaspar Corniș, al cardinalului, îl păstra în așteptarea generalului Giorgio Basta, care și trecuse munții Făgetului cu oastea sa, porunci atacul taberei lui Moise Secuiul, dintre Tîrnave. Pricinuindu-i-se pierderi mari, acesta ceru ajutor și cardinalul porunci de îndată desfacerea taberei sale și înmănușarea întregii oștiri în coastele dușmanului de pe valea Tâlmaciului. Nimic nu dorea mai mult Mihai Vodă, și-și liberă neastâmpărații harțași în întâmpinarea seninătății sale, principelui cardinal.

De cum începură a se ivi capetele coloanelor prin apropierea locurilor alese de căpitanul Toma Boiu, ziua-n amiaza mare erau atacate cu o strășnicie nemaipomenită de către vajnicii pîndari. Pilcurile de cavaleriști orînduiți pentru deschiderea drumului fură spîrcuite și nimicite prin păduri. Noaptea, carele cu pulbere săreau în aer de focul pus de către haiducii lui Baba Novac.

Mihai Vodă, neavînd vreme de pierdut, nu lăsă o clipă de răgaz cardinalului în tabăra în care poposise de la drum lung. Banul Udrea Băleanu și postelnicul Bașotă, în fruntea cazacilor în leafă, neîntrecuți călăreți, atacară tabăra, pricinuind pagube mari. De îndată ce oastea dușmană se învîlmăsea în încăierare, aveau poruncă să fugă pentru a o atrage la larg. Dar încercatul general, Gaspar Corniș, nu-și lăsă ostașii să se îndepărteze prea tare, pînă nu-și orîndui falangele pedestrimii. Încet, încet și cu pierderi puține, Mihai Vodă întrezărea reușita planului său de a-și atrage dușmanul către puterea sa. Dar aceasta nu se înfăptui decît în senina dimineață a zilei de 18 octombrie, cînd domnul Țării Românești fu vestit de către credinciosul Gheorghe Maco, trimis de cu noapte în fruntea iscoadei sale ungurești, că oastea cardinalului se îndrepta înspre colinele Șelimbărului.

După ce orîndui așezarea tunurilor grele și dădu poruncile de atac bravilor săi căpitani, rosti o înflăcărată cuvîntare, întreruptă mereu de uralele oștenilor care-l înconjurau. Apoi, în liniștea în care fiecare își relua locul sorocit, un tulnic, pe sub poala pădurii, răsună prelung, în limpezimea aerului acelei frumoase dimineți.

După aproape un ceas de trăsnete asurzitoare, care nu reușiră să împrăștie alcătuirea formațiilor, crîncenă și cu grele pierderi fu izbitura pedestrimii lui Moise Secuiul și a căpitanului Ștefan Tahi. Din pricina paelor groase de fum, Banul Manta nu văzu la timp semnul făcut de Mihai Vodă și călărimea maghiară îi tăie drumul, cînd porni în fruntea călărașilor săi. Spătarul Preda prinse iute greșeala, dar Cristea Vornic i-o luă înainte și în afara poruncilor primite, răzni către Aga Leca și o zbughiră în fruntea călărimii lor, cu care sparseră falanga pedestrimii dușmane. Aceasta năru atacul dușmanilor, care împunseră fuga înapoi, iar călărimea lor, împlătoșată și înzăuată, fu risipită de oștenii călări ai Banului Manta.

O urmărire nu se putea face din cauza perdelei de ghiulele care le acoperiră retragerea, răgaz în care fură ridicăți răniții.

Cam la trei pătrare de ceas de la această primă zvîcnire a luptei, Mihai Vodă, încălărat pe murgul său ca pana corbului, sus, pe colina de pe care urmărea reorînduirea pedestrimii sale, respinse cu minie coiful de argint pe care i-l adusese Jurea. La poalele colinei călărașii domnești își așteptau conducătorul, în timp ce căpitanul Baba Novac își strunea întreaga călărimă a oștirei, aflată în spatele pedestrimii spătarului Preda Buzescu. Tunurile prinseră a bate din coaste și la ridicarea dreptei domnului, întreaga putere a peste douăzeci de mii de oameni se năpustiră în chiote asurzitoare către zidul care se formase de

cealaltă parte a văii Șelimbărului. De-abia atunci domnul Țării Românești își dădu seama că se află în fața unui dușman de toată lauda, căci planul său se năru cu pierderi grele. Pedestrima, după ce izbi cu toată tăria fruntea oștirii dușmane, se despărți în două, pe laturi, deschizând calea călărimii, în iureșul năpraznic al lui Baba Novac. Dar generalul Gaspar Corniș prevăzuse primejdia și răspunse cu același meșteșug, astfel că acesta se trezi în fața călărimii maghiare cu mult mai bine înarmate. Bubuitul tunurilor încetase, pentru a înlătura măcelul ambelor oștiri încleștate în apriga încăierare. De trei ori călărașii munteni reușiră să desfacă rândurile dușmane și tot de atâtea ori cavaleria Ardealului îi respinse fără șovăire. Dar de îndată ce căpitanul Baba Novac se reîntoarse în al patrulea atac și Mihai Vodă văzu că în fața călărașilor dușmani se iviră cavalerii maghiari, în fruntea cărora se afla generalul Gaspar Corniș, ca un fulger se năpusti în luptă cu eălărimea domnească. Oștenii, însuflețiți de neașteptata întărire primită, strîn- seră rîndurile și lărgiră drumul pe care-l spărsese domnul și generalul lor. Ajunși în mijlocul dușmanilor înspăimîntați, generalul Gaspar Corniș nu mai reuși să-și stăpânească ostașii care prinseseră a se imprăștia sub nemaipomenitele lovituri pe care le primeau. Spaima se întinse și în pedestrima din spate, care începuse să fugă, de groaza de a nu fi strivită de retragerea călărimii. Peste această panică se năpusti și atacul de pe laturi a pedestrimii, însuflețite de căpitanii Mîrza, Cristea Vornic, Aga Leca, Radu Fior eseu, pîrcălabul Hîncu și alții.

Sus, pe dealul de la marginea pădurii, seninătatea sa principele cardinal, în armura-i aurită, încălecă grăbit pe cal și, urmat de toate căpeteniile care-l înconjuraseră, se mistui în tainețele umbrite. La porunca spătarului Preda, gornistii sunară încetarea măcelului pornit de glotași, iar Mihai Vodă, aprins la față, făcu semn de liniște. În jurul armăsarului său în spume se năpustiră miile de oșteni, ca să-i audă glasul.

— ■ Frați români, valahi și ardeleni și voi ostași maghiari, secui, alvaniți și sași, ați luptat cu vitejie vrednică de toate laudele noastre.

Izbucnirea uralelor îl întrerupse și cei care nu înțeleseseră căutau tălmăcirea în preajma lor.

— N-am încălcat pămîntul Ardealului ca să-l stropim cui singe nevinovat, ci să nimicim orînduirea de crîncenă asupra noastră.

— Urraaa!... Trăiască Mihai Vodă, craiul românilor, mîntuitorul nostru! se ridicară în slavă strigătele însuflețite ale: mulțimii.

— Ingropați-vă morții după legea și credința fiecăruia, ridi- cați-vă răniții și dați-le grabnice ajutoare. Lepădați armele cu știința că furtul, tîlhăria, jaful și siluirea îl duc pe mișel la osînda spînzurătorii, fără îndurare. Intorcîndu-vă slobozi toți la așezările voastre, să nu se petreacă stricăciuni și alungați din cugete orice gînd de prihană, cu credință că noul vostru domn nu vă dorește decît binele, se mai auzi glasul lui peste chiotele de bucurie și urale asurzitoare.

Cîntecele de vitejie umpleau văzduhul acelei blînde zile de toamnă și mulți dintre cei cărora li se tălmăciră ultimile cuvinte ale domnului, căzură în genunchi și—1 priveau cu lacrimi în ochi, cum se depărta.

Tabăra de pe apa Mureșului, care-și desfășura așezarea în coasta tîrgului Alba Iulia, părea un furnicar răscolit și de îndată ce fură primiți la cortul mării sale Mihai Vodă marii dregători ai Ardealului, nimeni nu-și mai găsea locul. Dimineața acelei zile de 21 Octombrie a anului 1599, vestea o zi senină sub cerul limpede și înalt.

Zvonul că în acea zi se va urca în scaunul Ardealului mîndrul crai Mihai, domnul românilor era vestit de clopotele episcopiei, dintre zidurile înalte ale cetății, care se înginau cu cele ale bisericilor de pe întregul cuprins al orașului, în fierbere. Breslele meșteșugărești, în veșminte de sărbătoare, pătrundeau cu greu pe ulițele înșesate de omenirea care ieșise cu flori în calea alaiului domnesc. De îndată ce trîmbițașii de deasupra bolții zidurilor sunară, lanțurile podului fură trase și poarta Sfîntul Gheorghe se deschise larg, peste freamătul din vale. Alaiul oprit, privirile se ridicară spre turnul înalt al cetății.

Pe un minunat armăsar alb, penele de cocor prinse în calpacul marelui voievod, în copci de aur, tremurau mai mult de uralele mulțimii decît de bubuitul tunurilor de pe înălțimi, cînd, alături de steagul Ardealului se înălță flamura Țării Românești.

Pe liniștea calmă a văzduhului din faptul zilei de început de noiembrie, a anului 1599, Steaua ciobanului încă mai licărea din veșniciei, cînd pe sub bolțile întunecoase ale codrilor Mureșului trecea o căruță trasă de patru cai în spume. Oșteanul care-i mîna, trezit la a doua cintare a cocoșilor din Sebeș, căsca într-un oftat prelung după somnul neîmplinit și din cînd în cînd trăgea cu ochiul spre fundul harabalei. În aerul tare și răcoros, tropotul fugarilor se îngîna cu sforăiturile celor care dormeau peste niște saci cu paie. Plouase ca pentru stingerea lumii întregi, în neorîn- duala stihilor alungate de sfinții arhangheli Mihail și Gavril, așa precum se spunea din bătrîni la asemenea prăpăd. Nu erau decît doi, dar horăitul celui mai voinic dintre ei nu ar mai fi dat nici o putîntă altcuiva să mai doarmă, ori cît de trudit ar fi fost. Ca niciodată, la o vreme așa de tîrzie de toamnă,

săbiile de foc mai scinteiau peste frunțile norilor de pe zare care pluteau în argintul topit al zorilor. Drumul Sebeșului fu lăsat pe nevăzute de mult și caii săltau în trap mare pe acel al cetății Mureșului, peste care se zărea plutind, printre ferestrele pădurii, o piclă ușoară.

Cel mai tânăr dintre cei doi căpitani întinși în șarabană sforăia cu întreruperi în horăitul de spaimă al celuilalt, care nu contenea nici cînd i se bălăbănea capul mare la smunciturile cailor și zdruncinăturile căruței. Caii, cu cozile înodate, țineau drumul prin bălțile șleaului și roțile căruței de țară, prea ușoară pentru ei, aruncau noroiul de pe ele peste poclada care le acoperea picioarele.

— Sai, Flămînzilă, că să umple har... harabaua cu noroi, răcni căpitanul Cristea Vornic, împungîndu-l cu cotul pe grăsunul de lîngă el.

— Ho! spurcatule, tună glasul nu tocmai limpede al Agăi Leca, la tresărirea oșteanului care-și ascunse risul cu palma. Dacă mă mai îmboldești o dată te iau de fundul nădragilor și te arunc în noroi.

— Cum naiba ai să mai poți da ochii cu mărița sa în halul în care te găsești, căp... căpcăunule?

— Dacă-ai fi băut și tu cinstit te duceam pe targă la palat,

— L-ai lăsat lat pe vrednicul Toma Boiu, de i se speriaseră bă- trîinii lui a doua zi.

— Strașnică masă ne-au dat, ca în casa părintească; un „viuțel” întreg, se împletici el în limbă, trăgîndu-și poclada pînă la bărbie.

— Cînd ai vedea ce ochi tulburi ai!

— Să nu mă mai treuzești că-ți rup nasul, vrrobălețule...

— Dacă n-ai șlefui așa de frumos m-aș minia, spur... spurcăciune și ți-aș băga sabia pe git, ca să te răcoresc; te-am trezit de teamă să nu-ți înghiți limba, la care oșteanul pufni din nou în ris.

Dar Agă Leca, recăzut în somnul lui, își împrăstia aburii fier- bințelei printr-o umflătură din colțul gurii, care-i sălta musteața.

De la cotitura drumului mare, caii începură a tropăi pe caldarâmul pietruit, de-a lungul așezărilor viu colorate ale breslelor meșteșugărești. Soarele se ridicase deasupra perdelei de piclă care se destrăma peste lunca Mureșului. Tot cuprinsul, cit vedeai cu ochii: cetate, oraș, livezi și grădini, răsfrîngeau scînteieri de aramă veche, în razele piezișe ale soarelui. La zdruncinăturile căruței care sălta pe pietrele uliței, Agă Leca

deschise un ochi tulbure, prin care zări, ca prin ceață, pe Cristea Vornic, alături de oșteanul care moțăia, strunind caii. își frecă zdravăn pleoapele cîrpite, căscă într-un răcnet care cutremură iar oșteanul din șale, de se speriară și caii, și se săltă în genunchi pe paie.

— Era s-adorm din nou, Cristeo, mormăi el răgușit și începu să-și învîrte brațele morișcă spre nedumerirea puținilor trecători care se fereau de căruță, în dreptul bălților. Acesta dădu din nou hăturile oșteanului și sări rîzînd pe saci.

— Un clondir de vin și o gîs... gîscă friptă, nevolnicule, te-ar înzdrăveni, dar ce-o mai fi și aceasta? adăugă el răstit, cu ochii ațîniți spre cetate.

Un pîlc de roșiori ieșeau pe poarta Sfîntului Gheorghe în trap săltat și în urma lor se ivi o căleașcă domnească, huruind pe podul de lemn. Oșteanul fu nevoit să-și abată caii și să tragă spre marginea drumului, unde călătorii noștri se ridicară în picioare peste poclada stropită de noroi. Ca un uriaș înfipt în mijlocul căruții, Aga Leca își întoarse privirea albastră către Cristea Vornic.

— Uite-i pe Mîrza și Stoia Strîmbeanu, îi strigă el cînd aceștia le zîmbiră din fruntea călărașilor. Solul Papei s-a săturat de război.

— Înțeleg să plece sanctitatea sa car... cardinalul Malaspina, dar învinșii noștri? se întrebă cu mirare Cristea Vornic, în clipa în care zărise deoparte și alta a căleștii pontificale călărind, pe generalul Gaspar Corniș și pe căpitanul Petre Husar, care-și abătură privirile de la ei.

— Să se fi lăsat înduplecat mânia sa de popa papistașilor? se minună și Aga Leca.

Nu mai înțeleg nimic, îi răspunse repezit și sări lîngă oștean, înșfăcîndu-i hăturile.

— Hooo! nebunule, ce-ți veni? răcni Aga Leca, prăbușindu-se peste saci cît era de lung, cînd porniră caii în galop, biciuiți din picioare.

— Înălțimea sa med... medelnicerul Cristea Vornic nu suferă ■ să i se închidă nici o poartă în nas, puiule, îi fluieră răspunsul.; din vârful buzelor țuguiate, cînd se năpusti pe pod.

Înveșmîntat în strai bogat de curte, strîns pe trupul său înalt și subțire, cu pletele unse și tăiate de o cărare pînă-n creștet, medelnicerul Cristea Vornic călca înfiorat de pîntenii săi de argint pe dalele strălucitoare ale palatului princiar din Alba Iulia. Mantia de mătăasă grea îi descoperea în mers cizmele înalte de saftian și minerul săbiei de Toledo, încrustat în sîdef, prețiosul¹ dar al banului Mihalcea. Se găsea în mare grabă ca să nu întîrzie- la marele sfat al căpitanilor și pășea ca un curcan

înfoiat, cînd din capătul celălalt al scării se ivi Aga Leca și mai împopoțonat ca el.. Pieptarul îi era galben, cizmele de piele roșie, pantalonii albi și mantia verde, pînă la pîntenii întorși în sus. Nu se uitară unul la altul, fiecare cu gîndul de a fi admirat de celălalt și se îndreptară tăcuți și plini de ei către ușile sălii mari.

— Vine și măriia sa la Sfa... Sfatul căpitanilor? întrebă medelnicerul pe cei doi aprozi unguri, care se aplecară adînc, împin- gînd ușile.

— Nu știi, serenissime mă rog frumos, îi răspunse cei man vrîsnic și ușile se reînchiseră în urma lor.

Apariția lor stîrniră zîmbete pe fețele cîtorva din cei adunații în grupuri și cu toate că ei observaseră, se învîrtoșiră și mai tare- în semeția lor, îndreptîndu-se către grupul cel mai mare.

— Ne închinăm cu sme... smerenie în fața domniilor voastre, rosti cu glas îngroșat medelnicerul Cristea.

— în sfîrșit, iată-vă, își îndreptă privirea prietenoasă banul Mihalcea, înveșmîntat într-un frumos caftan, bizantin, cu: cucă înaltă pe cap.

— Nu văd nici un nobil ungur, înălțimea ta, se miră Aga Leca; rotindu-și ochii mari și albaștri.

— S-ar putea să avem iar de furcă nu nemeșii, rosti boier Stroie, într-un port asemănător cu al banului, și pentru îndrumări ne-am adunat mai devreme. O, dar ce gătiți sînteți!

— Numai culorile lui Aga Leca nu-mi plac, spuse banul Mihal- cea, cu glas protector și cald, spre care medelnicerul își îndreptă privirea și mai plin de el, de cum intrase.

— Acest rățoi în călduri, de cum am sosit, a cutreierat tot tîr- gul și m-a lăsat singur, se plînsese Aga Leca.

— Sărmanul și neajutoratul nostru Agă, îl compătimi șăgalnic Petre Armeanu, sosit de două zile de la Tîrgoviște.

— S-au întîmplat multe de cînd ați plecat voi, le luă vorba clucerul Radu Buzescu. Măriia sa a liberat toate căpeteniile care "n-au luat calea pribegiei și-i gata să le întoarcă averile și moșiile, «dacă fac jurămînt de credință.

— Nu văd nici un folos, Radule, îi răspunse fratele său stolni- 'ciil. Cu asemenea nobili va fi greu de cîrmuit și pe deasupra mai ;sînt și fudui.

— Măriia sa-i cel mai mare meș... meșter la tăiat nasuri, izbucni în rîs Cristea Vornic, stîrnind hohotele celorlalți.

— Acum are să fie ceva mai greu ca pe cîmpia de la Șelimbăr, adăugă Aga Leca.

— N-ai văzut cât de repede a trimis generalul Gaspar Corniș solia de împăciuire la cortul mării sale? Cînd și-a văzut prince- pele fugind și oastea nimicită, de ciudă și-a rupt sabia și a ridicat steag alb, rosti postelnicul Bașotă.

— ■ Totuși este un mare general și măriă sa l-a prețuit de la prima ochire, recunosc banul Mihaleea. Numai datorită iscusinței lui au fost respinse înverșunatele atacuri ale lui Baba Novac.

— Dar și-a găsit na... nașul, de cum a intrat în luptă măriă sa, pufni din nou medelnicerul, în rîsetele celor din jur.

— Iar nu-mi ascultași sfaturile și nici porunca mării sale, îl ■mustră banul Mihaleea. Te avîntaseși cu arcanul la general și cînd îți tăie lațul cu sabia te mulțumiși numai cu steagul, neastîmpă- ratule.

— Se bagă unde-i primjedia mai mare, ca năucul, de nici nu-l mai poate nimeni ajunge, mai adăugă și Aga Leca.

— Cut... cutezanța-i arma vitejilor, asfel mi-a spus măriă sar, le răspunse, el umflîndu-și pieptul gata să-i plesnească pieptarul.

— Ha... ha, izbucni rîsul gros al Agăi din cercul care se mărise în jurul lor; luai în derîdere semeția nemeșilor, hei? Ar fi rîs și curcile de te-ar fi văzut cât de înfoiat erai în alaiul domnesc la intrarea în cetate. Parcă erai un păun; mi-o luai mereu înainte.

— Cînd măriă sa strălucea de glorie ca soarele, cine se mai uita la niște jig... jigodii, stîrni iar rîsete medelnicerul, cînd intră în sală și Banul Manta cu cîțiva căpitani.

— Se vorbește că prințul cardinal ar fi fost prins de secui către munții Moldovei, îi vesti el, răspunzând la înclinările celor în mijlocul cărora se opri. Pe de altă parte, aflai că și prințul Sigismund se află în ospetie la Suceava și că ar unelti cu Ieremia ^ Movilă să pătrundă cu oastea în Ardeal.

— Hm, făcu stolnicul Stroie, dacă a căzut în mîinile secuilor: nu mai scapă viu.

— Cum de nu a sărit în ajutorul cardinalului prințul Jigmond și Ieremia Vodă la vreme? se miră Petre Armeanu.

— Se bizuiau pe izbînda oastei care o lăsase și apoi, după vlăguirea ei, să treacă munții cu sprijinul lui Ieremia Vodă și să ia locul cardinalului. Cam acestea sînt veștile pe care le-a adus de la Moldova acel tînăr, îi lămuri Banu Manta.

— Din cele ce înțelesei de la el, chiar în seara sosirii, se vădea că Ieremia Vodă aștepta încuviințarea împăratului Rudolf, pe care nu voia să-l supere. Nutrește gîndul să-și căpătuiască fratele, mai adăugi Banul Mihalcea.

— Să poftească, înălțimea ta, ca să-i primim cu onorurile cu... cuvenite, se semeți medelnicerul Cristea. Ne-a părut rău că Luca Ropală n-a vrut să meargă cu noi la Sebeș; am fi aflat mai multe de la el.

— După asemenea cale lungă, ținută numai într-o întinsoare, era firesc să n-o mai ia din nou la drum. Vinul adus de el și din care nu apuca decît să gust îi plăcu foarte mării sale, își plesni limba Aga Leca.

— Mda, Flămînzilă, dar vinul Armaș nu-i pentru oricine. E un leac bun pentru is... istețime, însă îți moaie mădulele. Eu slujeam de paharnic mării sale, în seara sosirii lui Luca, se fuduli iar medelnicerul.

— Și ce putuși bea, cînd era așa de puțin, vorbărețule? căută •să-l înfrunte Aga Leca.

— Domniei tale nu ți-ar fi fost de folos. Cu asemenea leac devii mai deș... deștept, dacă ai cap. Bănuia el Ștefan cel Mare că are să-mi priască, îl infundă Cristea Vornic, la care toți se porniră pe ris fără nici o fereală. Numai banul Mihalcea zimbi gînditor.

— Vestile aduse de Luca au avut darul să-l mîhnească pe mă- Tia sa, le întrerupse el șaga. Tatăl său, vornicul Matei Ropală, se află înțemnițat și nu se știe care va fi soarta sa. Noroc că băiatul a scăpat cu fuga. Este un tinăr luminat și cu multă istețime a minții. Învățătura primită în Polonia și apoi la Rodos nu o poate căpăta oricine și ar putea fi de folos mării sale acum la trebile din noua orînduire a țării. Are și darul de a-și mînuî vorba cu mult temei, pe lîngă plăcuta lui înfățișare cu care te ciștigă dintru început.

— Cu noi a legat o strînsă prietenie de la despresurarea cetății Tirgovîstei, unde îi cunoscurem și meșteșugul mînuirii armelor, Iglăsuî Aga Leca.

— Ne pare rău că nu-i putem fi de folos în mîh... mîhnirea lui, se întristă Cristea Vornic.

— Adunarea se va ține la spătărie, unde măriă sa va fi într-un ceas. Toți căpitani de oști, aflați în Cetatea Murășului, să fie chemați, rosti respicat spătarul Preda, care intrase pe ușa ce dădea înspre odăile de locuit ale palatului.

— • Și căp... căpitani unguri? întrebă Cristea Vornic, mirat.

— Firește, medelnicere și rog pe domnia sa postelnicul Bașotă și pe Radu Calomfirescu să trimită oameni de la spătărie ca să-i vestească. A mai poruncit măriă sa ca nimeni să nu se mai ia la ihartă, nici la adunare și nici în alte împrejurări, rosti mai apăsător, cu ochii la Cristea Vornic, în timp ce plecau cei doi, care primiseră poruncile.

— Dorește, oare, măriă sa să capăt be... beșici pe limbă? îi răspunse, rotindu-și privirea cînd izbucniră rîsetele.

— Să te așezi alături de mine, Vorbărețule, îl sfătui banul Mihalcea, ca să te pot călca la vreme pe picior.

— Eu sînt cam lung, ba... bane și pînă la limbă mai este. În pragul ușii pe care venise spătarul Preda, apărură domnița Florica, într-o rochie de culoarea coraiului și din urmă se ivi și voievodul Nicolaie Pătrașcu; ambii sosiseră de la Cozia, împreună cu doamna țării, la patru zile după marea izbîndă de la Șelimbăr.

— Aaa, în sfîrșit, domnia sa banul Mihalcea, care nu și-a împlinit făgăduiala și Nicolae Pătrașcu rîde de mine, rosti ea alintat și învîlui întregul grup cu privirea, care aducea cu a lui Cristea Vornic, de cîte ori rîdea.

— De-abia aseară mi-l trimise căpitanul Baba Novac, îi răspunse acesta, înclinîndu-se odată cu toți ceilalți; ca meșter mare în asemenea alegeri îi plăcu și domniei sale spătarului Preda.

— Te vei mîndri cu el, domniță, întări acesta. Este cel mai frumos roib din cîți văzui prin partea locului.

— Auzit-ai, uriciosule? tresări ea de bucurie. Mai cutează să rizi, de mai poți!

— Sînt biruit, surioară, și nu mai pot decît să-mi doresc și mie unul la fel, de nu voi fi silit să mă reîntorc mîine la Tîrgoviște.

— Se descurcă înălțimea sa Teodosie Rudeanu, ajutat fiind și de preasfințitul Eftimie în trebile dinlăuntru, îl încurajă banul Mihalcea.

— Se găsesc armăsari frumoși, crescuți anume pentru voievozi și crai împărătești, se amestecă și Aga Leca. S-ar putea să nimerim vreunul năzdrăvan, măriă ta.

— M-aș bucura nespun de mult să dau peste așa noroc, îi răspunse tot în șagă.

— Acele dih... dihânii nu suferă pe nimeni în șa, dacă nu-i os domnesc. Dar am fost luat în deridere de domnia sa Aga Leca și nu m-a ascultat, intră în joc și căpitanul Cristea Vornic.

— Și? se veselii voievodul, cu prefăcută neliniște.

— După trei salturi, cît e de lung îl văzui lep... lepădat în șanț, și pufni de rîs odată cu întreaga sală.

— Cu zburdălniciile voastre uităm și de poruncile primite. Toată lumea jos, la spătărie, ridică glasul Banu Manta.

— De îndată ce i se bat potcoavele de argint, îl trimit la grajdurile palatului, domniță, o liniști banul Mihalcea și sărută mi-nuța, pe care i-o întinse ea cu zîmbet de mulțumire.

— În timp ce sala se golea, cei doi copii se îndreptară înspre geam. Vremea era cernită și copacii din curtea palatului își îm-

prăștiau în vînt ultimele frunze ruginite, pe care domnița le privea cu melancolie. Tinerelul voievod, cu musteața abia mijită, era îmbrăcat după moda vremii. Peste pieptarul de piele strîns în nasturi aurii, avea un dolmănaș verde cu găitane. Pantalonii maronii se pierdeau în carîmbii cizmelor de aceeași culoare. Avea fața ca de fildeș și ochii castanii, la fel cu părul ușor buclat și tăiat în plete scurte. Destul de înalt și zvelt, își privea surioara cu plăcere, a cărui profil frumos tăiat era conturat de lumina geamului, cînd deodată tresăriră amîndoi la deschiderea ușii.

— Uncheșule, strigă ea înșeninată, ar trebui să trimiți după domnia sa Luca Ropală, că tata dorește să-i vorbească.

— L-am adus, domniță, îi răspunse Jurea, dar s-o oprit din drum și grăiește cu domnia sa medelnicerul Cristea Vornic. Vini îndată, mai adăugă și plecă grăbit înspre odăi.

— Mă bucurasem cînd am aflat de sosirea lui dar s-a schimbat mult de cînd nu l-am mai văzut. La Tirgoviște răsuna cetatea de răsetele noastre, cînd nu vroiam să ne ducem la culcare, spuse Ni- colaie Pătrașcu.

— Ce vesel era, murmură domnița, cu tristeță.

— Dacă mai rămîne pe la noi mi-a făgăduit că mă învață o nouă luptă din săbii, pe care a văzut-o la tinerii venețieni.

— Mă închin cu sanatate în fața mărilor voastre și stau gata la porunca slăvitului vostru părinte și domn al țării, rosti Luca Ropală din prag, scoțîndu-și gugiumanul, mărginit cu blăniță de jder.

— Fii bine venit, Luca, răsună melodios plăcutul glas al domniței, care se mlădie ușor, în timp ce voievodul înaintă și prinse mîinile noului sosit.

—• Noi te așteptam cu atîta nerăbdare și domnia ta ne vorbești în limba solilor, îl mustră cu prietenie voievodul.

— Chiar acum îmi amintii de jocurile cu care ne desfătăm în lunca Ialomiței și în grădinile de la București, se apropie și domnița cu pași ușori și-i întinse mîna, pe care el i-o sărută.

— Acuma toate-s prinse în negură și am ramas un biet pribeag, domniță, o învălui el într-o privire tristă.

— Aflai, Luca, și sînt mîhnită foarte de necazurile care se abatură asupra casei voastre.

— Ar fi fost primejdios de mai rămîneau la Suceava, spuse voievodul cu ochii la găitanele frumosului pieptar moldovenesc.

— De cînd am sosit, numai de două ori te-am zărit la masă și atunci te așezai așa de departe de noi, îi bănuie cu blîndețe domnița.

— Nu se cuvenea să vin nechemat, domniță.

— Mă duc să-l vestesc pe tata, rupse voievodul tăcerea care se așternuse peste ultimile cuvinte ale lui Luea.

— De unde ședeam, începu domnița de îndată ce-i plecă fratele, nu izbuteam să-ți aud nici glasul când vorbeai. Fruntea-ți era înegurată și priveai în van, Luca.

— ■ Ai glasul unui cînt mîngîietor, domniță, și har de a-ți dovedi bunătatea cu vorbă caldă, ca un balsam pentru sarmanul meu suflet, îi răspunse, el, cuprinzînd-o în strălucirea privirii sale cenușii.

— Nu trebuie să rătăcești cu gîndul mereu înapoi, cînd ești între prieteni care-ți doresc numai binele.

— Asta-mi va fi ca o nouă suferință, căci cine știe încotro îmi va fi calea pe care-oi fi sîlit s-a apuc, domniță...

— Ești fiul unui om mare și de credință bunului meu părinte- și știu că-l prețuiește mult, Luca, iar mama ar dori să rămîi la curtea noastră.

— Doamne; cît mă bucuram la gîndul că am să mai văd odată pe micuța zîină din frumoasa vale a Ialomiței, care mi-a rămas în minte ca o rază de soare... Dar acuma, văzînd cum ai crescut, mă simt stînjănit în fața mării tale...

— Lucaaa, îmi sună nepotrivit în auz, „măria ta”; vrei să-mi risipești bucuria de a te revedea?

— Sub privirea asta, ca minunatul verde al primăverii, nu-mi mai dau sama ce-i cu mine, căci mă aflu în farmec și vrajă, frumoasă domniță.

— Tac, Luca, murmură ea, cînd simți că nu-și putea stăpîni tremurul genelor și-i întinse mîinile, pe care el le cuprinse; în acea clipă doi paji împinseseră ușile, pe care intrară Mihai Vodă și doamna sa.

— Sînt încredințată că bunul și puternicul meu tată nu-și va întoarce fața de la necazul unui prieten care mă întristează, îndrăzni ea să spună, repezindu-se la pieptul domnului.

— Bun și îngăduitor, copiliță dragă, nu pot fi decît cu cei dragi mie și care-mi dovedesc credință nestrămutată, îi răspunse și o sărută pe frunte, în nedumerirea doamnei cu privirea înspre Luca, aplecat cu mîna peste pieptar.

— Dar ne hărăzești așa de puțină vreme nouă, care te iubim, tată, mai spuse și se alipi de mama sa, care începu să-i mîngie părul.

— Ridică-ți fruntea, tinere moldovean, și află că sîntem îngrijorați de veștile pe care ni le aduseși, rosti domnul, așezîndu-se în jîlțul din capul mesei. Apropie-te, iar tu, copilă a

noastră, te du, că avem a-i vorbi, și arată doamnei scaunul de alături.

— Nu te sfii, că domnul nu-ți vrea răul, Luca, îl încurajă doamna, cu ochii la ușa care se închidea în urma fiicei sale.

— Vorbește, Luca, te-ascult.

— De trei luni, măria ta, de când principele Sigismund Bathori se află în ospetie la Suceava, purtările Ieremiei Vodă s-au înăsprit. Papistașul, venit cu gânduri de zavistie din Polonia, a prins a purta vorbe neprielnice între domn și dregători. Zizania din Divan, ațîțată de meșteșugul hulpavilor curteni de la care trăsese învățături prințul, a dus la aruncarea sub zidurile Sucevei a nefericitului meu tată. Vina lui, în județul domnului, a fost statornicită pe dreapta împotrivire de a se așeza noi dări pe norodul țării. Haraciul către Poartă fusese plătit cu osîrdia vornicului Matei Ropală și noua dajdie era hărăzită pentru agonisirea de arme și oșteni în leafă. Pentru cutezanța cu care s-a împotrivit, prințul i-a vîrît în cap domnului că-i primejdios și că-i unealta măriei tale.

— Trădarea este arma otrăvită a viclenilor uneltitori, Luca, îl întrerupse domnul cu obidă. Urmează.

— Pentru acestea, prințul a cerut capul vornicului, măria ta.

— Vai, Doamne, tresări doamna, spre care Mihai Vodă se uită muștrător.

— Trimis de craiul Poloniei pentru înțelegere cu Ieremia Vodă, prințul îi cere sprijin ca să-și reia scaunul Ardealului. Pe de altă parte Ieremia Vodă nutrește gîndul să-l puie pe Simion Movilă, fratele său, în scaunul Țării Românești.

— Bună tocmeală, tinere, numai să nu li se poticnească armăsarii, cînd le voi ieși cu paloșul în cale, bubui glasul lui Mihai Vodă, în timp ce doamna își duse mîna la gură.

— Oastea leșească, în fruntea căreia se află hatmanul Za- moisky, cancelar al craiului, este gătită la hotarul Moldovei, măria ta, pentru a se alcătui cu aceea a Ieremiei Vodă.

— Numai răgazul pe care sînt silit să li-l dau le-ar mai putea fi prielnic, acum cînd lupt cu nobilimea maghiară pentru statornicirea liniștii lăuntrice. Leșii rămîn orbi și nu văd primejdia necredincioșilor pentru întreaga creștinătate. Îmi împiedică iar căile izbăvirii. Hei, va trebui să ne grăbim, c-astfel ni-i soarta, s-o ducem numai într-o goană, oftă domnul, apoi se înșenină din nou. Pîrcălabul Buhuș, unchiul domniei tale, se află în bună stare?

— Tot pîrcălab al lașului a rămas, măria ta; el mi-a trimis vestea întemnițării tatălui meu și oamenii lui m-au trecut

munții în grabă, cu porunca de a mă supune milei măriei tale.
Mă aflam la Bacău.

— Cam câtă oaste ar avea Ieremia Vodă sub brațul său? îl întrerupse domnul, cu sprinceana ridicată.

— Nu izbutește să ridice norodul împotriva măriei tale. Nici boierii de țară nu răspund la chemare și au pus oamenii să iasă cu parul înaintea globnicilor, veniți pentru noile biruri. Răzăși- mile sînt săcătuite și în Țara de Jos s-au ivit și răscoale. În olatul Birladului și-n sus, către Vaslui, cu greu le-a domolit.

— Din cele ce ai aflat și din cîte vei mai afla, să păstrezi taină mare, căci nemeșii răstălmăcesc și gîndurile care ajung pînă dincolo de hotare, reluă domnul. Deocamdată, cît vremile vor fi neprielnice casei domniei sale, vornicului Matei Ropală, rămîi la curtea noastră, Luca, unde ai putea să-i fii și lui, și nouă de folos.

— Așa se cuvine, doamne, respiră adînc doamna Stanca.

— Mila măriei tale-i nețărmurită și stau cu toată credința la porunca slăvitului meu ocrotitor, răspunse și se înclină adînc.

— Însă pentru a nu se stîrni vorbe printre neprieteni, mîine în zori vei pleca în taină la cetatea Făgărașului, cu medelnicerul Cristea Vornic. Acolo veți primi îndrumări de la spătarul Preda, pentru alcătuirea taberei de sub munții Moldovei, la locul pe care-l va statornici împreună cu domnia sa Banu Manta. În curînd, s-ar putea ivi prilejul de-ați libera părintele.

— Măria ta, izbucni, repezindu-se înspre jilț și în genunchi sărută poala giubelei domnului, cusută în fir de aur.

— Mă bucur să-mi sporesc brațele tinere în mijlocul oamenilor mei de credință. Păstrează tainele cu sfințenie, înfrînează-ți avîin- tul și fii harnic, Luca. Ridică-te!

— Credința mea va rămîne neclintită, pînă la moarte, în slujba marelui și puternicului meu proteguitor.

— Fruntea sus, cum îmi place să-mi văd toți căpitani, mai adăugă domnul și ridică dreapta în semn de concediere.

— Mergi cu bine, Luca, rosti doamna, tăinuindu-și tulburarea.

— Să trăiești, măria ta; slăvită doamnă, glăsui, înclinîndir-se adînc și se îndreptă spre ușă.

— Sînt încredințat că acest fecior falnic și luminat va deveni un al doilea Cristea Vornic, rosti domnul de îndată ce se închise ușa.

— E prea tînăr, doamne; ar putea fi mai de folos la tălmăcirea scrisorilor grecești și latinești.

— Nu pot ține pe un tânăr cu atîta istețime, în care clocotește viața, între patru pereți. N-aș vrea să se simtă captiv și nici pribeag la curtea noastră, Stanca. Prealuminatul său părinte a fost și va fi un stîlp al Moldovei și acest vrednic fiu a lui este o făgăduință pentru liniștea pe care o voi pune acolo, cu sabia.

— Tată, tată, mă bucur că Luca rămîne la noi, strigă intrînd ca un vîrtej voievodul Nicolaie Pătrașcu, urmat de sora sa, cam stingherită.

— Și de unde știi tu că va rămîne? întrebă domnul mirat.

— • Florica îmi spuse că ai mîngîiat-o și că ți-a citit în privire cînd te rugă pentru el. Ea nu se înșeală, tată, întări voievodul, bucuros.

— Uite, uite, Stanca, cine-i domnița noastră și voievodul țării crede în vrăjitorii, spuse domnul, înveselit.

— Luca va fi prin apropierea curții domnești, copii mei, dar să păstrați taină pentru binele lui, îi încunoștiință doamna.

— Măria ta, stăpîne, strigă Jurea cu glasul sugrumat, tăbărînd în sală cu ochii holbați.

— Ce se mai întîmplă, bătrîne? vorbește.

— Săcui o prins în munți pe cardinalul Bathor Andrei și l-o tăiet, răspunse repezit și cu suflarea întretăiată.

— Cine a adus această cumplită veste, Jureo? izbi domnul cu pumnul în masă și aruncînd scaunul de sub el, sări în picioare,

— Blasie Ördög, măria ta, așa-i zice.

— Vai, vai, ce mișelie, se tîngui doamna, cu palmele peste ochi.

— Cum poți îngădui, tată, asemenea sălbăticie? strigă domnița și plecă înspre odăi cu capul în piept.

— Să vie Blasie, uncheșule! porunci Mihai Vodă, mai mult cu lehamite și se așeză din nou în jîlt, iar voievodul se apropie de scaunul pe care înmărmurise mama sa.

O tăcere surdă plutea în liniștea supărătoare, cînd Jurea redeschise ușa, pe care intră un țaran. Înalt, voinic, în port de munte, aducea o tavă mare, acoperită cu un ștergar plin de sînge.

— Capul lui Bathor Andreas, măria ta, răsună glasul lui răgușit pe sub mustețile-i mari și punînd tava pe masă, trase ștergarul.

— Și de ce oare plînge milostiva noastră doamnă? o întrebă Mihai Vodă, cu ochii ațintiți asupra tavei.

— Cu groază mă gîndesc, doamne, că ceea ce i s-a întîmplat lui, ți se poate întîmpla și ție, sau acestuia, îi răspunse ea cu glas tremurat, arătînd înspre fiul lor.

— O, săracul popă, săracul popă, îl văită Mihai Vodă și-și aplecă fruntea îngîndurată.

— Doamna sfinte, ce nelegiuire, strigă din uşă banul Mihalcea, uluit şi se repezi înspre masă.

— Nu-mi puteam închipui că se pot săvârşi asemenea mişelii, bane.

— După atâtea zile de la încetarea luptelor... Este cea mai mare sălbăticie, mânia ta, îi răspunse el, pocnindu-şi palmele.

— Am făptuit multe grozăvii în viitoarea luptelor în care îmi apărăm ţara şi Scaunul domniei. Sub puterea miniei am pedepsit viclenia şi trădarea, dar să fiu pus în faţa unei asemenea nelegiuiri... Aceasta mă descumpăneşte, strigă domnul, ridicându-se din nou.

— S-o fi făcut vinovat cu gre asupreală pe grumazul norodului, mânia ta, mormăi ţaranul înspăimântat şi căzu în genunchi.

— Cine l-a tăiat, omule? îl întrebă mai liniştit Mihai Vodă.

— Ciobanii mei, din munte, mânia ta.

**Ridică-te, îi porunci, însă
banul Mihalcea se grăbi să-i
ia vorba şi înaintă înspre ei**

— .Mai vinovat e cardinalul, strălucite doamne, care n-a prevăzut primejdia, îi spuse el şi se linişti când îl văzu că porneşte cu paşi mari prin jurul mesei. Va trebui totuşi să se ţină seamă că a fost prinţ stăpînitor peste aceste ţinuturi cu voia împăratului, mânia ta.

— Fireşte că ai dreptate,-înţeleptul meu sfetnic, îi răspunse şi se opri, uitîndu-se cu mîhnire către tavă.

— Oamenii la minie nu-şi dau seama de urmări, doamne, căută şi doamna să-l domolească.

— Uncheşule, spuse domnul întorcîndu-se către Jurea, acoperă tava şi pregăteşte s-o ducă la Episcopie, pînă la noi porunci. Făptaşii să-i caute în grabă trupul, ca apoi, în veşminte de cardinal, să poată fi coborît în cripta bathoreştilor...

**Aşa se cuvine, mânia ta,
glăsui banul Mihalcea,
înclinîndu-se**

.ÎN FARMECUL PRIMĂVERII

După plecarea strălucitei solii a Stambulului, care înfăţişase da-, ruri scumpe, sabie, steag şi firman de întărire a lui Mihai Vodă în scaunul Ardealului, primăvara anului 1600 cobora mîngietoare, în cîntecul păsărilor şi involburarea piraiei sporite prin descleş- tarea îngheţurilor. Meşteri

pietrari, zidari și lemnari trudiseră o> iarnă întreagă la refacerea și împodobirea castelului Făgăraș și a zidurilor cetății din mijlocul făgetului, care se întindea cît ve-. deai cu ochii. întregul ținut, cu toate așezările lui pînă sub mun-. tele mare, a fost făcut danie de către noul voievod al Ardealului doamnei Stanca, prea iubită sa soție, ca să-i fie ocină ei și urma-, șilor săi pe veci.

Într-o frumoasă după-amiază a începutului lunii aprilie, bătrînul Jurea rămăsese nedumerit văzînd, de la geamul de sus al castelului, că pe poarta mare a cetății intrase numai căpitanul Sava cu pilcul său de parașuri. Siliseră de zor toți slujitorii, la îndemnul lui, pentru primirea acătării a doamnei țării, care urma să sosească a doua zi împreună cu domnița Florica. Rădvanul domnesc trebuia să străbată drumul Sibiului, unde era pregătit sălaş de> odihnă, schimbarea străjerilor și a cailor. încurcat în chibzuințele sale, bătrînul slujitor aruncă pe un scaun cîrpa sa de praf și dădu în grijă dadei Irina să privegheze fetele care spălau geamurile și lustruiau mobila și o luă în sus pe scara turnului mare. De acolo< se auzeau rîsete și zăngănit de săbii a doi tineri care săltau ca pe arcuri, în sunetul pintenilor. Goi pînă la mijloc, nu li se vedeau decît ochii și dinții, care străluceau în soare pe sub pletele lor răvășite. iar pe umerii și piepturile largi licăreau boabe de sudoare.

— Nu te lasa, medelnicere,
că eram gata să-ți pun
floarea pe. vîrfu nasului

— Ține-o la vîrf, Luca, să nu-ți eres... crestez fruntea, îi răspunse celălalt și porniră iar pe ris, cînd fețele lor se apropiară la alunecarea săbiilor.

Din sărituri sprintene și înmlădieri ușoare, erau cînd sus, pe parapet, cînd între creneluri. De cîte ori unul din ei își trecea sabia în mina stîngă, dintr-o aruncătură seînteietoare și-o schimba și celălalt, cu aceeași neistovită repezeciune a tinereței lor.

— Sus inima, vorbărețule, că te pălesc cu latul.

— Pe naiba, vit... viteazule, răspunse acesta rîzînd și dintr-o mișcare scurtă a brațului își încleștară săbiile din nou, cînd îl zăriră pe Jurea.

— Ce s-aude, moșule? întrebă Luca Ropală, ridieîndu-și părul de pe frunte.

— O vinit numai domnia sa căpitanul Sava cu oamenii lui călări. Acuma o descălicat, înălțimea ta.

— Și răd... rădvanul?

— Nu-i nici un rădvan, ninica, ridică bătrînul din umeri.

— Ce-o mai fi și asta? se miră Luca și se repezi după medel- nicer, care o zbughise în jos pe scară.

Sprijiniți în săbii și cu răsufierea întretăiată de alergătură, ascultau cu nerăbdare, în mijlocul curții, veștile aduse de căpitanul Sava. Astfel aflară că sosise de la București voievodul Nicolaie Pătrașcu cu treburi și negăsindu-l pe mărișă la castelul Buia de pe Șeica Mare, fu nevoie să plece la noua sa tabără, din sus de Prejmer. Că avînd același drum de parcurs, slăvită doamnă poruncise plecarea cu o zi înainte de cea sorocită. Că de la Sibiu plecaseră în zorii zilei, petrecuți de uralele norodului și că la ci- teva ore de la amiază, după ce trecură de Avrig...

— Unde-ai lăsat răd... rădvanul, omule? răcni la el, întrepru- pîndu-l medelnicerul Cristea Vornic.

— Cam la jumătatea drumului dintre Avrig și cetate, înălțimea ta.

— Fără pază? întrebă nerăbdător și îngrijorat tînărul moldovean.

— Măria sa voievodul Nicolaie Pătrașcu a poruncit popas, că i se făcuse foame și domnița dorea să culeagă flori. Atunci domnia sa Aga Leca...

Ha, ha, Flămînzilă, izbucni
de bucurie medelnicerul.

— Da, chiar domnia sa, știind că nu mai e mult pînă la cetate și nefiind hrană pentru oșteni, ne-a dat poruncă să plecăm înainte.

— Pe cai, mol... moldoveanule, strigă medelnicerul, stropin- du-l cu apă din jigheabul fîntinii de alături, apoi prinseră a se spăla grăbiți.

Soarele scăpăta spre zare, în purpura unor nourași pufoși și doi feți-frumoși galopau cu pintenii strînși de trupurile armăsarilor, care-i duceau ca vîntul pe calea Avrigului. Răsunau codrii fermecați de trilurile privighetoarelor, dar ei zburaseră cale de două ceasuri fără să audă nimic pînă nu prinseră zvon de glasuri stropsite și zarvă de arme în vîlceaua Oltului. Din tufărișul în care intraseră cu caii, zăriră căleașca aplecată pe-o coastă și slujitorii descălecați se apărău cu bolovani și ciomege de haiduci cu cirpe legate pe sub pălăriile pleoștite. Cu spatele spre ușa din dreapta rădvanului, Aga Leca străpunsese pe unul din cei trei cu care lupta, pe cînd un altul de pe dîmb căzu răcnind sub sabia voievodului.

— Ține-te tare, Flă... Flămînzilă, strigă medelnicerul, dobo- rînd cu sabia pe primul peste *car%* se năpusti cu calul, în timp ce Luca săii de pe cal în spatele altuia, și-i înfipse sabia în el. În fața voievodului se repeziră alți doi și Luca îi sări în ajutor; în timp ce Cristea Vornic, coborît din șa ținea piept la trei, cînd Aga Leca repezi un bolovan și—! scăpă pe medelnicer.

În mai puțin de jumătate de ceas izbutiră să puie la pămînt nouă tîlhari, care se țirau gemînd printre bolovanii gîrbei și numai cinci scăpară cu fuga în desișul luncii. Cînd rădvanul fu tras din vadul pirăului care ducea mărturie Oltului despre vitejia celor patru tineri, spaima doamnei se împrăștiase și coborî, sprijinită de brațul fiului său, urmată de domnița Florica. Cu ochii încă plini de îngrijorare, doamna Stanca mîngîia pletele voievodului, în timp ce domnița, ridicată în vîrful condurilor, ștregea cu năframa zgîrietura de le tîmpla lui Luca, zîmbindu-i cald și tainic. Jos la gîrlă, Aga Leca își spăla fața îmbrobonată de sudoare și Cristea Vornic îl privea cu încîntarea învingătorilor, părăind un copilandru pe lîngă titanul care se ridică rîzînd înspre el.

Dintre crestele munților întunecați, o jumătate palidă de lună se înălța încet peste înserarea în care porni rădvanul la drum.

Patru tineri chipeși săltau cu mîndrie, deoparte și de alta a rădvanului, pe neastîmpărații lor alergători. În boarea amurgului, codrul le trimitea miresmele plăcute ale gingașelor frunze abia ieșite din muguri. Tinărul moldovean plutea ca în vis lîngă scara rădvanului, legat peste frunte cu o năframă scumpă și înfiorat de privirea îngrijorată pe care o simțea din cînd în cînd asupra sa. Chemările de dragoste ale privighetoarelor îi apropiau de inimă Moldova și tainicele simțăminte de care era cuprins îl făcură să i se pară drumul ca o vrajă amețitoare. În mintea și în sufletul său nu mai era decît pîrmăvară.

Poarta mică de stejar, ferecată în două rînduri de gratii, din coasta cetății Făgărașului era dată în lături spre o pajiște largă și smălțuită de flori de cîmp, pînă-n ripa care cobora înspre pădurea seculară. Un stejar bătrîn și falnic, cu frunza încă rară, se înălța peste o masă cu picioarele bătute în pămînt și sub parapetul zidului înalt o fîntînă gîrbovită își tănuia umiliința că nu-și putea strînge gura știrbă, mîncată de vreme.

Prin bolta adîncă a porții se ivi Jurea, în lumină, cu o față de masă pe braț și-și ridică mina streșină la ochi.

— • Unde zici că l-ai văzut, bre omule? glăsui el morocănos către străjerul care umbla pe un parapet de deasupra.

— ■ Ieșise mai înainte în luminișul poienii... uite-l, s-a așezat pe un buștean și se joacă cu cîinele, uncheșule.

— Doamne apără și păzește, parcă intră în pămînt, se văicărea, doica Irina, făcîndu-și cruce în pragul porții.

— Auzi, că-i divali, îi răspunse Jurea, mai liniștit.

— Ha?

— ■ Străjărul zici că-l zărește în poiană, repetă Jurea cu glasul mai ridicat.

— Și ce te răstești așa la mine? parcă-ai fi cine știe cine, se învîrtoși ea către dînsul cu mîinile în șolduri.

— Iacaaa... iar s-o miniet duduca, mormăi bătrînul cînd zări pe doamna, venind spre poartă.

— L-ați găsit? întrebă aceasta, împingînd-o pe doică.
— Uite-l că vine, măria ta, strigă străjerul și sună
prelung din corn, făcîndu-i semn și cu mîna.
io* — în sfîrșit, izbucni și domnița și o zbughi la fugă spre
cărare.

14

— 7Dragul mămucăi drag, cîntă baba Irina, legănîndu-se, de cum a sosit de la tabără îmi făgădui că-mi aduce raci...

— Chiar di asta o vinit voievodul nostru, mormăi din nou Ju-rea, cînd se îndepărtă doamna.

— Am să-i gătesc cu usturoi, se semeți ea, dînd din șale.

— La vremea asta raci? răbufni Jurea, cu ochii la străjerul care se stăpînea de rîs.

— Molfăi, hai? Ți-i poftă? clătină ea din cap.

— • Grăim așa, de-a surda, îi răspunse cu lehamite și plecă înspre masă, ca înțepat de viespi.

Voievodul Nicolaie Pătrașcu, sosit de curînd de la tabăra din sus de Prejmer, era căutat pentru a fi pregătit de plecare la București, unde îi poruncise Mihai Vodă să stea în locul său, alături de luminații săi sfințici: Teodosie Rudeanu, mare logofăt și preasfîntul Eftimie, mitropolit al Țîrgoviștei. Cu veștile care umblau la acea vreme, cum că Ieremia Vodă se gătea să treacă hotarul și să puie în Scaunul țării pe fratele său Simion Movilă, bătrînul logofăt se afla în mare îngrijorare. Oaste i se lăsase puțină, bani mai deloc și voievodul întîrzia să revină. Pentru toate acestea slobozi pe agiul Bucureștiului să-l caute pe mărița sa Mihai Vodă la cele două tabere dinspre munții Moldovei și domnia sa veni la Făgăraș unde aștepta de două zile noile porunci, ca apoi să ia calea întoarsă, împreună cu vlăstarul domnesc. Aga Leca lepă-dase șase cai pînă la tabăra din nordul Ardealului, unde-l găsi pe mărița sa și sosise de cîteva ceasuri la Făgăraș. Mihai Vodă urma să vină în acea seară la cetate, pentru a vorbi cu logofătul înainte de plecare.

Nestatornică se apleca mereu spre primejdii cumpăna vremilor, sub care doamna țării era frămîntată în necunoaștere și spaime ale închipuirilor, care se destrămau numai în preajma iubiților săi copii. Fața i se lumină cînd îi văzu pe amîndoi ureînd cărarea.

— Mamă, pe un erete mare cît un vultur îl nimerii din zbor, dar se pierdu peste pădure cu săgeata în el, îi spuse voievodul, cam repezit.

— Arde-l-ar focul să-l ardă, se ascuți bătrîna doică; să nu-mi mănînce puii...

— Nici n-au ieșit din găoace, dadă dragă, izbucni în rîs domnița, descoperindu-și strălucirea minunaților ei dințișori.

— Te căutăm de două ceasuri, copile; de ce n-ai spus la nimeni că pleci la vânătoare? și încă singur, prin pădure, îl dojeni doamna, cu blindeță.

— Ca să nu se facă iar de rîs, mamă, i-o luă înainte, șăgalnic, domnița și începu să culeagă flori.

— Luca a făgăduit domniei sale banului Mihalcea o vânătoare în munții Moldovei, poftind să iasă la zimbri, urîto, la care voi lua și eu parte cu Cristea Vornic și Aga Leca, se semeți voievodul.

— Hei, bourii îs cu mare primejdie și ca să-i dovedești trebuie să stăpînești anume meșteșug, spuse Jurea, întinzînd fața de masă sub stejar.

— Doamne, Maica Domnului, se holbă doica; ce le mai trece prin minte, să se ducă singuri în gura balaurului!

— Bine, bine, rosti doamna, pînă atunci veniți sus, copii, să luați cîte ceva; în astă seară vine și tatăl vostru, iar tu va trebui să pleci miine cu logofătul Teodosie, care te așteaptă să-ți vorbească, fiule.

— Așa de repede... să plec iar? se întristă el, dînd drumul ciinelui.

— Mie nu mi-i foame, mamă, vin mai tîrziu, spuse domnița, îndreptîndu-se către masă, cu florile pe care le culesese.

Iarba pajiștii se îndrepta după mîngîierea fustelor lungi ale doamnei, care păsea moale alături de fiul său, urmați de prepeli- carul obosit, cu limba scoasă peste canini. Doica, de-abia se așezase pe banca de piatră de lîngă zid, cînd și începu să moțăie cu capul în piept. Domnița își înmănunchia florile și fredona visătoare un cîntec melodios. Apoi, cu capul ușor aplecat spre flori, începu să-i murmure și cuvintele:
... Sub cumpăna de la fîntînă a poposit un ciobănaș și trist, pe sarica-i de lînă, cinta duios din fluleraș...

— Uncheșule, șopti tot cîntat, către Jurea, care băuse apă la fîntînă, făcîndu-i semn să se apropie, ai fost?

— Fost, măria ta, da-pu-cum altfel? răspunse el, tăinuindu-și zimbetul cu care se apropia.

— Ei, îl iscodi ea cu ochii strălucitori, pe sub genele-i întoarse.

— I-am găsit la sfat. Domnia sa Aga Leca grăia mai mult.

— Și nu izbutiși să-i spui? îl întrebă grăbită și chinuită de tre- murul pleoapelor.

— Spus, măria ta, cînd m-o văzut ș-o ișît în pridvor.
— Atunci de ce nu vine?
— Nu si află una ca asta, că doară atîta aștepta. Da, iaca ni-am uitat calul cu șaua pi el,; mai adăugă și plecă spre cetate.

— Dadăăă! strigă ea, foindu-se pe bancă; bătrînicooo! răcni cu mîinile făcute pîlnie.

— M-ai strigat? răspunse bătrîna, pășind legănat și ținîndu-se cu mîinile de șale; hai, suflețelule, să-ți dau lapte cald cu pîine proaspătă și unt.

— Nu-ți spusei de-atîtea ori că nu-mi place laptele? Nu pot să sufăr că toți mă îndesați cu lapte și iar lapte, și-i întoarce spatele, trîntind florile pe masă.

— Iar te mîinii pe mine, mămucuța mea; de-o vreme nimeni nu-ți mai poate intra în voie; laptele îți păstrează fața albă și frumoasă, ochii lucitori... dar dacă răcnești așa la mine, mă tot duc în lumea largă...

— Nu te supăra, dadă dragă, că-s tare neliniștită și din nimic una tulbur; n-am vrut să te mîhnesc.

—• Mult mai semeni cu măria sa cînd e mînios; bucățică ruptă, draga mămucăi. Dimineată erai cu ochii umflați și n-aveai astîm- pār nici cînd te pieptănam, îi spunea bătrîna cînd se așeză alături și începu să-i potrivească cozile bogate și încolăcite pe creștet. Te pomenești că iar ai plîns prin somn și mie nu vrei să-mi mai spui nimicuța, suflețelul meu.

— Nu știu ce să fie, dragă dadă, de-l visez mereu că pleacă și că nu se mai întoarce. Todeauna îl văd în vis plecînd și se duce... se duce, tot cu spatele la mine.

— Păi, dacă omul se duce, cum vrei să-i vezi fața? căută ea să-i abată gîndurile rele. Și de ce, mă rog, nu-i spui și lui că ți-i așa de drag? că mie degeaba îmi tot spui, rîndunica dadei.

— Doamne sfinte, bătrînică dragă, cum îți închipui că aș cuteza eu să-i pomenesc de așa ceva? îi răspunse ea, îmbujorîndu-se și începu să rîdă fără voie.

— Dar bine, măicuțiță maică, nu vezi oare că te mănîncă din ochi și se fisticește de cum te vede? De ce nu știe bietul om pe ce drum trebuie s-o apuce?

— Vai... cînd ai ști ce tare-mi tremură genele cînd se apropie de mine! și chiar dacă le aplec pleoapele tot se zbat.

— Și ce nevoie o mai fi fiind să-ți pleci ochii cînd sînt așa de frumoși și nu-i nimeni de față? Așa ar cuteza și el mai mult, aflîndu-se în mare umilință, că-i pribeag, draga mămucăi.

—• Ha, mamă Irină dragă, cred că m-aș face ca un rac fierț și mi s-ar încleșta fălcile.

—• Crezi c-ar mai fi nevoie să mai scoți vreo vorbă? Uite-te la el luuuung și-i de-ajuns să-l dai gata, că ochii, dacă știi să-i rotești la vreme, vorbesc cel mai frumos.

— Vai, dadă, se rușină ea.

— Numai așa se îndeamnă omul, de simți că el atît așteaptă și dacă l-ai pornit, apoi să te ții că îndata mare, te și sărută pe nerăsuflăte și gata-i. Pe urmă o luați de la început, c-așa-i ferbințeala asta cînd ești tînără, copilă dragă.

— Dar bine, mămucută uricioasă ce-mi ești, izbucni ea sărînd în sus și cuprînzînd-o cu brațele, niciodată nu ne lași singurei.

— Ha? făcu bătrîna, înăbușit.

— Todeauna se află cîte ceva în preajma noastră.

—• Mă, chiar singuri, singuri, nu se cuvine să rămîneți, însă eu cîteodată nu aud tocmai bine.

— Dar vezi și le afli toate, iscoditoare dragă.

— Dacă-i așa, de-acum înainte am să închid și ochii, ca să nu vă mai văd toată vremea ținîndu-vă zădarnic de mină. Nu-i bine, porumbița dadei, să-ți înăbuși dragostea, că te sufoci și slăbești. Primăvara-i cu primejdii mari, mai ales pentru domnițe și împărătițe.

— Ufff!! că-mi vine să te omor, așa-mi ești de dragă, izbucni copila din nou și o sărută cu foc.

—■ Stai, păcatele mele cele grele, că mă gătești de tot, mormăi bătrîna cu plăcere și i se lăsă în voie.

— Acum, fii așa de bună și adă sita, că vreau să aflu tot ce gîndește.

— Unde s-a mai pomenit să dea careva ziua-n bobi?

— Numai o dată să-i arunci, ca să văd cum se așază și gata, o împunse cu tot verdele privirii ei.

— Lasă pe la noapte, cînd te culci, că acum cad împrăstiați și nu poți alege nimic.

— Hai, dadă dragă, că tare-s neliniștită. Visul de astă noapte m-a tulburat tare de tot.

— Nu-ți spun eu? așa-s fetele primăvara, își fac
gînduri, se frămîntă, încurcă ițele, calcă-n dodii, pînă-ntr-o zi,
cînd se ivește un Făt-frumos.

— Bine, bine, șiretenie rea ce-mi ești! vreau să văd cum
cad Uite, soarele a trecut după pădure și nu mai știu nimic de el.
Nu l-am mai văzut de ieri; hai, buna mea bătrînică, te rog.

— Numai să nu ne afle măriia sa doamna, că iar mă
ceartă, mormăi cu glas scăzut și plecă cu îndoială înspre poartă,
unde se ivi din nou Jurea, cu o cofă în mină.

Aplecată peste florile pe care le împrăștiase, cu mișcări
moleși- toare le strîngea și cu coada ochiului urmărea mersul
bătrînului. care se îndrepta spre fîntînă. Apoi, în timp ce el
scotea apă, reîncepu să fredoneze aceeași melodie, pînă-l văzu
că-i gata să plece.

— Mai vino un pic, uncheșule, că vreau să te mai
întreb ceva.

— La poruncă, domniță, îi răspunse acesta și—și lăsă
cofa în cărare.

— Dacă-i spuseși că-l aștept, de ce o fi întîrziind atît?

— Pesemne că domnia sa Aga Leca n-avusese vreme
să le grăiască, fiindcă tăiase un berbec, pe care slujitorii îl
frigeau în ogradă. Geamul era în lături, însă n-am putut prinde
nimic din cele ce grăiau.

— Vai, uncheșule dragă, să știi că iar se întîmplă ceva,
dacă tata vine anume ca să se sfătuiască cu înălțimea sa
logofătul.

— Todeauna e primejdie cînd domnii și craii stăpînitori
de noroade nu se mai astîmpără în palatele lor. Eu nu le-oi pute
lega în capete, și scorneli nu fac de cînd m-am pomenit la curte,
că-mi tem limba și grumazul, măriia ta.

— Doar a primit vorbă și tot zăbovește... Nu-mi place,
își urmă ea gîndurile cu privirea pierdută.

— Hei, oftă bătrînul, pe buna noastră domniță o cunosc din
fașă, dar să nu-i fie cu suparare, că n-am nici un gînd de prihană,
însă socot că ar fi mai cu cale să vă vedeți mai rar. Acuma ești
mare și te-i făcut frumoasă tare, dar pentru mine tot mititica
moșului ai ramas și nu-mi place că slujitorii cei proști o cam în-
ceput să-și deie cu cotul. Dacă agiungi ceva cumva la urechile
măriei sale, ne taie pi tăți, și s-o mîntuit cu noi.

— De eite ori vine, todeauna-i cite cineva prin preajmă, un-
cheșule, îi răspunse ea stingherită.

— Aşa se cuvine, duduca moşului, ca domniţele de neam şi cele din os domnesc să fie hojma priveghiate şi ocrotite.

— Bine, bine, răule, află că n-ai izbutit să mă superi însă aşa, puţin, m-ai mîhnit, şi-şi coborî pleoapele peste minunaţii săi ochi.

— Martor mi-i Dumnezeu că am grăit din cuget curat, fiindcă, mi-i drag să vă văd împreună, că-i mîndru, bun şi de neam mare.

— De-abia mai suflu, măicuţa mea, îi întrerupse doica, gîfînd şi nu scoase sîta de sub şorţ decît cînd se îndepărtă Jurea.

— Hai, îi şopti domniţa nerăbdătoare, foindu-se lîngă bătrîna, cînd număra bobii scoşi dintr-o basma şi bolborosea asupra lor.. Apoi îi aruncă pe sită.

— Vezi? nu cad bine.

— Ba da, măicuţăăă, uite bob sosi tor, arătă ea cu degetul.

— Nu-i limpede, draga dadei, că-i încă lumină şi se împrăştie prea tare.

— • Mai încearcă odată, bătrînică scumpă, şi meneşte-i bine, că-ţi mai dau un galben pentru salbă.

— Nu vorbi de daruri asupra bobilor, o muştră ea, tăinuindu-şi zîmbetul de mulţumire. Na, că-i dădai mai învîrtit.

— Ha, ha, uite-l iar, sări ea, bătînd în palme.

— Da, s-alege bob sositor. Hei, dar nu-mi place.

— Nuuu, nu-i strînge, izbucni din nou copila şi o apucă de mîini; spune-mi ce nu-ţi place?

— Ce folos că vine dacă-i în grabă aşa de mare? Dar inima şi gîndul îi rămîn aci. Hm, ceilalţi nu se leagă, mai adăugă ea îngrijorată.

— Te-ai întristat, dadă, îmi ascunzi ceva. Vreau să-mi spui tot: ce vezi, oricum ar fi.

— Ptiîi, se deschide în faţa lui un drum mare, cale luuungă.. hăt departe, se minună bătrîna cu degetul pe sită şi apoi se opri, închizîndu-şi ochii.

— De ce te-ai mîhnit aşa deodată? Spune-mi cum s-arată, vreau să ştiu tot, tot, se minie copila şi izbi cu palma în masă.

— Străbate drumul în mulţime mare, lumea pămîntului, dar calea lui se întunecă, se pierde departe, şi-i cu lacrimi şi mare întristare, bolborosi bătrîna cu suflarea întretăiată.

— Se pierde, departe, rosti copila cu glas stîns, îmbujorîndu-se şi rămase cu ochii în gol.

— Să se ferească de oameni năimiți și să nu se avînte prea mult între ei, mai căută bătrîna să-i împrăștie temerile, șovăind, fiindcă spusese prea mult. Nu trebuie să te tulburi așa de tare pentru niște boabe căzute la întîmplare. Uite cum ți s-a zbîrlit părul.

— Adevărat? Mă duc repede să mă pieptăn și dacă vine spune-i să mă aștepte că mă-ntorc îndată, îi răspunse ea repezit și plecă grăbită înspre poartă, unde se întîlni cu marele logofăt.

— Primăvara își întoarce fața de la mohorîta iarnă, o întîmpină el, făcîndu-i loc să treacă.

— Iarna ne aduce frumoasa primăvară, înălțimea ta, îi întoarse ea vorba și începu să fugă.

La ivirea logofătului, doica vru să se scoale de pe bancă, dar văzîndu-l că se duce înspre capătul pajiștii, se liniști și reîncepu să moțăie. După un răstimp, de-abia avusese timpul ca să ridice sita, care-i căzuse de sub șorț, cînd se trezi cu logofătul la stejar.

— încă o zi frumoasă care se pogoară pe marginea săvîrșirii noastre, doică, rosti el cam prea încet pentru auzul ei obosit.

— Dă, îmi aștept copila, înălțimea ta, că pînă acum s-a zbuclummat după floricelele astea, spuse încurcată și sări în sus de pe bancă.

— Fugea ca o căprioară, o întrerupse el, făcîndu-i semn să ră-mînă și se așeză la masă, începînd să-și mîngîie mustețile albe.

— S-a dus să se pieptene, își urmă ea gîndul.

— Dar de ce l-ați lăsat pe voievod să se ducă prin locuri încă nesigure? Ar trebui să fiți mai cu grijă, că nu se știe niciodată ce se poate întîmpla. Un vlăstar domnesc așa de tînăr, singur în pădure, e primejdios.

— Nu ascultă de nimeni, înălțimea ta; cînd bate din picior mai poate careva să-i stea împotrivă? Ba pe mine mă mai ia și în de-ridere, că nici nu mai cutez să scot vreo vorbă.

— Hei, își netezește calea pentru vremea cînd toți vor trebui să i se închine. Dar prietenul lui, tînărul oaspete de la Moldova, nu vine astăzi pe la castel? o întrebă el în treacăt, fără să-și ia privirea de la geana arămie pe care o lăsase apusul în zare.

— Mă... aceasta n-oi putea-o ști, răspunse ea mai șovăielnic. De-o avea drum, poate să urce și pe la curte, că mai are ceva lucruri în turnul cel mare.

— Și s-a mutat de mult la Căpitănia străzii din vale? o iscodi el din nou.

— De când se vesti sosirea măriei sale doamna, cu copiii.

— Uite că se întoarce domnița, schimbă el vorba, mulțumit de cele ce izbutise să afle.

— Am încercat s-o scot nițel și pe mama din birlog, spuse domnița rîzînd, dar nu reușii.

— Aaa, dar ce văd? domnița noastră și-a pus o rochie mai frumoasă, ca să asculte mai cu plăcere cîntecul privighetoarelor, o întîmpină el, făcîndu-i loc alături, în timp ce doica se îndrepta spre banca de lîngă zid. În astă seară vom avea și lună plină.

— Îmi place nespus de mult să urmăresc cum se pogoară înserarea la munte, înălțimea ta, îi răspunse ea, lăsîndu-se ușor pe bancă.

— Mireasma tărilor firii și parfumul florilor sînt ca un balsam, care ne mîngîie sufletul de truda zilei. Frămîntările și zbuciumul zilei se ostoiește și încet, încet, se așterne tihna liniștită a nopții, roști logofătul, netezind blănița de soboli cu care era mărginit caftanul său.

— De cum am coborît din rădvan în curtea cetății am fost cuprinsă ca de o vrajă necunoscută. Aș rămîne toată viața aci în împărăția mamei, se alintă ea cu zîmbet de încîntare.

— întreaga bogăție a darurilor naturii sînt hărăzite mai ales acelor care știu să le prețuiască, frumoasă domniță. Cine nu știe să privească și cu sufletul în jurul lui rămîne un biet oropsit. Culegerea plăcutului din zbuciumata noastră viață este un har al minților luminate și al gingășiei ființelor alese.

— Todeauna mi-a plăcut să vă ascult vorbind și mă gîndeam că nu se poate să nu vă placă natura. Mă bucur că ați putut vedea acest minunat colț de rai. Păcat că nu mai puteți rămîne cu noi la Făgăraș.

— Sîntem sortiți a sta mereu la pîndă, ca fiara în primejdie. Dumnezeu ne-a blagoslovit cu o țară frumoasă și bogată, însă ne aflăm la încrucișare de drumuri rele. Trăim vremuri grele și singurul nostru noroc este că avem un domn harnic, mîndru și viteaz, care nu suferă nici o întinare a

dreptului nostru sfînt. De cînd mi-a poruncit să sprijin pe fiul său în Scaunul țării, am cunoscut cît e de greu să iai hotărîri în mijlocul unor boieri rămași năvăliți și pe care nu-i poți scoate din ale lor. De le dai, tot mai mult cer și nu se mai satură. Din umbra istețului nostru voievod, Nicolaie Pătrașcu, izbutesc să le nimicesc mai ușor vicleniile și zavistiile.

— Ce minunat har al vorbirii are înălțimea voastră; aș sta ceasuri întregi să vă ascult vorbind.

— Voi pleca mîngăiat că se mai află cineva prin partea locului care știe să mînuiască darul rostirii cu mult meșteșug, îi răspunse el, zîmbindu-i cu bunătate, cînd îl zări pe Luca Ropălă venind dinspre pădure.

Bătrînul sfetnic se desfăta, urmărind pe sub sprincene mișcările feței copilărești de lîngă el, dar nu reuși să prindă nici scînteia care se aprinsese pentru o clipă în privirea ei. Mare iscusit în „trebile diplomaticești,” se deprinsese cu năravul iscodirilor, de care nu se putea dezvăra nici atunci cînd privea lucrurile cu plăcere. Todeauna se dovedea doritor foarte să cunoască mai toate cîte se petreceau în preajma domnului, pe care-l sluja cu tot sirgul în ocîrmuirea țării.

Domnița avusese prilejul să-l audă vorbind atunci cînd se ridicase logofătul împotriva Divanului și a domnului însuși, ocrotind pe cei umili și obijduiți. Se șoptise multe și la castelul cetății Mureșului despre sfaturile pe care i le dăduse lui Mihai Vodă, ca să-și plece inima și urechea mai mult la plîngerile noroadelor asuprite de lăcomia nobilimii maghiare. ⁴

Acum, înșeninat în acea clipă de răgaz, se lăsă purtat de încîntarea primăverii din jurul lui și aștepta tăcut apropierea tînărului, ale cărui daruri și plăcute însușiri le cunoștea mai demult.

— Domniță, înălțimea ta, rosti Luca Ropălă, înclinîndu-se în fața lor. cu mîna pe straja săbiei; mă bucur să găsesc la sfat tinerețea și înțelepciunea în aceste minunate locuri ale pusniciei mele.

— Vezi, domniță a noastră, că nu mă dezice întru nimic, spuse logofătul înveselit și întinse mîna tînărului cu prietenie.

— Așază-te, Luca, și spune-ne ce vești a mai adus domnia sa Aga Leca de la tabără, se grăbi dînsa să afle și—i arătă banca din fața ei.

— L-a găsit pe măriă sa către hotarul de sus al Ardealului, dinspre munții Rodnei, la noua sa tabără și s-au coborât împreună la ceea ce la Prejmer, unde a dat poruncă să fie strămutată mai către munte.

— Mai către munte, murmură domnița gînditoare.

— De cînd Ieremia Vodă nu se mai astîmpără nu-i rău să afle că nici măriă sa, Mihai Vodă, nu doarme, rosti logofătul cu înțeles.

— Domnia sa, Aga Leca, după ce a ospătat vîrtos, se gătea să urce la cetate împreună cu medelnicerul Cristea Vornic, dacă înălțimea ta îi poate primi.

— Se-nțelege că-i primesc. Sînt chiar nerăbdător să vorbesc mai pe îndelete cu vrednicul nostru Agă, rosti bătrînul sfetnic, ridicîndu-se.

— îmi pare rău că înălțimea voastră nu mai îngăduie nițeluș cu noi, căută domnița să-și stăpînească bucuria de a rămîne numai cu Luca.

— Mă duc liniștit, domniță, cu încredințarea că n-are să vă fie chiar așa de urît fără mine, îi răspunse el, tăinuindu-și zîmbe- tul șăgalnic.

— Și nici înălțimii voastre cu harul venerabilei înțelepciuni, de care dați mereu dovadă, îi întoarse Luca săgeata și-i făcu loc să treacă.

— Todeauna mi-a plăcut istețimea minții și de-aceea îmi ești drag, moldoveanule, îi răspunse, bătîndu-l prietenește pe umăr și o luă încet pe cărarea dinspre poartă.

— Este un om luminat și plăcut între boierii mai vechi, rămași în preajma mării sale, șopti Luca, venind lîngă domniță, în timp ce ea își strîngea rochia bogată de mătăasă de Lipsea.

— Hai, hai, curaj, mai aproape, să mi te judec eu cum se cuvine, îl îndemnă ea, zîmbindu-i cu căldură.

— Mă supun cu umilință la mila mării tale, îi răspunse cu prefăcută îngrijorare și-i cuprinse minile. Ce frumoși sînt ochii stăpînei gîndurilor mele, în acest minunat apus de soare!

— Ha, ha, lingușitorul©, cu meșteșugiri de vorbe alese vrei să-mi domolești minia? De ce-mi zăboviși atît, cînd știai că te aștept de cînd s-a întors uncheșul Jurea?

— Numai de-atunci, domniță? Eu mă frămînt în dorul de a-mi vedea din nou stăpîna din clipa în care ne despărțim.

— Răule, îți rizi de mine, se alintă ea, silindu-se să-și stăpînească tremurul genelor.

— Mă leg pe vecie cu tot sufletul să nu-mi mai supăr niciodată domnița; pogoară-ți caldă îndurare și dă-mi dezlegarea izbăvirii, ca să te aflu din nou senină și zimbătoare, o rugă cu glas stins și-i sărută amîndouă mîinele deodată.

— Cum de știi așa de bine, că nu mă pot încumeta să stau împotriva vrăjitoriei, Luea? Te găsesc însă cu privirea întunecată. Ce pricini au tulburat-o, prietene?

— • Cutezanța mea de a ridica ochii prea sus s-ar putea s-o plătesc dureros de scump, dar bunătatea pe care o reversî asupra mea a răscumpărat de mult orice primejdie, domniță.

— Cuuun? alesul visurilor mele să fie cuprins de teamă? de închipuirea vreunei primejdii? îi răspunse, ținîndu-l cu privirea, în strălucirea ochilor lui cenușii.

— Sînt înlăntuit de gîndul că draga sufletului meu e domnița țării în care am aflat ocrotire și ca un nevrednic am cutezat prea mult. Nu se cuvenea să dau frîu liber îndemnului meu lăuntric, care mi-a sfărîmat pentru prima oară zăgazurile firii. Am să ră-mîn cu o rană care nu se va mai tămădui niciodată, domniță.

— Aceste-ți sînt temerile, dragul meu prieten? Atunci află că buna mea mamă n-are să încuviințeze să mă cunun cu cineva care nu mi-ar fi drag.

— Hei, oftă el cu adîncă tristetă, micuța mea zîină e os domnesc, iar eu nu sînt decît un biet pribeag, hăituit dintre cei dragi mie...

— Taci, îi porunci cu glas stins, acoperindu-i gura cu mînuța; voievodul inimei mele nu mai poate fi prigonit de nimeni și la curtea noastră nu te mai poți socoti a fi pribeag, cînd toți te prețuim; însă această privire tristă îmi mai ascunde și o altă neliniște pe care te ferești să mi-o dezvălui. Ce taină te frămîntă? îl iscodi cu toată strălucirea dintre frumoasele ei gene.

— ■ Așa-i, mîndră domniță, mă găseam în mare descumpănire, că nu știam cum să-ți spun. Domnia sa Banu Manta, care a primit poruncă să desfacă tabăra de la Prejmer, mina trimis vorbă prin Aga Leca să mă înfățișez neîntărziat acolo, împreună cu medelni- cerul Cristea Vornic. În noaptea asta încălecăm de îndată ce sosește mărița sa aici, la Făgăraș.

— Vai, Luca, se adeverește, izbucni ea înspăimîntată, acoperindu-și ochii.

— Știam că ai să te tulburi și nu cutezam să-ți spun, că de-abia așteptam să primesc porunca de plecare. Neliniștea ți-a

întunecat privirea asta frumoasă și hărăzită numai pentru vrajă,
 îi murmură mîngîietor, reluîndu-i mîinile.

— Te duci în mare primejdie, abia izbuti ea să rostească și i se umezîră >ochii.

— Se întunecă, draga dadei și s-a lăsat și boarea rece dinspre munte, le răsună supărător în auz glasul bătrînei care se apropiase.

— Lasă-mă, doică și du-te să-ți iai cojocelul. Mie nu mi-i frig și încă-i lumină, se răsti la ea.

— Doamne sfinte, răbufni bătrînica înspăimîntată, mă duc să-ți aduc șalul, și plecă legănîndu-se.

— Cu toată neliniștea pe care am stîrnit-o —• reluă el — să fie încredințată stăpîna inimii mele că fericitul său rob arde de nerăbdare să intre cît mai grabnic în Moldova, sub mîndrul steag al mării sale Mihai Vodă.

— Vai, Luca, simțeam eu că știi mai multe decît lăsaî a se înțelege; te duci la război, îi spuse ea repezit și cu spaimă în privire.

— Și eu, care nădăjduiam să găsesc înțelegere în neostoitul meu zbucium, de a-mi libera părintele din temniță și Moldova de tirania uzurpatorului; venisem să iau tărie în inimă și să plec în gînd cu chipul dragei mele, ca să-l am mereu ca pe o icoană sfîntă și călăuzitoare...

— Nu te duce, Luca, mi-e frică, nu vreau, strigă ea cu glas sugrumat și-și întoarse fața cu mîinile la tîmple.

— Nu-mi pot crede auzului că domnița mea îmi poate cere ceva mai presus de puterile mele, glăsui el molcom și o întoarse încet către el, mîngîindu-i fruntea.

— Doamne, Dumnezeuule, nu vezi că se învîrtește tot cerul și pămîntul cu mine de spaimă, Luca? Te-am visat rău astă noapte și...

— Porunca mării sale este singura mea credință, iar grija pe care mi-o porți, domniță, se revarsă ca o caldă mîngîiere peste mîhnirea mea, că nu-mi pot libera mai grabnic părintele.

— Dar înțelege-mă, dragul meu, am presimțiri care mă tulbură și nu te pot lăsa să pleci în primejdie, reluă ea cu glas rugător.

— Buna și mîndra mea domniță se frămîntă fără temei, în bănuieli și temeri închipuite, în vreme ce sârmanul meu părinte zace sub zidurile Sucevei, în primejdie de moarte. Sînt singura

ființă în care și-a pus toată nădejdea pentru izbăvirea lui. Și eu am visuri rele, care-mi strâng inima când îl văd aievea, că mă așteaptă, rugându-se în genunchi. Oriunde mă aflu, mă urmărește cu gândul și-i aud chemarea din întunericul în care zace, iar eu sînt slab și nevrednic, fiindcă-mi ești dragă, domniță.

— Orice împotrivire rămîne zădarnică și eu nu te pot ajuta cu nimic, dragul meu prieten, și tăinuindu-și privirea încetoșată își supuse capul la pieptul lui.

— Neliniștea și îngrijorarea din inima domniței mele îmi dau credință și tărie. Acuma sînt sigur de izbîndă, fiindcă dorul pentru ființa care-mi poartă cea mai curată dragoste îmi va călăuzi pașii reîntoarcerii, minunea mea dragă, murmură în părul ei, ca vrăjit de caldă lui mireasmă.

— Vai, Luca, dragul meu, se ridică ea cu ochii întredeschiși, rămîn tremurînd de groază că n-am să te mai revăd niciodată.

— Să alungăm negura gândurilor triste acumă cînd am ajuns la pragul izbăvirii, reluă el și apucînd-o de mijloc se îndreptară spre potecă. Dragostea noastră o voi ține ascunsă în tainița inimii mele, pe care a săgetat-o zîmbetul celei mai frumoase domnițe din lume.

— Sărmanul meu suflet zbuciumat, șopti ea într-un murmur dureros, cînd tresărîră amîndoi la zornăitul lanțurilor care coborau podul cetății.

În ultimile licăriri ale amurgului strălucea flamura țării pe turnul cel mare, cînd goarneau vesteau sosirea mării sale Mihai Vodă la cetatea Făgărașului. Cei doi tineri păseau mai apropiați ca niciodată și la dîmbul care cobora înspre pădure se opriră.

— Vai, Luca, trebuie să pleci, șopti ea neauzit de încet și cu mare tristeță în privire.

— Rămii cu bine, dragoste neprihănită și călăuză sfîntă a sufletului meu, fu ultimul lui gînd pe care ea îl mai auzi rostit de el și sărutîndu-i mîinile, coborî în fugă pe poteca pădurii seculare. Lucaaa, dragule! strigă ea cu ochii în lacrimi, rămasă cu mîinile întinse, cînd dinspre poartă prinse să fugă înspre ea doamna Stanca și o cuprinse în brațe.

— Ce este? Ce s-a întîmplat? De ce strigi, copilă dragă, plîngi?

— Mamă, mamă! mi-e frică, mi-e groază de ce mi se întîmplă, izbucni ea în plîns și se strînse tremurînd la pieptul mamei sale.

— Dar pentru numele lui Dumnezeu, ce s-a petrecut?
Vorbește odată, că mă înspăimîntî, rosti doamna cu glas
schimbat, cînd în spatele lor se ivi și doica.
— Luca, mamă, pleacă în primejdie, la Moldova.
— Ha? izbucni și bătrîna, ridicînd mîinile a spaimă.
— ■ Vai, cum îți arde fruntea! draga mamei dragă, o mîngîie
doamna, ștergîndu-i ochii cu năframa, în timp ce doica îi trecea
șalul peste umeri.

Pe cărarea pajiște!, mama, cu
braț ocrotitor peste mijlocul
copilei sale, o călăuzea
tăcută și în pragul porții,
medelnicerul Cris- tea Vornic,
întristat, se înclină adînc,
făcîndu-le loc să treacă

.MAREA ÎMPLINIRE

Binecuvîntata primăvară a anului 1600, după ogoirea
ploilor și a rostogolirii puhoaielor, stăpînea limpezimea
văzduhului de peste întreaga fire. Codrii Moldovei se încheiaseră
în bogata lor podoabă și sălbăticiunile, ieșite de prin tainicele
lor vîgăuni, hălădu- iau fără opreliște, poposind ziua-n amiaza
mare în luminișurile izvoarelor. În mai puțin de o săptămînă de la
mutarea taberei de la Prejmer înspre pasul Oituzului, iscoadele
trimise de domnia sa Banu Manta aduceau mai mult vinat
mărunt decît lămuriri folositoare. De cum se îndepărtau de
hotarul Ardealului mugetul bourului, din depărtări, îi
înspăimînta și cușmele li se înălțau ca din senin pe creștetele
capetelor.

Mihai Vodă de mult nu-și găsea liniște sufletului îndîrjit de
năprasnica moarte a lui Ștefan Răzvan, cu care statornicise bune
înțelegeri. La aceasta se mai adăugară și grijile pe care i le
dădea îndelungata ospetie la Suceava a prințului Sigismund
Bathori, prea iubita rudă a strălucitului crai al Poloniei. Dar
toate le-ar fi împins în vreme înțeleptul domn, de nu s-ar fi ivit și
neobrăzarea Ieremie Vodă, ca să-și puie fratele în scaunul

Valahiei. Hotarele-i erau în primejdie și spatele descoperit, cu tot sprijinul făgăduit de împăratul Rudolf, de care era sătul. Veștile alcătuirii oștirii lui Ieremia Vodă cu cea leșească nu-i mai dădură răgazul de a statornici o liniște între marii moșieri ai Ardealului și mulțimea norodului asuprit, astfel că fu silit să se împace vremelnice cu nobilimea maghiară. Cumpăna vremilor mai niciodată nu-i după vrerea domnilor.

De cealaltă parte, Ieremia Vodă, cunoscând de unde îi va veni primejdia, își întări hotarul dinspre munte cu pilcuri de pașiri și pedestrime. Chibzuințele cancelarului Zamoiski, hatman al oștirii polone și cuscru Ieremiei Vodă, se biziiau pe vlăguirea dușmanului pe căi lungi și anevoioase, fără a-i da de știre unde i se află puterea cea mare. Întăriri cetatea Sucevei și cea de margine, a Hotinului, iar grosul oștirilor unite fură nămite către cetatea de scaun a Iașului.

De la topirea omăturilor și așezarea vremii, cu toate zvonurile dinspre Ardeal, nu se petrecu nici o sminteală, către păsurile de munte și nici dinspre cetatea Crăciuna Moldovenească, apărată de Simion Movilă. Căpeteniile oștirilor împărțite o duceau numai în „bencheturi” și petreceri, iar statornicirea îndelungată a străinilor, care se întindeau ca lăcustele în țară, secătuiră toate agonisirile făcute. Prin răzășii și sate se forfecă și ultimul bob al sărăciei norodului înglodat în biruri și stors de vlagă.

Începutul lunii mai al acelui an nu vestea nici o schimbare și trecătorile munților erau cufundate în tăcerile codrilor. De mult nu se mai vedea nici țipenie de om pe drumurile și potecile bătute dinspre Ardeal către ținutul Bacăului. Dar într-o noapte fără lună liniștea întunecatului pas de munte al Oituzului fu răscolită de tropote de cai. Călăuziți numai de spuza sclipitoare a stelelor înalte, îndrăzneții călărași nu erau decât șapte la număr și fără nici un ocol băteau drumul mare tăiat în stîne. Trapașii lor stir-neau sub potcoave scînteile cremenei, care se stingeau în noapte și ei săltau în șei pe sub pletele pădurii. Nu se vedea nimic înainte și de pe lături nu se auzea nici un zvon de neliniște. Numai ochii de cărbune ai căpitanului Baba Novac reușiră să descopere primele colibe ale străjerilor de hotar, pe ghebul unui ponor tănuit de brazi. Nu apucaseră să se desmeticească din somn, cînd haiducii lui se năpustiră peste ei, supunîndu-i la tăcere. Încăleieînd din nou, fără zăbavă, coborîră în grabă către primul sat din vale, urmat de cei șase hultani

fioroși, cărora le porunci cu strâșnicie să nu s-apuce de stricăciuni. În hămăitul cîinilor intrară pe ulița satului adormit și la a treia casă bătu în poartă cu coada harapnicului.

O umbră de om, adus de spate, cu sumanul între umeri, se desfăcu de pe prispa casei și vorbind cu cîinii se îndreptă înspre poartă.

— Nimerirăm bine, uncheșule, la casa moșului Toadere, după îndrumările date de domnia sa căpitanul Luca Ropală? răsună în noapte glasul răgușit al celui care-și înoda harapnicul.

— Vai di mini și di mini, se căină bătrînul înspăimîntat și împinse poarta. Intrați rapidi și bagați-vă după șură, mă rog dum-nevoastră, să nu dau iar de bucluc.

De prin poiețile vecine „ceasornicele” satului trîmbițau apropierea zorilor și bucuros că nu se găsește sub minia oamenilor stăpînirii, răzășul dădu lămuririle cerute de întunecatul căpitan. Stăpîna casei, după ce liniști cîinii, împinse cofa unui oștean și-i arătă fîntîna de sub cireș. Nelinistită de bufniturile cailor din bătătura șurii și de forăitul lor, femeia șovăi la pragul ușii pînă să se hotărască să reentre în casă. În acest timp, cei doi de pe prispa vorbeau în șoapte și numai teiul, care foșnea deasupra lor, ar fi putut să-i audă.

— Nu-mi găsăsc răsuflet de bucurie că domnișorul Luca al nostru o agiuns căpitan în oastea mării sale Mihai Vodă.

— ■ Lasă-l acum pe căpitanul Luca Ropală, îl întrerupse a doua oară nerăbdătorul său oaspete și spune-mi mai departe ce-ai aflat de pe valea Asăului?

— Zic oamenii, care mai pot treci încoaci, că în sus de Moinești s-o văzut oșteni străini. C-or fi Ieși, sau de-or fi nemți, n-aveau cum fi dovedi. Amu, pe noi din vale de Comănești, hojma ne ține în privighere alvaniții domniei încălărați, care bat satele de margine.

— Și vin des, uncheșule?

— Dapoi dă, ucigă-i-ar toaca, nu mă dumiresc cum de ies ca din pămînt, că doară așa de mulți n-or hi ei. Cînd o fost să-l tre- cim dincolo pe coconul boierului Matei, l-o prins zorile în sat la noi și l-am oploșit tîti ziulica în gluga cu strujăni. L-o fost catat în tăt satul. Oamenii îi văzuseră slujitorul cu caii sub podul rîpei, dar n-o scos nimeni o vorbă.

— Dar dinspre părțile Bacăului ce s-aude? Îl mai întrebă căpitanul, cercetîndu-i fața în lumina care abia mijeia.

—■ Aiasta n-om pute-o ști, domnișorule, da în sat la Borzăști, o babă, care-i moașă, ne-o spus c-o văzut tunuri și ceva călărime în leafă, îi răspunse. Alta nu s-o aflat, mai adăugă și începu să se foiască, din cauza lătratului cîinilor din celălalt capăt al satului.

— Nu te neliniști, uncheșule, că plecăm, îi spuse și sculîndu-se de lingă el, fluieră scurt.

— Da' nu înainte de-a cunoaște numele voinicului care ne^o adus vestea mîntuirii, glăsui moșneagul moale și-i mîngîie mîna de pe straja săbiei, în vreme ce toți ceilalți îneălecau.

—• Sînt căpitanul Baba Novac, îi răspunse și tresări ușor la zgomotul pe care-l prinse din dosul geamului de deasupra prispei, dar nu văzu nimic și zîmbi.

—■ S-ajungeți sănătoși de unde ați plecat și dorim izbîndă mare strălucitului crai Mihai. Știu că nu se cuvine, mai adăugă stingherit bătrînul, ca să întreb cînd are să tragă sabia și pentru Moldova?!

— Nu mai așteptăm decît porunca, uncheșule; dar ce-i zarva aceasta în cîinii satului, îl întrebă și sări pe calul adus de unul din oșteni.

— Pusei urechea la pămînt și auzii tropote de cai, căpitane, îi răspunse omul și sări și el grăbit în șa.

— Rămii cu bine, uncheșule Toader, strigă căpitanul și dînd pinteni calului țîșni în galop pe poartă, urmat de oștenii lui. Nici nu ieșiseră bine din sat cînd și simțiră că erau urmăriți de un grup de oșteni călări, care-și băteau caii năprasnic după ei. Cînd să ajungă la cotitura de la podul pîrăului pe unde veniseră, din față soseau alții, în mare galop. Pe stînga drumului se afla o mlaștină, care nu scăpă fulgerătoarei priviri a căpitanului Baba Novac, iar pe dreapta se deschidea rîpa adîncă a pîrăului. Dintr-o singură ridicare a mîinii sale, toți se opriră în jurul lui.

— Voi patru veți face față celor dinspre sat, iar ceilalți doi, alături de mine, dați tare, nu vă lăsați, oricîți ar fi, răcni de data aceasta, fără răgușeală în glas și trase iataganul. Într-un nor de praf, cei trei, odată cu primele zîngăniri de spade, doborîră doi panțiri și al treilea se rostogoli în rîpă, descăr-cîndu-i-se flinta sub el. Un altul, care se pregătea să tragă, fu luat în pieptul calului încercatului căpitan și rostogolit în mlaștină, în timp ce cu sabia mai doborî unul. În repezeala cu care lovea nici nu bindisea că se află în fața a încă vreo zece și-și îngădui să întoarcă și capul către cei din spate. Văzînd că

voinicii lui doborau și ei, neclintii, se repezi și mai abras, și-i străpungea mai ales pe cei cu flinte. Păstrau mijlocul drumului îngust și cum loveau vreun panțir îl și împingeau cu cal cu tot în mlaștină sau ripă.

Din depărtare însă, prin păienjenişul revărsatului zorilor, se ridica nor gros de praf, vestindu-i mărirea primejdiei, în capcana în care se afla. Pentru prima oară în viața sa, cutezătorul căpitan avu o mică șovăială, dar de îndată ce desluși că nu sînt decît trei, care galopau ca vîntul, mîna i se reînzdăveni și mai doborî un dușman. Panțirii rămași prinseră curaj și luptau mai cu însuflețire iar cei din spate dădeau năvală, împingînd haiducii, care începură să se vlăguiască. La răcnetul de încurajare a căpitanului lor de-abia reușiră să-i stăvilească și mai doborîră unul, cînd din galopul cailor care soseau se ridică un strigăt cutremurător.

— Ei sînt, Cristea, tună glasul lui Aga Leca, și tăbărîră toți trei, prinzînd a lovi cu strășnicie, în dreapta și-n stînga. Sulița lui Cristea Vornic, pe care o luase Aga Leca la drum de noapte, făcu minuni. Pe unde trecea pe toți îi prăvăli în ripă, în timp ce vajnicii spadasini Luca și Cristea tăiau și împungeau cu o iuțeală nemaipomenită. Ca niciodată vorbărețul tăcea și scrișnea din dinți de groaza măcelului pe care era silit să-l facă. Iataganul căpitanului Baba Novac își terminase treaba cu cei din față și-acum tăia la ceilalți alvaniți și nemți, care veniseră dinspre sat. Lucraseră bine flăcării lui, însă în fruntea cestorlalți se afla unul mai chipeș, cu păr bălai și ochi albaștri, care mînuia sabia cu mare meșteșug.

— Al meu e, Ba... Babo, strigă medelnicerul, cînd își încru- cișă sabia cu neamțul. Dar acesta îi dădu de furcă și-și schimba sabia și-n stînga, odată cu el, iar cînd sări de pe cal, făcu la fel și se încinse o luptă din care nimeni nu-și dădea seama cine va scăpa cu viață.

—• Să nu v-atingeți de el, că eu vreau să-l do... dobor în luptă cinstită, răcni la ceilalți, care-și isprăviseră truda și se strîn- seseră în jurul lor.

Scinteiau săbiile în razele piezișe ale soarelui și nici unul nu se dădea de loc, săltînd ca pe arcuri și atăcînd cu îndrjire.

— Știi și românește, nea... neamțule? îl întrebă, cînd le alunecară săbiile de-a lungul și-și apropiară fețele.

— Sînt moldovean de pe mamă și m-ar durea inima să te străpung, că tare bine știi a lupta, îi răspunse, în clipa în care Aga Leca dădu ultima brîncă celui care-i mai făcu față.

— Stați fraților, opriți-vă! sări Luca Ropală între ei și-i despărți, Cine ești? Vorbește, se răsti la el, abătîndu-i sabia cu a lui.

— Am fost alamanul istora care nu mai sînt și acuma prinsul domniilor voastre, dacă mai scăp cu viață, îi răspunse acesta cu o liniște de mirare, și-și trecu mîneca stîngei peste frunte.

— Lăsați-i viața, că s-ar putea să fie de folos cu cele ce știe, rosti iar răgușit căpitanul Baba Novac, ștergîndu-și iataganul cu un smoc de iarbă.

— Di la mini nu aflați ninica, împelițaților, se înfurie el și-și aruncă sabia la picioarele lui Luca Ropală.

Zădarnic îl ispitiră cu vorbă bună, să mai afle cîte ceva de bună voie, că el nici privirea nu mai vroia să și-o ridice către ei.

— Dați-i calul și țineți-l între voi, porunci căpitanul Baba Novac oamenilor săi.

În mai puțin de un ceas de cînd le venise ajutorul celor trei, hătrîinii care ieșiseră cu spaimă în capul satului fură chemați să tragă leșurile din drum. Aga Leca numără cu uimire nouăsprezece, afară de cei căzuți în rîpă și mlaștină, dintre care fugiseră cîțiva.

— Ridicați răniții, cinstiți gospodari, și duceți-i pe la casele dumnevoastră, le spuse Luca Ropală și se îndreptă grăbit înspre bătrînul răzăs, care-și scoase căciula și venea să-l întîmpine.

— Pe acest ber... berbec îndîrjit îl ducem plocon mării sale, că ne-a stat cu cinste înainte, glăsui medelnicerul și sări din nou pe cal.

— Să-l legăm, înălțimea ta? întrebă unul dintre oșteni.

— Dacă a lepădat sabia i se moaie și na... nasul, îi răspunse el.

— Încălecareaaaa! strigă Aga Leca și punînd piciorul în scară sări în șa odată cu icnitura calului de sub el.

— Strîngeți caii și luați-vă după noi, le mai porunci Baba Novac oștenilor săi, care începuseră a prinde caii rămași fără stăpîni.

— Rămii cu bine, moș Toadere și să te gălesc sănătos, îi ură Luca Ropală bătrînului și sări de-a dreptul în șa.

— Să auzim de bini și de izbîndă mare, se ridicară mai multe glasuri în urma lor.

Cu caii în spume și în trap mare, cam la un ceas și ceva de drum intrară în umbrele cotite ale pasului, unde lăsară friele libere. Caii strănutau și-și scuturau capetele, pășind domol printre grohotișurile drumului de munte, iar călăreții se mirau că nu mai avură cu nimeni de furcă. Căpitanul Baba Novac era însă cu ochii în patru, știind că se apropiau de colibele strajei de la hotar.

— Domnia sa Banu Manta v-a trimis după noi? întrebă el, tre-cîndu-și peste nasul ciupit de vărsat și îmbrobonat de sudoare o năframă nu tocmai curată.

— De știa bătrînul nu l-ar fi lăsat pe Luca, fiind cunoscut și urmărit de zbiri, ca fiu al vornicului Matei Ropală, îi răspunse Aga Leca, la care atamanul își îndreptă privirea către tînărul moldovean.

— Mie-mi ardeau tălpile să fac o plim... plimbare prin Moldova, se semeți medelnicerul, cînd peste dîmbul șanțului apărură cinci oșteni cu arcurile și flintele îndreptate înspre ei.

— Stăi, strigară toți odată și dintre copaci se mai iviră trei.

Atunci atamanul își abătu calul și le făcu față cu mina ridicată.

— Nu vă jiucați cu moartea, că nu mai rămîne nici unul dintre voi, rosti el liniștit.

— Atamanul Siegfried s-o dat cu dușmanul? îl înfruntă unul din ei.

— Lasați armele-n jios și intrați în pădure, dacă mai vreți să rămîneți în viață. Din doăzăci și cinci, am rămas numai eu.

— Da bini, omule, îi luă vorba unul din cei trei care sosiseră, asnoapte ne-o ucis șapți oșteni în colibe.

— Ascultați-mă și faciți cum v-am zis; nu știți și n-ați văzut pi nimeni, că altfel îi prăpăd... așa, di pomană.

—• Are dreptate, oameni buni, glăsui cel mai vrîsnic dintre ei, coborînd țeava flintei; de ce să ne omorîm noi, frați români, între noi?

— Așa-i, mai adăugară încă vreo doi, cam cu îndoială.

— Cătați-vă de drum, că noi așa om faci, mai adăugă cel vîrs- nic și se puse cu minile întinse în fața celorlalți. Aveți calea slobodă.

— S-ar putea să ne mai vedem, fraților, le strigă Baba Novac, dînd pîteni calului și tot grupul se puse din nou în mișcare, în timp ce atamanul fu primit cu totul altfel între oștenii căpitanului Baba Novac.

— Dați-i sabia îndărăt aici lîngă piatra de hotar, arătă Luca Ropală cu ochii tulburi, ca să hotărască sîngur ce cale are de apucat.

—• Eu din drum nu mă-ntorc, înălțimea ta, de mă lasați între ai voștri, răspunse el luîndu-și sabia.

— Măria sa primește bucuros în oastea lui brațe tari, atamane, îi răspunse căpitanul Baba Novac, bătîndu-l pe umăr și împin- gîndu-l prietenește între ai săi.

— Cu mine ai să te mai ba... bați în săbii, dar nu ca dușman, îi spuse, zîmbindu-i, medelnicerul și porniră spre Ardeal.

Dar nu trecură departe de piatra de hotar, cînd Aga Leca începu să se văicărească de foame, în clipa cînd un țap le tăie calea și la un semn domnesc opri tot grupul.

— Vrei să-i pui sare pe coadă, Sar... Sarsailă? îi strigă medelnicerul și toți se porniră pe rîs.

— Unde sînt ța... țapi, vorbărețule, sînt și ca... capre, îi imită el gîngăveala, în hohote de rîs și sări de pe cal, repezindu-se la arcul unui oștean. Voi aprindeți focul pînă vin eu cu vînatul.

— Merg și eu, Flă... Flăminzilă și se înșurubă în șa, primind arcul pe care i-l întinse un alt oștean.

Într-un luminiș al codrului se aprinsese un foc mare. Caii pășteau cu lăcomie iarba din poiană, oștenii se odihneau răsturnați pe lîngă foc și căpitanul Baba Novac, de pe o buturugă de unde arunca vreascuri în pălălaie, părea că-i zeul infernului, scormonind vîlvătăile gheenei. Numai Luca Ropală vorbea în șoapte cu atamanul, mai feriți de foc, lîngă scorbura unui brad trăsniț.

— Ce te-a făcut, atamane, să nu alegi calea întoarsă, îl întrebă el, cu privirea pe găitanele modestului său pieptar de șiac.

— De cum am cunoscut că sînteți ficiorul domniei sale vornicului Matei, mi-am zis că de-acuma alături de înălțimea ta mi-i soarta.

— Îl cunoști? L-ai văzut cumva de curînd? îl țintui cu o privire deznădăjduită.

— Preț de-o săptămână, de cînd bat calea Bacăului de margină, nu l-am mai văzut, la care Luca tresări și-l apucă de umeri.

— Îi sănătos? O slăbit? Cum se află? Își rezezi el întrebările.

— O slăbit, da și ții tare și cu fruntea sus. Nu si lasă di loc.

— Are hrană, lumină, îi scos la aer? Vorbește, omule, spune-mi!

— Cînd mă aflu de strajă îi duceam ce puteam și eu de-ale gurii. Călugării de la mitropolie îmi dădeau capete de luminări, pe care i le strecuram printre gratii, cînd se pute, și-i schimbam apa, că și domnia sa m-o ajutat la mare necaz. El m-o bagat în slujbă la Suceava, după ce mi-o dat mai întâi doi galbini, de-am putut să-i fac mamei îndreptările creștinești la prohod. Un fluierat scurt îi făcure să tresară și căpitanul Baba Novac se trînti cu urechea la pămînt. Din desiş se năpusti Aga Leca, aducînd un ȧap mare în spate și în urma lui ȧişni și Cristea Vornic cu doi iepuri.

— Vin ai noştri, fraţilor, răcni Baba Novac, sărînd în sus, zbîr- lit și cu ochii holbaţi, înspre ei. Mare tropot de cai, din partea Ardealului!

— Gataaa! strigă medelnicerul, s-a dat po... poruncaaa! și aruncînd iepurii se rezezi la cal, în timp ce Aga Leca rămase ca un monument în mijlocul poienii, cu ȧapul în spate. La muncă, Flă... Flămînzilă, mai strigă el, sărînd pe cel ca o zvrîlugă. Tropotele cailor se desluşeau din ce în ce mai bine, cînd întreaga lor alcătuire ieşise la drum. Pădurea fierbea de zgomote surde, stîrmite de călăraşii lăaturalnici, care deschideau calea pe- destrîmii.

Cu privirea încă tulbure de cele ce aflate, căpitanul Luca Ropală oftă adînc, strunindu-şi calul, alături de acel al atamanului, care-i făcu semn și rămase cu ochii și urechile aţîntite, trăgîndu-şi sabia.

— ȧîne-ţi calul, înălţimea ta, îi şopti el rezezit.

Ca din pămînt ȧişni în drum o iscoadă duşmană, din cealaltă parte a pădurii.

— Pe ei, Ba... Babo! răcni Cristea Vornic cu sabia scoasă, cînd Vîrtej sări şanţul și o luă în galop după cei cinci, care sileau către Moldova.

La semnul făcut de căpitanul Baba Novac, toată grupa rămase pe loc și numai Aga Leca se luă după el și dispărură la cotitura drumului, pe unde se mistuise medelnicerul. Tresărind, ca dintr-un vis urît, Luca Ropală își trecu palmele peste ochi și tăcut, trăgea pe nările-i largite mireasma tărilor pădurii. Zgomotele din depărtare se înteteau și dinspre cotitura drumului se auzeau răcnete, urmate de vajnice tropote de cai. La câteva clipe numai apărură cinci călăreți în trap mare și dintre ei sclikeau în soare dinții medelnicerului Cristea Vornic.

— ■ Erau și trei po... poloneji cu care nu ne înțeleseserăm, se ridică peste ural ele și chiotele celor care-l așteptau glasul lui, dar bucuria izbînzii lor încremeni dintr-o dată.

Din depărtare le luară ochii și glasurile scînteierea zalelor de argint ale mării sale Mihai Vodă, în fruntea călărimii domnești.

Sus, de pe mîgura unui cot al Trotușului, încălecat pe un armăsar sur rotat, un adevărat arhangel ținea în privire valurile ne- sfîrșite ale pedestrimii lui, care izvorau de prin toate tainițele munților.

Era o zi senină, cu cer înalt și adînc, iar soarele, trecut de crucea amiezii, mîngîia munții ieșiți din neguri, ca spre lumina unor mari fîgăduinți.

De mai bine de două ceasuri urmărea cu nerăbdare desfășurarea oastei, cînd tresări la primele bubuituri de tun, cu ecouri prelungi spre rîpele Asăului. Strîngînd friul tare, coborî între roșiorii care-l așteptau în prundișul rîului și în trap mare toți se mistuiră în lunca Trotușului.

Ieșiți în lumină, Mihai Vodă făcu semn de oprire și descălecă. Apoi urcă povîrnișul unei stînci și, cu mîna streșină la ochi, urmări lupta pe care o dădea Banu Manta împotriva oștenilor poloni, care se retrăgeau către satul Comăneștilor. Atunci își dădu seama iscusitul general de oști că nu putea fi deeîtl un, harț mai mare de momeală și pe dată trimise poruncă banului să pună urmăritori, ca să nu le piardă urma. Cu toate iscoadele slobozite în trei părți și strînsoarea în cazne a prinșilor, nu izbutise să afle unde se afla puterea Ieremiei Vodă. Avea sub brațul său mai bine de douăsprezece mii de ardeleni, unguri și secui, toți oșteni vrednici și bine înarmați, în afară de cei patru mii de călărași încercați în lupte și totuși nu se grăbea să ia drumul Sucevei. Pentru aceasta avea nevoie de întregirea oștirii cu cei din tabăra Rodnei, care avuseseră poruncă să

pătrundă înspre Cîmpul-Lung și să coboare către Baia. Astfel că, la înserat, după ce nimiciseră alte cîteva hărțuri grele pe calea tîrgului Piatra lui Crăciun, oștenii, istoviți, primiră poruncă pentru alcătuirea taberei de noapte pe valea Roz- novului. Aici, la miezul nopții, sosi vestea de la Bacău că spătarul Preda nimicise atacurile întîmpinate și că dușmanul se retrăsese către ținutul Vasluiului. De asemenea, în zori, se zvoni că voievodul Nicolaie Pătrașcu și stolnicul Stroeie Buzescu, spărseseră împotrivirea lui Simion Movilă, din olatul Focșanilor și că luaseră calea Bacăului, spre a se alcătui cu oștenii spătarului Preda.

De-abia a doua zi, pe înserat, Mihai Vodă primi vestea de la Banul Mihalcea și Ștefan Iojika, ajunși la Baia după lupte grele, că oastea hatmanului Petru Laski nu o luase către Suceava, ci spre ținutul Hîrlăului. Atunci își dădu seama că Ieremia Vodă își aduna toată puterea către cetatea de scaun a Iașului și le trimise alergători, cu poruncă de a coborî de la Fălticeni pe drumul cetății Neamțului.

În acea senină noapte de mai, Mihai Vodă avusese la cină, în cortul său, pe senatorul Pancratie Sennie, Banu Manta, Clucerul Radu Buzescu și pe căpitanul Baba Novac, cu care se sfătui îndelung. Rămas singur, după plecarea lor, în lumina galbenă a luminărilor și pîlpiitul candeliei de la iconastas, Jurea îi desfăcu sulul unui pergament, pe care domnul îl intinse pe masă. Abia începuse să urmărească pe hartă drumul pe care l-ar avea de parcurs, cînd Ursei, bătrînul cîine al slujitorului său, dădu zvon de afară.

— Vezi, uncheșule, de ce-ți latră cîinele, glăsui el fără a ridica ochii de pe imaginea Țării de Sus a Moldovei și după un răstimp Jurea reîntră în cort.

— Un oștean, care după port și vorbă nu pare a fi de-al nostru, o discălicat acuma și străjării l-o adus între sulii. Zici că-i trimăs de domnia sa căpitanul Luca Ropală dinspre Borzăști.

— Să vie, lasă-l să intre, porunci domnul, descrețîndu-și fruntea, că numai de la cei trei căpitani ai săi, care se rugaseră să nu-i despartă, nu primise nici o veste.

— Cu ce știri ne vii, voinice? Îl întrebă, cînd acesta se aplecă în fața lui.

— Bune, măria ta, din partea Borzăștiului și de pe drum în- coaci, răspunse el cam tulburat.

— Vorbește fără sfială, ca un oștean vrednic ce pari a fi, îl încurajă Mihai Vodă, cunoscînd cu mulțumire că-i moldovean.

— Cu o mină de oameni harnici și iuți, domniile lor Aga Leca, medelnicerul Cristea Vornic și căpitanul Luca Ropală i-o pus pe fugă pe tăți leșii din sat. Nici n-o apucat să tragă cu tunurile și tăți cinci o căzut în minile noastre.

— Și încotro au luat-o fugarii?

— Hăt în sus, către ținutul Vasluiului. Căpetenia lor, prinsă cu arcanu de domnia sa medelnicerul Cristea Vornic, după ce-o fost strîns tare de înălțimea sa Aga Leca, o spus cu sufletu la gură, că au poruncă să se tragă în susul leșului, pe apa Jijiei.

— Știa moldoveneste, leahul?

— Nu, măria ta, că domnia sa căpitanul Luca Ropală l-o ischi- tit numa pe leșăști.

— Dar dumneta cum de te aflai printre ai noștri? Îl întrebă domnul, zîbindu-i, ca să-i dea curaj. Văd că ești moldovean.

— Așa-i, își repezi el răspunsul. Cunoscînd eu oleacă de carte, urmă cu semeție, hatmanul neamț al cetății Suceava m-o pus ataman peste douăzeci și cinci de pașiri. din straja cetății și ne-o trimăs să păzim valea Oituzului. Acolo, domnia sa căpitanul Baba Novac ne-o prins la strîmtoare...

— Aha, îl întrerupse domnul, care aflase de isprava căpitanilor săi, și ai rămas singurul din douăzeci și cinci.

— Cu mini eram douăzecișisăi, măria ta.

— Bine, bine, îi tăie vorba înveselit și se ridică, bătînd în palme de trei ori. Uncheșule, i se adresă acestuia, de îndată ce bătrînul pătrunse în cort. Du porunca să i se dea hrană și îmbrăcăminte de-a noastră iar diacul spătăriei să-l treacă în catastifele lui... Care ți-i numele? Îl mai întrebă, cu sprinceana dreaptă ridicată.

— Sigfried a Marandei, măria ta, la care Mihai Vodă ridică și cealaltă sprinceană, privindu-l lung și se așeză din nou pe scaun.

— Fiindcă cunoști drumurile din Țara de Jos, după ce te îndestulezi și te odihnești, în zorii zilei încaleci iar, însoțit de doi oșteni pe cai iuți și vei lua calea cea mai scurtă spre Bacău. Acolo vei duce o poruncă scrisă domniei sale spătarului Preda

Buzescu. Dacă se-ntîmplă cumva să cădeți în mîini dușmane, nimicește scrisoarea.

— Înțeleg că-i grabă mare și atuncia sî cheamă că nu-i vreme de hodină, mîria ta, răspunse el, ridicîndu-și părul de pe frunte» de culoarea mătasei de porumb.

— în drum, de vă încrucișați cu cei care te-au trimis aci, spu- ne-le să vină fără zăbavă pe calea cetății Neamțului, adăugă domnul, căruia îi plăcu răspunsul atamanului.

— Erau gata de plecare însă domnia sa căpitanul Luca n-o vrut să lese tunurile ca să le aducă oștenii, avînd grabă mare să bată cu ele în cetatea Sucevei. Se arata bucuros că are să fie mai lesne de luat cetatea, dacă grosul armiei leșești se află în părțile Ieșilor.

— Hm... făcu domnul cu obidă. Uncheșule, să vie un grămătic pentru alcătuirea cărții către spătarul Preda, cu ceară și pecete, mai porunci el și le făcu semn să plece.

— Să trăiești, mîria ta, rosti cam prea tare atamanul Siegfried al Marandei.

— Mergi cu bine, atamane, îi răspunse Mihai Vodă și-l petrecu cu privirea pînă ieși din cort.

Din cauza unor ciocniri mai puternice cu polonezii de sub comanda căpitanului Guliski, chiar în răstimpul cînd oștirea încolonată începuse a se înșira pe drumul cetății Neamțului, Vodă fu nevoit să dea poruncă de popas. Tabăra fu alcătuită la marginea pădurii dinspre satul Bălțătești. În luptele din acea zi luaseră parte și cei trei prieteni, sosiți în zori de la drum lung și cu toată oboseala lor, făcuseră mari pagube în rîndurile dușmane.

Aga Leca și Cristea Vornic nu slăbiseră o clipă din ochi nestăvilitele avînturi ale lui Luca Ropală, în cele mai mari primejdii. Abătut de o mîhnire nemărturisită, din clipa în care aflase că mîria sa părăsise planul de a cucerii întii cetatea Sucevei, acesta, nu-și mai găsea locul. Pînă și mîria sa Mihai Vodă devenise îngrijorat de deznădejdea lui și porunci în taină căpitanului Baba Novac să i se țină prin preajmă.

În acea seară, după cină, de la care domnia sa Aga Leca se sculase neîndestulat, cei trei prieteni cu greu se retrăseseră în cort. Era o noapte ca în basme, cu lună și puzderie de stele, care ar fi îmbiat pe oricine la „hălăduit", cum spunea uncheșul Ju- rea. Slujitorii lor le întocmiseră culcușuri în paie, acoperite cu poclăzi și pe colțul lăzii ardea un capăt de luminare în agonie.

Ca gigantul Atlas, fiu a lui Jupiter, osîndit de neîndurătorul său tată ca să țină întreg pămîntul pe umerii lui, nemîngîiatul Agă stătea gînditor în mijlocul cortului, pe care-l sprijinea cu capul. Lupta cu arzătoarea lui dorință de a mai mânca ceva dar și-o stăpînea cu îndîrjire, din teama de a nu fi luat iar în deridere, cînd medelnicerul îi veni în sprijin.

— Ar fi o nelegiuire, fra... fraților, să ne culcăm pe o asemenea noapte vrăjită, rosti el, încetărămîndu-și cureaua săbiei.

— Da-că-am izbuti să pătrundem pînă la mînăstire, s-ar putea să fim găzduiți mai acătării, le spuse Luca Ropală, a cărui unchi de pe tată primise metania de la frumoasa ctitorie a lui Ștefan cel Mare. Se călugărise de supărare la plecarea din scaunul Moldovei a lui Petru Vodă, zis Șchiopul, căruia îi fusese sfetnic de taină și prieten de credință.

— Din spusele uncheșului Jurea, dru... drumul înspre mînăstire duce pe sub cetatea Neamțului; știi cumva vreo cale mai fe... ferită? îl întrebă medelnicerul, bucuos să scape de sforăitul lui Aga Leca.

— Nu cumva ți-e teamă, vorbărețule? îl îmboldi acesta, por- nindu-se pe risul lui zgomotos, la care prinse a se cutremura tot cortul.

— Ho, pit... pitieule! că ne dărîmi castelul, sări medelnicerul, de pe ladă.

— Ar fi una din cele mai frumoase pleumbări a domniilor voastre, dacă străbatem pe sub cetate și pătrundem în minunata vale a Ozanei, își urmă gîndul tînărul moldovean. O singură dată mi s-o fost dat să fie lună plină de cîte ori am purces la mînăstire și n-am să uit niciodată vraja de care am fost cuprins. Ce păcat că s-o dat porunca de a nu părăsi nimenea tabăra...

— Să ne scoată caii pînă mă-ntorc eu de la cortul domniei sale Banu Manta, se grăbi să-i răspundă Aga Leca. Are să se bucure bătrînul general, dacă-i spun că pornim să dăm ocol cetății. Și se repezi afară, gata să ia cortul cu el.

Cu toate grijile mulțimii de oșteni, pe care le purta cu multă iscusință și prevedere, Mihai Vodă izbuti să-i stăpînească și pe cei a căror limbă nu o cunoștea. Alcătuirea laolaltă cu oastea de sub brațul banului Mihalcea, coborîtă dinspre Baia, se făcuse pe acel drum străbătut printre harțurile dușmane, însă șovăia să atace cetatea Neamțului, pînă nu sosesc, din Țara de

Jos, și acei care se aflau sub comanda voievodului Nicolaie Pătrașcu. Socotea că această întăritură este bine apărută și ar fi fost primejdios să lase în inima țării o asemenea fortăreață.

După cina din acea frumoasă înserare mai îngădui un răstimp la sfat cu banul Mihalcea și apoi îl petrecu, din ușa cortului domnesc, cu privirea mai oboșită ca niciodată. Ursei îi făcea închinările lui de credință, în schelălăieli înăbușite și jalnice, iar pe tot întinsul taberei se așternuse tihna somnului. Din nesfârșita depărtare a veșnicilor, Luceafărul scînteia în sclipiri de olmaz și, ca de o putere nevăzută, Mihai Vodă se simți atras către marginea pădurii. Înainta cu pași mărunți, stăpînind clinchetul pintenilor printre vetre încă fumegînde, căruțe cu coviltiruri, tunuri și sarici întinse, pe care dormeau miile de trudiți. Ieșit la larg, străjerii, tăcuți, îl recunoscuseră și rămaseră ca de piatră la trecerea lui. Solemnitatea tăcerilor firii înconjurătoare îi stîrneau năluciri de vrajă, iar molcomul freamăt al frunzelor îi cobora în suflet puterea și tăria bătrînilor stejari din inima Moldovei.

Ajuns la catapeteazma pădurii, scăldată în lumina lunii, ca din senin cugetu-i fu prins de credința că însuși marele Ștefan cel Sfînt îi călăuzește pașii și brațul, pentru liberarea Moldovei, de tiranie. Crugul vremilor deschideau în privirea lăuntrului său tainic lumina unor noi așezări ale noroadelor sale, negîndite pînă atunci.

În acea reculegere, sita minții îi cernea întreaga strădanie a anilor de neistovită trudă, iar intrarea sa pe acel binecuvîntat tă-rîm al Moldovei i se arăta ca o chezășie de nestrămutare a împlinirilor sale. Călăuzit de limpezimea năzuințelor lui nici nu-și dăduse seama cînd ajunsese înapoi la cort. Înseninat și luminat, ca după o cîmîntătură în oră sfîntă, de-abia mai simți cînd bătrînul cîine ciobănesc i se gudură din nou la picioare și-i sărută mîna, în legea lui.

Pe drumul mare, bătut în piatră, care ducea spre vestita cetate din ținutul Neamțului, liniștea încremenită de spaima războiului era răscolită de tropotele a trei cai. Scînteile cremenei de sub potcoave și ecourile stîrnite de trapul mare dovedeau că cei trei voinici călări străbăteau primejdia fără nici o fereală. Numai cînd li se iviră înaintea ochilor micile așezări ale satului Humu-lești, de pe mîna dreaptă a drumului, strînseră frîiele. La semnul unuia dintre ei toți săriră dîmbul șanțului și trecînd peste tarhatul cu semănături, se opriră la poarta ogrăzii

unui bordei. În lătratul mai mult chelălăit al unui ciine slab și zdrențuros, Luca Ropală sări de pe cal și bătu în poartă cu o piatră. Medelnicerul Cristea Vornic aruncă friul celui de alături și dintr-o săritură împinse și poarta, băgînd în spaimele morții pe bietul cotei, cînd o lumină slabă de opaiț năvăli prin crăpătura ușii.

— Care-i acolo, bre, răcni un moșneag dîrz și ieși în bătătură, ascunzînd un baltag la spate.

— Oameni buni, un... uncheșule, glăsui Cristea Vornic.

— Apropie-te, moșule, îl îndemnă Luca Ropală și înaintă înspre el, dar văzu că bătrînul îl privea cu teamă.

— Stringe bal... baltagul pentru leșii pe care îi vom goni peste hotar, uncheșule dragă, mai adăugă și medelnicerul, ferin- du-se de ciine.

— Țîba de-acolo, potaie, se răsti el la ciine și-l amsnîță cu coada baltagului către ușă, cînd din podul căsuței sări o copilă 'năltuță, cu cozi pe spate și ochi ca mura.

— Bunicu n-aude bine, grăiți-i mai tare, le spuse ea grăbită, trăgîndu-și sub betele catrinței cămașa ieșită afară.

— Ci vă aduci la vreme di noapte, domnișorilor? îi întrebă moșneagul, îngrijorat că fata coborise din ascunzătoare.

— Nu vezi, bunicule, că dumnealor is din oastea lui Mihai Vodă? îl lămuri isteța copilă, treeîndu-și privirea peste fețele lor, cu care ar fi dorit să-l cuprindă și pe cel rămas călare.

— Hojma-ți zic, copchilă, să nu te viri undi nu-ți herbi oala, o muștră el morocănos și o împinse în spatele lui.

— N-am venit să te supărăm, bătrînelule, îl luă mai moale Luca, și sîntem gata de plecare mai departe, dar am dori cîteva lămuriri.

— Dumnezău să vă ocrotească, boieri dumnevoastră, așa după cum vi-i inima. Cu ci vă pot fi eu di folos, în asemenea vremi?

— Ai vre să ne îndrepti înspre careva din sat, de la care să putem afla cîți oameni numără cetatea și cîte tunuri o apără? îl întrebă Luca Ropală, urmărind privirea medelnicerului, care nu se mai deslîpea din ochii fetei.

— Și dacă se află pază pe sub ziduri și în drumul mînăstirii, adăugă Aga Leca, de peste gard.

— În sat, oameni în putere nu se mai află. Pi tăți i-o strîns cu arcanu și i-o minat la oaste. Cei care o scapat o luat calea codrului și muierile ce să știe mai mult ca unu ca mini?

Amu, cam din postu mare o vinit piști plăiești vreo opt nemți și de-o săptămînă s-o suit și leși.

— Ai putut afla cam cîți sînt toți laolaltă? vru să știe

Luca

— Plăieșii sînt în leafa domniei paisprăzăci și cu pîrcălabul cinsprăzăci. Tunuri erau două vechi, ș-o mai aburcat amu trii din cele leșăști. Pi oștenii străini di neamul nostru n-am apucat să-i număr, dară nemți, spune fata, c-o văzut opt, veniți călări din Suceava.

— Bunicule, ni-o zis alaltăieri Anica lui Olariu că leși sînt zăci, făr-de cei ce vin cu mîncare și arme de la Pipirig, și care se-ntorc.

— Așă, așă, întări moșneagul, mai mulți nu pot fi, că-i tare greu cu mîncarea prin partea locului. Oaminii di sama me și cei betegi trăim în mare grijă de cînd s-o aflat că măria sa Mihai Vodă anume ș-o așezat tabăra aproape, ca să bată cetatea din tunuri. Îi pacat de Dumnezeu s-o risicească numa pe-atîta, se plînze bătrînul, cu mîhnire.

— Domnia sa pîrcălabul vre să închine cetatea, da leși nu-l lasă, spuse din nou copila, mai aruncînd pe sub gene o privire către medelnicer.

— Și de unde le știi tu pe toate, ur... urîto? îi zîmbi el.

— Zici și e din zvoanele pe care le prinde de pe la

babe.

— Uncheșule, îi strigă din nou Aga Leca, la minăstire-i liniște? Se poate străbate pînă acolo?

— Da'pu cum, amu, la vreme di noapte, drumu-i slobod și nu aflî țipenie de leah, că si teme și de umbra lui.

— Bunicule, or fi fiind flămînzi. Eu mai am oleacă de fiertură, o mînă de brînză și ceapă verde.

— Luca, îi strigă medelnicerul, nu mi-ai spus că la Moldova se găsesc fete așa de frumoase.

— Ia un boț cu ochi, care nu m-ascultă di loc și tăti li faci cum o taie capu; da' di mîncat si poate, că-n data mare pun ceaunul.

— Sîntem în mare grabă, uncheșule, ca să ajungem la minăstire, îi tăie vorba Aga Leca.

— Îți mulțămim de bunătate, moșule, și de toate cîte ni le-ai spus; noapte bună; hai, vorbărețule, că nu-i vreme de pierdut, spuse Luca Ropală și se îndreaptă înspre cal.

— Vă lăsăm cu bine și să nu ne pur... purtați gînd rău, le spuse și medelnicerul, care sări pe cal și-l făcu să se ridice în două picioare, stîrnind spaimă și admirație în ochii copilei, care rămase în poartă, cu mîna la gură.

— Mergeți sănătoși și să auzim de izbîndă, se mai desluși glasul slab al bătrînului, în timp ce fata îi urmări cu privirea pînă se pierdură în noapte.

Dintre ramurile copacilor, în sus, pe peretele din față a muntelui, zidurile cetății Neamțului împungeau cerul nopții înstelate. Așezată pe coama unui ponor cu povîrniș repede, cetatea stăpînea pînă departe întreaga vedere a văilor din față, iar spatele-i era acoperit de peretele prăpăstios al muntelui. Drumul către minăs- tire cotea pe sub cetate, spre vadul Ozanei și trapul cailor în liniștea înconjurătoare o făceau mai apăsătoare. Cu toate că nici unul dintre ei nu dădea semne de îngrijorare, totuși medelniceru- lui îi țiuiau urechile. Trăgeau cu nesaț în piept aerul tare, dătător de vlagă și înprospătare, de păreau îngemănați cu primăvara în care se aflau. Un huhurez dădu zvon trist singurătăților nepă- mîntene, de peste sălciile argintii, care se pierdeau în lungul apei șerpuitoare. Ajunși la vad, apa dispăruse și numai pietrele răscolite de copitele cailor se rostogoleau umede. Din loc în loc cite un ochi al Ozanei clipoceă somnoroș către lună, ca mai la vale apa să iasă din nou deasupra bolovanilor, de te mirai cum de a izbutit Ozana să-i rostogolească din munte.

Deoparte și alta a drumului nici nu se bănuiau căsuțele satului pe care-l străbăteau, presărate pe sub sălcii și pomi mărunți, cînd Luca Ropală prinse în auz huruit de căruțe care veneau dinspre minăstire. Dintr-un brînci îl trezi din moțăială pe Aga Leca și caii fură abătuți către răchitele care coborau înspre pîrîu.

Trei căruțe străjuite de oșteni polonezi, încălecați pe cai mari, trecură pe drumul pe care-l părăsiră ei și la vad cotiră spre cetate.

Încă se vedeau cînd ieșiră ei la larg și la un semn al medelniceru- lui, Aga Leca puse și el pinteni calului. De-abia izbuti Luca s-o zbughească înaintea lor și să-i oprească.

— Domoliți-vă, apucaților, le șopti el, că s-ar pute, să fie cu primejdie și zabavă, de-or mai veni și alții din urmă.

— Zării o cale în căruță din urmă. De ce s-o mănânce leșii când am fi putut și noi s-o frigem? îl înfruntă Aga Leca, gata să puie din nou pîteni calului, cînd ceilalți doi se puseră pe răs.

— Sintem în satul Vinătorii Neamțului și în coasta cetății; nu-i tocmai bine să facem zarvă aici; la minăstire s-o mai găsi ceva de mîncare și nu mai avem mult, acuș intrăm în Braniște, reuși să-l potolească.

— Domnia ta ești om norocos și harnic la mîncare, Flă... Flă-mînzilă, îl mîngie și Cristea Vornic, după care își întoarseră caii. Din fundul unei curți se auzi a doua cîntare de cocoș răgușit, ca de pe ceea lume, iar luna strălucea ca pentru o mie și una de nopți. De pe un pietroi culcat la stîlpul unei foste porți, o babă, fără somn, îi urmărea cu ochii spălăciți ai tristei bătrîneți. Din cauza tropotului cailor, cîinii se adunaseră și-i petreceau într-o zarvă nemaipomenită, pînă ieșiră din nesfârșitul sat. Capul mare a lui Aga Leca se bălăbănea din nou, iar neadormitul Cristea îi făcu semn, rîzînd, lui Luca și trecură pe iarba de pe marginea drumului, după care se luă și calul agăi.

În liniștea tăcerii încremenite a pădurii Braniște, Luca prinse a-și depăna în minte amintiri din înșorita vreme a copilăriei, cînd străbătuse în nenumărate rînduri drumul minăstirii. Se vedea din nou înghesuit pe scăunașul unui rădvan vechi, din care sărea la poarta minăstirii, cu picioarele amorțite. Geamătul porților mari, ecoul tropotului cailor și huruitul roților pe sub bolta turnului de la intrare îi răsunau și acum în auz. La scara mare a stăreției, preasfîntul Parfenie, fratele mai mare al tatălui său, îl săruta pe frunte, înfiorîndu-i fața cu barba lui moale și caldă. Pe tăpșanul din sus de minăstire, soare orbitor, florile pămîntului, fluturii raiului, brazde ameteitoare de iarbă cosită, pere busuioace, nesfîrșite și minunate povești în clăile cu fin... Dar deodată îi apărură doi ochi verzi în lacrimi, a căror frumusețe strălucea între minunate gene tremurătoare. Încet, încet prinse a i se contura și gingășia surîsului ei de vrajă, pe care nici visurile zbuciumatelor sale nopți nu izbutiseră să i-l readucă așa de aieva.

Cei din fața lui săltau nevăzuți pe caii lor și în farmecul de care era cuprins, plutea ca într-o încîntare, astfel că huruitul unei căruțe nu reuși să-l scoată de sub puterea acelei vrăji. Numai la zăngănitul săbiilor se cutremură, cînd își văzu tovarășii de drum încăierați în luptă cu trei leși călări.

în clipa în care se desmetici și trase sabia din săritura calului, strîns în pîteni, intră în luptă, cînd un țăran din căruță sfărîmă capul leahului care minase caii, cu o ghioagă. Un alt leah din căruță trăgea o flintă de sub paie și sări drept în calea lui Luca Ropală, care-l și străpunse cu sabia. De îndată ce se alătură de Cristea Vornic își dădu seama că dușmanii lor erau buni minuitori de spadă și vorbărețul de-abia-i ținea pe cei doi, cu care lupta în vârful săbiei. În câteva clipe reușiră totuși să-i doboare, spre uimirea țăranului care se muncea să se coboare din căruță.

— Tra... trage tare, Flămînzilă, să nu rămîie nici unul cu viață, că-i primejdie! răcnea medelnicerul, sărînd de pe cal; așa, voinicește, nu te lăsa! Acum, acum îm... împunge-l, că eu nu lovesc prin spate. Mai iute, Flămînzilă, că te atinge el... Lasă-mi-l mie!

— Nu te băga, spurcatule, tună glasul Agăi, care-și trecu sabia în stînga, dar leahul se apăra cu înverșunare, ceea ce-l făcu pe Luca să se apropie.

— Acopere-ți pieptul, că-i pre larg, prietene, îi strigă Luca, cînd Aga își schimbă din nou sabia în dreapta și—l străpunse, îm- brîncindu-l de pe cal.

— Dumnezeu să vă binecuvînteze că m-ați izbăvit de chinul iadului, spuse țăranul, coborînd greoi din căruță și-și puse o cîrjă sub brațul stîng.

— Izbăvirea ca izbăvirea, bade, îl întrerupse Luca, acumă trebuie să ne ștergem urmele isprăvii... Dar ce-mi vād, ochii, ești beteag? adăugă el mai moale.

— în lupta din jios de Areni, la Șcheia, mi-am prăpădit chi- ciorul, pe cînd aparam viața mării sale, Ștefan Răzvan, Dumnezeu să-l ierte! îi răspunse el, făcîndu-și cruce.

— Nu-l lăsa, răcni deznădăjduit Aga Leca și se năpusti asupra unui purcel, prinzîndu-l de picior.

— Mai este unu în țuhal, de nu s-o fi înădușit, domnișorul, spuse omul și trase dintr-un sac mare purcelul, care începu să grohăie și să-și rotească banul ritului spre ei.

— Ha, ha, ha, hohotea medelnicerul Cristea, bătîndu-se cu palmele peste genunchi, mare noroc mai ai, Flă... Flămînzilă!

— Mai sînt vreo cîteva ploște cu vin, făină, brînză, — înșiră țăranul — că primesăși poruncă de mutare la cetate; iaca, ni-o luat cu hapca și căruța din ogradă.

— Acum, gata, la treabă, că sîntem grăbiți, spuse Aga Leca și înșfăcă două leșuri de picioare, pe care le tîri în pădure.

— După ce isprăvim treaba, mergi cu noi, bade, la mîn... mînăstire, ca să nu intri în alt bucluc, îl înspăimîntă Cristea Vornic, întorcînd capul, ca să nu-l vadă rîzînd. Apoi apucă un leah de picioare și porni pe urmele lui Aga Leca.

— • Și cum îți zise dumnetale? îl întrebă Luca, în timp ce îl ajuta pe țaran să dea jos din căruță leahul pe care-l omorise cu măciuca.

— Vasili a lui Măcăleandru, din Pipirig.

— Ai cui sînt caii de la căruță?

— Tot a leșilor, că în sat la noi n-o mai ramas decît vreo doi și acia-s ologi și bătrîni.

— Bine, rămîn ai dumnetale, iar ceilalți cu tot tarhatul lor; îi luăm la mînăstire, hotărî Luca și începu să tragă leșul înspre pădure.

— Da la ceasu ista sfinții părinți șad obloniți. Numa cînd s-o crapa de ziuă de-or mai da drumu la porți și atuncea cu mare fe-reală, dacă nu le iești cunoscut, îl încunoștiință omul, ținîndu-se de el.

— Buz... buzdugăneala asta m-a mai scos din toropeală, îi întîmpină medelnicerul, în timp ce-și ștergea minile cu iarbă. După ce nu mai rămăsese nici o urmă care ar fi putut să le aducă neplăceri și zăbavă, prinseră caii rămași fără stăpîn și Măcăleandru îi legă de căruță. Aga Leca, în mijlocul drumului, cu minile-n șold, aștepta plecarea.

— Acest monument al vit... vitejiei nu visează decît purcel fript, îl îmboldi medelnicerul în treacăt și sări pe cal.

— Numai să ne dea drumul popii, își urmă aga gîndurile.

— Puteți tragi și la mînăstirea Săcu, zidire nouă a boierului Nestor Urechia. Îi aproape, la o zvîrlitură de băț; domnișoru Gligore, coconu lui, hojma era pe-aici, pînă mai an, glăsui Măcăleandru și dădu bici cailor.

De îndată ce ieșiră din făgetul Branîstei, pe dreapta, lunca pî- raului scînteia în lumină piezișă a lunei și sălciile aplecate, cu pletele lor argintii, păreau căzute într-o cucernicie adîncă. Cei cărora nu le mai fusese dat să treacă prin acele minunate locuri se văzură ridicați peste cumpăna altor vremuri. Săltau în trap mărunt spre a nu tulbura tăcerile solemne, rămase de un veac și mai bine în drumul străbătut de marele ctitor, la hramul sfîntului lăcaș, în toată fala măreției lui. Numai Luca își simțea inima strînsă de grea întristare. Cu privirea împăienjenită, pierdută în pîcla străvezie a zării, ofta din cînd în cînd cu gîndul la un suflet

din bezna temniței, care lăcrima de câte ori trecea pe acel tărîm ca de basm. De cealaltă parte a drumului, pe sub coborișul păduri de stejar, dormea între maluri lacul nesfîrșitelor năzdrăvăanii de la scăldat... Dar după cîteva șerpuituri ale vrăjitei căi, tresări, și înseninat, ridică dreapta, ca un cuvenit salut de bun găsit, în largă pajiște de la adăpostul munților, cu spinări mîngietoare privirilor, se înălțau turnurile arămite ale vechii minăstiri, între puternicele ei ziduri înconjurătoare. Tăcut, dar cu vădită semeție, prinse uimirea înflorită pe fețele nedesmințitor săi prieteni.

În dreptul porților mari de stejar, întărite în fier, care astupau bolta turnului de deasupra lor, făcu semn de oprire și sări din șa. Apoi, cu ciocanul de fier, prins în veriga unui lanț, bătă în poartă de trei ori, într-un anumit fel. Dar ecoul bolții nu-i dădu nădejdea de altădată și repetă bătaia, cînd nerăbdătorul Cristea Vornic își îndreptase privirea către un tei bătrîn de lingă zid. În aceeași clipă, neauzit, în cadrul unei fride care se deschise încet, se ivi chipul unui bătrîn, ca o imagine dintr-o icoană veche.

— Binecuvîntează, părinte, și primește-ne în lăcașul acesta ca binecredincioși și călători de la drum lung, glăsui Luca Ropală, scoțîndu-și gugiumanul.

— Domnul cu voi, fiilor! ajunse la ei glasul tremurat al bătrînului, ca de pe alte lumi. Îngăduiți să întreb pe mai marele nostru; da' din care oaste faciți parte?

— Sîntem căp... căpitani din oastea mării sale Mihai Vodă, glăsui cu mare semeție medelnicerul Cristea Vornic.

— Iar eu sînt pribeagul nepot al preacuviosului Parfenie și fiu al nefericitului vornic Matei Ropală.

— Atuncea toate s-o limpezit; îndată, îndată... oleacă di ragaz, mai spuse el și fereștruica se închise.

— Ai cheia raiului, moldoveanule, îl întîmpină Aga Leca, redîndu-i dîrlogii calului și-l învălui într-o privire albastră și bună, de mare prețuire.

În zgomotul zăvoarelor și gemetele balamalelor, porțile fură date în lături și Vasile Măcăleandru își făcu semnul crucii înainte de a da bici cailor. Ajunși în curtea mare a minăstirii, descălecară în jurul căruței și Luca îl ajută pe Măcăleandru să coboare. Porțile fură din nou zăvorite sub privegherea bătrînului schivnic, în timp ce Aga Leca își trecu ușor palma peste sacul care se mișca între strujenii din căruță.

— Lasați caii în grija noastră, rosti un băiețandru desculț și strâns cu un curmei de tei peste rantia-i peticită. Alături de el se opri din fugă un alt frate întru Domnul, înveșmîntat la fel și cu tuleiele obrazului abia mijite, în vreme ce, de prin taințele încăperelor scunde, se iveau și alte umbre.

— Fiți bine veniți în casa Domnului, glăsui un călugăr înalt, cu barba sură și privire cercetătoare, care se opri în fața lor și făcu semnul binecuvântării.

— Mulțămim sfinției tale pentru gîndul și vorba bună, apucă să-i răspundă Luca Ropală, dar călugărul se grăbi să urmeze:

— Numai să ierte cinstitele domniilor voastre fețe sărăcia noastră; oricine ați fi, oleacă de borș de lobodă și o lingură de bureți să mai găsaște pentru drumeți flămînzi, ca apoi să vă hodiniți în chiliile celor plecați la cîmp.

— Nu te neliști, părinte, că de mîncare avem, numai să ne spui unde-am putea face un foc bun, se amestecă și Aga Leca în vorbă și arată cu mîna înspre căruță.

— • Domnia sa e mare meș... meșter la gătit, îl sprijini medelnicerul și-i aruncă o privire șagălnică lui Luca Ropală, care fierbea de nerăbdare să reintre în vorbă cu starețul.

— La cuhnie îți mai găsi jaratic în spuză și ocolo aveți tăt ci trebuie, încuviință el, arătîndu-le o ușă deschisă sub scara mare, care urca înspre un cerdac de-a lungul unor odăi.

— • Da vreo două ștergare putem căpăta? că pe drum ne-au dat de lucru niște Ieși, îl mai întrebă Aga.

— Cum nu? vi ;le trimăt cu fratele Ghideon, îndată.

— Preacucernice părinte, izbuti, în sfîrșit, să reia vorba și Luca, aș dori să aflu dacă sfinția sa părintele Parfenie mai trăiește și dacă-i sănătos.

— Sănătos, neastîmparat și tot cu slovele trudește în nopțile lui de nesomn. îl cunoașteți cumva pe preasfîntul nostru arhimandrit și stareț al acestui sfînt lăcaș? îi răspunse călugărul, tot cu ochi cercetători.

— îi nepotu lui, frate Paisie, și ficior a vornicului Matei, îl lămuri bătrînul schivnic, care sosi gîfîind dinspre poartă.

— Cum si poați, că doară îmi zice că n-are decît un nepot care-i plecat di mult prin străinătăți.

— S-o încheiet cini ani de cînd nu l-am mai văzut și doresc să mă înfățișăz îndată lui, izbucni, de bucurie, Luca.

— Vai... vai, făcu cel mai bătrîn, pocnindu-și palmele.
— De luna trecută s-o dus la minăstirea Putnei și nu
știm cum ar mai pute să se întoarcă, acuma, cu pîrjolu care
bîntuie în țară; eu, umilitu, mă aflu în mare cumpăt să-i țin locu
în grelele vremi pî care li pitrecim; da vă poftim în chilia lui să
mîmați și să vă hodiniți. S-ar minie grozav preasfîntul
arhimandrit să nu vă dau ospitalitate acătării, spuse celălalt
călugăr, îndemnîndu-i spre scara mare care urca în cerdacul
arhondaricului.

Cei doi frați se întorseseră de la șura în care duseseră caii
și—1 ajutau pe Măcăleandru să ia purceii ca să-i înjunghie, în
dosul cuhniei; călugărul cel bătrîn se întoarse la poartă și sub
pași cu care ridica scara Aga Leca, în urma tovarășilor lui de
drum, scîr- țiau toate treptele pe care călca.

De sub pragul ușii, la care se opri părintele Paisie, trase o
cheie ca de biserică și le făcu loc să intre într-o încăpere mare
cu masă lungă la mijloc; apoi aprinse două luminări de la
candela care ardea sub o icoană și le pofti noapte bună.

— Ce făcuși cu pur... purceii, Flămînzilă? că m-a
apucat o foame ca înainte de un ospăț domnesc, întrebă
medelnicerul, luînd cana cu apă dintr-un lighean și ștergarul cu
care era acoperită.

— Măcăleandru pare a fi destul de iscusit, după cuțitul
pe care l-a scos din briu și din cele ce-mi spuse, îi răspunse și se
tolăni pe unul din cele două paturi mari.

— Să te mai plîngi de noroc, neajutoratule, îl împunse
Luca și ieși reînseninat din mîhnirea că nu-și putuse vedea
unchiul.

După ce Cristea și cu Luca își turnaseră apă unul altuia și
se spălaseră peste cerdac, umplu ușa și Aga Leca, întinzîndu-se
și căscînd fioros de tare, de se înspăimîntase fratele lui Ghideon
care sosi cu luminări. De îndată ce se spălă și el, coborî scara,
răscolit de mireasma fripturii care se ridica de sub cerdac, de
unde apăru și Ghideon.

În liniștea care se așternu peste truda lor, medelnicerul,
rămas singur, privea cu evlavie minunata biserică poleită de
lumina lunii, în timp ce Luca, gînditor, se întinsese pe patul
unchiului său.

— Preasfîntia sa-i și vraci și s-o dus la bolniță, spunea
fratele Ghideon, în timp ce pune pe masă o tavă cu linguri de

lemn, cănițe de lut, o strachină cu ciuperci, din care ieșeau aburi și o oală burduhoasă cu vin.

Nici nu terminase bine vorba, că dinspre drum se auzi tropote de cai și răcnete de spaimă în bolta turnului de la intrare, acoperite de un glas răgușit.

— Porunca înălțimii sale hatmanul Zamoiski, la care medelnicerul tăbări pe ușă și-și înșfăcă sabia.

— Sai, Lucaaa, pri, primejdie mare, vin leșii! și se năpusti pe scară.

Prin curte forfotă mare de umbre, scîrțuit supărător de balamale, bătăi în porți, icnituri, strigăte neînțelese din drum, bufnituri de copite și focuri de flintă. Aga Leca, dezarmat, alerga spre căruță și trase dintre coceni ghioaga lui Măcăleandru, în timp ce Cristea Vornic, pe zidul de lingă turn, se lupta cu doi leși care se urcaseră pe crengile teiului de la intrare. Măcăleandru sărea în cirja lui cu un topor în mînă și între călugării adunați în jurul părintelui Paisie, se furișă Luca Ropală, cu sabia într-o mînă și cu o rantie a unchiului său în cealaltă, pe care o smulsese dintr-un cui. Medelnicerul după ce doborîse pe cei doi oșteni, zări pe Aga Leca alergînd spre boltă, făcîndu-i semn să rămînă pe zid și îndată primi în auz geamătul sinistru al porților. Părintele Paisie, nedumerit, deabia reușea să stăpînească spaima călugărilor, îngroziți că se deschid porțile.

Într-un tropot nemaipomenit, sporit de ecouri de spaimă ale boltii, se iviră din gura întunecoasă a hrubii opt călăreți, care se desfășurară în linie, astupînd ieșirea. La porți rămăseseră alți doi călări cu halebarde. Cu un fluierat scurt, ca a lui Baba Novac, Aga Leca sfărîmă coiful oșteanului din dreapta porții, în clipa cînd Cristea sări pe unul din caii de sub tei și se năpusti asupra celuiilalt străjer. Una din cele două căpetenii poloneze porunci, într-o moldovenească stricată, ca toți călugării să rămînă nemișcați, cu mîinile ridicate și să iasă în față cel care a fost pe zid. Din spatele părintelui Paisie, căruia îi tremura barba, se ivi Luca, îmbrăcat ca toți cei din jurul său și răcni în polonește să lepede armele și să descalece, ca să nu se facă încăierare și vărsare de sînge în sfîntul lăcaș. Nici nu-și isprăvise bine vorba, cînd toporul lui Măcăleandru reteză mîna celeilalte căpetenii, care trăsese un pistol turcesc din coburi. Ca o săgeată se repezi și Luca, ridică pistolul și-l deseărcă în pieptul celui care vorbise moldovenește. În aceeași clipă, galopînd nebunește, cei doi tăbăriră din spate și străbătînd în lumină, doborîră doi leși care-și scosese răchibu- zele. Rămăși numai cu patru

dușmani, în câteva minute îi puseră la pământ, spre uimirea călugărilor, care începuseră a prinde glas. Cristea Vornic descălecase și venea rîzînd spre Luca Ropală, pe care nimeni nu-l văzuse cum și cînd încălecase pe unul din cai. Cînd sări și el jos, medelnicerul se puse în genunchi în fața lui.

— Bla... blagoslăvește, părinte, rosti el cu cucernicie în hoho- hotul sănătos de rîs al Agăi Leca.

La porunca uriașului, rămas călare în mijlocul curții, porțile se închiseră în zăvoare și după ce prietenii săi se urcară la arhondaric, lăsă călugări să strîngă leșurile celor nimiciți și caii, ple- cînd și el cu Măcăleandru spre cuhnie.

— Ascultați, fraților, de ce minuni e în stare prea cucernicul arhimandrit al neamului meu! izbucni Luca și se așeză la masă cu un ceaslov. Poate să slujească de izvor cronicarilor care scriu istoria vremii, așa precum am văzut în Lehia. Dau cetire numai din alcătuirea apendixului, scris într-o cuprindere nemaipomenit de frumoasă.

— Să ascultăm, Luca, rosti medelnicerul, încălecînd un scaun.

— Hrisoavele și cronicile mi-au plăcut totdeauna și-mi pare rău că nu cunosc și graiuri străine, ca domnia ta, Luca, glăsui și Aga Leca, golindu-și cănița. În acest timp, frate Ghideoane, osteneș- te-te și mai adă o ploscă mai burduhoasă. Ia și brînză cu care se lăuda iscusitul nostru bucătar, ca să-i cercetăm gustul.

— Ce vîrstă are un... unchiul domniei tale, Luca, întrebă medelnicerul, apropiindu-i luminarea, după care îi umplu și cănița cu vin.

— Socot că-i trecut de șăptezăci și cinci, îi răspunse și-și muie buzele în căniță. Spune că-i mai mare cu douăzeci de ani decît bunul meu părinte, mai adăugă, trecîndu-și palma peste mustă- cioara-i castanie, după care începu:

— „Insămnări den tătă zîua agonisite și rînduite de umilitulu ieromonah întru Domnu, Parfenie, den sfânta monastire Neamțu", citi Luca titlul lucrării, și-apoi o deschise la semnul știut de el.

— „Așa precum aratat-am pîănă acmu, domni Pătru Vodă Șchipul peste țara Moldovei, en două rînduri, cu tătă podoabele căte sînt de trebuință unui domn de cînte și fără fățarie.

Cu înțeleptăseul Divan bine se afla, plecându-se la sfatul bun, iară cu norodul ca un părinte era, bun și milostiv la giudeț. Țării aparare țanea, monastirile le întărea și miluia cu danii și podoabe, iar la megieșii din pregiur de hotare afla dragoste și nume bun, că nimene nu era a zicere că nu-i harnic în domnie.

La o vreme, când turcii nevrând a știre nevoia țării, precum este hirea păgânească și nesătulă de lăcomie, trimăs-au de cerea, preste adiatul ce dădea țara, o somă mare de bani. Dară Pătru Vodă o stătut den potrivă. Nu că n-ar fi putut scoate acea somă, ci ca să nu-i năvălească pohta turcului. Chibzuit-a cu întâlapciune domnul, că dacă dădea altele izvodea, precum sânt de hulpavi. Așa că bunul domn o ales, ca să nu facă el începătura, să lese Scaunul și să se lepede de domnie. Digeaba îl rugau boierii să nu se ducă din țară și să trimată acea somă cerută, că dacă al tu se va sui în Scaun, va da și țara nu va hălădui. Dară el, ca să nu-și ieie asuprași blăstămul țării, tocmi boierii care să ție cîrma, lăsîndu-le poruncă să nu plătească, până va veni un alt domn de la împărăție. Iară el s-o ridicat cu ai săi de casă și trecând prin țara leșască s-o așezat în țara nemțască.

Și așa o fost văduvită Moldova de un domn drept, bun, milostiv, nu lacom, nu răsăpitoriu, nu curvari și nu bețāv. Acmu, la urmă, cu dreptate putem zăci că binele său l-o lepadat acel Pătru Vodă pentru binele norodului și a țării, cum altu nu s-o mai pomenit."

Cînd Luca își ridică ochii și-și duse ceșcuța la gură, cei doi prieteni ai săi rămăseseră duși pe gînduri, ca după un cîntee frumos.

— Parc-ar fi din bas... basmele pe care le ascultam la moșia unchiului Teodosie, de la Rudeni, întrerupse tăcerea medelnicerul Cristea.

— De neașteptat ca un umilit călugăr să dea atîta însuflețire dragostei pe care o avea pentru domnul țării, spuse Aga Leca.

— În acea vreme nu era deloc umilit, fiind portar al Cetății de Scaun, cu știință de carte și sfetnic de taină a domnului, le răspunse Luca, și închizînd cu grijă ceaslovul, îl puse cu evlavie pe măsuta de căpătâi a bătrînului său unchi.

— Se simte că cele ce pov... povestește sînt văzute și trăite, se minună Cristea Vornic, sorbind din vin.

— Aș sta ceasuri întregi să te-ascult citind, Luca, îi spuse Aga și-și trecu ștergarul peste fruntea îmbrobonată.

— O istorisire ca aceasta, citită cu meș... meșteșugul moldoveanului nostru, o ascult cu ochi umezi, recunosc medelnicerul, ca o mulțumire adusă celui care reveni la masă și-și reluă locul.

— Și mă gândesc cu drag că încă nu împlinisem zeci ani, când mi s-o dat să-l văd prima oară pe mărița sa Petru Vodă.

— Pune-le acilea la îndemîna mea, spuse Aga celuiilalt frate pe care-l trimisese Ghideon. Dar dumneatale cum ți se spune? Ce nume ai? La care, în loc de răspuns, acesta făcu o plecăciune stîngă și se repezi spre ușă, coborînd în grabă scara.

— ■ O fi fiind mut, saracu de el, își arătă mila înțeleghătorul Luca, în timp ce Aga Leca mai luă o lingură de bureți.

— Începuseși ceva, Luca, căută să reia firul Cristea, căruia îi plăcea să-și asculte prietenul de la Moldova, povestind.

— Da, pe atunci tatăl meu era pîrcălab al Cetății de Scaun, de la Iași, iar preasfîntul arhimandrit de astăzi, din cămaraș, noul domn îl înălță la dregătoria de mare portar. Acest frate al tatălui meu era un barbat falnic, plăcut la înfățișare și cunoscut pre numele său adevărat de Andrei Ropală.

Astfel că precum se știa, că mărița sa Petru Vodă își petrecea diminețile la mînăstirea Galata, ctitoria sa, pe care atunci o ridica, moșu Andrei m-o luat ca să-mi îplinească dorința de a vedea palatul domnesc. Dar de cum am intrat între zidurile curții, nu-mi mai puteam lua ochii de la o caleașcă aurită, la care erau înhamăți patru cai, ca din povești. În alaiul în care îl zărisem și pe tata, mi se părură numai fețe cunoscute, dar moșu Andrei mă dădu în paza vizitiului și după ce-mi spusese să fiu cuminte, se îndreptă înspre boieri. Cum eram cam neastîmpărat, m-am apropiat de caleașcă, i-am mîngîiet aripile și trecînd pe lîngă cai, unul din ei era cît pe ce să mă muște. Mă aflam mai mult rușinat de cît înapăimîntat, cînd am zărit venind înspre mine un boier necunoscut, care șchiopata puțin, în vreme ce toți ceilalți grăiau în șoapte, cu ochii către caleașcă. Îmbrăcămintea sa nu diferea cu mult de a celorlalți, însă îmi lua ochii sabia lui bătută în nestemate. Poate că din această pricină și a sămnuului pe care mi l-o făcut tata, m-am prăbușit în

genunchi și am sărutat poala giubelei, drept așa cum făceau oamenii care veneau cu jaloabe la tata. În degetul arătător a minii, pe care mi-o pusese, moale, pe cap, avea un inel gros cu pecete mare și mă gîndeam că o fi fiind marele logofăt. Atuncea i-am simțit și cealaltă mină pe sub bărbie, cu care-mi ridică fața, îmi zîmbi și mă întrebă cu blîndeță dacă mi-ar plăcea să mă preumblu într-o asemenea caleașcă. Dar cum mai zărisem acea minunată trăsură, închipuindu-mi a cui putea fi, i-am răspuns că nu se cuvine una ca asta, fiind caleașca domnului țării, la care începu să ridă. Asta mă cam supără și m-am întors- bosumflat, cînd m-o împins în caleașcă și de cum s-o așezat alături de mine porțile s-o dat în lături, din turn trîmbițașii o dat zvon, caii o ieșit în ulița mare, în galop; înainte și în urma noastră mîndri seimeni călări iar mie îmi huia capul și-mi țîiau urechile, care-mi ardeau ca para.

— He, he, o luași de crud cu dîr... dîrzenia, năbădăiosule, zise medelnicerul, zimbîndu-i cu vădită mulțumire, în timp ce Aga Leca rîdea de-a binelea, cu nasul în cîniță.

— Bădica Vasili întreabă dacă poate aduci purceii, ceru încuviințarea fratele Ghideon, care tăbărî îmbujorat de pe cerdac.

— Ghid... Ghideoane frate, veștile bune se răsplătesc domnește, izbucni Cristea și-i întinse cînița lui cu vin.

— Domnul să vă aibă în a lui pază, rosti el pe nas și cîntat, făcu semnul crucii peste întreaga lui ființă firavă și dădu de dușcă tot vinul din cîniță, cînd Aga se ridică înspre el.

— Acum, în galop, duci porunca domniei mele lui Măcăleandru, ca pe dată să se înfățișeze cu tot ce are mai bun. Fără zăbavă, că vă pun în frigare pe toți, mișeilor și pe măsură ce-i creștea glasul se umfla mai tare, încît bietul Ghideon aproape că dispăruse sub el, în hohotele de ris ale celorlalți.

Pînă la aducerea mult așteptatelor bunătăți bunii prieteni se mai nevoiră cu plosca și veselie lor crescînd în neistovitele lor împunsături și pe neobservate, strachina cu ciuperci și hribi aștepta pe colțul mesei să fie spălată, cînd dinspre scară se auzi mișcare.

Pe o tavă mare de aramă, adusă cu grijă de cei doi frați, erau așezați purceii bine rumeniți, cu cite un morcov în gură. Între ei aburea o altă strachină, virfuită numai cu ciuperci înecate în smîntînă, lîngă care se mai afla o scăfîiță cu mujdei de

usturoi. Mestecind cu poftă, în gol, Aga se repezi și făcu loc pe masă. În clipa următoare se auziră și bocăniturile cîrjei lui Măcăleandru, care se ivi în capul scării. Frații se repeziră și-i luară fundul cu mămăliga mare de mei și fu primit în urale. Toți se minunară cum de reușise să urce scara, dar el, cu mînecele cămășoiului suflecate, împărți mămăliga în felii, cu o sfoară de cînepă și nici nu bindisea să se mîndrească. Dintr-o traistă prinsă pe umăr scoase ridichi, ceapă verde și usturoi.

— Dă fuga, frate Ghideoane, și adă strachina cu barabule de pe plită, spuse el și toți pufniră de rîs.

— Ba... barabule? repetă medelnicerul hohotind.

— Cîte oleacă din ce-am găsit și eu, îi răspunse, mirat.

— Oho, ho, căută să schimbe vorba Aga Leca, retezînd cu un cosor piciorul unui purcel, care înțelesese că-i vorba de cartofi prăjiți, nici la palatul domnesc nu se mănîncă asemenea bunătăți.

— Vă poftesc să vă ospatați acătării, după truda avută, înălțimea ta.

— Dacă ar duce-o tot astfel, în curînd va deveni lăt... lățimea sa, rosti poznașul medelnicer, tăindu-și și el o bucată de friptură.

— • Aduceți ploștile de la căruță, mai spuse celui alt frate, stă- pînindu-și risul, și fiți cu luare-aminte la balercuțile cu iarbă de pușcă.

— Ce spui, Măc... Măcălendre? izbucni Cristea, sărînd peste scaun. Cîte ai, omule?

— Ho, ho! făcu Luca, îmbujorîndu-se, aista-i cel mai prețios dar pe care-l putem înfățișa mării sale. Cîte ai?

— Numa opt o încăput în cotiuga me, înălțimea ta, răspunse el, cu modestie.

— Ploc... poc... ploconul nostru, se împletici mai rău în vorbă medelnicerul și o zbughi val-vîrtej pe scară în jos, în hohotele de rîs ale celorlalți tovarăși ai săi.

După ce ciocniră cănițele de vin și băură în cinstea bucuriei pe care au s-o facă mării sale, zădarnic se străduiră ei să-l facă pe Măcăleandru să se așeze la masa lor. De abia primi să rămînă în aceeași încăpere, după ce Luca îi umpluse o strachină cu de toate. Apoi el își mai luă ceapă și usturoi și se retrase la măsuta de lîngă pat.

— După isprava din astă sară nu te mai poți întoarce în sat. Ar fi mai bine să mergi cu noi, îl sfătui Luca.

— Nici vorbă de reîntoarcere în sat, ce mă fac eu fără bucătar la drum? glăsui Aga, trăgînd vîrtos cu dinții din piciorul porcului.

— Dumnezeu să vă blagoslăvească pentru gîndul bun, le răspunse el. Mă frămîntam cu grija de a mă pustii în codru până treci prăpădu, nu cutezam să nădăjduiesc o asemenea izbăvire.

— Numai după ce-i scoatem pe Ieși din țară te mai poți întoarce la baștina dumnetale, bade Măcăleandru, îi mai spuse Luca, tăinuindu-și zîmbetul bun, cînd nedesmințitul Flămînzilă mai înșfăcă o bucată de purcel și două de mămăligă.

— Ai să te min... mîndrești în sat cu asemenea cai, îl încu- rajă și medelnicerul, care se nevoia de zor cu pulpa lui de porc, în timp ce frații le umpleau mereu cănițele.

— M-o făcut de rîs, zmintindu-mă-n bataie, în ograda me; da' acuma sî chiamă că le-am plătit, îi răspunse el, sorbindu-și vinul.

— Luați, mîncăți și vă buc... bucurați și voi, călugărașilor, din prada de război, îi îndemnă Cristea Vornic și le împinse tava cu friptură.

— Noi postim; avem borș de buruieni și bureți fierți. Acuș sună clopotu di la trapeză, spuse, mai mult oftînd și cu mare tris- teță în privire, sârmanul Ghideon.

— Și celalalt nu are nimica de spus? că nici nu i-am auzit glasul, îl iscodi Luca.

— Fratele Aftanail are canonul muțăniei, răspunse pentru el Măcăleandru.

— Atuncea n-are cine duce pîră la sfinții părinți, Ghideoane, îl încurajă Luca.

— Fiți fără grijă, că sfîntul Petru are să vă pri... primească în împărăția cerurilor, cînd vom trage săbiile la poarta raiului.

— Pun eu vorbă și la sfîntul Sisoie, protegitorul meu, adăugă și Aga Leca, întinzîndu-și cănița ca să-i mai toarne vin.

— Așa-i, puneți-vă bine și cu domnia sa Zmeul-zme... zmeilor, îi sfătui șăgalnicul Cristea, de se porni pe rîs și Măcăleandru, tre- cîndu-și podul palmei peste musteți.

Și astfel acea masă de pomină pentru cei doi firavi umiliți întru Domnul dură pînă se luminează bine de ziuă. De cum apărură zorile, Măcăleandru suflă în luminări și numai candelă sfîrșia cu răbufniri în liniștea care se făcuse.

Domnia sa Aga Leca, bucuros ar mai fi îngăduit la masă, dar cei doi tovarăși ai săi apucaseră să se întindă puțin pe unul din paturi și îndată adormiră. Ca să nu le tulbure somnul se tolăni și el, tot așa îmbrăcat cum era, și în curînd prinseră a tremura și birnele tavanului de horăitul lui. În acest răstimp, Măcăleandru strîngea pe tavă rămășițele festinului și-i țistuia pe cei doi frați, care scurgeau ploștile și toate cănițele. Fratelui Aftanail i se des- legase limba de tot. Înfulecase bine ciuperca cu mămăligă, îndemnat de păcătosul Ghideon, și-acum vinul îl îndemna să-și scoată din capete muțenia.

Soarele se ridicase către crucea amiezii cînd se porni din nou mare zarvă la porțile mînăstirii: călugării, înspăimîntați, ieșiseră de prin toate cotloanele, gata să se oploșească în turnul de la intrare și să tragă zăvoarele în urma lor. Se zvonise între ei că o oștire întreagă înconjurase zidurile mînăstirii, încît preacuviosul Paisie de-abia reuși să-i liniștească și porunci să se deschidă porțile.

În trap mare, care răscoli ecourile bolții de sub turn, căpitanul Baba Novac năvăli în lumina curții, alături de atamanul Siegfried al Marandei, urmați de cei șase tovarăși cunoscuți. Luca Ropală, ieșit pe cerdac, buimăcit de zarva stîrnită, cu greu izbuti să-și dezmeticească tovarășii din lumea viselor.

Întoarcerea la tabără se făcu fără nici o opreliște, străjuind comoara din căruța lui Măcăleandru, într-o tinerească veselie. Atamanul, care reușise să dea scrisoarea spătarului Preda Buzescu, îi încunoștință că oastea voievodului Nicolaie Pătrașcu se află pe calea Tîrgului Neamț. Pe de altă parte, cercetașii banului Mihalcea iuseseră porniți către ținutul Hirlăului, pe unde se bănuia că Mi- hai Vodă își va trece întreaga oștire. Pentru aceasta trebuia neapărat cucerită cetatea Neamțului — zăbavă care-l neliniștează.

Dar la veștile aduse de cei trei căpitani ai săi, domnul se însenină, simțind că temerile sale nu aveau teme de zăbavă. Tot din spusele lor i se vădi puțința de a cruța acea mîndreță de cetate, în apărarea căreia Luca Ropală pusese mult suflet. Chiar

în acea seară, la sfatul de război din fața cortului domnesc, acest tinăr căpitan primi porunca de a împresura cetatea în zori, cu steagul lui de pedestrași și să astupe toate păsurile de trecere. Pentru înfricoșare, căpitanii Cocea și Mirza aveau să puie în bătaie șase tunuri, cu grija de a feri zidurile cetății.

De cum se lumină de ziuă și se simțise mișcare de oști către cetate, ca din pământ se iviră mulțime de bătrâni, femei și copii din împrejurimi. La primele bubuituri de tun, care bătură în creasta muntelui din spatele cetății, răspunseră și cele de pe ziduri, numai o singură dată. Mulțimea, înspăimântată, se împrăstie, astfel că pedestrimea și călărașii Banului Manta se putură desfășura de-a lungul drumului dinspre satul Vinătorii Neamțului. Tunurile încetară și de-o parte și de alta, iar de sus, de la cetate, se auzeau răcnete, zîngănit de arme, împușcături și urale. Căpitanii Cristea Vornic și Aga Leca, din fruntea steagurilor lor de roșiori, se aflau îngrijorați ca nu cumva Luca Ropală să fi depășit porunca primită și să se găsească în primejdie. Aga era gata să se repeadă la cotul drumului, unde se aña Baftu Manta, ca să-i ceară încuviințarea pentru a sări în ajutor, tînd medelnicerul îl apucă de braț, cu ochii la cetate.

Atunci, în soarele acelei minunate dimineți de primăvară, se ivi flamura Moldovei pe colțul zidului și alături flutura un steag alb, de închinare. Mulțimea năvăli din nou în vedere și se năieși la încrucișarea drumurilor, cînd din piepturile miilor de oșteni izbucniră urale. Trîmbițașii, toboșarii și surlașii dădură zvon și Mihai Vodă, pe armăsarul său murg, între banul Mihalcea și clucerul Radu Buzescu, trecu către drumul care cobora de la cetate, urmat de mulțimea care nu putea fi stăpînită de oșteni. De sub umbrarul copacilor care străjuiau acest drum, se cobora în mare grabă căpitanul Luca Ropală, urmat de atamanul Siegfried al Marandei.

— Măria ta. iscoadele trimise mi-o adus vestea că de două ceasuri se dau lupte între plăieși și oștenii străini. Îi scapase la tunuri, dar n-o izbutit să tidgă decît odată, spuse Luca Ropală, cu suflarea întretăiată. Am coborît răpidi ca să nu mai tragă nici ai noștri, că plăieșii o pus stăpînire pe cetate.

— Au și ridicat steagul alb, căpitane, îl vesti domnul cu bucurie.

— Se aud venind, strălucite doamne, îi întrerupse banul Mihalcea, în timp ce atamanul deslega caii dintr-un huceag.

Zvonul că plăieșii pusese ră stăpânire pe cetate se împrăstie ca fulgerul și uralele porniră din nou pe toată valea, în chiotele norodului, care dădea buzna peste șanțul drumului păzit de oșteni.

Pe acelaș drum, pe care coborîse Luca Ropală, se iviră plăieșii, ținînd legați între ei pe oștenii Ieși și nemți, care mai rămăsese ră din lupta ce se dăduse între ziduri. La semnul făcut de Mihai Vodă, mulțimea se liniști, în așteptarea noilor veniți, care se opriră în fața domnului. Din fruntea lor se desprinse un oștean chipeș, între două vîrste, care își trase gugiumanul de peste plete și-și aplecă sabia cu supunere.

— Sînt pîrcălabul Ieremie Șipot, din slujba cetății Neamțului, și urez sanătate și bun venit, mării tale pe pămîntul țării Moldovei! Am păzit cu credință cetatea de dușmani și acum de rî- sîpă, ca s-o închin nestrîcată mării tale. Lيفة care ne-o năpădit tara năzuiau să puie stăpînire și pij cetate.

— Trăiască mări sa Mihai Vodă, izbucniră într-un glas plă- ieșii, la care se uniră uralele norodului adunat și chiotele de bucurie ale oștenilor de pe vale. Zădarnic sileau căpeteniile oștirii să potolească zarva pornită ca un uragan, dar a fost de- ajuns ca Mihai Vodă să urce cu calul pe dîmbul șanțului și să ridice mîna dreaptă, că o liniște cucernică se așternu pe întregul cuprins.

— N-am venit cu gînd de asupreală împotriva norodului acestor ținuturi românești, se ridică în slavă puternicul glas a lui Mihai Vodă; am ocolit cît mi-a stat în putință vîrsarea de sînge între frați creștini; de cum am pășit pe pămîntul frumoasei Moldove, am aflat ascultare și sprijin de la cei umili, care-mi cereau ocrotire împotriva străinilor și a jafului hain.

Reizbucnirea uralelor fură din nou potolite de semnul pe care-l făcu domnul, ale cărui zale scînteiau în soare.

— Astăzi, reluă el, ni se umple inima de bucurie să găsim înțelegere și la oștenii care au apărut de nimicire această falnică cetate; pentru fapta lor de toată lauda plăieșii rămîn în slujba avută, la apărarea puternicei întăriri a țării, lăsîndu-le pîrcălab pe domnia sa căpitanul Toma Gîrboviceanu, din oastea

noastră. O tresărire nevăzută acoperi de tristetă privirea pîrcălabului Șipot. Orice sprijin în adaos îi va fi dat numai de oșteni moldoveni, iar portar al cetății va fi atamanul Siegfried al Marandei. Dați-le ascultare ca mie însumi și fiți harnici și cu toată osîrdia la apărarea moștenirii din veac a acestei întărituri aflată în inima Moldovei. Iar domnia ta, pîrcălabe Ieremia Șipot, plăcîndu-ne nouă foarte cele făptuite, cu bună socotință, vei trece în fruntea steagului de seimeni, în locul căpitanului Toma Gîrboviceanu, pînă la o nouă rînduire.

—• Să trăiești, măria ta, strigă acesta înseninat și se năpusti cu bucurie înspre căpitanul Toma, care-i făcuse semn și descăleca rizînd.

— Rămîneți cu bine și cu sănătate, oameni buni, răsună din nou glasul domnului, către mulțimea care izbucni în urale, cînd își croi o ieșire la larg, printre bătrîni și femei.

Cu calul în buiestru, atamanul porni în căutarea celor care îi arătaseră prietenie, pentru a-și lua rămas bun de la ei. Ca totdeauna îi găsi laolaltă și în mare veselie, avînd între ei și pe căpitanul Baba Novac. În spatele lor rîdea și se ținea cu mindrie pe un cal pag Vasile Măcăleandru, cu musteața tușinată, sabie la șold și cîrja prinsă sub șa.

De îndată ce neobositul domn se liniști în privința cetății, care ar fi putut să-i aducă primejdii din urmă, la acelaș ceas își porni oștirea înspre ținutul Hirîlăului, după ce trimisese poruncă prin alergători ca voievodul Nicolaie Pătrașcu și spătarul Preda Bu- zescu să-i ia urma pe calea Dolheștilor. Dar aceștia avură parte de harțuri puternice și îndîrjite în lungul drum străbătut iar în jos de Tîrgul Neamț fură izbiți de pedestrima căpitanului Co- zimski.

Trudnică a fost calea străbătută de marea oștire prin ploaie, pînă dincolo de minăstirea Dolhești. Coloanele pedestrimii, carele de povară și tunurile șerpuiiau pe văile nesfîrșite, silind să nu se înămolească pe drumurile desfundate ale ținutului Cîrligătura. Această zăbavă răscolea neliniștea în care se zbătea Luca Ropălă și zdruncină planul mării sale Mihai Vodă, de a nu da răgaz dușmanului să-și adune laolaltă oștirea. Se știa că paharnicul Simion Movilă luase drumul Cetății de Scaun al Iașului, cu rămășițele oștirii înfrînte la cetatea Crăciuna Moldovenească de către voievodul Nicolaie Pătrașcu, împreună cu stolnicul Stroe Bu- zescu.

Ropotele potopului se mai domoliseră și tânărul căpitan de la Moldova, alături de Aga Leca și de medelnicerul Cristea, înfășurați în burmuzuri de piei de capră cu glugi, călărea cu lehamite în pasul pedestrimei și nu izbutea să-i vorbească măriei sale. De câteva ori încercase să pătrundă printre marile căpetenii ale oștirii, de care era înconjurat Mihai Vodă și tot de atâtea ori fusese nevoit să se întoarcă între ai săi. Numai când postelnicul Bașotă, trecut în galop pe lângă ei, îndreptînd fruntea coloanei înspre dreapta, își dădu seama că se aflau pe drumul satului Cotnari și de bucurie băgă pîntenii în burta calului. Dar în clipa când Banul Manta și căpitanul Gaspar Sibrik se luară după senatorul Pan- cratie Sennie și Mihai Vodă rămăsese numai cu banul Mihalcea, Luca fu ajuns de cei doi prieteni, care se și alăturară domnului.

— Care vi-i păsul, căpitanii mei? rosti el înșeninat și-și trecu murgul, în pas domol, pe iarba udă din marginea drumului, unde se apropie și Luca Ropală.

— Am venit să cerem încuviințarea de a pleca în is... iscoadă, măria ta, își repezi răspunsul medelnicerul.

— Tocmai acum, cînd căutăm loc de popas? Umblați cu luminarea după stropșeală? N-aș vrea să am și grija voastră, feții mei, îi muștră cu blîndeță, oprindu-și calul.

— Prin partea locului se află oameni cunoscuți casei noastre, mărite doamne, glăsui Luca de lângă banul Mihalcea, și ne-ar putea fi de folos.

— Neistovitul vostru neastîmpăr poate fi primejdios în coastele dușmanului; ești cel mai tînăr căpitan al nostru, Luca, și virtutea-i bine să se suple chibzuinței.

— Măria ta, le sări și Aga în ajutor, voi fi și eu cu ei, la care banul zîmbi într-ascuns.

— Prin partea locului se găsesc și vinuri bune și de vei da și peste vreun ospăț... reluă Mihai Vodă, pornind pe rîs, cu înțeleș.

— Domnia sa Aga s-a dovedit vrednic în orice primejdie, slăvite doamne, căută să-i sprijine banul Mihalcea, fără să se zărească nici urmă de glumă pe fața sa.

— Numai din za... zavistie a ajuns la urechea măriei tale gustarea luată pe ap... apucate, în sărăcia unor bieți călugări bătrîni și înspăimîntați, își apără Cristea Vornic prietenul, cînd Luca îi luă vorba.

— Cunosc căi cotite pînă la casa unui răzăs, de la care aş putea afla multe, strălucite doamne, mai adăugă el, stăpînit de nerăbdarea de a grăbi nimicirea oştirei lui Ieremia Movilă.

— Bine, bine, încuviinţă Mihai Vodă, ridicîndu-şi braţul de sub mantia-i udă; veţi pleca de îndată ce ne aşezăm tabăra. În- cunoştiinţa-i şi pe domnia sa Banu Manta.

— Să trăieşti, măria ta, strigară ei într-un glas şi o luară în trap mare de-a lungul coloanei, care înainta anevoios.

Tabăra fu alcătuită la marginea pădurii din coasta satului Cotnari şi către dimineaţă sosi şi voievodul Nicolaie Pătraşcu în fruntea călărimii sale, însoţit de stolnicul Stroie. Fură primiţi cu chiote de bucurie şi duşi în urale pînă la cortul mării sale Mihai Vodă. După cîteva ceasuri de la sosirea lor se ivi de după culmea dealului şi pedestrima spătarului Preda Buzescu, dar din cauza ropotelor de ploaie, care începuse, de-abia se zăreau. Ploua ca în toiul verii. Norii grei se rostogoleau pe cer spintecaţi de fulgere orbitoare şi tot văzduhul se cutremura de trăsnete asurzitoare, ceea ce-l făcu pe Mihai Vodă să nu mai pună oştirea în mişcare în acea zi.

Cei trei voinici, încălecaţi pe caii lor, cu cozile înnodate, părăsiseră de mult tabăra şi erau departe cînd oştirea se reîntregi, odată cu ivirea soarelui deasupra curcubeului arcuit peste pădure. Tăranii de prin împrejurimi veneau cu traiste şi desage, împărţind oştenilor din ce mai găseau prin. sărăciile lor gospodării. Numai cîmpurile nu putuseră fi pirjolite, fiind verzi, astfel că nu se ducea lipsă de nutreţ.

În acea seară şi toată noaptea harţurile duşmane se întetiră într-atît, încît pe toate laturile taberei se dădeau lupte. Gonaşii orînduiţi de spătarul Preda şi haiducii căpitanului Baba Novac îi puseseră în destule rînduri pe fugă, dar nu reuşiră să se lămurească dincotro vin atîţia.

Sub salcîmul din faţa cortului domnesc, în dimineaţa zilei de 12 mai a anului 1600, Jurea aşeza o masă joasă, cînd Mihai Vodă ieşi în lumina orbitoare a limpezimii cerului. Strîns în pieptarul lui de piele cu nasturi de cerb; proaspăt la chip, privirea i se opri cu mirare peste micuţa podgorie a lui Ştefan cel Mare, cu renume tot aşa de mare, cînd pe coama dealului se iviră patru călăreţi. Se aşeză la masă, fără a-şi lua ochii de la minunatul lor galop către tabără şi numai cînd descălecară, în uralele şi risetele oştenilor, îşi dădu seama cine puteau fi, deşi cel de-al patrulea îl ţinuse în îndoială. Dar toate se limpeziră pe

măsură ce înaintau grăbiți spre cort, împingînd un oștean leah dezarmat.

— Să trăiești, măria ta, izbucniră ei, cînd ajunseră sub privirea strălucitoare a domnului.

— Bun venit, pîrdalnicilor, le răspunse el cu sprinceana ridicată; vă duceam grija; care vă sînt veștile și pe unde rătăcirăți?

— Tabăra dușmană se află la o poștă de cale, înspre apa Jîjiiei, slăvite doamne, rosti căpitanul Luca Ropală, înaintînd dintre oștenii care năvăliseră în urma lor. Pedestrimea și călărașii o pot lua peste cîmp, însă carele cu poveri și tunurile nu pot străbate decît pe drumul satului Verbia.

— Și-au făcut par... parcame, măria ta, ca s-avem din ce-i scoate, se repezi în vorbă și medelnicerul Cristea, strîrnind hohotele celor din preajmă.

— Ați descoperit cumva așezarea tunurilor? Apa se poate trece cu ușurință? întrebă Mihai Vodă, ridicîndu-se de la masă.

— Domnia sa căpitanul Luca Ropală a reușit să capete lămuriri de la prinsul pe care l-am adus, răspunse Aga Leca, silindu-l să ingenuncheze. Dintru început nu scotea o vorbă.

— Dar cînd domnia sa Aga a binevoit să-i strîngă nițel be... beregata, îi luă vorba medelnicerul, i s-a deslegat limba, la care toți se porniră pe ris, odată cu zîmbetul înflorit pe fața mării sale.

— Faceți loc, strigă domnul, cu ochii în partea din care veneau Banu Manta, spătarul Preda și între căpeteniile ungurilor, banul Mihalcea și ceilalți frați Buzești. Și acum, vorbărețule, urmă domnul după ce se strînseră toți în jurul său, lasă-l și pe vrednicul nostru Luca să ne spuie din cele ce a izbutit a afla.

— Oștirea Ieremieii Vodă, începu acesta, alcătuită mai mult din oameni de strînsură, se ridică la vreo douăzeci de mii de suflete, înșirată de-a lungul pirăului Jîjiia. Husarii leși și nemți, împla- toșai, o fost lăsați la apararea cetății Suceava, cam la vreo două mii, la care ar mai fi pedestrima moldovenească, a cărui număr nu-l cunoaște. În valea Jîjiiei au douăsprăzăci tunuri mari și zece săcălușe, presurate printre răchiți și tufe de papură. Apa-i pină la genunchi acuma și vara nu se mai vede din gloduri.

— Am putea afla cine se găsește în fruntea călărimii polone? întrebă voievodul Nicolae Pătrașcu, venit și el cu câteva clipe înainte de la cortul său, la care Luca îl ridică pe leah din genunchi și-i vorbește cu blîndețe.

— Spune că toată călărimia leșască, amestecată cu cea nern- țască, adusă de prințul Sigismund Bathori, se află sub comanda hatmantului Zamoiski, răspunse tînărul căpitan.

— Dați-i de mîncare și oaspetelui vostru și de se va dovedi că a spus adevărul să i se cruțe viața. Tălmăcește-i, Luca, vorbele mele și întreabă-l dacă ne-a tănuțit ceva din cele ce știe, porunci domnul, la care acesta îi vorbește din nou în graiul lui.

— Îmi spune că-i gata să întărească prin jurămînt lămuririle pe care le-o dat și că nu dorește decît să se întoarcă nestricat la baștina lui, măriia ta.

— Așa să fie și nu altfel, întări domnul hotărîrea sa.

— Desfacem tabăra și pornim la drum, slăvite doamne? întrebă banul Mihalcea.

— Mai începe vorbă? Acum știm ce avem de făcut, îi răspunse Mihai Vodă, cu sprinceana ridicată; căpitanul Luca Ropală ne va fi călăuză la trecerea oștirii pe scurtime. Tunurile și carele vor fi îndreptate pe drumul satului Verbia și străjuite de oștenii voievodului Nicolae Pătrașcu. Și acum, cinstite al nostru spătar Preda să te vedem în cît timp vei desface și ridica tabăra.

— În două ceasuri, măriia ta, răspunse acesta grăbit și se repezi prin calea deschisă de oștenii care alergau înspre tarhaturile lor.

Printre colinele care străjuiau țările goale și pustii, din lipsa oamenilor și a vitelor de muncă, primăvara își vlăguia tăriile în buruieni și bălării nesfîrșite. Fiara foamei își va arăta în curînd colții, dacă lăcustele nu vor fi alungate peste hotare, cît mai e vreme, ca oamenii să-și caute de necazurile lor. Coloanele oștirii alcătuită din munteni, ardeleni, maghiari și secui străbăteau po- noarele și coborau văile sub lumina gloriosului soare al primăverii. Cîteva harțuri dușmane, slobozite de prin cînguri, fură stropșite de călărașii de margine și cei scăpați de urmăritori se pierdură în adîncul zării. Căldura soarelui, trecut de amiază, do- gora ca în luna lui cuptor; caii erau în spume și oștenii căutau drumul prin glodurile țarinilor; moleșiți sub poveri și arme, cînd de pe spinarea unei coline se iviră văile Jijiei.

Ieșit în lături dintre căpeteniile oștii sale, Mihai Vodă își opri calul pe coama dealului și printre gene își petrecu privirea peste întreaga desfășurare a priveliștii. În spatele unor sălcii și stufărișuri, care șerpuiau de-a lungul gârlei, zări bordeiele unui cătun și aripile triste ale unei mori de vânt, încremenite în vreme. Totul era cufundat într-o liniște molcomă și i se păru că micile așezări omenești erau părăsite de veacuri, cînd în lunca de pe coastă zărî pale răzlețe de fum și o cumpănă de fintină se ridică deasupra zării. Mai departe, un tăpșan verde era năpădit de prea multe vite pentru sărăcia înconjurătoare. Privirea i se opri apoi la cotitura pîrului și cu sprinceană ridicată, un îndemn din taina gîndurilor sale îl făcu să întrezărească locul din care ar putea să stăpînească întreaga putere a dușmanului pe acel cîmp de bătălie, cu sorți egali. Încet-încet i se lămurî cea mai bună desfășurare a oștirii și puțința de a-și pune tunurile în bătaie din trei părți deodată. Un zîmbet îi flutură pe sub musteți și tare ar fi dorit să vadă furia de fiară încolțită a lui Ieremia Movilă și fața de pa-pistaș înspăimîntat a bîcșnicului principe Sigismund Bathori. În acea clipă nu mai avea nici o fărîmă de îndoială asupra izbînzii sale și dintr-o tresărire dădu pînteni armăsarului, care porni în trap mare de-a lungul coloanei de oșteni.

În șesul Jijiei, căpitanii de steaguri primîră porunca de a fi gata să zdrobească orice încercare a dușmanului de-a trece gîrla, pînă la sosirea tunurilor. Sfatul de război, cu căpeteniile oștirii, dură mai puțin ca niciodată și nimeni nu răstălmăci planul pe care Mihai Vodă li—1 înfățișă tot, ca niciodată, de-a călare.

Desfășurarea pedestrimei se făcu de-a lungul gârlei, cu mare întărire de cavalerie, către cotul apei și departe de bătaia tunurilor care răscoleau zădarnic ecourile văii. Două încercări de trecere ale dușmanului fură zădărnice cu pierderi neînsemnate și tunurile încetară. De peste gîrlă se simțea o nerăbdătoare așteptare, dar Mihai Vodă nici nu bindisea să pornească vreun atac, atîta timp cît nu avea cu ce să-și deschidă înaintarea. De-abia la asfințitul soarelui, după nenumărate ciocniri, se ivi pe zare oastea voievodului, care fusese întîmpinată de steagurile de roșiori ale celor trei prieteni, între care se afla și neastîmpăratul căpitan Baba Novac. Dar de îndată ce fură zărite carele și tunurile coborînd colina drumului, călărașii oastei dușmane porniră în galop și izbutiră să treacă

apa pîrîului, unde se încinse o luptă aprigă cu sulii și săbii, care scînteiau în razele piezișe ale apusului de soare. Senatorul Pancratie Sennie și spătarul Preda Buzescu cerură încuviințarea să sară în sprijinul voievodului, dar Mihai Vodă, cu toată îngrijorarea neprevăzutului și simțind primejdia unui nou atac al pedestrimei dușmane, porunci întărirea apărării malurilor, răscolite din nou de bătaia tunurilor. În mai puțin de un ceas noua încercare de trecere a gîrlei fu respinsă, în care timp tunurile și carele fură aduse nevătămate și rămășițele călări mii leșești împrăștiată pe vale.

— Acum văzui pentru prima oară, tată, ce poate făptui un măciucar, fură primele vorbe ale voievodului, cînd descălecă în dreptul căpeteniilor adunate în jurul domnului.

— Să mă ferească sfîntul de pălitura șchiopului, măria ta, glăsui căpitanul Baba Novac, ștergîndu-și sudoarea de pe frunte.

— Se cuvine, mai întîi, să vă aducem laudă și mulțumire pentru izbînda voastră, îi întîmpină Mihai Vodă, trecîndu-și dreapta peste umerii vlăstarului său, cu vădită mîndrie. După faptele tale de vitejie din Țara de jos, aflate de la domnia sa stolnicul Stroie, azi ai dovedit, fiule, sub ochii noștri, mare virtute, că ne-ai adus tunurile în bună stare.

— Îmi datorez viața unui vrednic măciucar, tată, își repetă el gîndul, fără a se semeți de laudele părintelui său.

— Și cine-i acel oștean? întrebă domnul, ridicînd sprinceană.

— Măc... Măcăleandru, măria ta, răspunse Cristea Vornic, bucătarul domniei sale Aga Leca.

— În lupta din săbii care se încinsese între noi și Ieși. rosti Luca Ropală, măria sa voievodul Nicolaie Pătrașcu se afla în primejdia de a fi străpuns pe la spate de un fustaș, cînd fu prăbușit de pe cal de ghioaga vrednicului Măcăleandru. Îi un țaran din satul Pipirig, care ni s-o alăturat nouă în preajma cetății Neamțului, mărîte doamne.

— El ne-a adus iar... iarba de pușcă a leșilor și ceva merinde, la vreme de noapte, adăugă repezit medelnicerul, stîrnind zîmbete pe fețele celor care știau mai multe.

— Să-mi fie înfățișat, iubite al nostru Agă, după cină, rosti Mihai Vodă către acesta, cînd calul căpitanului Cocea se opri în latura lor.

— Tunurile stau gata în bătaie, la porunca măriei tale, rosti acesta, la care Mihai Vodă făcu semn spătarului Preda și încălecă, ajutat de Aga Leca.

Liniştea calmă a amurgului își întindea vălurile peste șesul Jijiei și oștenii, la sunetul goarnei de retragere, lăsară în urma lor străjerii rînduiți cu paza malurilor, care se aflau acum și sub bătaia tunurilor. Nu li se îngăduiră să aprindă focuri și trebuiră să se mulțumească numai cu mîncare rece.

Noaptea fu întunecoasă, corturi nu se ridicaseră și oșteni călări treceau mereu de-a lungul malului apei, priveghind ca nici străjerii să nu adoarmă pînă le vine schimbul, de teama vreunei învăluiri neașteptate. Într-un tîrziu, după ultimul sfat cu căpeteniile oștirii, Mihai Vodă se întinse pe paiele unei căruțe cu coviltir și spre mirarea lui Jurea adormi, fără să-și scoată nici măcar zalele. După ce-și legă cîinele de roata căruței, se culcă și el dedesubt, pe o sarică, dar cu greu adormi. Îi părea bine că nu plecase din ținutul Neamțului, cum îi încuviințase măriia sa și-i rămăsese în preajmă și la această grea încercare.

De-abia mijea de ziuă cînd căpitanii Cocea, Gaspar Sibryk, Mirza și postelnicul Bașotă, cu oamenii lor, trăsaseră tunurile către mal, cu bătaia peste gîrlă, cînd Mihai Vodă se și arătă călare între Banu Manta și spătarul Preda Buzescu. După ce trecură de-a lungul șirurilor de pedestrași, care așteptau tăcuți și gata să pornească la atac, se întoarseră prin spatele lor și prin fața întregii sale călărimii, mulțumit că toate fuseseră orînduite așa precum se hotărâse de cu seară. Apoi se îndreptă către grupul de căpetenii, care se aflau pe un dîmb din dreptul cotului apei. Cu chipurile încordate și tărie în priviri, aceștia îl primiră cu voce bună și în liniște îi urară, ca todeauna, izbîndă, la care domnul și generalul lor le zîmbi cu încredere.

— Bună vreme, căpitanii mei, rosti Mihai Vodă, strîngînd friul lui Sultan, armăsarul său din lupte grele. Și eu nu vă doresc decît bucuria izbînzii, singura plată a trudnicului nostru zbucium. Toată nădejdea mea se află în puternicele voastre brațe.

— Și credința noastră-i în vitejia și iscusința măriei tale, îi răspunse banul Mihalcea.

— Mă bucură să vă simt încrederea care ne dă tăria izbăvirii în primejdii, reluă domnul, ridicînd dreapta — și acum la desfășurarea oștirii!

— Ascultăm, măria ta, glăsui Banu Manta.

Domnia sa căpitanul Aron
Secuiul și spătarul Preda cu
călărașii lor vor sprijini aripa
stingă a pedestrimei române,
unită cu cea secuiască. Pe
latura dreaptă pedestrimea
va fi străjuită d

e

domniile lor cancelarul Ștefan Iojika și senatorul Pancratie Sennie, cu toată călărirea maghiară. La primul zvon al goarnelor de luptă veți năvăli înspre gîrlă și înainte ca dușmanul să schimbe bătaia tunurilor, vă opriți. Acolo faceți în grabă loc iureșului panțirilor și roșiilor voievodului Nicolaie Pătrașcu și în vreme ce ei sparg rîndurile dușmane, intrați în urma lor. Potcoava va fi strînsă de călărirea domnească. Calea vă va fi deschisă de tunurile grele la semnul meu și vor înceta de îndată ce treceți gîrla. De acolo toți oștenii vor înainta în fugă cu chiote și urale, în sunetele trimbițelor, tobelor și surlilor, care înfricoșează. Și-acum, în liniște, la treabă, cu sîrg la locurile sorocite, dragii mei, și ată- cați fără cruțare, ca să stăvilim primejdia. Să ne revedem cu bine și cu sănătate! își încheie Mihai Vodă planul bătăliei.

— Să trăiești, măriă ta, strigară toți odată, punînd pînteni cailor. Răcoarea dimineții, așteptarea surdă a miilor de oșteni, care nu erau decît ochi în orăcăitul broaștelor deșteptate de purpura zorilor, făceau încordarea nerăbdării și așteptarea mai apăsătoare. Oștenii, împeștrîți în porturi diferite, urmăreau cu priviri îndărjite fojgăiala omenirii bulucită peste gîrlă și chipurile lor, în soare, păreau că-s de aramă. Mihai Vodă mai trecu o dată prin fața rîndurilor lungi, în trap mare, ținînd în dreapta sa pe tînărul vlăstar domnesc, strîns în zale strălucitoare și cu coif de argint peste pletele-i castanii.

De pe o movilă ridicată în mijlosul oștirii și în dreptul cotului Jijiei, Mihai Vodă stăpînea întreaga priveliște a cîmpului de bătăie. Pana de cocor înfiptă în calpacul său tremura în neastîmpărul bătrînului armăsar, care juca pe picioarele lui subțiri și pîntenate. Pe fața domnului, senină ca todeauna în clipele supreme, nu se zărea nici o umbră de șovăială care să-i tulbure credința în izbîndă și totuși în privire păstra o ușoară mîhnire, de cînd trecuse a doua oară prin fața rîndurilor de oșteni. Prea marea desfășurare a oștirii sale nu-i dăduse putința să-și rostească obișnuita-i cuvîntare, care-i făcea pe toți să treacă și prin ziduri. Soarele se ridicase peste lunca satului Verbia și Mihai Vodă nu mai aștepta decît sunetul goarnei prin care i s-ar fi vestit că toate căpeteniile își luaseră în stăpînire unitățile. În spatele movei pe care era urcat, încălecați pe cai iuți, așteptau și căpitani Stoiai

Strîmbeanu, Calotă Buzoianu și Radu Florescu, gata să ducă în cea mai mare grabă noile porunci, la caz de schimbare a tacticii de luptă.

În latura călărimii voievodului se auzeau risete înăbușite, unde Mihai Vodă grupase pe cei mai tineri căpitani, sub tainica oblăduire a căpitanului Baba Novac. În acea încordată așteptare, căpitanul Cristea Vornic își încerca arcanul pe grumazul Agăi Leca și voievodul îi spunea lui Luca Ropală că-i pe măsura lui Ieremia Vodă. Din cealaltă latură se auzeau zădarnicele îndemnuri ale căpitanului Baba Novac, prin care vroia să-l facă pe Măceleandru să ia sulita pe care i-o întindea, dar acesta nici în ruptul capului nu și-ar fi lepădat ghioaga lui. De cînd îi șoptise, rîzînd, șăgalnicul medelnicer că se află între țîlhari, cu toate că nu avea nimic de preț asupra sa, ghioaga îi dădea stăpînire de sine.

De peste apă se vedea mișcare mare de pedestrimă către vadul drumului, pe unde se bănuia că va năzui Mihai Vodă cu oastea sa. Socotise bine căpitanul Luca Ropală, care cunoștea meșteșugurile de apărare ale moldovenilor, că Ieremia Vodă nu-și va părăsi parcamele decît la caz de izbîndă. De aceea Mihai Vodă, în sfatul căpeteniilor sale, schimbă planul bătăliei și așezarea tunurilor grele, anume ca prin bătaia lor să taie puțința dușmanului de a se retrage în parcame, de unde cu greu i-ar fi putut dovedi.

Deodată, peste freamătul nerăbdării se auzi o goarnă și odată cu ea mîna dreaptă a arhanghelului încălecat sus pe movilă se ridică. Trăsnetele tunurilor răscoleau văile și neașteptata năvală de la cotul gîrlei stîrni învîlmășeală în rîndul pedestrimii dușmane, bulucită la vadul drumului. În iureș asurzitor, falanga strînsă și bine orînduită a Banului Manta trecu apa și se desfăcu în două, pentru învăluire, prinzînd din coaste pedestrima căpitanilor Guliski și Cuzimski. Pe calea deschisă, în galopul cailor, voievodul Nicolaie Pătrașcu sparse cu repeziciune nemaipomenită rîndurile dușmane. Ploaia de săgeți, focurile de archebuze și flinte ale oștenilor de pe laturi, răreau rîndurile dușmane, care începură a bate în retragere, în timp c-e călărirea domnească strîngea potcoava din coaste. Capetele cleștelui sugruma retragerea spre parcamele răscolite de tunurile grele și neorînduiala oștirii pusă pe fugă descoperi călărirea polonă și moldovenească, în fruntea căroră se iviră Ieremia Movilă, cu ochii holbați de spaimă și casca de argint a prințului Sigismund Bathori, cu obrăzarele lăsate. Țîlharii căpitanului Baba Novac sporiră groaza Ieremiei Vodă cu

răcnetele lor, cînd dădură de cavaleria polonă și nemțească. Drept în clipa cînd medelnicerul Cristea Vornic învîrtea arcanul, îi tăiară calea hultanii, stropșind în dreapta și în stînga, pe cînd Aga Leca reteza numai capete cu sulîța pe care o rotea ca pe o morișcă. Dar Luca reuși să se strecoare din nou în față, urmat de medelnicer, cu ochii pe Ieremia Vodă, care-și întorcea calul după cel al principelui Sigismund Bathori, cînd voievodul răcni la el, înspăimîntat. Un leah căzut de pe cal era gata să-l străpungă pe Luca, dar o pocnitură de ghioagă îi zdrobi capul la timp și în aceeași clipă Măcăleandru se prăbuși de pe cal. Numai căpitanul Baba Novac prinse cu coada ochiului năpraznica moarte a lui Vasile Măcăleandru, în ceafa căruia pătrunsese o sulîță din goana calului. Aga Leca, zărindu-și prietenii gonind după cei doi fugari, băgă pintenii în burta calului și lepădă sulîța. Calea le fu închisă de cițiva cavaleriști leși, care acoperiseră retragerea căpeteniilor lor și o luptă înverșunată se încinse pînă ce-și croiră drum spre larg.

Pedestrimea moldovenească, prinzînd de veste că Ieremia Vodă împunsesse fuga și că oștenii călări galopau înspre lunca din spate, cuprinși de spaimă, se împrăștiară care-ncotro. Numai oștenii în dobîndă ai hatmanului Tăzlăoanu, din primele rînduri, neștiind ce se întîmplă, ținură lupta și pînă la urmă, cei rămași cu viață, se predară.

— Să se adune leșurile acestor vrednici oșteni, căzuți cu arma în mină pe cîmpul de bătaie și deasupra lor să se ridice o movilă, porunci Mihai Vodă, trecîndu-și năframa peste față.

— Dar nu erau decît o adunătură de nemernici, hoți și tilhari, tocmiți pentru jacuri și pradă, măria ta, spuse spătarul Preda cu obidă, îmfierbîntat de munca ce-l dăduseră.

— Mă uit mai cu scîrbă la fuga și graba în care și-au părăsit virtutea ostășească și steagurile, ca niște mișei, căpeteniile oștirii, îi răspunse Mihai Vodă, pornind în trap mare către sălciile din apropiere. Acolo, voievodului Nicolaie Pătrașcu îi lega rana de la braț doctorul grec, între Banul Mihalcea și senatorul Pancratie Sennie.

De pe dealul mînăstirii Galata, Mihai Vodă, din capul mesei lungi, așezată în fața cortului domnesc, privea tăcut cetatea de scaun a Moldovei și vechiul tîrg al lașului, care se desfășura între minunatele sale coline. Prînzul pe care-l luase împreună cu toate căpeteniile oștirii nu-i descrescise fruntea de

tainica lui mîhnire din acea dimineată, cînd îl liberase pe vrednicul și bunul său slujitor de credință, Jurea.

Trecuse trei zile de la fulgerătoarea izbîndă de pe apa Jijiei, în care Mihai Vodă dăduse răgaz oștenilor pentru odihnă și tabăra se întinse pînă sub pădurea satului Miroslava, de pe drumul Voi- neștilor. Acum, la masa la care-și opri oaspeții, dorea să primească sfat și sprijin după bătălia ciștigată, dar în care nu izbutise să-și răpuie dușmanul, care se putea ridica oricînd din nou. Pierderi mari nu avusese, dar era pentru prima oară cînd o oștire întreagă îi scăpase prin fugă, lăsîndu-i tunuri, cai și arme, dar și necazul de a o lua din nou în urmărire. Ca să cucerească cetate cu cetate și tîrg cu tîrg i-ar fi trebuit luni întregi de trudă și zbucium. Iscoadele trimise pe urmele fugarilor fuseseră nimicite. Tîrgoveții de peste apa Bahluiului și cei din dealul Copoului spuneau că prin acele părți nu intrase nici o oștire, iar la palatul domnesc, zăvorit între zidurile cetății, nu se vedea mișcare. De două zile era privit ca în palmă, de pe dealul Gălății, dar nu se arăta nimic, în această descumpănire trebuia luată o hotărîre asupra orașului pe care-l ținea în observație și în care se bănuia că se adăpostește Ieremia Vodă cu toți ai săi. Aceasta îl îndirîja și-i întărea dorința de a fi uns domn al Moldovei, în acel vestit oraș de Scaun, de unde va putea porni lupta pentru cucerirea Sucevei și a cetății Hotinului.

Doctorul Masteros ieși din cortul domnesc și întrerupse firul gîndurilor domnului. Linistea în care se aflau marele căpetenii, precum și vestea că voievodul nu mai are frebințeală și că rana merge spre tămăduire, mai înseninară pe domn și-l făcu să se ridice de la masă, începînd a se plimba de-alungul pajiștei.

— Măria ta, se auzi glasul
cald și rotund al banului
Mihalcea, de îndată ce
căpătase credința că-i ghicise
gîndurile; cetatea de Scaun a
Moldovei îți stă la picioare și

noi toți sîntem gata să ne
primești în alaiul domnesc

.

Ca o mîngîiere nevăzută, asprimea din privirea domnului se îndulci şi paşii i se domoliră.

— Mai înainte chiar, socotii nimerit să aşezăm cîteva tunuri în două părţi ale tîrgului, de unde se va trage numai spre înfricoşare. Mi-aş călca inima în picioare de s-ar face stricăciuni acestei minunate aşezări.

— Răspund cu capul, mărite doamne, glăsui spătarul Preda Buzescu.

— Numai la Florenţa mi s-a dat să văd asemenea priveşte scîldată de razele soarelui şi ocrotită de colinele înconjurătoare, strălucite doamne, rosti banul Mihalcea, privind din nou peste tihna bătrînului oraş.

— În două ceasuri trec Bahluul cu cîteva sute de oşteni călări şi bat în porţile cetăţii, se însufleşi şi Banu Manta; dar Mihai Vodă ridică dreapta în semn de linişte şi rămase cu privirea aţintită înspre latura taberei, pe unde intrară, galopînd către cortul său, trei călăreţi. De îndată ce-i recunosc, un zîmbet îi lumină faţa şi se aşeză din nou în capul mesei, spre nedumerirea celorlalţi.

Plini de praf şi asudaţi, cei trei săriră de pe caii care erau o apă şi aruncînd dirlogii năvăliră în faţa domnului.

— Cum aţi cutezat să părăsiţi cîmpul de bătaie, fără încuviinţarea marelui spătar? tună glasul domnului, cu prefăcută mînie.

— • Nu mai era vreme de zăb... zăbavă, strălucite doamne, că ei aveau cai odihniţi, se repezi iar primul în vorbă căpitanul Cris- tea Vornic, clipind de nerăbdare, ca să se liniştească domnul şi să poată vorbi în voie.

— Am urmărit fuga Ieremiei Vodă şi a lui Jigmond Bathori, măria ta, adăugă Aga Leca, pentru deplina lămurire, liniştindu-se cînd zări zîmbetul tainic cu care-i privea domnul.

— ■ Galopam de zor, într-o întinsoare, de credeam că are să crăpe caii sub noi. La grajdurile domneşti de la Cotnari am schimbat şi noi caii, în urma lor, cunoscînd că drumul are să ne fie lung, pînă-om izbuti să aflăm încotro o luat-o, completă şi Luca Ropală.

— Şi? făcu Mihai Vodă cu sprîncenele ridicate, rotindu-şi privirea peste feţele celor din jurul mesei, care ascultau cu încordare şi totuşi înveseliţi de reîntoarcerea lor.

— De-ndată ci-o plecat ei, am stropsit slujitorii şi numai aşa am capatat cai mai buni, răspunse tot Luca.

— Domnia sa Aga l-a strâns bine pe staroste și astfel s-a în... înduplecat să ne dea cai, după care l-a agățat într-un cui, mărirea ta, mai spusese și medelnicerul, uitându-se cu ochi de copil flămînd la resturile de pe masă, de stîrni risul domnului.

— Mai taci, vorbărețule, că nu-i de șagă, rosti Mihai Vodă; voi îmi răsturnați toate socotințele ce le făcui. Vorbește, Luca!

— La un han din drumul Pașcanilor fugarii o oprit, da n-au putut capata decît cinci cai de schimb și ei erau unsprîzăci, mărirea ta. După ce o îmbucată cîte ceva în grabă, Ieremia Vodă o ieșit cu prințul după el și-o dat poruncă de plecare. Noi ne aciuasem într-o livadă, de unde țineam hanu în priveriște, cu caii vlăguți și însați. De cum i-am văzut plecînd am năvălit în han și domniei sale Aga Leca nu i-o trebuit mult să-l ție strîns de grumaz pe hagi, ca să-i spuie că o luat drumul Sucevei.

— Spre Suceava... murmură gînditor Mihai Vodă, adunîndu-și sprincenele.

— A fost cumsecade bietul o... ovrei...

— Se înserase și noi eram călători de la drum lung, nemîncăți și rămași fără cai, îi luă vorba medelnicerului Aga Leca.

— Și ați găsit cai? întrebă Mihai Vodă.

— Am fost nevoiți să rămînem la han și a doua zi am luat caii lor, că erau potcoviți și mai buni ca ai noștri, răspunse Luca.

—• Domnia sa medelnicerul nsotru a străbătut drumul la întoarcere pe calul mării sale Ieremia Movilă și eu pe al prințului, se semeți Aga.

— Han... hangiul s-a bucurat și. clănțănea din dinți cînd a văzut că are cîntea să ne primească în os... ospetie.

— La plecare căpitanul Luca Ropălă l-a despăgubit cu un ban mare și el nu mai înceta cu plecăciunile, zise Aga, trecîndu-și mineca peste frunte.

— Cînd văzu gal... galbenul ne-a mai spus că doi dintre căpitanii lor vor rămîne la vadul Moldovei ca să îndrepte oștenii scăpați din luptă spre Hot... Hotin, slăvite doamne.

— Numai o mie de pedestrași să fie îndreptați către Suceava, adăugă Luca.

— Cu greu am izbutit să-l stăpînesc pe acest moldovean, iute la mînie, ca să nu tîbărească asupra Ieremiei Vodă, cînd ieșise

din han. Mai toți aveau pistoale turcești, că altfel... se opri Aga Leca, strângînd minierul săbiei.

— Tot îi vin eu de hac pînă la urmă, izbucni încruntat Luca.

— Auzit-ați, căpitanii mei? rosti Mihai Vodă, sculindu-se de pe scaun; nici o clipă de răgaz: spre Suceava!

— Lăsăm în urmă lașul, necuprins, măria ta? întrebă cu mirare Ștefan Iojika.

— Acum cînd îl avem pe taler, slăvite doamne? se ridică și spătarul Preda de la masă nedumerit.

— Să mai dau răgaz lui Ieremia Vodă să se alcătuiască din nou? La Suceava, cît mai grabnic, căpitanii mei! strigă Mihai Vodă, izbind cu pumnul în, masă.

Cu toată ploaia de la vadul Moțcăi, a râului Moldova și furtuna din codrii Boroaiei, lungul drum anevoios către Suceava fu străbătut într-o săptămînă și numai cu trei popasuri mai mari.

În dimineața zilei de 19 mai a anului 1600 oastea lui Mihai Vodă împresură cetatea din trei părți, la poalele căreia se desfășura, pe vale, tîrgul Sucevei. Avîntul renumiților husari, împlătoși cu cai cu tot numai în fier, fu stăvilit de tunurile mici, așezate cu dibăcie de căpitanii Gaspar Sibrik și Mirza, în timp ce căpitanul Cocea bătea cetatea de pe dîmbul drumului cu tunurile grele. Dar și cele ale moldovenilor vărsau foc printre creneluri, astfel că încercuirea nu se putea strînge sub flăcările morții. Falnica cetate a lui Ștefan cel Mare, lăsată de puternicul său ctitor stăpînă a Sucevei, peste vremi, apăra cu nestrămutată credință Scaunul țării și părea că-și așteaptă domnul, plecat la marea bătălie cu moartea, ca s-o izbăvească iarăși de primejdie.

Mihai Vodă, încălecat pe Sultan, care dădea semne de mare neliniște și bătea cu potcoava în piatra vechiului drum, primea cu înfiorare în auz cutremurătorul trap al lui Voiteș, în zarva luptei de-abia începută, cu privirea tulburată de măreția privescîtoare, de neînțînate, își aplecă fruntea și, ca niciodată, făcu un semn. Toate tunurile de pe vale își încetară trăsnetele; atunci ca din senin, se ridicară în slavă strigăte de bucurie și întreaga pedestrimă moldovenească, aflată pe „Cîmpia Dreptății”, cobora cu căciulile puse în vîrfurile sulitelor. În strigăte asurzitoare, de „Trăiască Mihai Vodă, domnul Moldovei!” fură primiți cu urale sub steagurile muntene și ardeleni. Ca prin minune și tunurile de pe cetate amuțiră, ca apoi și tunarii din cetate să năvălească sub steagurile oștirii românești. Pe dată Mihai Vodă dădu porunci de grabnică schimbare a orînduiei bătăliei în fața

zidului de fier al călărimii polone. Marele hatman Zamoiski răcnea din răputeri, pe sub casca-i de argint, ca să-și stăpânească husarii, înspăimântați de înaintarea măciucarilor munteni ai lui Baba Novac și ghiogarii lui Luca Ro- pală. Numai Cristea Vornic și Aga Leca își luaseră sulilele și păzeau laturile înaintașilor, întărite de pedestreimea spătarului Preda. Lupta grea și înverșunată dură aproape două ceasuri, fără ca harnicii atacători să poată clinti stînca de fier, care bănuia primejdia învăluirii dacă s-ar fi îndepărtat de șanțurile cetății. La răcnetele căpitanului Baba Novac oștenii lui, ca și cei ai lui Luca Ropală, săriră de pe cai și într-un iureș de groază pătrunseră printre sulilele grele cu prapuri, astfel că în loviturile de măciucă și a ghioagelor grele, primejdioasele arme ale cavalerilor rămaseră nefolositoare. În acea nemaipomenită învâlmășeală, săbiile cădeau rupte, coifurile erau turtite și mulți pieriră sufocați în cojile lor de fier. Cei rămași cu viață, văzîndu-se părăsiți de căpeteniile lor, își întoarseră caii și, în trap mare, luară calea pădurii de dincolo de „Cîmpia Direptății”. Retragera le fusese acoperită de o parte din ei, care fură împrăștiați de călărima domnească și Mihai Vodă prinse a galopa în urma lor.

Ieremia Vodă, cu toate căpeteniile oastei sale, ca și hatmanul Zamoiski cu ai săi, între care se afla și prințul Sigismund Bathori, luaseră de mult fuga. Podul cetății fu coborît și porțile deschise în grabă, ca să lase cale liberă și altor fugari, odată cu care se năpustiră cei trei prieteni în cetate, urmați de Banul Mihalcea, căpitanul Baba Novac și de voievodul Nicolaie Pătrașcu, în fruntea roșiorilor săi.

În curtea largă a cetății fură nimiciți străjerii și panfîirii, iar prin hrubele boltite se preda slujitorimea domnească.

Jos, la porțile temniței întunecate de sub turnul mare, se dădea o luptă aprigă între oștenii de pază și cei trei prieteni, la care se alăturase și voievodul Nicolaie Pătrașcu. În acest timp, Mihai Vodă, care nu zăbovise mult cu doborărea de pe cai a celor care nu apucaseră să se mistuie în întunecimile pădurii, se și reîntorsese la cetate. Aici, aflînd de fuga lui Ieremia Movilă, trimise în grabă după voievod, pe care-l înlocui banul Mihalcea. În poarta cetății voievodul primi poruncă să adune toată pedestreimea, cu tunuri și care și să pornească în grabă către cetatea Hotinului. Apoi, Mihai Vodă lăsă cetatea în paza Banului Manta și patru sute de oșteni, iar el, în fruntea întregii călărimi a oștirea, porni pe urmele fugarilor. Drumul îi fu zădărnicit în

cîteva rînduri de un pîlc de oșteni în dobîndă, de-ai lui Ieremia Movilă, dintre acei ce bat căile codrilor în vreme de pace și ies adesea și la drumul mare. Pe cai mici și iuți, păleau cu repezeaciune, ca tătarii, și tot așa de iute se mistuiau în codru, de se minună și căpitanul Baba Novac de meșteșugul lor. Ar fi vrut să se ia după ei cu hultanii lui, dar Mihai Vodă nu încuviință decît să le stea împotrivă și să-i fugărească numai pînă-n marginea pădurii, bănuind o momeală.

De-abia înspre seară ajunseră în tîrg la Botoșani, unde i se spuse că fugarii trecuseră de mult apa Prutului. Cailor fiind vlăguiți și oștenii obosiți, se porunci popas de odihnă.

Trei zile de-a rîndul bătură zădarnic cu tunurile grele zidurile cetății, făcînd răni mari acelei puternice fortărețe de margine, în care timp Mihai Vodă primi vestea, de la cancelaria Ardealului, că în două săptămîni solia așteptată de la împăratul Rudolf va sosi la Alba Iulia. Apoi, în dimineața celei de a patra zile, în fața cortului domnesc din tabără, i se înfățișă solia Divanului Moldovei cu rugămintea de a pofti la Iași, pentru a se urca în scaunul țării. La sfaturile domniei sale banul Mihalcea și ale senatorului Paneratie Sennie, stăpînit mai mult de grija de a pune grabnic rînduială în noua cîrmuire a țării, Mihai Vodă hotărî să se înscăuneze de îndată la Iași. În acelaș ceas, la sfatul de taină ținut în cortul său, fură opriți și cei doi cunoscuți ai săi din solia Divanului, vel-vornicul Grigore Suceveanu și pîrcălabul Iașului, Agapie Buhuș. Cu credință că Scaunul Moldovei nu poate fi ținut atîta vreme cît Ieremia Movilă stăpînește cetatea Hotinului, hotărîrea domnului, ca cetatea să fie fără întrerupere împresurată, fu încuviințată de toți. Atunci banul Mihalcea primi cîntecul de a fi generalul oștirii de împresurare și cucerire a cetății, pînă la noi porunci, la care domnul îl rugă să nu lipsească de la serbarea urcării sale în Scaunul țării.

Cu cinci sute de oșteni din călărirea domnească Mihai Vodă, luă drumul Iașului, împreună cu boierii trimiși de Divanul țării. Prin tîrgurile și satele pe care le străbătea alaiul domnesc era întâmpinat și petrecut în urale și strigăte de bucurie, iar unde se oprea, domnul era primit cu pîine și sare de obștea ținutului.

Sala mare a tronului din palatul domnesc de la Iași era luminoasă, cu geamuri mari și un vitraliu în culori vii și strălucitoare, către care urca o scară largă de marmoră albă. Ușile din stejar masiv, lustruit, se deschideau în două canaturi și

de cum treceai pragul aceleia de la intrare, privirile ți se opreau asupra a două jilțuri mari, așezate pe un podium cu trei trepte și îmbrăcate în brocard purpuriu, prins în lemn auriu pa margini. Asupra lor veghea zimbrul Moldovei cusut în fir de aur pe un covor de culoarea vișinei putrede și țesut în mătasă. Icoana sfântului Gheor- ghe de pe peretele din fața tronurilor se lumina din cînd în cînd de răbufnelile candelii din acea zi. Dedeșutul lor strălucea argintul unui iconostas, în trei părți, la fel cu acel dat de Ștefan cel Mare minăstirii Putna. Acesta era străjuit de două sfeșnice mari de alamă, ale căror picioare își strîngeau ghearele pe dalele de marmoră ale pardoselei. La toate ușile se aflau străjeri cu sulite, iar de-a lungul pereților și pe sub geamurile boltite în ziduri se înșirau bănci capitonate în catifea bizantină.

Jurea, primul dintre oamenii de credință al noului domn, des- călecuse de la drum lung la poarta palatului, cu cîteva zile înainte de sosirea strălucitului său stăpîn și în acea zi de mare sărbătoare ștergea praful de pe mobila sălii.

— Părinte, rosti pîrcălabul Agapie Buhuș, în urma căruia se izbi ușa care dădea spre încăperile de locuit, fă bunatate și pri- minește uleiul candelii.

— Să aprind și luminările, înălțimea ta? întrebă cucernicul Isaia, care făcea slujbă la mitropolie de cînd se întorsese de la Sfîntul Munte. De o săptămînă nu se mai deslipea de Jurea și se ținea de el, cu nasul ceva mai roșu de cum îl cunoscuse bătrînul slujitor la tabăra de pe apa Neajlovului.

— De bună samă că trebuiesc aprinse, îi răspunse pîrcălabul, care urcase sus și deschidea ochiurile vitraliului, pe care năvăliră zarva de afară și sunetul clopotelor orașului.

De trei zile destoinicul pîrcălab al lașului nu-și mai putea strînge picioarele din alergătura pregătirilor marii sărbători a în- tregii țări. Nici n-avusese răgazul să-și ia în primire nsua sa dre- gătorie de vornic de-al doilea, că de alaltăieri sosise și doamna țării de la Alba Iulia. Potrivit de stat, cu barba sură și mai to- deauna ținută în piept, își flutura poalele caftanului pe toate ușile, în grija sa ca toate să se îndeplinească acătării. Luca Ropală, nepotul său, după ce-și liberase tatăl din temnița Sucevei, îl lăsase la minăstirea Pingărați, unde-și aveau moșia și plecă în grabă la Hotin, după Ieremia Movilă, împreună cu prietenii lui, cu gînd nestăvilit de cumplită răzbunare.

în drumul pe care-l făcuse în alaiul domnesc, cu care pornise înspre Iași, voievodul Nicolaie Pătrașcu, în însuflețirea lui tinerească, îi povestise mai toate faptele de arme ale celor trei viteji și sprijinul mare pe care-l avusese strălucitul său părinte în cunoștințele căpitanului Luca Ropală. Atunci aflase că de îndată ce Mihai Vodă trecuse munții, îl făcuse căpitan peste două steaguri de oșteni călări.

Din cadrul vitraliului, unde se afla, se gîndea cu părere de rău că tînărul voievod plecase mîhnit înspre București, chiar a doua zi de la intrarea lui Mihai Vodă în Cetatea de Scaun, unde era așteptat de trimisul marelui logofăt al Țării Românești, Teodosie Rudeanu.

— Nu si poate, înălțimea ta, îl făcu să tresară glasul lui Jurea, care încetă odată cu căderea pocalului de cleștar pe care-l ștergea.

— Ce nu se poate, moșule? îl întrebă, coborînd scara.
— Să se mîntuie slujba așa di răpidi; slavă domnului că nu s-o crapat, spuse el și-l puse la loc pe tava de pe măsufă.

— Greu are să pătrundă alaiul domnesc prin atîta omenire bulucită. Să nu uiți să pui și apă proaspătă în cană, îi dădu în grijă și ieși pe ușa pe care trecuse și călugărul.

— Nu-i nici un greu, ninica toată... că doară-s doi pași de la biserica domnească, glăsui unul dintre străjerii de la scară, cînd reintră și părintele Isaia, cu candela aprinsă.

— Să fie zidită oare tot de Ștefan cel Mare și Sfînt? întrebă Jurea, uitîndu-se în zare la alt pocal, în timp ce călugărul șchiopăta înspre iconastas.

— Păi, dară cum? Numai el pute s-o aşaze în coasta palatului domnesc. Spun bătrînii că tot el o înzăstrat-o cu mare osîrdie, îi răspunse celălalt străjer, mai în vîrstă.

— Se cunoaște că-i a lui, se amestecă și călugărul în vorbă; samănă cu toate celealalte ridicate de el și are pe sub streșină salba de străchini smălțuite în colorii mindre. Coperișu se mai schimbă cu vremea, da pecetea lui îi veșnică...

— Tot așa te știu, părinte, grijăști și aprinzi candella și mucă- rești luminările, îi spuse Jurea, pășind ușor cu opincile pe covorul treptelor tronului.

— Hei... aici o fac tare bucuros, fiule, nu ca în prăpădul de la Călugăreni, unde era să-mi rămîie osămintele. Da nu mi-ei zis pe unde l-ai lasat pe căpitanul Cristea, care m-a scos

de la moarte? că tare mai era vesel și ghiduș, îi spuse el cu glas subțire.

— Acuma-i medelnicer și în mare vază. Măria sa ține la el ca la un nepot adivarat, părinte, îi răspunse Jurea, gata să-și ia vorba înapoi, că spusese mai mult decît îi era obiceiul.

— Dumnezeu să-i deie viață lungă și sanatate, că-i om cu inimă bună, ca tăți cei cu cătătură plăcută.

— Cînd am venit la leș nu l-am mai aflat, da mi-o spus oștenii că de cum l-o liberat din temniță pe boieru Matei Ropălă s-o dus la Hotin.

— Ieri, cînd am ieșit de la mitropolie ca să vin încoace, lumea pămîntului, nu alta! Stăteau spînzurați și pi garduri, nu mai zîc di copaci... numa ca să-l zărească pe măria sa venind din primblare. Era gătit în strai alb, cu găitane cusute în aur, de-ți lua ochii. De-abia-și pute stăpîni harmasaru din fruntea calarașilor săi, mulțămînd norodului, care rîcnea cu gura până la urechi și-i zvîrleu flori în cale.

— Iaca numa de cîteva zîli o descălicat la Scaun ș-o și pus lege tare în țară, spuse iar străjerul cel vîrstnic. Până asară o stat în furci cei ce ș-o primit osînda nelegiuirilor făptuite, cînd măria sa o dat poruncă să-i îngroape fără cruce.

— Dă... în război sînt rînduiri tari și dacă nu-l pui pe mișăl în fața unei pilde înfricoșătoare crede că-i șagă și nu-și lasă na- ravu. Numai așa îi chere gustu jacului, îi răspunse Jurea, așe- zîndu-se pe treptele tronului și făcînd semn călugărului să vie lîngă el.

— Și zicei asară că măria sa te-o lasat în drumul Neamțului? întrebă acesta și înainte de a se așeza și el jos își trase sutana neîncăpătoare pentru rotunjimile cuvioșiei sale.

— În marginea pădurii dinspre Tuchilați, cînd s-o strîns ta- bara, m-o prăvit lung de păre ca atuncea mă vidé întăiaș dată; apoi o scos o pungă cu galbeni din cură și mi-o dat-o, spunîndu-mi să-mi aleg un cal cu șă cu tăt și că sînt slobod să mă duc în sa tu meu; da' cînd ni-o dat voie să-i sărut mîna, am sîmțit că-i tremurau degitili și o încălicat răpidi.

— Păi ce-o fost de n-ai ramas la baștina dumitale, omule?

— Cît îi di mare și lung satu meu, n-am mai aflat în el decît un nepot de soră, care nu știa de mine, ca și oamenii, care se uitau la mine ca la un vineție... Așa că ce era să mai fac acolo?

— Mă chiteam eu că ești slab, da la bătrîneță-i mai acătării să te strîngi în bîrlogu care te-o avut, îi șopti el tainic, cu toată barba în urechea lui Jurea.

— Eram ca hulpea-n car, părinte...

— Ei, da, înțăleg... tătî viața Ț-ai pitrecut-o în pribegie, mai adăugă el gînditor.

— N-aveam de unde cunoaște că măria sa nu întrase încă la Cetatea de Scaun, ș-am purces de-a dreptu unde se cuvinea să-l gășăsc, reluă Jurea.

— Și?

— La jîtăria din calea păcurarilor am cunoscut că mă găsam în primejdie mare, da străjării m-o legat pi cal și m-o dus la pîrcălăbie.

— Te-o băgat le beci? Te-o pus în cazne? întrebă călugărul cu mîna la gură și ochii holbați.

— Un slujbaș cu privire di lup m-o catat și-n izmene și cînd o dat de punga cu bani nici nu vroia s-audă ce-i spunem, că el hojma o tîne pe-a lui: că de unde am furat banii și cum de am un asămenea cal?

— Alei, fiule! și cum ai ieșit din bucluc? întrebă monahul și mai înspăimîntat.

— Tocmai ieșa din canțălerie domnia să pîrcălabu Buhuș și după ce l-am zis și lui, a zăcea oară, napasta în care vroieu să mă bage, mi-o dat punga înapoi și m-o lasat slobod în tăt palatu ista, după care s-o suit în călească și-o plecat în solie cu boierii la Hotin.

— Gré cumpănă avei să treci, că din beciu caznelor nimeni nui mai iesă om, fiule.

— În sara în care a trecut alaiul domnesc rohatca tîrgului, tătî. clopotile bisericilor o prins a suna, ca la Sfînta înviere și din mulțimea năucă a norodului numa cît l-am zărit. Nici n-am putut vidé cînd boierii din Divan i-o înfătoșat măriei sale, pe tipsie de argint, cheia cetății. Muzieili, clopotili și strigătîli mulțimii nu se ostoise cînd m-o găsit făcîndu-i patu, ca de obicei și cînd l-am văzut vinînd către mine, m-am prăbușit în genunchi. Atuncea m-o rîdicat de umeri și mi-o spus cu glas scăzut: „îmi lipsiși mult, taică, mă bucur să cunosc că de-acum rămîi cu mine”, încheie bătrînul, stăpînîndu-și tremurul buzelor.

— Hehehei, cum să nu-ți slujăști cu tăt sufletu un asemenea stăpîn!

— Unde-i domnia sa vornicul Agapie Buhuș? îi întrerupse secretarul cancelariei domnești, Petre Armeanu, care se întorsese de la biserică, înveșmîntat în caftan și cu cucă pe cap.

— Chiar mai-nainte a intrat pe ușa ceia, înălțimea ta, răspunse Jurea, ridicîndu-se odată cu călugărul, în timp ce acesta trecu grăbit dincolo.

— De cînd m-am întors de la sfînta monastire a Atonului, înalt prea sfîntul mitropolit nu m-o mai lasat să mă duc la Putna, reîncepu călugărul Isaia.

— Se știa cumva că măria sa Mihai Vodă se găté să treacă munții?

—• Da' pu-cum? De-aceea o năzuit Ieremia Vodă să-l puie pe frățîni-su, paharnicu Simion, în Scaunu Cetății Dimbovița și să-l aducă din nou pe Bathor Jigmond la Bălgrădu Transilvan. O bagat oaste străină în țară, că nici cu arcanu nu era de chip să strîngă glotași. Digeaba o împrăstiet zvoane că Mihai Vodă ^i hain și hulpav. Că taie și spînzură fără județ și că oastea lui îi alcătuită numai din papistași plătiți și talhari în dobîndă.

— La început se îmbla cu fereală, glăsui Jurea, dă... așă, cît se poate la vreme de război, da de îndată ce s-o văzut că țărănimea ne primea cu brațele deschise și că treceu la ascultare, ajiu- tîndu-ne, tîti s-o pitrecut fără sminteală.

— Moșule, îi întrerupse și pîrcălabul. care venise cu Petre Ar- meanu, ai grijă să fie ușile larg deschise către scara mare.

—■ Era o căldură în biserică, de-atîta lume, că n-am mai putut rămîne, cinstite vornice, glăsui Petre Armeanu, trecîndu-și nă- irama peste față.

—• Mulți boieri de țară și răzăși s-o îndreptat spre Suceava, îi spuse el, cu ochii la cei care începuseră să sosească de la biserică.

— Se dovedește că Moldova-i în mare sărbătoare, rosti banul Mihalcea, care se apropiase de ei, împreună cu spătarul Preda Buzescu. M-am bucurat de cum sosii de la drum de dragostea pe care o arată tîrgoveții măriei sale.

— Iertarea birului o adus mare alinare, îi răspunse pîrcălabul. Plata haraciului, sporit fără îndurare de padișah, o fost cel mai cumplit blăstăm.

—■ Să vedem dacă boierii și răzășii vor răspunde cu voie bună să iasă la oaste, că strălucitul padișah n-are să se bucure

chiar așa de tare cînd va afla, spuse zîmbind spătarul Preda, urmărind cu privirea căpeteniile oștirii care intrau, împreună cu boieri de țară, preoți și răzăși, în port de sărbătoare.

— De asta pun capu, se grăbi să-i răspundă pîrcălabul; toată suflarea țării are să fie ca un zid în preajma mării sale, la prima chemare. Dar rogu-vă să mă iertați că avem și oaspeți străini și ma- car prin sămne să-i fac să nu se simtă stingheriți, și se îndepărtă.

— Mă mir cum de-a scăpat de prigoana lui Ieremia Vodă, fiind cumnatul marelui logofăt Matei Ropală, șopti Petre Armeanu banului Mihalcea, de-abia sosit de la Hotin.

— El este acel care ținea legătura cu măriia sa Mihai Vodă, îi răspunse acesta. După întemnițarea tatălui lui Luca, numai vornicul Grigore Suceveanu și pîrcălabul Buhuș rămăseseră dintre credincioșii lui Ștefan Răzvan.

— Vă căutam prin mulțime, spuse clucerul Radu Buzescu, dintre senatorul Pancratie Senni și cancelarul Ștefan Iojika, oprin- du-se în fața lor. Dar cui lăsași Hotinul, bane?

— Cetatea-i tare, Radule, și numai prin înfometare s-ar putea cuceri. Au rămas în locul meu Udrea Băleanu și fratele domniei tale, stolnicul Stroie. Mai bine să ne spuie iubitul nostru Petre cum s-a încumetat slăvită doamnă să purceadă la o călătorie așa de lungă.

— De îndată ce s-a vestit la Alba Iulia noua și marea izbîndă a mării sale, a și poruncit să se tragă rădvanul la scară. Nici domnița nu-și mai găsea locul în tot palatul, dar fiind slăbită încă după boală, doamna nu se înduplecă să-i implinească rugămintea.

— Tot nu mă lămuriși, Armeanule, cum de-ai plecat de acolo fără încuviințarea mării sale Mihai Vodă? îl întrebă spătarul Preda, îndreptîndu-și pieptarul de catifea de Lipsea.

— Se nimeri tocmai bine, că sosise de la București domnia sa Mitrea vornicul și cum eram doritor foarte să fiu în alaiul mării sale la urcarea în scaunul Moldovei, îi rugai să mai îngăduie în cetatea Murășului pînă mă reîntorc, răspunse el făcînd loc pîrcă- labului între ei.

—• Măriia sa, în loc de muștrare, l-a îmbrățișat, adăugă senatorul Pancratie Senni rîzînd, cînd căpitanul Calotă Buzoianu, palid și prăfuit, se ivi grăbit în sală și se îndreptă înspre ei, făcînd- du-și loc cu coatele printre cei care îi stăteau în cale.

— Ce s-a întâmplat, Buzoiene? rosti îngrijorat banul Mihalcea..

— Vă aduc o veste foarte tristă, înălțimea ta, care ne-a zguduit pe toți cei rămași. Căpitanii Cristea Vornic și Luca Ropală avură o moarte groaznică sub ochii noștri, răspunse el cu glas stins și-și aplecă fruntea asudată.

— Doamne, Dumnezeu! strigă pîrcălabul Buhuș, acoperin- du-și fața cu palmele; s-o prăpădit Luca... singurul ficior al marelui nostru logofăt și nepot a meu! Cum se poate să vie asemenea nenorocire pe capetele noastre?

— Mi se întunecă mintea, nu pot, nu vreau să cred! Dar vorbește, omule, lămurește-ne! izbucni banul Mihalcea, pocnindu-și palmele, în timp ce larma creștea odată cu cercul din jurul lui.

— La un iureș asupra cetății, alaltăieri, cîțiva oșteni izbutiră să se strecoare pînă sus pe ziduri și porniră luptă aprigă pe metereze. Căpitanul Luca Ropală, care se afla în vîrful unei scări, urmat de Cristea Vornic, se avîntă între creneluri și îndată fu atacat de sulițașii de pază. MedelniceruL, vîzîndu-l în primejdie pe Luca se năpusti în sprijinul său, dar neavînd loc să se apere numai cu săbiile, au fost străpuși odată de suliți și împinși peste zid. Nu se aflase nimic printre noi, pînă cînd domnia sa Aga Leca ieși din apa șanțului de sub cetate adueîndu-i pe amîndoi în brațe, tăcut, plin de sînge și cu ochii scăldați în lacrimi. Leșurile lor fură așezate pe târgile vracilor, dar nu mai era nimic de făcut...

— S-au pierdut doi tineri de mare credință! rosti întristat senatorul Pancratie Sennie.

— Și tocmai acum, oftă pîrcălabul, trecîndu-și năframa peste ochi, cînd toate se vedeau a se mîntui cu bine...

— Ne sprijineam cu toată nădejdea în virtutea pe care au dovedit-o de atîtea ori, ca și acel copil mare și bun care i-a adus plîngînd în brațe, rosti banul Mihalcea, strîngînd mînerul săbiei pînă i se înroși pumnul.

— Mă aflu copleșit de mîhnire că tocmai mie-mi fu dat să aduc asemenea veste mării sale și sărmanului părinte, care a ieșit alb ca varul din biserică.

— Vai, vai, cum de nu s-o prăbușit bietul Matei, se tîngui din nou pîrcălabul, cu ochii tulburi.

— Se legase o mare prietenie între ei, reluă spătarul Preda cu glas stins. Cei mai tineri căpitani ai oastei noastre...

— Da, întări și banul Mihalcea; pe vrednicul, neastîmpăratul și bravul nostru vorbăreț nu mi-l mai puteam închipui fără cinstitul, curatul și luminatul moldovean Luca Ropală.

—• Putea-va oare astăzi marele logofăt să-și rostească, în fruntea Divanului țării, cuvîntarea sa? întrebă senatorul Pancratie Sennie.

— Tocmai astăzi să ne lipsească el, care-și alcătuiește gîndurile așa de frumos, în vorbe alese murmură pîrcălabul, ca pentru sine, cînd ușile fură împinse de doi paji, care rămaseră deoparte și alta a pragului. În sala înțesată de lume, printre care: dregători, boieri de țară, răzăși cu plete albe umpluseră treptele scării pînă sus, se făcu o liniște apăsătoare, iar grupurile de căpetenii ale oștirii, în ținută de paradă, se retraseră către pereți. Un aprod se ivi în pragul ușii și bătu de trei ori cu toiagul său de abanos, strigînd:

—• Măria sa Mihai Vodă, după care trecu în latura ușii. În aceeași clipă sunară goarneau și întreaga sală se cutremură de urale, cînd domnul trecu pragul și ridică mîna în semn de mulțumire și răspuns. De peste umerii săi largi cădea o mantie albă cu guler de hermină și brodată în fir de aur, lungă pînă la pîntenii de argint, iar pana de cocor, a nedespărțitului său calpac, tremura la fiecare pas. Cei apropiați lui îi cunoscuseră în privire mare tristețe.

—• Cîstită adunare, rosti domnul de îndată ce se făcu liniște; urez bun sosit celor care s-au ostenit să vină de departe, doritori a se afla alături de inima noastră la această mare sărbătoare a țării! Dar strălucirea ei fost-a să fie întunecată pentru noi de năprasnica moarte a doi dintre cei mai prețuiți și mai iubiți căpitani ai noștri, căzuți în floarea vîrstei sub zidurile Hotinului. Peste măreția clipei de față flutură aripa morții și prin pierderea lor sufletul nostru îndurerat nu-și mai poate găsi mîngîiere. Sub neîndurătoarea cumpănă a vremii, eu, umilitul, nu pot decît să-mi plec grumazul, își încheie Mihai Vodă scurta cuvîntare, în șoaptele celor care încă nu aflaseră de ce părăsise marele logofăt biserica.

Prin ochiurile vitraliului pătrundeau sunetele clopotelor și freamătul mulțimii adunate în jurul palatului, cînd domnul, rămas în reculegere cîteva clipe, își îndreptă privirea înspre căpitanii săi, care cu pași șovăielnici începură să-l împresoare.

— ■ Și voi, sprijinitori de credință al brațului nostru, vă aflați îndurerăți și multă vreme le veți simți lipsa!

— Cutremurați, la sorocul prea timpuriu al săvârșirii lor din viață, inimile noastre îndurerate singerează alături de aceea a domnului și generalului nostru, măria ta, rosti banul Mihalcea cu ochii tulburi.

— Mulți dintre noi au fost scoși din primejdie prin cutezanța și vitejia căpitanului Cristea Vornic și fără puțință de tăgadă a nimănui, unde era mai greu, acolo îl aflam, spuse spătarul Preda Buzescu.

— Veselia tinereții lui era de nezdruncinat la bine, ca și atunci când se afla în primejdie, în fața căreia nu știa ce-i șovăiala, adăugă clucerul Radu Buzescu.

— Astfel își ținea dragostea ostașilor de sub steagurile sale și risul lui luminos, cînd se năpustea asupra vreunei căpetenii dușmane, le era cel mai mare îndemn și încurajare, glăsui din nou spătarul Preda.

— Iar pierderea căpitanului Luca Ropală, reluă domnul, fratele lui de arme, acel fiu al Moldovei, îndurerează întreaga țară. Mi se strîngea inima de mîhnire în biserică, simțind că doamna noastră nu izbutea să-și rețină lacrimile. În scurta vreme cît luptă căpitanul Luca sub brațul nostru a fost o adevărată pildă de vitejie, înfruntînd primejdii mari pentru liberarea țării sale de sub povara tiraniei. Acest tînăr, înzestrat cu multe daruri ale firii, ar fi fost un stîlp al năzuințelor mele pentru Moldova!

— Dreptu-i, măria ta, c-ar fi răspuns cu cînte mare în oricare dregătorie la trebile dinlăuntru cît și la cele diplomaticești, fiind el cunoscător a mai multor limbi străine. Țara o prăpădit un om de nădejde și o minte luminată a vremii, îi răspunse pîrcălabul cu glas înecat, trecîndu-și din nou năframa peste ochi.

— Iubite al nostru vornic Agapie Buhuș, priveghează să i se facă închinările cu toată cîntea cuvenită vredniciei lui. Patru căpitani din oastea noastră, în fruntea a două steaguri de călărași, vor aduce leșul căpitanului Luca Ropală de la Hotin și— 1 vor coborî în cripta ctitoriei neamului său... Doamna țării dorește să-i puie flori pe mormînt, rosti domnul, stăpînindu-și tremurul genelor.

— Asta-i singura mîngîiere care ne-o mai ramas, măria ta, îi răspunse el, cu mare tristeță în privire.

— Domnia sa, marele spătar al oștirii noastre, reluă Mihai Vodă, va porunci să se zidească de îndată mormint de piatră în fața cetății Hotinului. Trupul aceuia care fost-a mereu sprijinul nostru la greu să fie purtat pe umerii căpitanilor aflători acolo pînă la locul său de veci... ca pe un viteaz și neam de os. domnesc.

— Nu va lipsi nimeni dintre noi, slăvite doamne, glăsui banul Mihalcea, înfiorat de ultimele cuvinte ale lui Mihai Vodă.

— Poruncile date din mila mării tale ne copleșăse, sporind.u-ne întristarea, răspunse pîrcălabul; însă mai copleșit decît noi toți se află marele logofăt Matei Ropală. Dureroasa mîhnire în care mai are de-acuma să-și pitreacă anii de la marginea vieții sale, n-are să-i îngăduiască astăzi să rostească cuvîntu țării în fruntea Divanului.

— Este firesc să nu se poată înfățișa în starea în care se află, îi răspunse domnul, stînjinit de încercarea lui Jurea de a-i vorbi, înalt preasfîntul mitropolit al Moldovei îl va înlocui; îi și trimesei vorbă.

— Măria ta, șopti Jurea din spatele lui, slăvită doamnă întreabă dacă-i îngăduit să nu sî mai înfătoșaze la țeremonie.

— Nu se poate, Jureo, trebuie, îi răspunse tot în șoaptă, după care își roti privirea în jur; mă întorc îndată, mai rosti și plecă urmat de bătrînul slujitor.

— Strașnic om! izbucni pîrcălabul în mijlocul căpitanilor; de mult n-o mai avut norodul un asemenea domn la cîrma țării.

— Cît e de tare puternicul nostru domn, glăsui și cancelarul Ștefan Iojika, dar cînd e lovit în inimă răspunde ca o coardă întinsă. Păcat că tocmai acum s-a întîmplat această nenorocire.

— Aseară era luminos la față și-și arăta mulțumirea către marele logofăt că a găsit în Moldova oameni de nădejde, rugîndu-l să aleagă neghina din Divan, spuse Petre Armeanu.

— • Il auzii spunînd slăvitei noastre doamne că va avea marea mulțumire să-și vadă prietenul în fruntea Divanului la urcarea sa în Scaunul țării, adăugă și banul Mihalcea.

— Mare păcat să nu-l putem auzi pe Matei în asemenea prilej, își arătă părerea de rău pîrcălabul Buhuș.

— Mai are și alte pricini de supărare măria sa. De altfel vād că nu toți nobilii ardeleni se află printre noi, spuse

spătarul Preda, trecîndu-și privirea peste capetele căpeteniilor oștirii.

— Judecata mării sale a fost dreaptă și fără îndurare, glăsui senatorul Pancratie Sennie; cei dovediți vinovați și-au primit osînda, căci socoteala vremilor și părtinirea nu sînt buni sfetnici pentru un bun cîrmuitor de noroade.

— Dar ce s-a mai întîmplat? întrebă mirat banul Mihalcea.

— Cu toată strășnicia poruncilor date de măriă sa și grija noastră de a stăpîni năravurile oștenilor, prin unele tîrguri și pe la moșii s-au făcut unele stricăciuni, îi răspunse spătarul Preda.

— Acele jafuri și silnicii au mîniat crunt pe măriă sa și nimeni n-a mai scăpat de gîde. Acum, în jurul Iașului, iar s-au dat la prădăciuni și alții. La Miroslava au fost prinși trei oșteni de-ai căpitanului Gaspar Sibrik, îl lămurii pe banul Mihalcea Petre Armeanu.

— Altă pedeapsă nu se putea statormici, cînd toți ceilalți fură spînzurați, recunosc nobilul și înțeleptul cancelar Ștefan Iojika.

— Dar mintea strîmă a lui Sibrik Gaspar este departe de înțelegerea domniei tale, îi întări spusele senatorul Pancratie Sennie, întrerupt de zarva ce se auzea la intrarea în sală și de șoaptele mulțimii.

Înveșmîntat într-un caftan de brocart, cu guler de soboli, marele logofăt al țării, Matei Ropală, trecu pragul alături de înalt preasfîntul Mitropolit al Moldovei. Slăbit și cu părul încărunțit, înainta cu pas măsurat și răspundea cu zîmbet dureros celor ce-i făceau loc și se înclinau în fața lui. În marea încăpere a palatului se răspîndi un zumzet înăbușit și toate privirile rămaseră ațintite către mijlocul sălii, unde veneau după ei și boierii din Divan, înaltul prelat, în odăjdii bogate, își trecu în mîna stingă cîrja și cu dreapta făcu semnul binecuvîntării către căpeteniile oștirii, care le făcuse loc și rămăseseră cu capetele plecate. Murmurul mulțimii se stinse treptat și banul Mihalcea, împins mai mult de senator și de spătarul Preda ieși în față și se înclină adînc înaintea marelui logofăt, care-l privi tăcut printre pleoapele-i înroșite.

— Iertată să-mi fie cutezanța, înălțimea ta, de a răscoli din nou durerea care vă copleșește și care s-a răsfrînt și asupra noastră. Greaua suferință a unei asemenea pierderi nu-și poate

găsi mîngiere în vorbe, însă căpitani întregii noastre oștiri, cutremurați și loviți în inimă de dureroasa veste, mă învredniciră să vă aduc cuvînt de întristare și adîncă mîhnire pentru golul lăsat în sufletele noastre prin năprasnica moarte a bravului vostru fiu. Făcîndu-ni-se nouă prețuit prin luminile minții sale și plăcuta lui înfățișare, s-a dovedit la grele încercări a fi și un strălucit fiu al țării sale. Cunoașterea locurilor pe unde fu îndrumată oștirea, legăturile sale cu oamenii, cutezanța și vitejia lui ne-au dus la iz- bîndă, fără a strica țara și falnicele ei întăriri de apărare, cru- țîndu-ne oamenii. Înălțimea ta a pierdut unicul fiu, Moldova un om de valoare și noi un prieten rar și drag. Amintirea lui va ră- mine pururi luminoasă în inimile noastre îndurerate...

În fremătarea sălii, fruntea vorbitorului se aplecă și logofătul, cu privire tulbure, era gata să răspundă cînd cele trei bătaî de toiag ale aprodului nu-i îngăduiră decît să-i zimbească dureros.

— Măria sa Mihai Vodă și slăvită sa doamnă, vesti acesta și odată cu el un copil de casă făcu un semn de sus de la vitraliu. Din curtea palatului izbucniră urale și muzici, iar la trăsnetele tunurilor se porniră a „una toate clopotele orașului.

Mihai Vodă lepădase mantia și calpacul și rămăsese numai în contășul cu găitane aurii, iar doamna Stanca purta o rochie lungă în culoarea fildeşului și peste umeri și spate îi cădea un vâl subțire de borangic, prins în căiță argintie de pe cap. Salba de la gît, de aur vechi, era încrustată cu olmazuri sclipitoare, printre bogate nestemate în culori șterse. Pe brațul ei, ridicat de dreapta domnului, strălucea o brățară bizantină bătută în rubine și pietre ca floarea de cicoare.

De acum ajunseră în fața tronurilor, toată zarva încetă și în liniștea așteptării nu se auzeau decît lanțurile cădelnițelor a șase preoți în odăjdii, în fumul palid de tămîie, împrăștiind mireasmă de cucernicie. Glasul puternic al mitropolitului cutremură mulțimea, înmărmurită de măreția acelei clipe.

— Binecuvîntează, doamne, Dumnezeu! nostru, aceasta sfîntă zi de izbăvire, în care o încetat lupta purtată în silă între frățeș- tele noroade! Ocrotește-ne, doamne, pămînturile strămoșești și dreptul nostru din veac de a ne alcătui laolaltă între hotarele statornicite de marii descălicători ai neamului nostru! Binecuvîntează noua și dreapta orînduire a țărilor de acelaș neam și lege și le ferește de războaie, de cotropire, de molime și de foamete. Pogoară-ți mila peste

capetele noastre și hărăzăște, sfinte atotputernic, viață îndelungă și senină vrednicului nostru domn, alături de milostiva sa doamnă, ocrotind dreptul sfânt al urmașilor lor... Amin.

În timp ce înaltul prelat aghezmua capetele aplecate ale perechii domnești, patru copii de casă, în veșmînt alb, aduseră pe perne de catifea semnele puterii domnești, iar doi aprozi țineau pe brațe hlamidele de purpură cu gulere de hermină. Pe la uși se iviră priviri iscoditoare de doamne și domnițe, săltate pe vîr- furile condurilor, gătite și împodobite ca de sărbătoare.

— Măria ta, răsună ca o melodie plăcută glasul cald și rotund al marelui logofăt: prin mila lui Dumnezeu și voința întregului norod al Moldovei primește sceptrul țării, simbol al puterii străluciților noștri voievozi, paloșul izbînzîlor, a căror răsunset o trecut de multe ori hotarele și coroana mîndriei și a neîntinării, sub cumpăna nestatornică a vremilor. Dobîndind măria ta aceste sămne ale puterii sacre, prin vrednicie și dreptate, luminatul Divan și întregul norod al țării te pohtește în Scaunul Moldovei.

La semnul făcut de pîrcălabul Buhuș, de la geam, o salvă de tunuri zgudui văzduhul, uralele mulțimii se ridicară în slavă și din depărtări clopotele vesteau urcarea noului domn în Scaunul țării. Așezați în jilțurile largi, înveșmîntați în bogatele hlamide și cu coroanele pe cap, Mihai Vodă dădu sceptrul doamnei sale, care-l puse pe măsuta de alături, și păstră paloșul, privindu-l cu încordare, pînă ce logofătul putu să-și urmeze cuvîntarea.

— Slăvite stăpîne și domn, de astăzi înainte peste toate noroadele noastre de-o limbă ș-o credință, prin fapte mari de arme și cu necurmată osîrdie izbutit-ai a te ridica la cîrma celor trei ținuturi românești, a căror suflare te aștepta ca pe o mîntuire.

Întrerupt de urale, își trecu năframa peste ochi și izbuti să zărească zîmbetul de mulțumire, înflorit pe fața lui Mihai Vodă.

— Măreția înfăptuirii tale, doamne, va rămîne mărturie sfîntă celor ce va să vie, chezășuind dreptul din veac a statorniciei nestrămutate a neamului românesc pe aceste binecuvîntate pă- mînturi. Intrat în țara Moldovei, fără gînd de prihană împotriva norodului, ți-ai plecat urechia și inima la suferințele celor umiliți și obijduiți, aducîndu-le alinare. Ai izgonit pe prigonitor din scaunul uzurpat unui domn iubit și prețuit de întreaga suflare a țării, răzbunîndu-ne astfel mișeleasca lui omorîre.

Uralele porniră de data aceasta dintre căpeteniile oștirii, căroră Mihai Vodă le răspunse printr-un zîmbet plin de tristețe.

— Prin izbînzi fulgerătoare, ai dat mereu dovadă deplină că nu cunoști ce-i piedica și șovăiala, nelăsînd nimica pe sama vremilor. Călăuzit ca de lumina unei meniri sfînte, în aprigile lupte cu dușmanii cotropitori, ai cucerit izbînda dreptății cu sabia în mînă. Mîndria și virtutea neamului nostru de români, pe care le-ai aparat pînă la jertfirea de sine, îți vor fi recunoscătoare peste veacuri, lăsîndu-le neîntinate așa precum ne-au rămas din străbuni.

— Strălucite doamne, noi cei cîțiva din preajma viteazului nostru domn Ștefan Răzvan, care cunoșteam folosul prieteniei și înțelegerii cu mîria ta, ne bucurăm că odată și odată se va ridica hotarul care taie trupul acelui neam de-o limbă ș-o credință. Rămas singur, mîria ta, singur ai înfăptuit-o, rosti logofătul cu glasul mai ridicat, stîrnind uralele întregii săli. Prigoniți fiind noi de puterea leșască, n-ai ținut sama de neprielnica vreme și 3e la făgăduiala izbăvirii Moldovei de tiranie, nu ți-ai întors nici fața și nici pasul îndărăpt. Astăzi, domn falnic și stăpînitor al Vala- hiei, al Ardealului și al Moldovei, ai curmat calea vînturării veneticilor la cîrma țării și liniștea și tihna se vor statornici cu di- reptate în țară și la hotare!

Izbucnirea uralelor și strigătele de: *trăiască Mihai Vodă*, făcură să tresară doamna, ca și cum pînă atunci n-ar fi fost acolo, ceea ce nu scăpă încordării în care se afla banul Mihalcea.

— Slăvite doamne, reluă logofătul, în ceasul aista al dumne- zăirii, în care ai înmănunchiat întregul nostru neam românesc sub puternicul tău braț, toate noroadele ținuturilor noastre doresc harnicului lor domn și urmașilor săi puterea și tăria de a le stăpîni peste vremi. Trăiască mîria sa Mihai Viteazul, domnul românilor, încheie logofătul, ridicîndu-și fruntea și dreapta către sala care se cutremura de strigăte și urale.

De îndată ce se făcu liniște, în care timp logofătul își ștergea fruntea, înclinîndu-se în fața zîmbetului de mulțumire cu care-l privea Mihai Vodă, acesta, sprijinit pe straja paloșului cu amîn- două mîinile, se ridică din scaun. Toate privirile se ațintiră asupra înfățișării de măreție a domnului țării și freamătul sălii se domoli.

Iubiților noștri frați,
moldoveni, ardeleni și
munteni, își începu Mihai
Vodă cuvântarea de răspuns
Divanului și țării, trecîn- d.u-
și privirea peste capetele
mulțimii înțesată prin toate
colțurile sălii; din cele mai
îndepărtate vremi, aceste
pământuri ale noastre, bogate
în rod și înzestrate cu multe
daruri ale firii, au fost privite
cu ochi haini și gânduri
hulpave de cotropire de către
hoarde barbare și megieși cu
mare nepriință. Vrajbă, ură,
zavistii și nelegiuiri nu se
pomeneau între noroadele
acestor ținuturi bine-
cuvântate și strâns legate prin

datini, limbă și credință din
moși strămoși. Stâlpi ai
creștinătății, vrednicii noștri
străbuni apărat-au cu
strășnicie această dreaptă
moștenire lăsată nouă,
urmașii lor. Mormintele și
sfintele lor oseminte ne-o
spun cu prisosință: că mult
sânge vărsat-au, ca să
zăgăzuiască năvala
cotropitorilor și trîmbele
pojarului, care se învâртеbeau
asupra acestor pămînturi. Se
cuvine să fim și noi vrednici
de jertfa și măreția strădaniei
lor, care ne-a adus astăzi la
alcătuirea noastră laolaltă

.Strigătele boierilor și a căpeteniilor oștirii, de: *Trăiască Mihai Vodă, domnul românilor!* și uralele mulțimii fură întâmpinate de vorbitor prin ridicarea sprincenei și a minii drepte, rămânând în așteptare, fără minie în privire.

— Cruțul vremilor tulburi și ale dezbinării dintre frații români se încheie prin alcătuirea Valahiei, Ardealului și Moldovei sub binecuvântatul semn al marilor noștri ctitori de neam și țară. Toate clopotele sfintelor lăcașuri, mărturii a vredniciei lor, duc vestirea izbăvirii peste veacuri la Cozia, la Alba Iulia și la Putna, rosti domnul cu o licărire în privire, care stîrni din nou urale.

— Astăzi, reluă domnul, din neclintita străjuire a Ceahlăului, peste frunțile noastre înseninate, pogoară puternica suflare a zimbrului Moldovei, care ne dă tărie în rîvna de a păstra neștirbită izbăvirea dezbinării noroadelor noastre. Facă-se ca vremile să ne fie prielnice și să rămînem vrednici de truda și pildele marilor noștri înaintași, mai rosti domnul, lăsîndu-se în genunchi și cu pleoapele întredeschise ridică paloșul cu crucea strajei înspre iconastas. Prin ei, din mila lui Dumnezeu și voința noroadelor noastre, Io, Mihail, voievodul Ungro-Vlahiei, al Ardealului și al Moldovei, fac jurămînt de credință pe crucea paloșului marelui Ștefan, că voi apăra pînă la ultima mea suflare dreptul sfînt al libertății și virtutea mîndriei neamului nostru. Așa să-mi ajute Dumnezeu... încheie domnul, sărutînd crucea în asurzitoare urale ale mulțimii, în sunetele clopotelor și bubuitul tunurilor.

CUPRINS

Răgaz în liniștea ctitoriei strămoșești...

Totuși, căpitanul Cristea nu se astîmpără 24

în mari singurătăți.....	32
Titanul creștinătății.....	56
Asediul cetății Tîrgoviște.....	91
Zbucium lăuntric, pentru liniște la hotare	106
în inima Ardealului.....	124
în farmecul primăverii.....	143

Marea împlinire.....1.62

Lector: GEORGETA PASARIN Tehnoredactor: VALERIA POSTEENICU
Comanda nr. 321. Tiraj 29.200. Brosatură 20.200 + apătare ■ 1.000. Cău de tipar 1471
Tiparul executat sub comanda nr. 106 la Intreprinderea poligrafică CRÎȘANA

Editura Ion Creangă
Lei 9,50

